દીનકર્દ કેતાબ

તેહની

અસલ પેહલવી એબારત, જંદ અક્ષરે ઉચ્ચાર, ગુજરાતી તથા ઈંગરેજી તરજુમો, શરેહ, અને અગતજોગ પેહલવી શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહરામજી સંજાંણા.

દફતર બીજું.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશન ફંડના આસરા હેઠળ

છપાવી પરગટ કરેલું છે.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાંનાંમાં

બેહેરામજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉં છે.

કોટ—બેહેરામજી હોરમજજી સ્ટ્રીટ, ના○ ૬ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૬ ઇઅજદજરદી.

સને ૧૮૭૬ ઇસવી.

સાંકલીઉં.

સફે.

સફે

(૧૧) આએ દુનીઆંનાં લોકોને, (સંકટ અને દુઃખના વખત ઉપર), મદદ કરવા સારૂં, ગેબી યજદોને આવ્વા તથા નહી આવ્વા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, ગેબી યજદો, જે મદદ કરવાની ઈચ્છાવાલાછે, તેઓ આ- ૨
લમને (સંકટ અને દુઃખના વખત ઉપર) મદદ કરવા સારૂં, જેઆરે આદમીઓ ગુનાહથી દુર રેહનારાં, અને સવાબ કરનારાં હોએચ, તેઆરે હંમેશાં જલદીથી આવેચ; અને આદમીઓને ઈજા દેવા સારૂં (આવતા) દેવોને રસ્તેથી પાછા નહસારેચ.* પાક ખોદાએતાલાની ઈચ્છા જે આ-

---

* આએ ઉપલાં લખાંણની મતલબને મલતા ફકરાઓ અવસ્તામાં ઘણે ઠેકાંણે આવેલાછે, તેમાંથી બે તરણ ફકરાઓ હમો અતરે લખી જણાવીએચ.

ખોરદાદ યશત કરદો પેહેલો.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

અહુરમજદે સ્પેતમાંન જરતોશતને કહીઉં કે, હું એ ખોરદાદ અમેશાસ્પન્દને, અશો મરદોની (ઈઆને સવાબકાર આદમીઓની) મદદ કરવા, તેઓને સુખ આપવા, અને સંકટથી તેઓનો છુટકારો કરવા સારૂ પેદા કીવોચ.

કીરતીવાંન અમેશાસ્પન્દોની અંદરથી, જે કોઈ ખોરદાદ અમેશાસ્પન્દની યાદ કરેતો, તે, પેલા હજારઘણા, દશ હજારઘણા, અને બેશુમારઘણા દેવોમાંથી, 'નસુ' (ઈઆને નાસ કરનાર), 'હશિ' (શકમંદ કરનાર), 'બશિ' (ભીંસવાને લગતું દરદ ઉતપન કરનાર), 'સેનિ' (હાંણી પોંહચાડનાર), અને 'બુજિ' (ભખિ ખાનાર), ઈતીઆદી દેવને મારેચ.

મેહર યશત કરદો ૨૪ મો, ફકરો ૯૭ મો.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

જેનીથી, (ઈઆને મેહર યજદથી), મોત ભરેલો ઘનામીનો, બુરી દાનાઈવાલો

દમીઓનું પાલણ કરવાની, અને તેઓને (કોઈબી જાતની બદીથી) છુટકારો તથા સુખ આપવાનીછે, તે (ઇચ્છા) આએ દુનીઆંનાં લોકોને સારી રીતે જાહેર કરવાનો ખોલ્લો મારગ, ગેબી યજદોને આએ દુનીઆંના લોકોની મદદ કરવા સારૂં આવ્વાથીછે. (એટલેજે પાક દાદારની મરજી આલમને સંકટથી બચાવી તેહને શુખ આપવાનીછે તેહનું કારણ ગેબી યજદોને આએ દુનીઆંના લોકોની મદદ કરવા સારૂં આવ્વાથી જણાએચ.) આદમીઓને દેવોના મારગ ઉપર ઉતાવલે દોડવું, (એ તેઓને) સવાબ કર-

---

પાપી હેશમ, લાંબો વખત શુધી સુસતીમાં રાખનારો બુશીઆંસ્ત, તથા બીજા સઘલા ગેબી દેવો અને નાસકારક પાપી 'વરેનીઅ' ઘણા બીહેચ.

કરદો ૨૬ મો, ફકરો ૧૦૩ જો.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

જેહને, (ઈઆને મેહર યજદને), અશો અહુરમજદે આએ દુનીઆંની સઘલી જાંનદાર પેદાએશનો સંભાલ અને સાચવણી કરનાર તરીકે પેદા કરેલોછે, તેથી તે, સઘલી જાંનદાર પેદાએશને સાચવનાર અને જાલવનારછે; અને તે (હમેશાં) વગર ગફલત અને ચાલાકીથી અશો અહુરમજદની ખલકને નીભાવેચ અને જાલવેચ.

સરોશ યશત કરદો ૭ મો, ફકરો ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

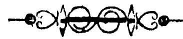
જે (સરોશ યજદ), આએ દુનીઆંની સઘલી જાંનદાર પેદાએશનો સંભાલ અને સાચવણી કરનાર તરીકે, ઘણુંજ જાલમ અને દુનીઆંને હાંણી પોંહચાડનારાં દેવનાં નોકસાંનને મારનાર, (ઈઆને દુર કરનાર) છે. જે, ખોરશેદને અસ્ત પાંમેઆ પછી, સઘલી તનોમંદ દુનીઆને, ઉઠાવેલાં હથીઆરે કરી, (દેવોથી) જાલવેચ. અને કાએદાને તોડનારા દેવોની સાથે, સઘલા દાહડા અને રાત લડાઈ કરેચ. જેમાં તે પોતે, ઘણા દેવોના ડરથી બીહતો અને નીરાસ થતો નથી; પણ તેહનાથી, ઘણાએક દેવો નીરાસ થાઈ, બીહીને નમેચ, અને ડરીને અંધારાંમાં નાહસી જાએચ.

વાથી પાછા રેહવાએ, અને ગુનાહ કરવામાં આગલ વધવાએછે; અને તેથી આદમીઓને યજદોથી નેકીનું મલવું બંધ થાએચ, તથા તેઓને પાક ખોદાએતાલાની (ઉપલી નેક) ઈચ્છા જણાતી નથી. કેમકે આદમીને ગુનાહ કરવાથી દુર રેહવાએ, અને સવાબ કરવામાં આગલ વધવાએ, તરેહવાર રીતની પાકીના રસ્તા, અને ફરાગતના મારગ, (ખોલ્લા) હોવાથી, યજદો દેવોને ઘણી ઈજા દેવા સાથે, આલંમને ઘણી આબાદી પોહચાડનારા થાએચ. ઘણુંકરીને યજદોની વધારે ફતેહથી, તથા લોકોની તરફની સારી હકુમત, (ઈઆને રવાંનને લગતી સારી હીલચાલ) થી, તથા ભલી દીનને લગતી સહમજ, ધરમને લગતા શુધારા અને ખોદાને લગતા સંબંધે કરી, આદમીને મુરાદ મુજબની જીંદગી, અને (બદીથી) છુટકારો મલેછ. દેવોનું (આએ દુનીઆમાં) આવ્વું, જેમ બને તેમ લોકોને ઠગવા, અને (તેઓને) ગુનાહમા આગલ વધારવાથી, તરેહવાર રીતે આલમને હલાક કરવાના સબબો ઉતપન કરવા સારૂંછે. કારણ કે જેઆરે દુનીઆંમાં બેહદ લોકો સવાબ કરવાથી પાછાં રેહચ અને ગુનાહ કરવામા આગલ વધેચ, તેઆરે દેવોની આમદરફતનો (આએ દુનીઆંમાં) ઘણો વધારો થાએચ, અને તેને લીધે, યજદોની તરફથી દુનીઆંનાં લોકોને આબાદી પોહચવાને માટેનો મારગ વધારે રેહતો નથી; અને લોકો જોલમ, અથરાંમણી, દીનને લગતા અંધાપા, બેહરપણ, બદ દીઆંનત, બુરી સહમજ અને અનીતીએ કરી ઘણાં લુખખાં અને પરેશાંન રેહચ. અને (તેથી) માંણસોને ઘણી સંકટ, મેહનત અને સખતી પોહચેચ. માંટે તેહવા વખતની અંદર, કોઈબી શખ્સે, ગુનાહમા આગલ વધનારા અને સવાબથી પાછા રેહનારા સઘલા લોકોમાં, ગુનાહથી પાછા ફરવાનું અને સવાબમા આગલ વધવાનું, ભાષાંણ કરવું; અને તેમાં, (માંણસોને) ગુનાહમાં આગલ વધવાએ અને સવાબથી પાછાં રેહવાએ, દેવોની (આએ દુનીઆંમાં) ઘણી આમદરફત હોવાથી, યજદો (ને આએ દુનીઆંમાં આવ્વા) નો મારગ બંધ થાએચ તે સબબથી, યજદોની તરફથી (લોકોને) સુખાકારી મલવાનો રસ્તો (ઈઆને ઉપાએ) રેહતો નથી, તે વીસેનું વરણન કરવું. અને તેથી યજદાંની તરફથી (લોકોનો) ફરાગત ભરેલો બચાવ નહી થવાનું અને (તેઓને) નેકી નહી મલવાનું કારણ સહમજાવ્વું. કે તે શખ્સનાં તેવાં ભાષાંણને લીધે, બેહદ લોકોને નેકીનું પોહચવું થાએ; તથા લોકોને ગુનાહથી પાછાં રેહવાએ, અને સવાબમા આગલ વધવાએ, યજદાંને

લગતી આખેરશની ફતેહને સબબ મલે. આદમીઓને જે કાંઈ હદથી જીઆદા નેકીછે, તે (તેઓને) બેહદ રીતે ગુનાહથી પાછાં રેહવાની, અને સવાબમાં આગલ વધવાની અંદર છે. માંટે (આદમીઓને) સવાબથી પાછાં રેહવા અને ગુનાહમા આગલ વધવા વીસેનો બોધ આપનારો શખ્સ (તેઓમાં) ઘણો ભયંકારછે; (કારણ કે) તે શખ્સની ઉપર દેવોની હકુમત હોવાને લીધે, (ઈઆને દેવ સકતીઓને તે તાએબે હોવાથી), બેહદ લોકોની અંદર તે સવાબનો અટકાવ કરનાર, અને ગુનાહને વધારનાર તથા યજદાંની ખોરેહ (ઈઆને કીરતી) નો નાસ કરાવનારછે. અને તે સવાબથી પાછા રાખવાનો તથા ગુનાહમાં આગલ વધવાનો (આદમીઓને) બોધ કરનાર, બેહદ લોકોને હલાકી તથા નોકસાંનની અંદર લાવવા માંટેની ધાસ્તીનું ખરેખરૂં કારણછે. જેમ આદમીનાં બદનની બીમારીના વગર એલાજથી, તેહનાં સઘલાં સરીરને બીમાર થવાની ધાસતી રેહચ, અને વલી (તેહનો) ઉપાએ નહી થવાએ, (મરજનો) વધારો થવાથી, જલદીથી તે આદમી મરણ પાંમેચ, તેમ (જો માંણસોને ગુનાહ કરવાથી અટકાવી તેઓને સવાબ કરવા સારૂં નહી ચલાવેઆમાં આવેતો તેથી, તેઓનો આતમા મોતમંદ, ઈઆને દોજખનું સંકટ હમેશાં ભોગવનારો થાએચ.)

૧ (૫૪) દરએક કાંમને વાસ્તેના ચહડતા વીચાર, વચન અને કરણીના સબબ તરીકે, પવીત્તર વીચાર (ઈઆને મજદીઅસની દીનનું ગણઆંણ) છે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, (માણસ પોતે) પોતાના સઘલાં કાંમ અને ચાલચલણની મારફતે પેહલ્લી દુનીઆંને લગતા વીચારવાલું, તથા તે (બુજોરગ દુનીઆં) ને લાએકનું, સઘલા પવીત્તર વીચાર (ઈઆને મજદીઅસની દીનનાં ફરમાંનો) ઉપર, એકીન રાખવાથી થાએચ. અને દીન ઉપર ઓસ્તવાર રેહવાને લીધે, તે (આદમી), ચહડતે દરજજેના ગુનાહનો પસ્તાવો કરી સકેચ; પણ જે (આદમી) નો વીચાર દીન ઉપર ઓસ્તવાર નહી હોએ, અને તે જબાંને કરી ઘણુંએ પઢે, તથા કાંમની મારફતે ઘણું કરી બતલાવે, તો

તેથી (તેહનું કાંમ) દીનની સરત પરમાણેનું નહી ગણાએ.* વલી (માણુસ પોતાની) જબાંન અને કરણીની મારફતે નાંધલાંમે નાખલા ગુનાહનો પસ્તાવો કરે, અને તેહનું મન જો માફી મેલવ્વાને લગતું નહી હોએ તો, તે (આદમી પોતાના પાપનું) નીવારંણ કરનાર નથી, (એટલે જે તેહનો ગુનાહ માફ થાઈ સકતો નથી). માટે દુનીઆંને લગતા ઈનસાફની અંદર, આએ દુનીઆના નીઆધીસોએ, તેહવાં (આદમી) ના બોલવા ઉપર (ભરોસો રાખીને), ચુકાદો કરવો નહી, (ઈઆને તેહવા શખસની સાક્ષીને કસ્સું વજંન આપવું નહી). કારણ કે (જેમ) મોબદાંન મોબદ† ના ફતવાનું

---

* મજદીઅસ્નની દીન ઉપર એતેકાદ લાવ્વાથીજ માંણુસના ગુનાહનું નીવારણ થાએચ, અને તેહને સવાબ હાંસેલ થાએચ, તે વાશેનું ફરમાંન વંદીદાદની તરીજી પરગરદના ૪૦ માં ફકરાના પાક અવસ્તામાં, નીચે લખી જણાવેઆ મુજબ આવેલુંછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

જો કસ્ચુ (કોઈ શખ્સ), મજદીઅસ્નની દીન (ની નસીહત) ને નહી સાંભલનારો અને તે ઉપર નહી એતેકાદ રાખનારો હોએ, અને પછી જો તે મજદીઅસ્નની દીન (ની નસીહત) ને સાંભલનારો તથા તે ઉપર એતેકાદ રાખનારો થાએતો, તે મજદીઅસ્નની દીન ઉપર એતેકાદ લાવનારાઓના આએ (ઈઆને નીચે જણાવેલા) ગુનાહોનું નીવારણ, તે (દીનને લગતા એતેકાદ) થી હેવી શરતે થાએ કે, તેઓ જો તે પછી, (બીજાં) અનીતીનાં કાંમો નહી કરે.

† મોબદાંન મોબદ–તે પાદશાહ ગુશતાસ્પની હકુમતના વખતથી ઈરાંનનું રાજ ચલાવનારા જરતોશતી પાદશાહો, જરતોશતી દીનની શરીઅત પરમાંણે ઈનસાફ કરવાનો ફતવો મેલવ્વા સારૂં, પોતાની દરબાર ખાતે જે કાંમેલ દશતુરને વડા દશતુરની તથા પોતાના ખાસ રેહનોમા તરીકેની પદવી આપતા હતા, તેહને કેહછે. જેમકે 'કારનાંમે અરથશતર પાપકાંન' ની અંદર અરદવાંનની બેટી જે પાદશાહ અરદેશેરની ખાંનું હતી, તેણીએ પાદશાહ અરદેશેરને શરબતની અંદર જેહર આપીઉં હતું, તેણીને શજા કરવા સારૂ અરદેશેરે મોબદાંન મોબદને જરતોશતી ધરમનું ફરમાંન પુછીઉં હતું, તે વીસેની જેકર નીચે જણાવેઆ મુજબ આવેલીછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

તેજ વખતે અરદેશેરે મોબદાંન મોબદને પોતાની આગલ બોલાવેઓ, અને પુછીઉં કે, ઓ ભલી દીન વાલાના સરદાર, જે કોઈ પોતાના સાહેબનો જીવ લેવાની કુશેશ કરે તેહને વીસે તારૂં શું મતછે? અને તેહને શું કરવું? મોબદાંન મોબદે

સહીપણું, (એ તેહને લગતા ધરમના) વીચાર ઉપરથીછે; અને (તેહના) વીચારનું (નીઆધીસને) સારી રીતે જણાવું, (એ તેહના) બોલવાથીછે. તેમ (આદમીને) સવાબના બદલાવાલાં કાંમનો સંબંધ, પાક ખોદાએતાલાની તરફની વસ્તુથી (ઇઆને તે ખોદાવંદતાલાની તરફથી મોકલેલા મજહબની ઉપર એકીન રાખીને તેના ફરમાન પરમાણે ચાલવાથી) છે. જેમ મનને લગતો આપ (ઇઆને વીચારનું જાહેર કરવું), એ જબાંને કરી બોલવાએછે; તેમ નેક બદલાને લાએકના (આદમી) ને, નેકબદલાનું મેલવવું (દીનને લગતાં અંતકરણથી) છે. માટે જો (આદમીની) કરણી, તેહની, (ઇઆને ધરમને લગતા વીચારની) સાથે વલગેલી નહી હોએતો, તેથી, આવતી દુનીઆંને લગતો નેક બદલો તેહને મલતો નથી.

૧ (૫૮) જીંદગી ગુજારવાના વખત વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, (આએ દુનીઆંમાં માંણસે પોતાની) જીંદગીનો વખત સારી રીતે ગુજારવો, એ અકલને લગતા ગુણોની મારફતે પોતાને ચલાવવાથીછે. તેહમાં જે અગમબુદ્ધિવાલું (માંણસ) છે, તે, કેહવી રીતના

(દુઆ સાથે) કહીઉં કે, તું જીવતો રેહેજે! જે કોઈ જાણીબુજીને પોતાના માલેકનો જીવ લેવાની કુશેશ કરે તે મરગરજાંનને કાપી નાખવો ઘટારતછે.

ઉપલી બીનાને લગતું વરણન ફીરદોસીનાં શાહનામાંની અંદર આએ રીતે આવેલુંછે.

بفرمود تا موبد و کدخدای بیامد بر خسرو پاک رای
ز دستور ایران بپرسید شاه که بدخواه را گرنشانی بگاه
شود در نوازش بدینگونه مست که بیهوده یازد بجان تو دست
چو بادافره است آن براورده را چه سازیم درمان خود کرده را
چنین داد پاسخ که مهتر براست چه یازد بجان جهاندار دست
سر بیگناهش بباید برید کسی پند گوید نباید شنید

પાદશાહ અરદેશેરે ફરમાવીઉં તેથી મોબદ તેહની આગલ આવેઓ, તે ઇરાંનના દશતુરને પાદશાહે સવાલ કીધો કે, જો એક બદખાહને તુંએ તખત ઉપર બેસારેઓ હોએ, અને તેહવી નવાજેશથી તે બેપરવા બનીને તારો જીવ લેવાની વગર દાહપણની કુશેશ કરે તો, તેહને (દીનની રાહે) શું સજાછે? અને તે કાંમનો ઉપાએ શું કરીએ? મોબદે તેહનો ઉતર વાલેઓ કે, જે કોઈ પાદશાહનો જાન લેવાની કુશેશ કરે, તેનો (ગુનાહ) ઘણો મોહટોછે, માટે તે ગુનાહના બદલામાં કોઇની સીખાંમન સાંભલેઆ વગર તેહનું માથું કાપવું જોઇએ.

ગુણે ચહડતે દરજ્જેની હાલતને લગતાછે, તેહને પીછાંનેચ; અને પેદાએસને પેદા કરનાર (ખોદાએતાલા) ના બંદોબસ્ત (ઈઆને ધારા) થી, પોતાની જાતને ભરપુર કરી, તેહને લગતી મુખ્ય અકલના ગુણોએ, દરએક વખતની સહમજને મેલવેચ, (એટલેજે કીહા વખતમાં કીહું કાંમ કરવું, તે સહમજી સકેચ). ચહડતી હાલત*ની અંદર, ભલી પેદાએશ તરીકે રેહવા અને (આવતી દુનીઆંનું) સુખ મેલવ્વા સારૂ, માંણસનો વખત તરેહવાર રીતનાં મોહટપણથી ગુજારેઆમાં આવેચ. અને ઉતરતી હાલત*ની અંદર, તેહને ભલી પેદાએસ તરીકે રેહવા અને સુખ મેલવ્વા સારૂં, તેહનો વખત ઘણીએક તરેહની હલકાઈથી ગુજારેઆમાં આવેછે. (આએ) બે તરેહનાં વખતની અંદર, માંણસને સારી રીતે ચલાવ્વાને માટેનું કાંમ કરાવનારા, બે રીતના ગુણોછે. (તેમાં) જે ગુણો ચહડતી હાલતની અંદર (માંણસને) ચલાવ્વા, તથા વખતને સારી રીતે ગુજારવાને માટેના અને ફાએદો કરનારાં કાંમોને લગતાછે, તેઓથી માંણસ પોતાની સારી કીરતી, રવાંનને લગતી નેકી, અને (પોતાના આતમાના) છુટકારાની તરફ ધેઆંન આપનારૂં, આએ તરેહથી, (એટલેજે નીચે લખી જણાવેલી રીતે), થાઈ સકે. જેમકે તે, (ઈઆને આદમી), લોભ વગરની લીઆકતે, (ઈઆને કોઈની તરફ લાએકી બતલાવ્વામાં મતલબ નહી રાખવાએ); ગોસ્સા વગરના આએરસને લગતા ઉપાએ, (ઈઆને આવતી દુનીઆંને લગતું સારૂં કાંમ કરવાથી કંટાલો નહી ખાવાએ); મતલબ વગરની હીલચાલે, (ઈઆને વગર સવારથનાં કાંમ કરવે); બુરા હવસ વગરના ઉદીઓગે; ધરમને લગતાં બેહરપણ વગરની પરહેજગારીએ, (ઈઆને મજહબનાં ફરમાંન ઉપર ધેઆંન આપી ગુનાહથી દુર રેહવાએ); નાપાએદાર સુખ વગરનાં સુખે, (ઈઆને બદકારીથી મલતાં સુખ વગરનાં નેક કાંમને લગતાં સુખે); નાંફરમાંની વગરની તાબેદારીએ, (ઈઆને કોઈબી રીતે પાક ખોદાએતાલાની તાબેદારીમાં કસુર નહી રાખવાએ); બખીલી વગરની સખાવતે, (ઈઆને સખાવત કરવામાં દીલ તંગ નહી રાખવાએ); પરદા વગરની સચ્ચાઈએ, (ઈઆને સાચવટની અંદર કસ્સો આંતરો રાખેઆ વગર); સુસ્તી વગરની વગર બીહકે, (ઈઆને ખરી હીમત તથા બેદરકારીએ); ઠગાઈ વગરના ઈનસાફે, (ઈઆને અપખ્સપાત ચુકાદાએ); મગરૂરી વગરનાં મોહટાંમને; બુરી

---

* ચહડતી હાલત તથા ઉતરતી હાલતનો અર્થ માંણસની ચહડતી દસા, તથા પડતી દસાને સહમજવી.

ધારણા વગરની સારી મતલબે; બુરા હવસની ઇચ્છા વગરની (ઇઆને નેક દેઆંનતવાલી) ચાલચલણે; ઢાંકણ વગરની (ઇઆને વગર ઠગાઈની) ચાલાકીએ; ખરાબ વીચાર વગરની (ઇઆને સારાં કાંમને માટેની) હીમ્મતે; અને પાપ વગરના બીજા ગુણોએ કરી, પોતાનો ચહડતો વખત, અકલની આગેવાંની (ઇઆને રેહનોમાઈ) થી, સારી રીતે ગુજારે. તે આદમી, પોતાને (આએ દુનીઆંમાં), ઇજત ભરેલું તથા (પોતાની જાતને) સફાઈદાર બનાવ્વાનું, (બીનોઈ દુનીઆને સારૂ) ચહડતે દરજજેનું, અને હમેશની નાંમદારી વાલું સવાબનું જે પાએદાર કાંમછે, તેહમાં બરોબર ચલાવી સ-
૩ કેચ. (એજ પરમાંણે) માંણસને તેહની ઉતરતી હાલતમાં, અકલની આગેવાંની (ઇઆને રેહનોમાઈ) તલે સારી રીતે વખત ગુજારવો, એ ચુગલી વગર, તપાસથી, પોતાને રાખવાએ, હાએ અફશોસ કરેઆ વગર દુઃખને સેહન કરવાએ, નોકસાંન કરવાના વીચાર વગર ગુપચુપ રેહવાએ, આલસાઈ વગરના સંતોષે, કંગાલીઅત વગરની દરવેશીએ, (ઇઆને સંતોષ ભરેલી ગરીબાઈથી); નજીસી (ઇઆને લોભ) વગરના પવીત્તર ખવાસવાલા સંતોષે, અપકીરતી વગરની (ઇઆને સારા ઉદીઓગની) આએપત મેલવ્વાએ, તથા (તેહવીજ) ખાહેશે, બખીલી વગરના વધારાએ, (ઇઆને દરએક બાબતમાં મોહટું દીલ બતલાવાએ), બેમરવતાઈ વગરની શરમે, સવાબની દુરી વગરની પરહેજગારીએ, પોતાની વખાંણ કરેઆ વગરની બરદાસત કરવાની સકતીએ, હીનપસ્તી વગરની નમનતાઈએ, બુરી ધારણા વગરની સારી નીસતાએ, વેરભાવ વગરની મોહટાઈએ, સખતી વગરની કરજદારીએ, ગુનાહના સંબંધ વગરની પસંદગીએ, અને પાપ વગરના બીજા ગુણોએ કરી, અકલમંદીથી બરોબર ચલાવ્વાને લીધે, તે પોતાને ભલી પેદાએસ તરીકે બનાવનાર અને સરવેથી નાંધલા ગુનાહથી પરહેજ કરનાર થાએચ.

૧ (૧૧) ચહડતે દરજજેનાં, મદયમ અને ઊતરતે દરજજેનાં કાંમ વીસે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, ભલી દીનની અંદર (ફરમાવેલાં) સઘલાં કાંમો સવાબને લગતાંછે, અને સવાબ જે છે તે, (માંણસને) નેક બનવા સારૂછે. જે લોકો (પોતાને) ચહડતે દરજજેનાં બનાવનાર તથા મોહટાં કાંમ કરનારછે, તે નેકી-

થીછે. જે કાંમ દરૂજને વધારે ટાલનારૂં અને દુનીઆંને અશોઈના ઘણા
આપવાલી કરનારૂંછે, તે મજદિયસની દીનને લગતા એચ્યાર જાતના ધન-
ધાની અંદરનુંછે; તેમાં અથોરનાંનનો ધનધો કરનારાઓનું સરવેથી ચહ-
ડતે દરજ્જેનું કાંમ, યજદાંની આરાધનાને પસંદ કરવાનું તથા તેહની
સહમજ (લોકોને) આપવાનું, દીનનું ફરમાંન સહમજાવ્વાનું, દીનને લગતો
ચુકાદો કરવાનું અને (એ વગેરે) બીજું અથોરનાંનના ધનધાને લગતું કાંમછે.

અરથેશતારના ધનધાની અંદર ચહડતે દરજ્જેનું કાંમ, પેહલવાંનગરી, ૩
એલચીપણું, અને બીજાં રાજદરબારી કારોબારને લગતુંછે. વાસ્તરીઓ- ૪
શના ધનધાની અંદર ચહડતે દરજ્જેનું કાંમ, આતમાનું રક્ષન કરવાનું
અને બીજું ખાધખોરાકને લગતી ખેતી કરવાનુંછે. હુતુખ્શના ધન- ૫
ધાની અંદર ચહડતે દરજ્જેનું કાંમ, સારા ઉદિયોગની મારફતે પવિત્તર
(ઇઆને હલાલ મેહનતની) રોટી મેલવ્વાનું, તથા બીજા સારા ઉદિયોગને
લગતાં કાંમથી સારી કારીગરી કરવાનુંછે. તેમાં માંન ભરેલા અથોરનાંનના
ધનધાનું ગમે હેવું હલકું અને નીચું કાંમ હોએ, તોપણ તેહની આગલ,
ઉપલા તરણે ધનધાને લગતાં સઘલાં કાંમ મધ્યમ ગણાએછે. અને વેપારને
લગતું (ઇઆને હુતુખ્શના ધંધાનું) ઉતરતે દરજ્જેનું કાંમ, વાસ્તરી-
ઓશના ધંધાને લગતાં કાંમની આગલ ઘણુંજ હલકે દરજ્જેનુંછે.
તેથી (ઉપલા તરણે પેશેવરોમાં) જે કોઈ વધારે દોલતમંદ હોએ ૬
તેણે, તેહની વધારે દોલતને, (આદમી તથા ગોસ્પનદોની) પરવરશીનાં તથા
બીજા ચહડતે દરજ્જેના સંબંધને લગતાં નેક કાંમની અંદર વાપ-
રવી, (એટલેજે તે દોલતથી એ ઉપરાંત બીજાં પુનનાં કાંમ કરવાં).* અને

* વંદીદાદની ચોથી પરગરદની અંદર આવેલા નીચે લખી જણાવેલા પાક
અવસ્તામાં, ગોસ્પંદ તથા આદમીની જાલવણી તથા પરવરશી કરવાનું ફરમાંન આ-
વેલુંછે, તેહમાં તે પુણનું કાંમ કરનારને સરવેથી સરસ ભલા વીચારવાલો ગણેલોછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

જે કોઈ ગોસ્પંદની બરદાશત નહી કરે, અને તેથી તે મરણ પાંમે, તેહવાં ગો-
સ્પંદ, ઘોડા, પસુ, ઢોર અને આદમીની જે શખ્સ વૃદ્ધિ તથા જથાબંધ સંખીઆ
બનાવેચ, (ઇઆને વગર જતન તથા પરવરશીએ મરણ પાંમતાં ગોસપંદ તથા આ-
દમીની જતન કરીને જે કોઇ તેઓની સંખીઆને વધારેચ), તે શખ્સ, બીજા
(નેક) પુરૂષોનાં કરતાં, અતીઅંત ભલા (ઇઆને પુનને લગતા) વીચાર વાલોછે.

જે જગોએ ગોસ્પનદો તથા આદમીઓ જેટલાં રેહી સકે તેથી વધારે હોએ તો, તે આદમીઓ તથા ગોસ્પનદોને ઘટતી રીતે ખીલતાં રાખવા, તથા તેઓને સુખચેનથી રેહવા, અને વાજબી રીતે વસવા વાપરવા સારૂં, (બીજી) લાએક જગો ખરીદવી. અને જાંહાં આદમીઓ તથા ગોસપનદોનું રેહઠાંણુ હોએ, પણ તાંહાં તે (આદમી) ઓને રેહવાથી તથા (ગોસ્પનદોને) રાખવાથી તેઓની વસ્તી અને ઓલાદનો ઘટારો થતો હોએ તો, તે જગોને ઘટતી કીમતે વેચી નાખવી, અને (તેહને બદલે) બીજી જગોને ખરી કીમતે વેચાતી લેવી. સા સબબથી કે તેહને લીધે ગોસ્પનદો તથા આદમીઓને ઘણી મદદ મલે, તથા લોકોમાં એક બીજાને કઉઅત આપવાનું કાંમ ચાલુ રેહવાથી દુનીઆંનો વધારો થાએ. (માણુસને) સારી હાલતની અંદર (રેહવાથી), આએ (ઈઆને નીચે જણુવેઆ) પરમાંણે, બે તરેહની હાંસેલ થાએચ; તેહમાં (એક હાંસેલ) તેહને સારૂં (હવે પછી આવનારી) બુલંદ દુનીઆંનાં વધારે ફાએદેમંદ ધનધાને લગતું કાંમ કરવાની (ઈઆને સવાબકારીની) છે, અને (બીજી હાંસેલ) પોતાના ગુજરાંણને લગતી રોટી મેલવવાનીછે. જે (આદમી) ધરમ પરમાંણે ચાલનારૂછે, તેહને, તેહની પોતાની પરવરશી કરવા સાથે દીનનાં ફરમાંન મુજબનાં કાંમ કરવાનું ભલી દીનનું ફરમાંનછે.

૭ વલી આએ ઉપલાં કાંમથી ઉતરતે અને હલકે દરજજેનાં જે કાંઈ કાંમોછે, તે ખેડુતને લગતા ધનધાની અંદરના વાજબી કાંમથી, નેકીના સંબંધ સાથે (ઈઆને સસતી કીમતે લોકોને અનાજ વેચી), ભલી રોટી મેલવ્વા, અને સારી (ઈઆને સવાબ કરી ભરેલી) જીંદગી ગુજારવા વીસેનાંછે. અને તેથી અથોરનાંન, અરથેશતાર અને હુતોખશના ધનધાનું કાએદાસર

૮ ચાલવુંછે. (પણ એથી ઉલટું) જે કોઈ, પોતાને સારૂં બુરાઈના સંબંધવાલો સામાંન ખરીદે, અને પોતાનાં દેશમાં આદમીઓને રેહવા તથા ગોસ્પનદોને રાખવા સારૂં નારાજી બતલાવે, અને અનાજ ઉગાડવાને માટે ઘણી કસુર ભરેલો હોએ, અને તેથી બેહદ લોકોને (ખાધખોરાકનો) વાખો તથા તંગી પડે, અને તેહના સંબંધને લીધે સઘલાં આદમી તથા ગોસપનદો બીમાર અને જખમી થાએતો, હેવી રીતે ખોદાના બંદાઓને ઈજા દેવાએ, તે શખ્શ કુફ્ર તરીકે (ઈઆને ખોદાની તાબેદારીમાંથી બાહેર ગએલો) ગણાએચ. કારણ કે તે, (ખાધખોરાકની) તંગીથી દુનીઆંને ખરાબ કરવાએ, અને ખોદાનાં તાબેદાર ઈનસાંનોને તેથી નોકસાંન પોહચાડવાએ, નેકીથી રદ થાએલો અને પેલા (નેકીનો) ઘટારો કરનાર (અંદ્ર-

મેનીઉશ) ના સંબંધમાં પોતાને રાખનારોછે. અને હેવો શખ્સ ભલી દીનને લગતા ઉપાએ છતાં ઘણોજ પાપીછે. (ઇઆને ભલી દીનની અંદર ફરમાવેલાં ગુનાહને લગતાં નીવારણો તેહને કારગત લાગતાં નથી.)

(૪૦) જે સવાબ, ભલી દીનવાલો શખસ, બુરી દીનવાલા†થી 1
કબુલે અને કરે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જો કબુ કોઈબી દીવસે કોઈ બુરી દીનવાલો (ઇઆને મજદીઅસની 2
દીનને છોડી દેઈ ઉલટે મારગે ચાલનારો શખ્શ), પાછો (ભલી દીન ઉપર

---

† આએ જગોએ **બુરી દીનવાલા**નો અરથ ભલી દીનવાલાથી ઉલટી ચાલચલણવાલાનો સહમજવો. અને તેહમાં આપણથી જુદો ધરમ પાલનાર શખ્શને ગણવો નહી, પણ જે શખ્સ ભલી દીનનો હોએ અને તે પોતાનો ખોદાઈ નીતીવાલો યજદાંપરસ્તી ધરમ તરક કરી, શેતાંની અનીતીના દેવપરસ્ત મારગ ઉપર ચાલતો હોએ તેહને ગણવો. કારણકે વંદીદાદની ૧૮ મી પરગરદમાં એક મજદીઅસની દીનવાલો તરણ વરસવેર શુદરેહ કુસ્તી કાહાડીનાંખીને ફરે, ગાથા વાંણી નહી પઢે અને પાક પાંણીથી ગોસલ ઉતારીને ખોદાતાલાની બંદગી નહી કરે, તેહને બુરી દીન (ઇઆને ગુનાહ ભરેલી ચાલચલણ) બતલાવનારો કહેલોછે, અને તે વીસેનું બએઆંન પાક અવસ્તામાં નીચે જણાવેઆ પરમાંણે આવેલુંછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

પુછીઉં જરતોશતે અહુરમજદને કે, ઓ ગેબી વૃદ્ધિના કરનાર, તથા તનોમંદ (ઇઆને બદન વાલી) દુનીઆંને પેદાના કરનાર અશો અહુરમજદ ! નોકસાંનકારક તથા મોત ભરેલો (ઇઆને ઇજા કરવાને લાએકનો તથા મોતની સજા ભોગવવાને યોગીઅ) કોણછે ? તેહનો અહુરમજદે જવાબ દીધો કે, ઓ સ્પિતમાંન જરતોશત ! જે કોઈ તરણ વરસ વેર શુદરે કુસ્તી નહી રાખે, ગાથાનું ગાએન નહી કરે (ઇઆને ગાથા વાંણી નહી પઢે) અને ભલાં (ઇઆને ગુનગારાં) પાંણીઓની વખાંન નહી કરે તે. તે (દોજખનાં) સંકટમાં ગીરફતાર થાએલા પુરૂષને, તેહમાંથી, મારો જે કોઈ પુરૂષ બાહેર કાહાડે, ઇઆને (મજદીઅસની દીનની રાહે તેહનાં ગુનાહનું નીવારણ કરનારાં કાંમની મારફતે) તેહને પાછી ફરાગત આપે, (એટલેજે બેહશતને લગતાં શુખની હાલતમાં તેહને લાવે), તો તેમ કરવાથી તે શખ્સ, તેહનાં માથાંની ચામડી કાઢી નાખે, તેહના કરતાં ઓછું ભલું કાંમ નથી કરતો.

ઈમાન લાવી), પુણને માંટેનો અતીશ્ય વીચાર રાખીને, પોતાની બુરી દીન- (ઇઆને ઉલટી ચાલચલણ) ને લગતો (પસ્ચાતાપનો) વીચાર, (જરતોશતી દી- નના) સાચ્ચા વીચાર, સાચ્ચા વચન અને સાચ્ચાં કાંમવાલા સરદાર (ઇઆને દશતુરાંન દશતુર) ની હજુરમાં જાહેર કરે, અને (તેહને સારૂં) ગાથા ગા- વાની અને ગેબી સવાબની મદદ આપવાની, (તે દશતુરને) અરજ કરે તો, તે બદબખ્ત પાપીનાં રવાંનને સારૂં, તે બુરી દીનના પા- સેથી દાંમ લેઈને, ગાથાનું ગાએન, અને બને તેટલાં બીજાં સવાબનાં
૩ કાંમ, કરવાં સારાંછે. જેમ એક બીમારી વાલાં તનદરૂસ્તીને માંટે ઉમેદવાર આદમીને દવા આપવી ઘટતીછે, તેમ તે ભલી દીન ઉપર શોક બતલાવનાર બુરી દીનવાલા પાપીનાં, સવાબનાં કારણસર ઉમેદવાર થાએ- લાં રવાંનને સારૂં, (તેહની) જીનદગીમાં (સવાબનું) કાંમ કરવું, તથા તે સવાબની મારફતે તે બુરી દીનવાલાનાં રવાંનનો દોજખથી છુટકારો કરવો, એ કાએદાસરછે. કારણ કે તે (બુરી દીનવાલો) બદબખત, મરણ પામીને દોજખમાં પડે તેઆર પછી, તેહના રવાંનને સારૂં સવાબ કરવો, એ તેહને મદદ કરનારો નથી; અને તેહને લગતા કોઈબી સવાબે દોજ- ખમાંથી તેહનો છુટકારો થવાનો નથી. જેમ મુએલાં શરીરની અંદર દવાઈ નાંમવાથી, તેહને તે (દવાઈ) કસ્સી મદદ કરતી નથી, અને તે બ- દનને, દવાઈ નકાંમી થવાના સબબથી, તેહનો નાસ થાએછે; તેમ ગાથાનાં ગાએનની આરાધના તે દેવપરસ્તને સારૂ (તેહના મુઆપછી નકાંમી) છે.

૧ (VI) મરદોની અંદરના અતીશ્ય ભલા, વધારે ભલા, અને ભલા શખ્શ વીસે, તથા બુરાઓની અંદરના અતી- શ્ય બુરા, વધારે બુરા અને બુરા શખ્શ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, જે કોઈ શખ્સ દુનીઆંમાં આબાદી આપવાના ખવાસ અને કાંમવાલો, તથા દુનીઆંમાં બેમરગી આપવાની ખાસીઅત અને કાંમ વાલો (હોએ), તે સોસીઓષના ખવાસ અને કાંમને ઘણોજ મલતો, તથા મરદોની અંદર સરવેથી સરસ, અને ભલાઈમાં સરવેથી ચહડતે દરજેનોછે. અને જેહનો ખવાસ અને કાંમ તે, (ઇઆને ઉપર જણાવેલા) શખ્સનાં

કાંમને મદદ કરનારૂં છે, તે શખ્સ ભલાઈમાં તેથી ઉતરતે દરજ્જેનોછે. અને જેહનો ખવાસ તથા કાંમ ઉપર જણાવેલા (બંધે) શખ્સના ખવાસ અને કામની સાંમણે થવાનું નથી, તે (ઉપર જણાવેલા બીજા શખ્સનાં કરતાં) ભલાઈમા ઉતરતે દરજ્જેનોછે.

જે કોઈ દુનીઆંમા ઘટારો કરવાની ખાસીઅત ધરાવનારો અને કાંમ ૩
કરનારોછે, તે જોહાકના ખવાસનાં કાંમવાલોછે, અને જે કોઈ દુનીઆંમાં મોહત લાવ્વાના ખવાસ અને કાંમવાલોછે, તે મલકુસ * ના ખવાસ અને કાંમ ને ઘણો મલતોછે, અને તે બુરાઓની અંદર બુરાઈમાં સરવેથી સરસ દરજો ધરાવનારોછે. અને જે કોઈ તે શખ્સના ખવાસ અને કાંમને મદદ કરનારોછે તે વધારે બુરાઈની અંદર તેહનીથી ઉતરતે દરજ્જેનોછે. અને જેનો ખવાસ તથા કાંમ ઉપર જણાવેલા બુરા શખ્સના ખવાસ અને કાંમની સાંહાંમણે થવાનો નથી, તે બુરાઈમાં (બીજાનાં કરતાં) ઉતરતે દરજ્જેનોછે.

(૪૨) ઓરતોમાંની પસંદ કરવા જોગ તથા તરક કરવા જોગ ઓરત વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જે કોઈ ભલી દીનવાલો શખ્સ, આએ (ઈઆને ઉપર જણાવેલી) ૨
બાબત ઉપર ધેઆન આપનારો હોએ, તેહને જે પસંદ કરવા જોગ અને તરક કરવાજોગ ચાલચલણ વાલી ઓરતોછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો જણાવેઆમાં આવેછે. (જાણવું કે), અગત કરીને ઓરતો, આએ (ઈ- ૩
આને નીચે લખી જણાવેલી) ચેઆર પરકારની હોએછે, (તેમાં એક) સારી તેમ માઠી, (બીજી) માઠી નહી ને સારી, (તરીજી) સારી નહી ને માઠી; અને (ચોથી) નહી સારી તેમ નહી માઠી; તેમાંથી જે ઓરત ખરાબ નહી હોએ અને નેક હોએ તેણીને ઘરનો કારોબાર ચલાવ્વા સારૂં, તથા ઘરધણીને

---

* મલકુસ—એ નામ આએ દુનીઆંની અંદર દુનીઆના મોહટા ભાગને ખરાબ કરનારો જે વરસાદ વરસવા વીસે અશો અહુરમજદે પાદશાહ જમશેદને અગમચેતી આપી હતી અને તેહને સારૂં જમશેદ પાદશાહે 'વરજમકરદ' નામની એક જમા ઉપજાં આફત વરસાવનારા વરસાદથી માંણસો, જાનવરો અને જાહડ પાંનનો બચાવ કરવાની નેમથી બાંધી હતી, તે વરસાદને આપેઆમાં આવેલુંછે. (જુઓ વંદીદાદની બીજી પરગરદનો ૪૬ થી ૬૦ મો ફેકરો તથા પાજંદ મીનોખેરદની ૨૭ મી પુરસેશ.)

શુખ અને આરાંમ આપવા સારૂં પસંદ કરવી. અને તેણીથી પોતાને વગર દુ:ખે રાખવા સારૂં, જે નેક અને બદ (હોએ) તેહુને મેલવવી (ઇઆ-ને પસંદ કરવી) નહી, અને પેલી ઉપર જણાવેલી બે તરાંહુની ઓરતોમાં-ની નહી શારી તેમ નહી બુરીના કરતાં જે શારી નહી ને બુરી હોએ તે-ણીને પસંદ કરવાથી જરૂર દુર રેહવું.

૧ (૫૧) પેદાના કરનાર અહુરમજદની આએ દુનીઆંને લગતી પેદાએશે (પોતાને આએ દુનીઆંમા કેમ) ચલાવ્વું ? તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું, કે દાદાર અહુરમજદની આએ દુનીઆંને લગતી પેદાએ-
શની ચાલચલણ, (સ્પન્તોમઇનીઉશ અને અંઘ્રમઇનીઉશને લગતી) બે સ-
કતીની મારફતે ભેલસેલ વીચારની અંદરછે; માટે તે બેમાંની એક (સ્પ-
ન્તોમઇનીઉશને લગતી) પસંદ કરવા જોગ મનના જોસ્સા અને પસંદ કરવા
૩ જોગ ઇચ્છાએ કરી (આએ દુનીઆંમાં માણુસે) પોતાને ચલાવ્વું. (આએ)
બે (સકતી) ની અંદરથી, પસંદ કરવાજોગ મનના જોસ્સાએ કરી, (માણુસે
પોતાને) ચલાવ્વું, એ (તેહનાં) બદનની અંદરના, હયાતીને લગતી કુઉઅત
ધરાવનારા સાચ્ચા અવ્યઓ † થી બની સકેછે. એને તે અવ્યઓની મા-
રફતે પોતાને ચલાવવાથી, લોકો એબ આપનાર (એહરેમનને) ટોડવાએ
ફ્શોકન્તને માટેનો સંબંધ મેલવેચ. અને પસંદ કરવા જોગ ઇચ્છાએ
કરી પોતાને ચલાવવાએ માંણુસ બેમરગ અને બુજોર સકતીવાલા વીચાર,
વચન અને કાંમને સારૂં શુધરેલું બનેચ, અને સારા વીચાર, સારા વચન
અને સારા કાંમની મારફતે અશોઇનો વધારો કરેચ, દરૂજને જાંખો પા-
ડેચ, એબ આપનારા (અંઘ્રમઇનીઉશ) ને તોડેચ અને લોકોને ફાએદો
૪ કરેચ. જો કોઇ શખ્સ (આએ ઉપર જણાવેલી) બે, (આદમીઓને) તાએ-
બામાં રાખનારી સકતીઓમાંની, પસંદ કરવા જોગ મનના જોસાએ ચ-

---

† સાચ્ચા અવ્યઓ—તે પાક ખોદાતાલાની તરફથી રવાંનને લગતી ૧૧ સ-કતીઓ જે રવાંનના ઇજતવાલા મદદગાર તરીકે ગણાએચ, તેહને સહમજવા. (જુવો એ વીસે 'દીનકર્દ' કેતાબનાં ૧ લાં દફતરના ગુજરાતી તથા ઇંગરેજી તરજુમાને ૪૨ તથા ૪૪ મે સફે આપેલી નોટ.)

લાઠવાને મારેની સકતીએ કરી, આલમને ચલાવીને, તેહને ક્શોકન્તને લગતા સંબંધ વાલી કરે, અને તેમજ બેમરગી અને બુન્જેરગીને લગતી પસંદ કરવાજોગ ઇચ્છાએ ચલાવાની સકતીની મારફતે, લોકોને ચલાવી, ભલી દીનની તથા સારી હકુમતની કઉઅત, સઘલા હુમત, હુખ્ત અને હવરશતની ઇચ્છાથી કાંમ કરનારા દેશીઓને પોંહચાડે, તથા અશોઈનો પુરતો વધારો કરે, દરૂજને પુરેપુરો જાંખો કરે, અને એબ આપનાર (હેરેમન) ને ટાલે, અને ઇજા આપવાથી (તેહને) ઘટાડે, તથા લોકોને ભલાઈની મારફતે સફાઈદાર બનાવે; તો તે શખ્સ (આલમને) સઘલી નેકીને સારૂં શુધારનારો અને પેદાના કરનાર (અશો અહુરમજદ) ની અગમબુધીના વીચાર વાલોછે. (પણ) જે ધરમગુરૂઓ, સઘલા લોકોને તકસીરવાર કરવા (સારૂં), ૫
આખેરશના ઘટારાને લગતા મનના જોસ્સા અને ઇચ્છાએ ચલાવનારાછે, તેઓ તે (કાંમ) થી, પોતાને હમેશનાં બંદીવાંન કરનારા, અને દોજખી બનાવનારાછે. માટે તેઓનો મજહબ, જો (લોકોને) બુરી રીતે ચલાવ્વા સાથે, ચહડતે દરજ્જેના ધરમ તરીકે (લોકોની અંદર) કેહવાતો હોએતો, તે તેમ નહી કેહવાએ તેહમાં અગમબુધ્ધિ (ઇઆને દાહપણ) છે.

(૪૯) આસમાંનની અંદરની (પેદાએશ) વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

દીનની રાહે એમ જણાવેલુંછે કે, આએ દુનીઆંની (પેદાએશ) થી પેહલ્લી, આસમાંની (ઇઆને મીનોઈ જેહાંનને લગતી) પેદાએશછે. જેમ ઈંડાંની અંદરથી પક્ષી પેદા થાએચ, તેમ આએં દુનીઆંને લગતી, તથા બીજી પેદાએશ પેદા થાએલીછે. અને જેમ ઈંડું પક્ષીની ઉપર હોએચ, તેમ સઘલી પેદાએશની આસપાસ આસમાંનછે. આસમાંનની અંદર તરણ તરેહનાં મકાંનછે; તેમાં એક મુતલક અંધારાં વગર, રોશનીવાલું, બીલકુલ બુરાઈ વગર ભલાઈ સાથનું, અને કાંઇપણ દુ:ખ વગર, ખુસીવાલું મકાનછે; અને તેમા ઘણું ચહડતે દરજ્જેનું મકાંનછે તેહનું નાંમ ગરોથમાંન બેહશતછે, અને તેમાં જે શરવેથી સરસ જગોછે, તાંહાં પેદાના કરનાર અહુરમજદનું, અમેશાસ્પન્દોનું અને બીજા ઇજદો તથા (આએ દુનીઆંમા) વગર જણમ લીધેલાં ૨

ફરોહરો અને રોશન સેતારાઓનું મકાંનછે; અને તે (મકાંન) એબ
૩ આપનાર (એહરેમન) થી નીરમલછે. બીજું મુતલક રોશની વગર, અંધારૂં, કાંઈપણ ભલાઈ વગર, બુરાઈવાલું અને કોઈપણ તરેહની ખુશી વગર, દુ:ખવાલું, અંધારાં (દોજખનું) મકાંનછે; તેહમાં સરવેથી ઉતરતે દરજ્જેનું ઢેકાધરીઆવાલું મકાંન અંઘ્રમેનીઉશ, તથા કાએદાને તોડનારા (દેવો) અને બીજા આલમનું પાલંણ કરવાની આડે આવનારાઓનુંછે.
૪ (તરીજું આએ દુનીઆંને લગતું મકાંન બેહશત અને દોજખની વચ્ચેનુંછે. અને તે રોશની તથા અંધારાંવાલું, ભલાઈ તથા બુરાઈ સાથનું અને સુખ તથા દુ:ખવાલુંછે; અને તેહમાં†) જેઓ સંતોષ, (આવતી દુનીઆને લગતો) ચહડતો દરજ્જો અને ઉદીઓગ, એ તરંણ સકતીવાલા છે, તેઓ ખરેખર ખોદાનો સંબંધ ધરાવનારા, અને ખોદાને પીછાંણનારા છે. ખોદાએતાલાને પીછાણવો એ દાંનાઈની મારફતેછે, તેમજ તે સાહેબની ઉપર ઈમાંન રાખવું, એ આદમીની આતમાને લગતી વગર પરદાવાલી અસલ આંખે (ઈઆને રૂહને લગતી સહમજ્જે) છે. માંટે (માણુસને ઘટારતછે કે) દાંનાઈની મતલબવાલી આંખના નમુના દાખલ, (તેહના) બદનને કાએદાસર ચલાવનારી પરદાવાલી, (ઈઆને હદસર જોઈ સકનારી), જે આંખછે, તેહને આતમાને લગતી પેહલ્લી આંખની સાથે ઉઘાડી રાખવી, (ઈઆને આએ દુનીઆંની આંખે કોઈબી વસ્તુ જોતાં આતમાને લગતી આંખને, એટલેજે રૂહને લગતી સહમજને, તેહની સાથે વાપરવી.) કારણ કે બુરો હવસ, લોભ, અદેખાઈ, વેર અને બીજા ખરાબ કરનારા, હાંણી પોહચાડનારા અને દુ:ખ દેનારા દરૂજો (ઈઆને બુરા ખવાસો) છે, તેઓ માંણુસની દાંનાઈને (તેહનાં) બદનમાંથી દુર કરવા તથા (માંણુસને) આએ દુનીઆંની નેકી (ઈઆને નાપાએદાર શુખ) ની તરફ લેઈ જાઈને, આએ દુનીઆંને લગતી નેકીથી, (તે આદમીની) આવતી દુનીઆંની નેકીને લુટનારાછે; માંટે જે કાંઈ આ દુનીઆંની નેકીછે, તેહને વગર વજનની કરવા સારૂં, તેહની સાંહમણે લડાઈ કરવા માંટેની અંદાંમી સકતીઓ (કુદરતની તરફથી માણુસની અંદર બખશેઆમા આવેલી) છે. જેમકે બુરા હવસની

† આગલાં લખાંણની સાથે શરખાવતાં, હમોએ વલાએઆમાં લખી જણાવેલી બીના અસલ પેહલવી લખાંણ કરનારની તરફથી લખાવી જોઇએ, પણ નકલ કરનારની ગફલતથી તે ઈરાંનથી શુરત ખાતે આવેલી નકલમા લખેઆમા આવી નથી, તેમજ તે ઉપરથી થાએલી સઘલી નકલોમાં તે મલતી નથી.

સાંમણે થવા સારૂં અકલ, લોભની સાંમણે થવા સારૂં સંતોષ, ગોસ્સાની સાંમણે થવા સારૂં નમનતાઈ, અદેખાઈની સાંમણે થવા સારૂં વાજબી રીત, અને વેરની સાંમણે થવા સારૂં ખમવા (ઇઆને સેહન કરવા) ની સકતીછે. (માંણુસની અંદર) દાનાઈમાં વધારે ચહડતે દરજેની તરંણ સકતીછે, સંતોષ, મોહટું દીલ અને ઉદીઓગ. જાંહાંવેર તે સકતી (માંણુસની અંદર) રહેલી હોએચ, તાંહાંવેર આએ (ઇઆને ઉપર જણાવેલી) બુરી સકતીઓને (માંણુસની તરફથી) વજન આપેઆમાં આવતું નથી. (આદમી) જે આવતી દુનીઆંનાં શુખથી પાએમાલ થાએચ, તે આએ દુનીઆંના શુખની તરફ ખેચાએલું હોવાને લીધેછે. (જાંહવેર) આદમીનાં બદનની અંદર આલસાઈને લગતી બુરી સકતીને પકડેઆ તથા રાખેઆમાં આવતી નથી, (તાંહવેર) આદમીની અંદર બુરી સકતીઓ (તેહના) આતમાને લગતું જોવાનો પરદો કરવાથી છુપી રેહચ. અને તેહને લીધે (માંણુસની અંદર) આતમાની આંખ વાલી હકુમત (ઇઆને રૂહને લગતી સહમજની હીલચાલ) ખોલલી રેહચ. અને (તેથી) આદમીઓ યજદોની તરફ સારી રીતે જોવાએ (ઇઆને તેઓની તરફ ધેઆંન આપવાએ) અને તેઓને ઓલખવાએ, તેઓનો પેઆર મેલવેચ, અને તેજ સબબથી તેઓ પાક ખોદાતાલાનો સંબંધ ધરાવેચ. માટે જે ૫
ધરમગુરૂઓ આતમાને લગતી આંખે જોવાનો પરદો કરનારા, તથા માંણુસની અંદરથી યજદો * ને પાછા રાખવાનું કાંમ કરનારાછે, તેઓનો આપેલો મજહબ આદમીઓને પોતાના પેદા કરનારને ઓલખવા સારૂં નામોરાદ કરનારોછે; તેથી જેઓ, તેવા મજહબની મારફતે આદમીઓને ખોદાતાલાને પીછાંણુવાનું ફરમાંન આપનારાછે, તેઓ ખરેખર તેહવું ફરમાંન આપવાથી આદમીઓને બદબખતીની ઈચ્છા તરફ ડગનારાછે. વાસતે તેવો મજહબ, મજહબ તરીકે ગણાવો જોઈએ નહી; પણ તેહને લોભના દેવને માનવાનો (મજહબ) કેહવો સજાવારછે.

---

* આએ જગોએ યજદોથી મોરાદ પાક ખોદાએતાલાની તરફથી આરમીંદ ખેરદની મારફતે જે સારી સોચના ઉતપન કરનારી સકતીઓ આદમીની અંદર રેહચ તેહને સહમજવી.

૧ (૫૦) **આદમી સવાબનું કાંમ કરવાથી ચહડતી સકતીવાલું અને ગુનાહનું કાંમ કરવાથી નીચ કઊઅત વાલુંછે, અને સવાબને લીધે (આદમીને) સુધરવું તથા ગુનાહને લીધે (પોતાના પેદા કરનારથી) જુદાઈનું મેલવ્વુંછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાંણવું કે, (માંણસ) સરવેથી સરસ ચહડતે દરજ્જેનું સ્પેનામીનોનાં સવાબકાર મુલ * ની કઉઅતે સવાબ કરવાથીછે. અને સરવેથી વધારે ઉતરતા દરજાવાલું (ઇઆને ખરાબ અવસ્થાવાલું) ગનાહમીનોનાં પાપી મુલ † ની સકતીની મારફતે ગુનાહ કરવાથીછે. (આએ) બેહુ મીનોને લગતું કાંમ કરવાની અંદર, સવાબના સોકનું ઉતપન થવું, માંણસનાં અંતકરણની અંદર સારા બદલાવાલાં સવાબનાં મુલને પોંહચવાથીછે, અને તેથી માંણસનો સુધારોછે. તેમજ પાપના શોકનું ઉતપન થવું આદમીનાં દેલની અંદર દુઃખકારક પાપી મુલને પોહચવાથીછે. આદમીએ એબ આપનાર (એહરેમન) ની મારફતે (પોતાને) સીનગાર આપવો, (ઇઆને શેતાનના મારગ ઉપર પોતાને ચલાવવું), એ (પોતાની) ખરાબીને સારૂંછે. આદમીની અંદર બંધે મીનોને લગતું કાંમ કરવાના શોકનું ઉતપન થવું દરએક મીનોની તરફની સકતીને (આદમીએ) કબુલ રાખવાથી (ઇઆને તેહને તાએબે થવાથી) છે. (આદમી) સવાબની સકતીવાલા ભલા મીનોને કબુલ રાખનારૂં (ઇઆને સ્પેનામીનોને તાએબે રેહનારૂં), સવાબની હાંસેલને સારૂંછે, અને તેથી તે સવાબકાર (આદમી) નાં ગુજરેલાં રવાંનને (બેહશતમાં) પોંહચાડવા સારૂં મદદ આપનાર તરીકે, (એક) ખુબસુરત, સીનગારેલાં બદનવાલી, જવાંન છોકરીનાં રૂપ વાલી, અને કનીઆનું નામ ધરાવનારી (મીનો), (ઇઆને તે આદમીએ આએ દુનીઆમાં કરેલાં નેક કાંમનો નમુનો ઉપલા આકારમાં તેહની) સાંમણે

* આએ જગોએ **સવાબકાર મુલ**નો અરથ, ભલાઇ કરવાને લગતા અને બુરાઈની સાંમણે થનારા નેક વીચારને ઉતપન કરનારી ગેબી સકતી કે જેહને આપણ 'બેહમન' ને નાંમે ઓલખીએચ તેહનો સહમજવો.

† **પાપી મુલ**નો અરથ બુરાઈ કરવાને લગતા અને ભલાઇને આડે આવનારા ભુડા વીચારને ઉતપન કરનારી ગેબી સકતી કે જેહને આપણ 'અકુમન' ને નાંમે પીછાણીએચ, તેહનો સહમજવો.

આવેચ; અને અશોનું રવાંન (તેહના) ગુનાહથી સવાબ વધારે હોવાને લીધે, ચીનવત (પુલ) નો રસ્તો ગુજારવા, અને ચહડતે દરજેનાં હમેશની પસંદગી વાલાં (બેહશતનાં) મકાંન તરફ ઉનચે ચહડવા સારૂં, સકતીવાંન થાએચ. વલી (આદમી) ગુનાહની સકતીવાલા બુરા મીનોને કબુલ રાખનારૂં (ઈઆને ગનામીનોને તાબે રેહેનારૂ) ગુનાહને મદદ કરવાનું કાંમ કરવાએછે, અને તેથી તે ગુનાહ કરનારાં (આદમી) નાં બદબખ્ત રવાંનને બુરી મદદ આપનારી, છોકરીનાં રૂપવાલી, વેશીઆ બદનના સીનગારવાલી, ચરાઈતી તરીકેનું નાંમ ધરાવનારી, અને નોકસાંનકારક કાએઆવાલી (મીનો), (ઈઆને તેણે આએ દુનીઆંમો કરેલાં બુરાં કરતુકનું કરૂપ ઉપલા આકારમાં તેહની) સાંમણે આવેચ. અને તે પાપીનાં રવાંનને તેહના સવાબ કરતાં ગુનાહનો વધારો હોવાને લીધે, તે ખરાબ બદનવાલોની સાથે એનવદ (પુલ) ને લગતા નીચાંનવાલે મારગે અંધારાં (દોજખનાં) મકાંનમાં કેદ પડવુંછે. † અને તે વીસે ભલી દીનની રાહે જે કાંઈ ખબર મલીચ તે, હેવી રીતનીછે કે, (તાંહાં) તેહને 'ફ્રશકેરેતિ' ના વખત શુધી છુટવું નથી, પણ (દોજખથી) દુઃખ ભોગવવું અને ડંખ ખમવાચ.

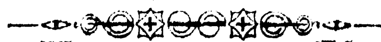
(૫૫) બેહશતને લગતી અકલની, તથા બુરા હવસની. ૧
સકતીઓ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

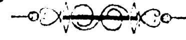
જાંણવું કે, (માંણસની અંદર) સઘલા સારા ગુણછે તે, બેહશતને લગતી અકલની સકતીને લીધેછે. અને તેહની વીગત, આએ (નીચે જણાવેલા) છ સારા ગુનોથીછે. જેમાં એક સંપુરણ વીચારને લગતો (ગુણ), કે જે કસુરને લગતા અનીતીના વીચારંવાલા (દુરગુણ) ના સંબંધથી વેગલોછે; બીજો બાહાદુરીને લગતો ગુણ, કે જે પાપને લગતી અથરાંમ- ૨

† અશો અને દરવંદ (ઈઆને પુણ અને પાપ કરનાર) આદમીને આ એ દુનીઆંથી ગુજરી જવા પછી, તરીજી રાતની બાંમદાદે, ઉપલા આકારનાં તેઓના કરતુકનાં સારાં માઠાં રૂપ, તેઓની સાંહમણે આવેચ, અને તેહની સાથે તે અશો અને પાપીનું રૂહુ બેહશત અને દોજખનાં મકાંનમા જાએચ, અને તાંહાં પોતાનાં કરતુક મુજબનું સુખ દુઃખ ભોગવેચ; તે વીસેનું વીગતવાર વરણન વંદાદાદની ૧૯ મી ફરગરદના ૨૭ થી તે ૩૪ મા ફેકરા સુધીનાં પાક અવસ્તામા તથા હાદોખ્ત નુસકની બીજી અને તરીજી પરગરદમાં આવેલુંછે.

ણીના (દુરગુણ) ના મેલાપથી દુરછે; તરીજો ઉદીઓગને લગતો ગુણ, કે જેનો સંબંધ કસુરને લગતા લોભના (દુરગુણ) થી દુરછે; ચોથો સંતોષને લગતો ગુણ, કે જેહનો મેલાપ આલસાઈના (દુરગુણ) ના સંબંધથી જુદોછે; પાંચમો અકલની પસંદગીને લગતો (ગુણ), કે જે કસુરવંન્ત બુરા હવસની આપમતલબના (દુરગુણ) થી દુરછે; અને છઠો દાંનાઈના વધારાને લગતો (ગુણ), કે જે કસુરવંન્ત ઉલટી ઈચ્છાના સંબંધથી દુર છે. જેનામાં ઉપર જણાવેલી છ મદદગાર સકતીની અસર હોએ, તે (આદમી) બેહશતી અકલવાલુંછે. અને તેથી તે બેશતી અકલ ધરાવનારૂં (માંણસ), સઘલાં એબવંન્તાં માંણસોની અંદર (પોતાને) સારી રીતે બચા-
૩ વનારૂં અને અહુડતો દરજો મેલવનારૂંછે. માણસની અંદર સઘલા દુરગુણોછે તે બુરા હવસની સકતીઓને લીધેછે. અને તે આએ (ઈઆને નીચે લખી જણાવેલા) છ કાએદાને તોડનારા દુરગુણોછે. જેમાં એક સંપુરણ વાચારના (ગુણ) વગરનો અનીતીના વીચારવાલો (દુરગુણ), કે જે પાપને લગતોછે; બીજો બાહધુરી વગરનો, કસુરના મેલાપવાલો અથરાંમણીના (દુરગુણ); તરીજો પાપને લગતો ઉદમ વગરના લોભનો (દુરગુણ); ચોથો સંતોષ વગરની આલસાઈનો પાપને લગતો (દુરગુણ); પાંચમો અકલની પસંદગી વગરની બુરા હવસની આપમતલબનાં પાપને લગતો (દુરગુણ); અને છઠો વિદીઆના અભિયાશ વગરનો પાપના સંબંધવાલી ઉલટી ઈચ્છાને લગતો (દુરગુણ) છે. જે (આદમી) બુરા હવસના સંબંધને લીધે, આએ (ઉપર જણાવેલા) ઉલટા છ દુરગુણો ધરાવેચ, તે ઘણી સખતી ભોગવનારૂ, અને બુરા હવસના ઉલટા મારગવાલુંછે. જેહના સબબને લીધે આદમીઓની અંદર તે (માણસ) ઘણું ખરાબ અને ધીકારવા
૪ જોગછે. (માટે) જે ધરમગુરૂઓ ભલી ઈમાનદારીને વાસતેની (ઈઆને અહુરમજદી ફરમાંન મુજબ આએ દુનીઆંમાં ખરી પરહેજગારીથી ચાલવાની) મેહનતને નાપસંદ કરનારા, તથા આદમીઓની અંદર તેઓને હલાક કરવાનો મજહબ ચલાવનારાછે, તેઓનો ધરમ, બુરા હવસની અસરવાલી ઉલટી ચાલચલણથી, આદમીઓને દરએક તરેહની ઈજા અને નોકસાંન કરનારોછે. અકલના તરીકા પરમાંણે (તેવો ધરમ), માંણસોને આડે આવવા વાલો, તેમજ તેઓની દુશમનીને લગતો ગણાએચ; માંટે તેહવા મજહબને મજહબ તરીકે કેહવો સજાવાર નથી.

(૪૪) જે સાહેબ (આલમને) પેદાનો કરનારછે, તેહને ૧
(આદમીએ) કેહવી રીતે પીછાંણવો, તે વીશે
ભલી દીનનો ખોલાસો.

દીનમાં એમ જાહેર કરેલુંછે કે, માંણસ યજદોની કઉઅત અને તે- ૨
ઓની સાહેતાએ કરી પાક ખોદાએતાલાને પીછાંણનારૂં, દરૂજ (ઇઆને બુરી સકતી) ની સાથે લડનારૂં, અને પોતાનાં શરીર તથા રવાંનને તેથી છુટકારો આપનારૂં તથા આએ દુનીઆંની બીજી પેદાએશને ચલાવવા ની સકતી ધરાવનારૂંછે. (એટલુંજ નહી પણ) આદમી (પોતે) પેદાના કરનાર (અશો અહુરમજદ) ની ધારણાથી પોતાને યજદોનાં ઉપરીપણા હેઠલ ચલાવવા સારૂં હયાતી પાંમેલું અને સકતી મેલવેલુંછે. (આદમીની અં- ૩
દર) બુરા હવસના દુરગુણોનું રેહઠાંણ, બેહશતી અકલની આડે આવવા તથા માંણસને પાપમાં નાંખવાની ઈઉકતી કરવા સારૂંછે. આદમીની અંદર તેને એબીઅલ કરનારની સકતી, ઉલટાં મુલની તરફથી પોહચેછ, અને તેથી તેવાં (આદમી)ઓ યજદોને દુ:ખકારક થાએચ. આએ દુનીઆનાં લોકોને, સરવેથી સરસ દરજજાવાલા લોકોમાં, (ઇઆને યજદ અમેશાસ્પનદો અને પવીત્તર આતમાવાલાં અશો રવાંનો સાથે) મીતરાચારી કરાવનારી બેહશતી અકલ (ઇઆને મજદયસની દીનને લગતું ગણેઆંન) છે. તેથી આદમીઓ પોતાના પેદા કરનારને પીછાંણેચ, અને તે સાહેબની તરફ વીસવાસથી રેહચ. તથા નીતીને સારૂં યજદને, અનીતીને સારૂ દેવને, સચ્ચાઇને સારૂ સાચ્ચાને, ખોટટાંને સારૂ જુઠાને, નફાને સારૂ નફો કરનારને, અને નોકસાંનને સારૂ નોકસાંન કરનારને સહમજેચ. અને ભલી દીનની મારફતે ગુનાહથી દુર રેહચ, સવાબને મેલવેચ, દુનીઆંને ચલાવેચ, પોતાનાં બદનને જાલવેચ, અને આતમાને (દોજખથી) છોડવેચ. બુરો હવસ, બુરાઇના સબબથી નીચો, ૪
તથા ઘણીજ કઠંણ ઘાટ કરનારોછે, અને તે એમ આપનારની તરફથી આએ દુનીઆંનાં લોકોમાં (તેઓની) ખરાબીને સારૂં પોહચેલોછે; તેહનીથી આદમીઓ પોતાના પેદા કરનારને પીછાંણવાની સકતી વગરનાં તથા હાજતમંદ રેહચ, અને (તેઓ) અનીતીને સારૂ યજદને, નીતીને સારૂ દેવને, સાચ્ચાઇને સારૂ ખોટારાંને, જુઠાંને સારૂ સાચ્ચાંને, પુણને સારૂ પાપને, પાપને સારૂ પુણને અને નોકસાનને સારૂ ફાએદાને સહમજેચ; અને (તેથી)

તેઓ દોજખી થાએચ. તથા તેહની બુરી દીનને લીધે તેઓ સવાબથી દુર
રેહચ, પાપની તરફ દોડેચ, લોકોને ખરાબ કરેચ, અને મીનો યજદોને લગતી
(ઇઆને આવતી દુનીઆંનાં શુખને લગતી) ઇચ્છાને પસંદ કરતાં નથી.
આદમી ઉલટા મારગથી દુર રેહનારૂં, અને નેક તરીકાની જીંદગીવાલું,
૫ બેહશતી અકલની ચહડતી કઉઅત તથા ઉપરીપણાંને લીધેછે. અને સારા
મારગથી દુર રેહનારૂં તથા ખરાબ રીતે જીંદગી ગુજારનારૂં બુરા હવસની
૬ ચહડતી કઉઅત તથા ઉપરીપણાંને લીધેછે. માંટે જેઓ ધરમગુરૂ કેહવાતા
હોએ, તેઓએ ખોદાની હસ્તીવાલી પેદાએશ (ઇઆને આદમજાત) ની અં-
દર, જે લોકો બેહશતી અકલનાં પરમાંણ વગર બુરા હવસની ચાલચલણ
વાલા હોએ, તેઓને બેહશતી અકલવાલો ધરમ (એવી શરતથી) આપવો, કે
તેઓ બુરા હવસની મારફતે કરેલાં કાંમનો પસ્તાવો કરે તથા (પોતાની
અંદરથી) ગુનાહનાં મુલને ઉખેડી નાંખે. એટલુંજ નહી પણ આદમીઓ-
ની અંદર જેઓ ખોદાતાલાનો આભાર નહી માંનનારાં તથા ગુનાહનો
સંબંધ રાખનારાં હોએ, તેઓને (તેઓએ) ધીકારવાં.

૧ (૫૮) મજદિયસ્નની દીનનો તરીકો, એ બરદાસ્ત કરવાની સકતી* ધરાવનાર (પાક દાદાર) નો ધારોછે, તે વીસે (ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.)

૨ જાંણવું કે, જેમ સુંદર રોશની ચહડતે દરજેની રોશનીના વસીલા
તરીકેછે, તથા સાચ્ચી દાંનાઇ સઘલી દાંનાઇ તથા સચ્ચાઇની મીસલ બ-

* પાક ખોદાએતાલાને બરદાશત કરવાની (ઇઆને ખમવાની) સકતી ધરાવનારનો એલકાબ ઉપલાં મથાલાંમાં આપેઓછે, તેથી ખરેખર આપણને સંતોષ મલેછે; કારણ કે આપણે જોઇએચ કે આએ દુનીઆંમાં ગમે તેહવું માંણસ થંડા સવભાવનું, ગંભીર અને મોહટાં દીલ વાલું હસે, તે કોઇબી વખતે તેહની મરજીની આડે આવનારની સાંહમણે થયા વગર તથા તેહની તરફ પોતાનો ગોસ્સો બતલાવેઆ વગર રેહતું નથી. પણ પાક ખોદાએતાલા સરવે સકતીવાંન હોવા છતાં, આદમ જાત તેહની મરજીની વીરૂધ થાઇ, પાપનાં કાંમો કરેચ, અને તે સાહેબની ઇઆદ કે આભાર માંનતા નથી, તેહવાં બેમરવત અને નીમખહરાંમ આદમીની તરફ તે સાહેબ પોતાનાં પુરતાં બલ સાથે રેહમ બતલાવેચ અને તેહનાં સઘલાં બુડાં કરતુક છતાં તેહને આએ દુનીઆંમાં જીંદગી ભોગવ્વા દીએચ અને તેહનું પાલંણ પોશંણ કરેચ. તેઆરે એ બરદાશત કરવાની સકતી કેહવી ! ખચીત તેહની ખોદાવંદીને જેબ આપનારો આએ તેહનો ગુણછે.

તલાવનારછે, તેમ સેહન કરવાની સકતી ધરાવનાર (અશો અહુરમજદ) ની મજદીઅસની દીનનો ધારો, તેહને (ઈઆને પાક ખોદાએતાલાને) માંનવાની દીનનો તરીકો (માંણશને) બતલાવનારછે. અને તેજ પરમાણે ભલી દીનના તરીકાની અંદર તરણ તરેહનો ખોલાસો આપેલોછે. તેમાં એક (ખોલાસો) બદનની હાલતની અંદર (માંણસે) આએ દુનીઆંમાં (કેમ) રેહવું તે વીસે-
૩ નોછે; બીજો (ખોલાસો) બદન સાથની (આએ દુનીઆંની) હાલત પછીની
૪ મીનોઇ (જેહાંન) ને માંટેનોછે; અને તરીજો (ખોલાસો) ફ્રશોકન્તને લગતાં
૫ સેવટનાં કાંમનોછે. (આએ તરંણ તરેહના ખોલાસાની અંદર) હાલની દુનીઆંને લગતો જે તરીકોછે તે નાસકારક વસ્તુથી (માંણસને) દુર રેહવાનો, તથા માંણસનાં દુઃખનું નીવારણ કરવાનોછે. તેથી જે કોઈ ખોદાની ભકતી કરનારછે, તે (દીનના) કાએદાસર બરોબર કાંમ કરનાર, (કોઈને) ઈજા તથા દુઃખ દેવાથી દુર રેહનાર, અને પોતાનાં શરીરને લગતાં દુઃખ તથા ઈજાની સહમજ ધરાવવાને લીધે (તેથી) પોતાને સુખી રાખનારછે, અને તે, દરીએક શુખને આપનારી વસ્તુથી પોતાના પેદા કરનારને પીછાંણનારછે. માણસે પોતાના પેદા કરનારને પીછાંણવો, એ બુરી દીનવાલા (એહેરેમન) ને પીછાંણવા સારૂછે. અશો (આદમી) તકસીર કીધા વગર (દીનના) કાએદાસર પોતાને રાખવાએ, અને કોઈની સાથનો કોલ વચણ નહી તોડવાએ,
૬ ધરમનાં કાંમને માટે લાએકનુંછે. બદનની અવસ્થા પુરી થવા પછીની આવતી દુનીઆંને વાસ્તેની બેમરગી (ઈઆને સુખ) ને લગતો (બીજો) તરીકો, આએ દુનીઆંમાં રેહીને (ગુનાહથી) જેમ બને તેમ રવાંનને માટેની દરીએક ઈચ્છા તથા સહમજે કરી પાક રેહવા સારૂ, સવાબનો સાંમાંન ખરીદવાનો, અને પાપને તોડવા એ, ગુનાહનું નીવારણ કરવાનોછે.
૭ (તરીજો અથવા) છેહલ્લો જે તરીકો ફ્રશોકન્તને માટેનોછે, તે પેદાના કરનાર (અશો અહુરમજદ) ની સેવટની સારી સહમજવાલી ધારણાને લગતોછે. 'જેહમાં સારા ખવાસની પેદાએશને સવછ બનાવ્વાની, તથા એબ આપનાર (એહરેમન) ની સકતીઓ જે (આદમીને) ગુનેહગાર, તેમજ જુઠું બનાવનારછે, તેહને લોકોની અંદરથી બાહેર કાહડીને તોડવાની, અને બીજાં તકસીરવારોનાં રવાંનને દોજખથી છુટકારો આપીને તેઓને ગુનાહની આલુદગીથી પુરતી પવીતરાઈ આપવાની, તથા તેઓની મુરદાલ અવસથાને અશો લોકોના રવાંનની સાથે હમેશની અમર કાએઆની અંદર સમારવાની, અને તેહને ઘણી નુરમંદ બનાવ્વાની, ખુબીવંન્તી અગંમ-

બુદ્ધિછે; (કે જેથી) તે ખોદાવંદની પેદાએશમાંથી કોઈબી પોતાને લોભની
૮ મારફતે લોભીઉ બનાવે નહી. આએ દુનીઆંનાં લોકોમાંથી જેહનું કાંમ (ખોદાની પેદાએશને) જખમી કરવાનું તથા દુઃખ દેવાનુંછે, તે કાંમ કાએદાસરનું (ઈઆને ધરમનાં ફરમાંન પરમાંણેનું) નથી. કારણકે (લોકોને) ઈજા તથા દુઃખ દેવાનું કાંમ, ઉલટી ચાલચલણવાલા, બેદીન, અને ખોદાની
૯ નાફરમાંની કરનારનુંછે. માટે જે ધરમગુરૂઓ (લોકોને) આવતી દુનીઆં તથા ફ્રશોકન્તને વખતે છુટકારો આપવાને માટેના તરીકાવાલો મજહબ ધરાવતા હોએ, તેઓ બીજા લોકો, કે જેઓની અંદર સંઘલી ઈચ્છા અને સહમજ સકતી પાપના સબબને લગતી હોએ, તેઓને (તે ગુનાહની અંદરથી) મોકલા કરવાનો ઉપાએ નહી કરે; અને તેહને લીધે ઘણુંએક આદમીઓ હમેશનાં દોજખી હોવાથી તેઓ વગર છુટકારાએ દોજખમાં પડેતો, તે (ધરમગુરૂ) ઓનો મજહબ દાદારની તરફનો હોવા છતાં, તેઓ લોકોને કાએદાસર નહી ચલાવ્વાએ, તેઓને બુરી મદદ આપવાએ, અને તેઓને આકેબતને લગતું ગણેઆંણ નહી આપવાનાં કારંણને લીધે, પોતાની જાતવાલાઓને બુરાં સેવટવાલા બનાવનારછે. અને જેટલું વરૂ, આલસાઈને લગતા લોભની અસરને લીધે, પોતાનાં બચ્ચાંઓનો નાસ કરનાર તરીકે કેહવાએચ, (તેટલા નાસકારક તે ધરમગુરૂઓછે.)

૧ (V1) જે (વરતુ) ને લીધે રવાંનનો (આવતી દુનીઆમાં) હેસાબ શુમાર થાએચ, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

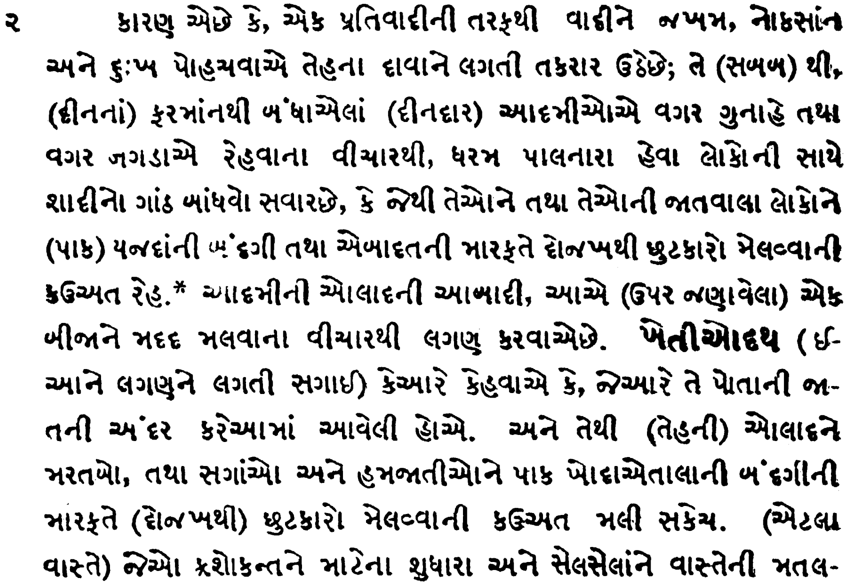

૨ જાંણવું કે, (આદમીના) આતમા (એ, આએ દુનીઆમાં કરેલાં કાંમ) નો હેસાબ શુમાર, (આવતી દુનીઆંમો) તેહની ઈચ્છા તથા સહમજ સકતી ન પરમાંણ પરમાંણે થાએચ. અને એ પરકારનાં આદમીઓ અગત કરીને ૫) તરેહનાંછે. (તેમાં) એક તે (આદમી) કે જેહની ઈચ્છા (પોતાના) પેદા કરનાર અને તેહની દીનની ઉપર અંતકરણથી હોએ, અને તે (બંધે) ને સહમજવા સારૂં પુછપરછ કરવાની દાનાઈની જોઈતી સકતી તેહનામા હોએ; તેથી તે શખ્સ ભલી દીનને લગતી પુછપરછ કરીને તેહને લગતુ ગણેઆંન મેલવે, તથા તે ઉપર એકીન રાખીને ભલી દીનનાં ફરમાન પરમાંણે સવાબ કરે અને ગુનાહથી દુર રેહતો, તે દીનની રાહે અશોછે. પણ જે

કણુ (તેહવું આદમી) પુછપરછ કરવાની સકતી છતાં ભલી દીનને લગતું ગણેઆંન નહી મેલવી સકે, અને બનતી કુશેશ કરતાં ભલી દીનને લગતી પુછપરછ કરવામાં નીસફલ થાએ, તેઆરે પાક દાદારની તરફનાં અંન્તકરણથી (ધરમને લગતી) ચાલતી રીત પરમાંણેનો કોઈબી સવાબ કરવાએ દોજખથી (પોતાના રવાંનને) છુટકારો આપવાની ઉમેદવાલોછે, (ઈઆને તે સવાબનાં કાંમ કરવાથી તેહનું રવાંન દોજખી થતું નથી. બીજું તે ૩
(આદમી) કે જે (પોતાનાં) પેદા કરનારને અને તેહની દીનને અંન્તકરણથી ચાહનાર હોએ, પણ તેહનામાં ભલી દીનને લગતી પુછપરછ કરીને તેહને લગતું જેટલું ગણેઆંન મેલવું જોઈએ તેહવી સહમજ સકતી નહી હોએ, અને હેવી તરેહનું તે માણસ હોએ કે જેટલું સહમજે તેટલું પાપથી દુર રેહ, અને જેટલો જાંણે તેટલો સવાબ કરે, તે આદમી પાક દાદાર અને તેહની દીનને ચાહવાના સબબને લીધે, તથા પેલાં સવાબના કાંમની અને ગુનાહથી દુર રેહવાની કઉઅતને લીધે (દોજખથી) છુટકારો મેલવવાની આસાવંન્તુંછે. તરીજું તે (આદમી) કે જે પાક દાદાર અને ૪
તેહની દીનને અંન્તકરણથી ચાહનારૂં હોએ, અને (દીનની) પુછપરછ કરવાની ઉલટ રાખતું હોએ, પણ ભલી દીનને સહમજવાનું તેહનામાં ગણેઆંન નહીં હોએ, અને તે, હેવી રીતનું આદમી હોએ કે, તે પોતે તેહનામાં દાંનાઈ નહીં હોવાને લીધે, મતલબને નહી સહમજી સકે. તો તેહવાં આદમીનો (દોજખથી) છુટકારો, પેદાના કરનાર દાદાર અને તેહની દીનની દાંનાઈ તરફ તેહનું અંન્તકરણ હોવાની સકતીને લીધે થાઈ શકેચ. ચોથું ૫
તે (આદમી) કે જે (પોતાના) પેદા કરનાર અને તેહની દીનને અંન્તકરણથી ચાહનારૂં હોએ, પણ તેનામાં ભલી દીનને લગતી પુછપરછ કરીને સહમજ મેલવ્વાની મનસકતી નહી હોએ, અને તે, હેવી રીતનું માંણસ હોએ કે, દાંનાઈની સકતીએ કરી જે કાંઈ (દાંનાઈ) તેહની પાસે નહી હોએ તે (બીજા પાસેથી) સહમજી સકે નહી. તે માંણસને, પાક દાદાર અને તેહની દીનને લગતાં તેહનાં અંન્તકરણને લીધે (દોજખથી) છુટકારો મેલવ્વાનો ઉપાએછે. પાંચમું તે (આદમી) કે જેહને (પોતાના) પેદા કરનાર ૬
અને તેહની દીનને ચાહવાનું અંન્તકરણ નહીં હોએ, (ઈઆને જે માંણસ સહમજ સકતી વગરનું, અને ઘેલું હોએ) તો તે આદમીને ગુનાહનો સંબંધ હોવા છતાં તેહનાં અંન્તકરણથી ઈચ્છા લઈ લેવાએઆને લીધે (એટલે જે સવાબ કે ગુનાહ એ બંધે કરવાની સહમજ સકતી તેહનામાં નહીં હોવાને લીધે) તેહને દોજખથી છુટવાનો એક સબબછે.

૧ (૧૦) એક સારી મોહબત ધરાવનારા યાહુદીએ, (પોતાની જાતવાલી ઓરતનાં) લગણ, હેરબદની સાથે કરવામાં એબ શું છે, તેહનું કારણ પુછવાથી, તે હેરબદે તેહનો મજદીઅસની દીનની સાહમજથી વાલેલો જવાબ.

૨ કારણ એછે કે, એક પ્રતિવાદીની તરફથી વાદીને જખમ, નોકસાન અને દુઃખ પોહચવાએ તેહના દાવાને લગતી તકરાર ઉઠેછે; તે (સબબ) થી, (દીનનાં) ફરમાંનથી બંધાએલાં (દીનદાર) આદમીઓએ વગર ગુનાહે તથા વગર જગડાએ રેહવાના વીચારથી, ધરમ પાલનારા હેવા લોકોની સાથે શાદીનો ગાંઠ બાંધવો સવારછે, કે જેથી તેઓને તથા તેઓની જાતવાલા લોકોને (પાક) યજદાંની બંદગી તથા એબાદતની મારફતે દોજખથી છુટકારો મેલવ્વાની કઉઅત રેહ.* આદમીની ઓલાદની આબાદી, આએ (ઉપર જણાવેલા) એક બીજાને મદદ મલવાના વીચારથી લગણ કરવાએછે. **ખેતીઓદથ** (ઈઆને લગણને લગતી સગાઈ) કેઆરે કેહવાએ કે, જેઆરે તે પોતાની જાતની અંદર કરેઆમાં આવેલી હોએ. અને તેથી (તેહની) ઓલાદને મરતબો, તથા સગાંઓ અને હમજાતીઓને પાક ખોદાએતાલાની બંદગીની મારફતે (દોજખથી) છુટકારો મેલવ્વાની કઉઅત મલી સકેચ. (એટલા વાસ્તે) જેઓ ફરશોકન્તને માટેના શુધારા અને સેલસેલાંને વાસ્તેની મતલ-

* જરતોશતી મજહબની અંદર હમદીન સેવાએ પરકોમની સાથે શાદી કરવાનું ફરમાંન નથી. તે વીસેની ગવાહી વંદીદાદની ચોથી પરગરદના પાક અવસ્તા ઉપરથી આપણને નીચે જણાવેઆ મુજબ મલેછે.

[illegible]

'(ઓ અશો જરતોશત)! જો અતરે હમદીન (ઇઆને મજદીઅસની જરતોશતી દીન ઉપર એતેકાદ રાખનારા) પુરૂશો, ભાઈઓ, અથવા દોસ્તો, દોલત મેલવ્વાની, ઓરત કરવાની, અને એલમ સીખવાની ખાહેશ બતલાવે; તેહમાંનાં જેઓ દોલત મેલવ્વાની ખાહેશ રાખતા હોએ તેઓને દોલત બખશવી; જેઓ ઓરત કરવાની ખાહેશ રાખતા હોએ તેઓને ઓરત પરણાવી આપવી; અને જેઓ એલમ સીખવા માંગતા હોએ તેઓને 'માંથ્રસ્પેન્ત' (ઇઆને જરતોશતી ધરમને લગતું ગણેઆંણુ) આપવું.'

બથા પોતાનાં (ઇઆને પોતાની દીનનાં) આદમીઓનું મરદ ઓરત તરીકેનું જોડું બનાવેતો, તે (જોડાં) ની સગાઈનું નાતું વધારે સલાંમતી સાથે ઘણી લાંબી મુદતવેર ચાલવા સારૂ, (પોતાના) બેહદ હમજાતીઓની અંદરથી સગાંઓમાંના નજદીકનાં સગાંઓમાં, તથા ઓરખાંણુવાલાઓમાંના વધારે ઓરખાંણુવાલાઓની સાથે કરવું. અગત કરીને (માણસની) ઓલાદ (ની ઉતપન્તી) 3
ને લગતો સંબંધ જે ઘણોજ વીચાર કરવા જોગછે, તે તરણ તરેહનોછે; તેમાં એક બાપ અને બેટીનો, બીજો દીકરા અને માતાનો, અને તરીજો ભાઈ અને બેહનનોછે. અને આએ બાબતને લગતાં ભરંમ ભરેલાં બોલવાને, દીનના વાકેફગાર દસતુરની તરફથી ભલી દીનની રાહે આએ પરમાંણે ખોલાસો કરેઆમાં આવેલોછે. આપણે કહીએશ કે, ખોદાએતાલાએ ખલકની અંદર જે કાંઈ પેદા કરીઉંછે, તે નર અને માદાછે; તેમાં જે નરછે તે બેટો, અને તેહનાં જોડાં તરીકે જે માદાછે તે બેટીછે, અને (ખોદાએતાલા) પોતે (તેઓનો) બાપછે. (હવે) સફંદારમદની જમીન કે જેમાથી પેદાએશની ઉતપન્તી થાઇછે, તેણી, તેહની (ઇઆને પેદાના કરનારની), માદા તરીકે ગણાએછે, તેણીની અંદરથી તેણે (ઇઆને પાક ખોદાએતાલાએ), ગયોમરદ જે નર હતો, તેહને પેદા કીવો હતો. અને તે પેહલા પુરૂષને લીધે (આએ દુનીઆંનાં) સઘલાં આદમીઓએ જણમ લીધોછે. † જાંહાંવેર ગ-

† આપણા પવીત્તર જરતોશતી મજહબનાં ફરમાન પરમાણે, આએ દુનીઆંમાં આદમીઓની પેદાએશની ઉતપન્તી અશો ગયોમરદથી થાઇછે. તે વીસેની ગવાહી, ફરવરદીન યશતના ૨૪ મા કરદા, અને ૮૭ મા ફેકરાની અંદર તથા યજશનેના ૨૫ મા હા, અને ૧૦ મા ફેકરામાં નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે આવેલીછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

'ગયોમરદનાં અશો ફરોહરની હમો ઇઆદ કરીએચ, કે જે પેહલો અહુરમજદના વીચાર અને નસીહતોને સાંભલનારો હતો; જેહનીથી (અશો અહુરમજદે) ઇરાંન દેસના લોકોની ઓલાદ, અને બુનીઆદની ઉતપન્તી કીધી હતી.'

[illegible]
[illegible]
[illegible]

'અશો મરદોનાં અને ઓરતોનાં ફરોહરોની હમો ઇઆદ કરીએચ; તેમાં ગયોમરદથી તે સોસીઓશ શુધીનાં સઘલાં ભલાં, કઉઆતદાર અને સવાબની અંદર ચહડતે દરજેનાં અશો (આદમીઓ, જે થઈ ગીઆં, હમણાંછે, અને થસે તેઓ) નાં ફરોહરની હમો ઇઆદ કરીએચ.'

મોમરદ હતો તાંહાંવેર તે જીવતો, બોલતો, અને મોતની તરફવાલો (ઇઆને મોતમંદ થવા જોગ) હતો. દરીએક આદમીને જે કાંઈ જીવતું, બોલતું અને મરનારૂં, હેવા તરંણ સખુનની હદ (ઇઆને પરમાંણુ) મલીઉંછે, તે તેહનીથી, (ઇઆને અશો ગયોમરદથી) છે; તેમાં (માંણુસ), પેદાએશની અંદર જીવતું, તથા બોલતું, એ બે (ઉમદા ચીજ) ધરાવનારૂં, પેદાના કરનાર બાપ (ઇઆને પાક ખોદાએતાલા) થીછે, અને મરનારૂં (ઇઆને દોજખની ઈજા ભોગવનારૂં), એમ આપનાર (એહરેમન) ને તે ઉપર પોહચવાથી (ઇઆને તેહની અસરથી) છે. આએ (ઉપર જણાવેલી તરણ) હદવાલાં આદમીઓનો સેલસેલો ફ્રશોકન્ત (ના વખત) શુધી, તે પુરૂષ, (ઇઆને ગયોમરદ) ની સાથે જોડાએલો રેહસે.
૪ હવે (ઉપર લખી જણાવેઆ પરમાંણે) બાપની સાહેતાએ છોકરીથી પુરૂષ પેદા થાઈને જે પેદાએશ બની, (ઇઆને સફંદારમદની જમીનની મારફતે ગઇઓમરદ જણમેઓ,) તેહને હમો બાપ બેટીને લગતું ખેતીઓદથ કહીએચ. વલી દીનમાં એમ જાહેર કરેલુંછે કે, જેઆરે ગયોમરદ (આએ દુનીઆથી) ગુજરી ગીઓ, તેઆરે તેહની મની, જે તેહનું વિરજ કરી કેહવાએચ, તે સફંદારમદની જમીન જે તેહની (ઇઆને ગયોમરદની) માતા હતી, તેણીમાં પડીઉં, તેહના સંબંધથી 'મશ્ય' અને 'મશ્યાનિ' ની ગયોમરદ અને સફંદારમદના બેટા બેટી તરીકે ઉતપન્તી થાઈ, તેહને હમો દીકરા અને માતાને લગતું 'ખેતીઓદથ' કરી કહીએચ.*

---

* 'બુન્દેહશને' નાંમની પેહલવી કેતાબમાં 'મશિય' અને 'મશિયાંનિ' ને પેદા થવાનું વરણન નીચે લખી જણાવેઆ પરમાંણે આવેલુંછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

'ગયોમરદે ગુજરતી વખ્તે (પોતાનું) તોખ્મ બાહિર આપીઉં હતું, (ઇઆને તેહનું વીરજ જમીન ઉપર પડીઉં હતું), તે તોખ્મ ખોરશેદની રોશનીના પરકાશથી ફેલાઇઉ અને તેના બે ભાગને નેરીઓસંગે (ઇઆને માંણુસની ઓલાદનો બચાવ કરનારી કુદરતી સકતીએ) જાલવેઆ અને એક ભાગને સફંદારમદે કબુલ રાખેઓ (ઇઆને એક ભાગની અસર જમીનમાં થાઇ), તેથી ૫૦ વરસે એક જાડ જમીનમાંથી રૂપ પકડીઉં, અને ૧૫ વરસે ૧૫ પાતરાં વાલો 'મશિય' અને 'મશિયાંનિ' ને લગતો એક સ્થંભ હેવી પરકારે ઉગી નીકલઓ કે, જેહમાં તેઓના હાથ ખભાં

અને મશ્ય તથા મશ્યાનિએ એકબીજાની સાથે મરદ ઓરત તરીકે રેહીને ઓલાદની વરધીને લગતું કાંમ કીધું, અને તેહનેથી (આદમીની) પેદાએશની ઉતપન્તી થાઈ, તેહને હુમો ભાઈ બેહનને લગતું 'ખેતીઓદથ' કરી કહીએચ. આએ 'મશ્ય' તથા 'મશ્યાનિ'થી ઘણા જોડ છોકરાંઓએ જણુમ લીધો હતો, અને તે દરએક જોડું ઓરત મરદ તરીકે રહીઉં હતું; અને (આએ દુનીઆંમાં) જે સઘલાં આદમીઓ જણુમેઆંચ, અને વલી જણુમસે તે (સઘલાં) આએ અસલ (મશ્મ, મશ્યાંનિની) બુનીઆદના સંબંધથીછે. પાક ખોદાએતાલાની તરફથી આએ પરમાંણે (ઈનસાંનની) પેદાએશની ઉતપન્તી થવાએ, તે જે હસ્તીનો સાહેબછે, તેહને પીછાંણુવાનો સબબ બનેઓછે, એટલે જે પાક ખોદાએતાલાને લગતી સહુમજ સઘલાં કેશવરના (ઈઆને હફ્તએકલીમના) આદમીઓને, (આદમજાતની) પેદાઅશની વરધીથી મલીછે; અને તેથી (તે) વરધીનો કરનાર (પોતે) જણાએલોછે. મારે કેહવું જોઈએચ કે, દેવો આદમીના દુશમનછે, તેઓની ઈચ્છા અને હીલચાલ, ૫
(ખલકની) નેસ્તીને માંટેનીછે, તેથી (આદમીઓને) ઘટારતછે કે તેઓએ લગણુને લગતી સગાઈ કરવા માટેનો ઉલટ રાખવો, કે તેથી તેઓની (ઈઆને દેવોની), બદબખતી થાએ. જે (સરવે સકતીવાંન) સાહેબથી આએ કાંમના દેડાવની શરૂઆત થાઈછે, (ઈઆને જે સાહેબે આદમજાતને જે નીઅમથી જણુમ આપેઓછે), તેહનો પુરતો આભાર માણુવાને સઘલાં આદમીઓ બંધાએલાંછે; અને તેથી તેઓના (ઈઆને આદમીઓના), જે હરીફોછે તેઓને (ઈઆને દેવોને), ઘણી ધાસ્તી, દુ:ખ, અને ઈજા પોહચેછે, તથા તેઓની સકતી ઘટેછે; અને તેહને લીધે તેઓ આદમીઓને નરતલ તથા નોકસાંન કરવાનું કારણ જાંણી સકતા નથી. જાંહાંશુધી (આદમીની અંદર) આએ રીતની (ઈઆને ખેતીઓદથને લગતી) સવાબકારી હોએચ, તાંહાંશુધી તે, દુ:ખી, દરદી, ભએ ભરેલા અને જોલમ પાંમેલા કરી સકેચ; અને એ મારગે સવાબકારોને સવાબનો મુજદ અને બદલો મલેચ. (વલી) માહરે કેહવું જોઈએચ કે, (આદમીનાં) બચ્ચાંઓ શેકલ, અંદાંમનો ઘાટ, ઉઘરભાવ, ભલાઈ, અકલ, સારો ખવાસ, મરવત, માએઆ, પરાકરમને લગતી સકતી, શરીરનો બાંધો અને તેમજ બીજી કેટલીએક બાબતમાં તેહને જનમ આ- ૬

આગલથી ઓલ્લા હતા, અને તેઓનાં શરીર જાડની એકબીજા સાથે મલતી ડાલીના આકારમો એકબીજા સાથે જોડાએલાં હતાં. અને તે બંધે કમર આગલથી એકબીજા સાથે હેવી રીતે મલેલાં હતાં કે પુરૂષ કીહો અને સ્ત્રી કેહી તે જણાતું નહી હતું.'

પનારી અસલ બુનીઆદને ઘણું કરીને મલતાં આવેચ. અને એ (વાત-
ને લોકો) વધારે સહી અને વાજબી ગણેચ. વલી તે વીશેનો વીચાર
આપણુને એ ઉપરથી મલી આવેચ કે, જે કોઈ ટોલો પવીત્તર, અને
દીનને લગતો (ઇઆને અથોરનાંની) છે, તે આવતી દુનીઆંની તરફ ઈ-
માંન રાખનારો, મરવતવાલો, વગર સકતીવાલાની તરફ મોહટું દીલ બ-
૭ તલાવનારો અને ખોદાનો દર રાખનારો હોએચ. અને જે અરથેશતારનો
(ઇઆને રાજ દરબારી ટોલો) છે, તે ગુરૂજ ઉઠાવનારો, આએ દુનીઆંનાં
બંદોબસ્તને વધારનારો, કદાવર બદનવાલો, કઉઅતદાર, મજબુત દીલનો,
(ઇઆને ધારી છાતીવાલો), અને દલેર હોએચ; અને (આખી) જીનદગી
શુધી લડાઈ અને બાહદુરી કરવાથી ધરાતો નથી, અને શેકારી સગ તથા
વરૂની માફક, જીવની નહી દરકાર કરનાર તથા (બીજાનો જીવ લેવાથી)
દુર રેહનારો નથી. વલી ગરીબરૂં ગોસ્પન્દ, વરૂની માફક ઘાતકી નથી;
૮,૯ તેમજ (શેકારી) સગના જેવું વરૂ ઉનચું નથી; અને (શેકારી) સગ વગર
(આદમી તથા ગોસ્પન્દનાં) સરીરનો (વરૂથી) બચાવ થાઈ સકતો નથી.†
વલી અરબી તેજ ચાલના ઘોડા (ની બુનીઆદ) થી ગાંમઠી (ઇઆને ઈરાં-
ની ઘોડી) એ જે બચ્ચાંને જણુમ આપેચ, તે અરબી ઘોડાની માફક ચા-
લતા નથી. તેમ ગાંમઠી (ઇઆને ઈરાંની) જણુમેલા ઘોડા ચાલમાં અરબી-
ના જેવા નથી. એજ મુજબ બદાવી ‡ (ઘોડા) ગાંમઠી (ઇઆને ઈરાંની) ના
જેવા નથી. વલી એક ઘોડા અને ઘધેડાં (ના સંબંધ) થી જણુમેલું ખ-
ચ્ચર, ઘોડા અને ઘધેડામાં કોઈની સાથે જાતની અંદર બરોબર મલતું
આવતું નથી. આએ પરકારે (અવાર નવાર જાતના સંબંધને લીધે)
તેઓમાંનું (ઇઆને ઉપર લખી જણાવેલાં જાંણુવરોમાંનું) કોઈ, એકબી-
જાને મલતું આવતું નથી, અને તેમ થવાથી ખરી બુનીઆદીને હાંણી પો-
હચેચ, તથા ઓલાદ આગલ વધતી નથી. એટલા સારૂં પોતાની બુનીઆ-
૧૦ દને નીરમલ હાલતમાં સાચવી રાખવામાં ઘણો ફાએદોછે. માટે માહરૂં
કેહવું એછે કે, માંણસોની અંદર ભાઈ અને બેહનને તાંહાં જણુમેલાં ફર-
જંદોમાં આએ (ઇઆને નીચે જણાવેલી) ચેઆર કેસમની મોહબતનો
તરીકોછે; તેમાં એક ભાઈનાં ફરજંદોનો ચાહ (બીજા) ભાઈના ફરજંદ ઉ-

---

† સગ, ગોસ્પંદ તથા આદમીઓનો વરૂથી બચાવ કરેચ, તે વીસેની જેકર વંદીદાદની ૧૩ મી પરગરદના ૩૯ અને ૪૦ મા ફેકરાનાં પાક અવસ્તામાં આવેલીછે.

‡ બદાવી એ ઉતાવલી ચાલવાલા ઘોડાની એક જાતનું નામછે.

પર; બીજું—ભાઈના ફરજંદનો ચાહ બેહનનાં ફરજંદ ઉપર; તરીજું—બેહનનાં ફરજંદનો ચાહ (બીજી) બેહનના ફરજંદ ઉપર; ચોથું—પીતરાઈ ભાઈનાં ફરજંદનો (ચાહ) પીતરાઈ (ભાઈ બેહન) નાં ફરજંદ ઉપર હોએચ; તેહના સબબને લીધે આએ ચેઆર કેસમનાં લોકોને તેઓને લગતાં ચેઆર કેસમનાં ફરજંદોની પરવરશી કરવાની માએઆ, કાલજી, ઉલટ અને આસા રેહચ; અને તેથી તેઓ સવછ ફરજંદોને જનમ આપનારાં થાએચ.

(સવાલ—) તેઆરેતો એજ રીતે બાપ અને બેટી, તથા દીકરા અને ૧૧
માતાના સંબંધથી જે ફરજંદ જણમે, તેવાં ફરજંદની ઉપરબી વધારે માએઆ રાખવાની અને તેઓની જતન જાલવણી કરવાની કાલજી રાખવી વધારે જરૂરનીછે ?

(જવાબ—) જોકે કેટલાએક લોકોમાં ફરજંદની સાથે હમબીશાતર ૧૨
થવાનું જે કાંમછે તે વધારે ખુશી ઉપજાવનારૂં અને (તેઓના) મજહબને લગતું ગણાએચ, અને (તે વાત આપણને) જાંણીતીછે, તેહનો સબબ અગત કરીને જુદી બુનીઆદના અને ઉલટો મજહબ પાલનારા કોઈ શખ્સથી કેટલીએક હલકે દરજેની ઓલાદને લીધે બનવો જોઈએ.* અને તેહવી

---

* દબેસ્તાં કેતાબના ૧૩ મા બાબની અંદર 'આખ્શીઆન' ટોલાની રીતભાંત અને મજહબને લગતા તરીકા વીસેનું વરણન આપેલુંછે, તેહમાં લખેચ કે આએ ટોલાને લગતો મજહબ મોબદ 'આખ્શી' નામના એક ઈરાંનના રેહવાસીથી ઉતપન થએઓ હતો, અને એ મજહબ પાલનારા લોકો બેહશત, દોજખ અને રીસ્તાખેજનો ઈનકાર કરનારા તથા પોતાની મરજી મુજબ કોઈબી રીતની હદ વગરનાં કાંમો કરનારાછે; અને તેઓમાં દીકરી, બેહન, માએ અને માસી તથા તેઓથી જણમેલાંઓની સાથે હમબીસ્તર થવાનું રવાછે. આએ છેલ્લી મતલબને લગતું લખાંણ અસલ કેતાબમાં આપણને આએ રીતે લખેલું મલેછે:—

نزد این فرقه وطي دختر و خواهر و مادر و خاله وانچه از
ایشان بزاید رواست

આએ ટોલાને લગતાં ઉપલાં વરણન ઉપરથી જણાએચ કે, તે દેખઈતા કુફર અને વગર ધરમવાલો ટોલોછે. તેહવો ટોલો ઈરાંનના કોઈબી ભાગમાં વસ્તો હોએ તેહની સાથે મજદીઅસની જરતોશતી ધરમ પાલનારા પારસીઓને કસ્સુ લાગતું વલગતું નથી. પણ જેઆરે આપણ જોઈએચ કે કેટલાએક યુનાની અને ગ્રીક લખનારાઓએ, તેઓને મલેલી ખોટી ખબર ઉપરથી વગર તપાસે ઉપલી બેકાએદે લગણ કરવાની અથવા હમબીસ્તર થવાની નાલાએક ચાલને જરતોશતીઓને લાગુ પાડીચ. જેમકે: Philo (ફીલો) અને Diogenes Laertius (ડાયોજેનીસ લેઅરતીઅસ) પારસીઓને વાસ્તે લખીઉંચ કે "પારસીઓ પોતાની માએ અને બેહનોની સાથે પરણતા હતા, તે સગાંઓની સાથે જણાકારી કરનારાઓના લગણને સેકંદરે રદ કીધાં હતાં." Hirodotus (હીરોડોટસ) લખેચ કે, "Cambyses (કેમબાઈસીસ), તેહની 'એટોસ્સા' નામની બેહનની સાથે પરણેઓ

શાદીની મોહબત તથા ખુશીની મારફતે જો એક પુરૂષને તેહની બેટીના સંબંધથી એક બેટો જણુમેતો તેથી (જેણીથી તે છોકરાએ જણુમ લીધોય
૧૩ તે તેણીનો) ભાઈ ગણાએ; તેમજ તેણી તેહની માતા ગણાએ. અને જે છોકરો માએ અને દીકરાના સંબંધથી જણુમે તેહનો (પેલો જણુમ આપનાર શખ્સ) ભાઈ તેમજ બાપ ગણાએ; માટે આએ એક શાદીનો અણઘટતો અને જણાકારીને લગતો તરીકોછે. જો એમ હોએતો તેથી તે (હેવું કામ કરનારો) શખ્સ ખોદાતાલાની બંદગી, તથા બેહસતની ખુશીને લગતો નથી; પણ તેથી તે વધારે નોકસાંનને ઉતપન કરનારો, તથા નહી ફાએદો
૧૪ કરવા સાથે સારા દેખાવ વગરનો અને વધારે એબવાલોછે. જો તમો એમ કેહવા માંગતા હોવો કે, તેમાં ખરાબ દેખાવ (ઇઆને એબ) શું છે ? તો આએ વાત ઉપર વેઆંન આપો કે, જો કોઈની માએ, અથવા બેહન અને દીકરીને, કજગોએ કાંઈ જખમ થએઓ હોએતો, તેણીને એક ડાકટરની નજદીક જાઈને તેની પાસે તે જગોએ રૂજનો કાકરો મેલાવેઆ વગર છુટકો નથી, તે વઈદનું કાંમ કરવાથી તેણીનો બાપ, બેટો અને ભાઈ જો દુર રેહતો, તેહમાં ખરાબ શું છે ! કારણ કે બીજા બેગાંનાં પુરૂષનાં કરતાં તેઓ (તે જગોને) હાથ લગાડે અને રૂજનો કાકરો મેલે તે (ઇજતનો) કાએદાસર નથી.
૧૫ (શવાલ—) જેઓ તેઓનું (ઇઆને યાહુદી અને પારસીનું) જોડુ બનાવ્વાની મતલબ ધરાવતા હોએ, તેઓ પોતાની તરફથી એક પેગાંમની મારફતે (તે જોડાંને) ધણી ધણીઆણી તરીકે મુકરર કરવાનો વીચાર જણાવીને (તેઓની રાજીથી) તે વીસેનો બંદોબસત કરે, અને લગંણને લગ-

---

હતો." Strabo (સ્ટરાબો) લખેચ કે, "પારસીઓને તેઓના મજહબની રાહે પોતાની માએની સાથે હમબીસ્તર થવાની છુટછે." Plutarch (પલીઉટરચ), Artaxerxes (ઇઆને બેહમન) ની જીંદેગાંનીના એહવાલમાં લખેચ કે, "આએ પાદશાહે પોતાની Atossa (એટોસ્સા) અને Amestris (એમેસ્ટરીસ) નામની બે દીકરીઓને પોતાની ઓરત કીધી હતી." હવે આએ ઉપલા તેમજ તેહને મલતા બીજા લખનારાઓનું ભુલ ભરેલું લખાંણ પારસીઓતો કદીબી કબુલ નાહી રાખે; પણ જે વીદવાંન યુરોપીઆંનો જેઓ જરતોશતી મજહબનાં પુસ્તકો અને એ ટોલાને લગતી તવારીખથી સારી રીતે વાકેફકારછે, તેઓબી કબુલ રાખ્વાના નથી. તે છતાં 'દબેસ્તાંન' કેતાબનો ઇંગરેજી તરજુમો કરનારા 'ડેવીડ શેઆ' (David shea) તથા એન્થોની ત્રોયેર (Anthony Troyer) નામના વીદવાનોએ મજકુર તરજુમાને લગતી નોટોની અંદર ઉપલા ગરંથકારોનાં મતો જાબજા ટાંકીને તેઓના બેવજન લખાંણને પોતાની તરફથી વજંણ આપીઉછે, તે વાત આપણને નાપસંદ લાગેછે, અને તેમજ તે ઉપલા ગરંથકારોને શોભા આપનારી નથી. (જુઓ 'દબેસ્તાંન' કેતાબનો સને ૧૮૪૩ ઇસવીમાં થએલો ઇંગરેજી તરજુમાનો વાલમ ૧ લાને સફે ૧૯૧, અને ૨૦૯ મો.)

તાં વાજાં તથા સરનાઈની મારફતે શેહરનાં સઘલા લોકોને વાકેફ કરે કે, આએ આદમીઓની શાદી થાએચ, એટલે જે "ફલાના અરમાંનીની બેટી, બેહન, અને માએની સાથે, ફલાંનો પારસી ફલાંનું (ઇઆને પરણવાનું) કાંમ કરવા માંગેચ," અને તે વાતથી લોકોને વાકેફ કરેઆ પછી, જો કબુ તેઓ-નું જોડું બનાવેઆમાં આવેતો તે વાજબી હોવું જોઈએ. (આ રીતના બંદોબસ્તથી મુકરર થાએલું જોડું) ખરાબ દેખાવવાલું તથા એકબીજાને નહી ચાહનારૂં કેમ હોએ ? પણ તેમ થવાથી તો (તેહવું જોડું) એકબીજા-ની સાથે ખરાબ દેખાવ નહી રાખનારૂં અને સારો વરતનુકથી એકબી-જાની સાથે કાંમ કરનારૂં થાએચ.

(જવાબ—) દેખઈતુંછે કે, જુદી કોમથી જીનદગી ગુજારવા માંટેની ૧૬ ફાએદા ભરેલી હાલત, એબનું ઢાંકવું, એકબીજાને મલતી ઇચ્છા, એક બીજાના નફા નોકસાંનમાં ભાગ લેવો, અને જે કાંઈ મલે તે ઉપર રાજી રેહવું બની શકે નહી; કારણ કે કેટલીએક ઓરતો પોતાના ખાવંદની ઉપર તેઓની કમસકતી તથા નહી હીમત હોવા છતાં, પોતાની વાપરવેશ-ને સારૂ વધુ વસ્તુઓ ખરીદવાની ફરજ પાડેચ, અને ખાવંદની તરફથી તે નહી મેલવવાને લીધે, પોતાની મોહટાઈ જણાવ્વા સારૂ, ખાવંદની ઉપર જા-સ્તી કરેચ. જેમ બીજી ઘણીએક પારકી (ઇઆને જુદી જાતવાલી) ઓરતો આ-એ રીતનો હોકમ (પોતાના ખાવંદની ઉપર) કરવાને રાજી થાએચ, અને (તેઓ પાસે) જરીઆંન તથા જેબદાર પોશાક પેહરવા ઓઢવા માંગેચ, તથા બાંડીઓ, ખુશ દેખાવ દેખાડનારો રંગ, સુગંધી, અને તેમજ બીજી ઘણીએક ઘરધણીઆંનીને પસંદ પડતી વસ્તુઓ માંગેછે, કે જે (ખાવંદથી) કબુ-લ કરી શકાય નહી. અને જો તે કબુલેઆ વગર છુટક નહી થાએ હેવું હોએતો, પછી તે વીસેની મારામારી, ગાલાગાલી થાએ, અને (એકબી-જાને) ખરાબ શખુન ઓચરેઆમાં આવે. અને જો તે (વસ્તુ) મેલવ્વાને લગતી વધારે જાસ્તી થાએતો, પછી તે (અસલ મતલબ) નો ભેદ છુપો રેહ, અને તેઓ રાત દાહડો (એકબીજાં સાથે) ખરાબ ચાલ ચલાવે, તથા (એકબી-જાંનુ) મોહડું જોવાનો વેહવાર નહી રાખે. અને (સેવટે) પેલી ભુંડી ઓરત, પોતાનાં મા-બાપને ઘર જતી રેહ, અને ખાવંદને નીઆધીસોની આગલ ખેંચી મંગાવે, અને (નીઆધીસો) તેણીને સારૂ નોકસાંન વગર રેહવાનો ચુકાદો કરે. અને જો ખાવંદ કેહ કે હું (એ ઓરતને) ઓરત તરીકે રાખવા માંગતો નથી; કારણ કે તેણીની અંદર ઘણીએક તરેહની ખરાબ એબ, નો-

કસાંન, હલાકી, બદી અને ગુનાહછે. પણ નીઆબીસે જો એમાંનાં (ઇઆને ખાવંદે બતલાવેલાં) એકબી કારણથી, તે ઓરતના છુટાછેડા નહી કરેતા પછી, તે જોડાંને કેહવી રીતે ફાએદા ભરેલી હાલત, સારી જીનદગી, થોડી મીરાસે રેહવું, ઇજ્જતથી વખત ગુજારવો અને સંતોષથી
૧૭ રેહવાની ચહડતે દરજ્જેની કઉઅત મલે. ? જો તમો (એમ) કેહવા માંગતા હોવો કે, એવું (ખરાબ) પરીનાંમ, જે કોઈ ખરાબ વીચારવાલો હલકો ટોલો હોએચ તેહનીથી બનેચ; તો સહમજવું જોઈએછે કે, બદી અને નીચાઈનો વધારો પોતાની મેલે થતો નથી, પણ ઘણુંએક બચ્ચાંઓ બીજાઓનો ખવાસ પસંદ કરવાએ અને તેહની ઉપર પેઆર રાખવાએ, ખરાબ (ખવાસનાં) થાએછે. (કેટલાએક લોકો) હમબીસ્તર થવાના વીચારને લીધે (હેવું કેહચ કે). ખુબસુરત ઓરતથી ઘણાં (બચ્ચાંઓ) ખુબસુરત રૂપ લીએચ; પણ અશો અહુરમજદના સંભાલ હેઠલ રેહનાર (મજદીઅસની દીનવાલા) ના વીચાર પરમાંણે તેવી ઓરત બદસુરતછે, કારણ કે હમારીથી ઉલટા વીચારવાલાઓની અંદર જે આદમી, નાગું હમબીસ્તર થાએચ, તેહને હમો ખરાબ ગણીએચ, અને તેમજ (નેક) લોકો તેહને એબ ભરેલું ગણેચ. અને જેણે પોશાક પેહડેલો હોએચ તેહને હમો શુંદર ગણીએચ, અને તેહને તેઓ (ઇઆને હમારીથી ઉલટા વીચારવાલાઓ), ખરાબ ગણેચ. જેહનું નાંખ તેહનાં મોહડાની સાથે એકસરખું (ઇઆને મલતું) હોએચ, તેહને હમો ખુબસુરત ગણીએચ, પણ જેઓનું નાંખ મોહડાંથી ઉંચું હોએચ, તેઓ તેહને બદસુરત ગણેચ; અને કેહચ કે જેઓની બે આંખની વચ્ચે (નાખ) દીવાર તરીકે બાહેર નીકલેલું હોએ તે પસંદ કરવા જોગ અને સુનદરછે. તે ઉપરથી જણાએચ કે ખુબસુરતી તથા બદશુરતી અસલ નથી, પણ તે (માણુસની) પસંદગીમાંછે. તેમજ ઈમાંનદારી, જે ધરમ કદીમ અને મતલબને સહમજાવાનારોછે, તેહની અંદર ફરવામાં (ઇઆને મજદીઅસની જરતોશતી દીન કબુલ કરવામાં) છે.* જેણે માથું બોરાવેલું હોએ-

* આએ બાબતની અંદર મજદીઅસની દીન ઉપર ઇમાંન લાવ્વા વીસે, હેરબદની તરફથી વીચાર આપવાની મતલબ, એ દીન કબુલ કરવાથી કોઇબી જાત વાલી ઓરત શાથે પરણવું દીનની રાહે ગેરવાજબી નથી, તે વીસેછે. સાસાંની તબક્કાના પાદશાહો બેહરાંમગોર, અને નોશેરવાંન, પારકી કોમવાલી ઓરતો શાથે પરણેઆ હતા, હેવું જે આપણને તેઓને લગતી તવારીખ ઉપરથી જણાએલુંછે, તેહની મતલબબી આપણને હેવીજ રીતે શહમજવી જોઇએચ કે, તેણીઓને આપણા મજહબમાં લઈને તેઆર પછી, તેઓએ તેણીઓની સાથે પોતાની શાદી કરી હતી. કારણ કે તેમ થએઆ વગર આપણા પાક મજહબની રાહે લગણ થાઈ સકતાં નથી.

મ, તે હમારી નજરમાં બદ સુરતછે, કારણ કે હમારી દીનમાં તેહવા લોકોને 'મરગરજાંની' † ગુનેહગાર ગણેલાછે. તેથી જે શેહરી મરદો માથું બોરાવ્વાને કાએદાસરનાછે, (ઈઆને જેઓના મજહબમાં માથું બોરાવ્વાની મનાઈ નથી) તેઓને પણ તે વીસેનો અટકાવછે. તેઆરે હવે દાંનાઈ તેહમાંછે કે, જે (ઓરત) કોઈબી ઠેકાંણેથી (ઈઆને કોઈબી તરેહથી) ખરાબ નહી વીચારી સકાએ, તેણીને સવાબનાં કારણસર શુંદર ગણવી. કેટલીએક કોમની અંદર આએ (ઈઆને લગણ સંબંધી સગાઈનું) કાંમ પોતાની જાતમાં કરવાનો મુતલક રવઈઓ નથી; પણ જાંહાંબી ખરાબ અને વગર દીનના લોકો હોએ, અને તે પસંદ પડેતો તાંહાં કરવાનો (રવઈઓ) છે. અને હમો (તેથી ઉલટી રીતે) જેમ દાંનાંઈનો તરીકોછે તેમ, ઈઆને પેદાના કરનાર (પાક દાદાર) ની તરફથી આએ રીતે (એટલેજે પોતાની કોમની અંદર શાદી કરવાથી) પેદા થાએલા (ફરજંદો) ને જેમ સવાબનો બદલો મલે તે મુજબ, (પોતાની) બુનીઆદની સાચવણી કરનારા અને ઓલાદને સલાંમત રાખનારા છઈએ. અને તેજ કારણને લીધે, હમો આબેરશને લગતા ઉપાએવાલા (ઈઆને આવતી દુનીઆંનું શુખ મેલવનારા) છઈએ, તથા જેમ ફરજંદને ફાએદો થાએ, ઓલાદને મદદ મલે, અને બુનીઆદને (બેહશતનાં શુખની) આસા રેહ,

---

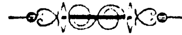
† 'મરગરજાંન' બોલનો અર્થ 'મોહતની કીમતનો ગુનાહ' હેવો થાએછે; પણ માથું બોરાવનારો શખ્શ એટલો કસુરવંન્ત નથી કે તે મોહતની સજાને લાએકનો ગણાએ. જરતોશતી ધરમમાં માથું બોરાવ્વાની મનાઈ બે કારંણસરછે, તેહમાં એકતો એકે, જરતોશતી ધરમનો ફેલાવો પેહલ્લાં ઇરાંનના મુલકમાં થએઓ હતો અને તે દેશ સરદીનોછે, માંટે તેહવા દેશમાં આદમીઓને પોતાના બદનને સરદીથી સાચવ્વા સારૂ હમેશાં ગરમ કપડાં પેહરવાં જોઇએછે, તેમજ માંથાંને સાચવવા સારૂ તેહવા દેશમાં માંથાં ઉપર બાલ રાખવાની ઘણી જરૂરછે. અને બીજુંં બીલકુલ માથું બોરાવ્વાથી માથાંની ચાંમડીની અંદરથી જે મવાદ અથવા એક જાતની તરવા નીકલેછે તે રસી જરતોશતી દીનની રાહે અવગુન ભરેલી ગણાએછે; એટલા સારૂં આપણા પાક મજહબમાં માંથું બોરાવવાની મનાઈ કરીછે, અને તેહને બદલે માથાંના બાલ કાતરવાને ફરમાવેલુંછે. જે ફરમાંનને ઇરાંનથી હીંદુસ્થાંનમાં આવેઆ પછી સઘલા જરતોશતીઓએ સાચવી રાખીઉં નથી; પંણ અથોરનાન ટોલા આએ ફરમાંન સાચવીને તે મુજબ ચાલેછે. એ ઉપરથી ખોલ્લી રીતે જણાએછે કે, માંથું બોરાવ્વાની કસુરનાં કાંમને 'મરગરજાંન' નું નાંમ આપેઆમાં આવીઉંચ તેહની મતલબ માથું બોરાવ્વાથી માથું બોરાવનાર શખ્શ કેટલેએક દરજજે પોતાને ઇજા ભોગવ્વા જોગ બનાવેચ તે સહમજાવ્વાનીછે; કારંણકે 'મરગ' બોલનો માએનો 'મોહત' સેવાએ 'દુઃખ' અને 'ઇજા' નોબી થાએછે.

(તેહવી ઓરત ઉપર) હમો મોહબત રાખીએચ; અને તેજ મુજબ (ઓરતને) ખુશી ઉપજાવનારો ખાવંદ, જે મીઠી જબાંનવાલો, વધારે સુખ આપનારો, વગર નોકસાંનનો, ઘણીએક રીતનો ફાએદાકારક, નવી નવી ઈઉકતીવાલો, ઘણો હુનરવન્તો, શુંદર, અને બીજી જણાતી (સંકટથી) ફરાગત આપનાર, તેમજ નોકસાંનકારક, તથા દુખ:કારક વસ્તુને દુર કરનારો, વગર બીહકનો, આપોઆપ ચલકાટ ભરેલો, અને લોકોની (ઈઆને રેવાજી) રીત ભાંતને તરક કરનારો હોએ તેછે. હમારા સઘલા નીઆંગાંનો અને બાપદાદાઓ, આએ તરેહની (ઈઆને ઉપર જણાવેલી રીતની શાદીનાં) કાંમને દીનની શરત પરમાંણે પસંદ કરીને કરતા આવેઆછ. મારે જે આદમી (આવતી દુનીઆંને લગતો) છુટકારો મેલવ્વાને મારે લોકોને જાંણીતું હોએ, તેહને શુંદર ગણવું. વલી આએજ મતલબને મલતી ગવાહી આપણને અકલની રાહે પણ મલેછે, કે જે કાંમ, નાલાએક હોએ તે કરવું
૧૮ નહી. જો તમો એમ કેહવા માગતા હોવો કે, તેમ કરવાને (ઈઆને જુદદીન સાથે પરણવાને) તમારા ધરમની અંદર નીચું કહેલુંછે, એટલેજે મજહબની અંદર તેમ કરવાની મનાઈ કરેલીછે; પણ જે ફરમાંનો દાંનાઈને લગતાં હોએ તે સઘલાં ચાલુ રાખવાં જોઈએછે. (તેહના જવાબમાં હમો કહીએચ કે) તે, (ઈઆને જુદદીન સાથે પરણવાનું) ફરમાંન, હમોને દાંનાઈને લગતું અને પેહલ્લે દરજેનું લાગતું નથી, તેહનું કારણ એ છે કે, બારીકોથી ખરી રીતે તપાસ કરીને જોતાં જણાએચ કે, જેમ સઘલાં આદમીઓની પેદાએશ 'ખેતીઓદથ' ઈઆને લગન (ની સગાઈ) થી થાએચ, તેમ દરએક જાતની દાંનાઈની ઉતપન્તી, આસ્નેખેરદ (ઈઆને બેહશતને લગતી કુદરતી અકલ) તથા ગોશોસરૂતખેરદ (ઈઆને દુનીઆઈ એલમ હોનરથી મેલવેલી અકલ) એ બેના સંબંધથી થાએચ; તેમા 'આસનેખેરદ' માદા અને 'ગોશોસરૂતખેરદ' નરછે, આએ બંધે (જાતની અકલ) પેદાના કરનાર દાદારની તરફથી (પેદા થવાના સબબને લીધે) બેહન અને ભાઈ તરીકે છે. અને આએ દુનીઆંને લગતી દરએક હયાતી ધરાવનારી વસ્તુને (દાંનાઈની અંદર) પુખતગી તથા શુધારો, તેહનાં (ઈઆને ઉપર જણાવેલી બેહુ અકલનાં) પરમાંણના સંબંધથીછે. એજ રીતે પાંણી જેછે તે માદાછે, અને આતશછે તે નરછે, તેઓબી (ઉપલા નીઅમ પરમાણે) પોતપોતાની જાતમાં બેહન ભાઈ તરીકે ગણાવાં જોઈએ. તેઓની એકબીજા સાથની સગાઈને જો તેઓથી અટકા-

વેચ્આમાં આવેતો, તેથી (ઘણીએક ચીજનો) નાસ થાએ, * એટલુંજ નહી, પણ ખુદ (સઘળી જાંનદાર વસ્તુને) જનમ આપનારૂં વીરજ જે આએ પાંણી અને આતશની કઉઅતનાં એકસરખાં પરમાણને લીધે મગજની અંદર ઉતપન થાએચ, તેહની ખરાબી થાએ. કારંણ કે પાંણી જો વધારે થાએતો તે તેહને કોહવી નાખે, અને આતશ (ઇઆને ગરમી) જો વધારે થાએતો, તે તેહને બાલી નાંખે.

(A1) દાદાર અહુરમજદની દરરોજની બંદગીમાં પઢવા સારૂં ભલી દીનની સહમજથી (જોડેલી) સ્તુતી. ૧

જાંણવું કે, ભલી દીનનો જે કોઈ શખ્સ, દરરોજ (પાંચે ગેહમાંની) દરએક ગેહને શરૂ થતાં ખોરશેદની સાંમણે દાદાર અહુરમજદની નીઆએશ તથા પશાત પઢે, તે વખતે અવસ્તાની સાથે આએ બંદગી જરૂર પઢવી. તેમાં જે ભલી દીનનો શખ્સ (પાક ખોદાતાલાની) આરાધના કરતો હોએ તેણે, તેમજ જે આરાધના કરવાને લાએકનો નહી હોએ તે આરાધના કરવાની ઉમરે પોંહચે તેઆરે, ખોરશેદની સાંમણે દાદાર અહુરમજની નીઆએશ કરતી વખતે આએ નીચે લખી જણાવેલી (સ્તુતીના) કલાંમ સહમજીને ધેઆનથી પઢવા. અને આએ સ્તુતી પુરી કરતી વખતે (ઇઆને આએ બંદગીની સેવટે) તરંણ અશેમવોહુ પઢવી, † અને તે દરએક (અશે- ૨

* આએ જગોએ હેરબદે 'આસનેખેરદ' તથા 'ગોશોસરૂતખેરદ,' તેમજ પાંણી, અને આતશને કુદરતની તરફથી ભાઈ બેહન તરીકે પેદા થાએલાં ગણીને તેહની તમસીલ જરતોશતી ધરમ પાલનારા પુરૂષને જરતોશતી ધરમ પાલનારી ઓરતની સાથે લગણને લગતી સગાઈ કરવાની તરફેનમાં બતલાવીચ, તેમાં હેરબદ પોતે હેવું જણાવ્વા માંગેચ, કે જેમ 'આસનેખેરદ' અને 'ગોશોસરૂતખેરદ' અને પાંણી તથા આતશ અશો અહુરમજદની તરફથી પેદા થએલાંછે, તેથી તેઓ જેમ પોતાની અસલ (ઇઆને અશો અહુરમજદને લગતી) બુનીઆદના પરમાણીક ગુણથી એક બીજા સાથના મેલાપે ખુબી ભરેલાં કાંમ અથવા પેદાએશને જનમ આપેચ, તેમ મજદીઅસની જરતોશતી દીન ધરાવનારાઓ પોતાની કોમને લગતા પુરૂષનાં લગંણ પોતાનીજ કોમની સ્ત્રીની સાથે કરવાથી લાએક અને ઈમાંનદાર ફરજંદોને જનમ આપનારા થાએચ. અને તેમ નહી થવાથી (ઇઆને પરકોમ સાથે જરતોશતીનાં લગન થવાથી) તેથી ઉલટું પરીનાંમ નીપજેચ.

† આએ જગોએ, આએ બંદગી પુરી કીધા પછી, તરણ 'અશેમવોહ' પઢવાનું ફરમાંન આવેલુંછે, તે તરણ 'અશેમવોહૂ' ને બદલે હાલમાં શું ઈરાંન કે હીનદોસ્તાન ખાતે પઢાતી 'નાંમસેતાએશને' ની સેવટે, બે ફકરાઓ પાછળથી વધારે-

મવોહુ) પુરી કરતી વખતે માથું નીચું નાખીને શેજદો કરવો. આએ વખાંણવા જોગ સ્તુતી ભલી દીનના દસતુરની બનાવેલીછે.‡

૩ (હું) સ્તુતી (કરૂંચ) જે (સાહેબ) હમેશાં હતો, હમેશાંછે, અને હમેશાં રેહસે તે આરાધના કરવાજોગ વરધીના કરનાર મીનોયાંન મીનો§ નાં (મોબારેક) નાંમની; જેહનું પોતાનું એક (ઇઆને મુખ્ય) નાંમ અહુરમજદછે. જે સરવેથી મોહટો, ગણેઆંણી, પેદાનો કરનાર, પાલનાર, સંભાલ કરનાર, સેહનાર, સવાબનો ખાવંદ, માફી બખ્શનાર અને ખુબી ભરેલો વાજબી ઈનસાફ કરનાર, ખોદાએ (તાલા) છે. (હું) શુકર (કરૂંચ) તે ખલકના બુજોરગ ખાવંદની, (કે) જેણે પોતાની જાતી સકતી અને દાંનાઈએ કરી વધારે ચહડતે દરજેના છ અમેશાસ્પન્દો, અતીશ્ય યજદો, રોશની વાલું બેહશત, ગરોથમાંન, ફરતું આસમાન, તપતો સુરિય, ચલકતો ચંદ્ર, ઘણીએક જાતના સેતારા, પવન, હવા, આતશ, પાંણી, જમીન, જાડપાંન, ગોસ્પન્દ, ધાતુ, અને આદમીને પેદા કીધાંચ. (હું) આરાધના

આમાં આવેલાછે, તેમાં ઇરાંની જરતોશતીઓને લગતો ફેકરો 'ફીરૂજબાદ ખોરેહઅવીજે દીને માજદીઅસનાંન' થી શરૂ થાએછે; અને હીનદુસ્થાન ખાતેના જરતોશતીઓમાં પઢાતી એ બંદગીની સેવટે 'વીસ્પે સેતાએશને દાદાર અહુરમજદ' થી શરૂ થાએછે. અને આએ ફેકરાઓ શેવટે તરણ મરતબે પઢઆમાં આવેછે, અને તેહની સાથે દર વખતે એક 'અશેમવોહુ' પઢઆમાં આવેછે.

‡ અતરે જે સ્તુતી દરએક જરતોશતીને પઢવા સારૂં આપેઆમાં આવેલીછે, તે આપણને 'દુઆનાંમ સેતાએશને' નાં નાંમથી જાંણીતી પાક ખોદાએતાલાને લગતી ઓતમ બંદગીછે. આએ બંદગી પાક અવસ્તામાં જણાવેલા દાદાર અહુરમજદની બુજોરગી, મોહટાઈ, તેહની અપરંમપાર સકતી, રેહમ અને માણસજાતનાં બંવે જેહાંનનાં સુખને સારૂં તેહની તરફથી થાએલી બખશેશને લગતા એહવાલ ઉપરથી, આપણી દીનના એક કામેલ અને જરતોશતી ધરમની ખુબીને પુરતી રીતે શહમજનારા દશતુરે સાસાંનીઆંન પાદશાહોના દોરની આગમચ, જે વેલા આવસ્તા જબાંનની સહમજ આપણા લોકમાંથી કમ થાતી ગેઈ અને પેહલવી ભાષાનો ઘણો મોહાવેરે વધેઓ તે વેલા, વપરાતી પેહલવી ભાષામાં લોકોને અવસ્તા પઢઆ પછી શહમજીને પાક ખોદાએતાલાની વખાંણ અને ઘટતી સ્તુતી કરવાની મતલબથી જોડી હતી. અને દરએક જરતોશતીને નીઆએશ તથા યશત પઢઆ પછી તે બંદગી શહમજીને પઢવા સારૂં તાકીદ ફરમાવેલીછે. સાસાનીઆંન દોરમાં જેઆરે પેહલવી ભાષાનો રેવાજ પાદશાહી દરબાર ખાતે ચાલવા લાગો, અને પાજંદ ભાષા કે જેહને કદીમ ફારસીને નામે આપણ ઓલખીએચ, તે આંમ લોકોની ઇરાંનની ભાષા થવાને લીધે, પાછલથી ઉપલી પેહલવી બંદગીનો તરજુમો પાજંદમાં થએઓ. અને તે બંદગીને હાલમાં આપણ જરતોશતીઓ પઠીએ છઈએ.

§ મીનોયાંનમીનો—એલકાબ પાક દાદાર અહુરમજદનોછે, કારંણ કે મીનો યજદો તથા બુજોરગ અમેશાસ્પન્દો જેઓને આપણ જોઈ સકતા નથી તેઓ તે સરવે સકતીવાન સાહેબને નજરે જોઈ સકતા નથી.

અને બંદગી (કરૂંચ), તે પુનવન્તા ખોદાવંદની, કે જેણે લો-
કોની ઉપર હકુમત કરવા તથા લોકોને દેવોની સાંહાંમણે લડાઈ
કરવા સાથે ચલાવ્વા સારૂં, આદમીને વાચા અને વીચાર સકતી બખશીને
આએ દુનીઆંની દરએક પેદાએશની અંદર ચહડતે દરજેનું બનાવીઉંચ.
(હું) શેજદો (કરૂંચ), તે સરવે સહમજ ધરાવનારા, અને બરદાસતના કરનારા ૪
સાહેબની હજુરમાં, કે જેણે આરાધણા કરવાજોગ ફરોહરના જરતોશત
સ્પેતમાંનની મારફતે, લોકોને પોતાની તરફ દોસ્તીવાલા કરવા સારૂં,
જાતી બુદ્ધિ તથા એલમને લગતી સહમજે કરી ઈમાંન લાવ્વાજોગ દીનની
દાંનાઈ મોકલી; (કે જે દાંનાઈ) સઘલા હાલના, થઈ ગએલા અને હવે
પછી થનારા લોકોને (આએ દુનીઆંમાં) ચલાવ્વા સારૂં સરસમા સરસ
દાંનાઈછે. એટલે જે (આએ દીનને લગતી દાંનાઈથી) આતમા દોજખની
સખતીથી બચનાર અને અશો લોકોનાં રોશનીવાલાં, ખુશખોદાર, હમેશ-
નાં સુખવાલાં, સરવેથી ચહડતે દરજેનાં મકાંનોમાં (પોતાને) પોહચાડનાર
થાએચ. ઓ બરદાસતના કરનાર શાહેબ! તારા હોકમ મુજબ (તે) ખા- ૫
લેસ દીન ઉપર હું ઓસ્તવાર (ઈઆને ચુસ્ત) છેઉં, અને (તે દીનનાં ફ-
રમાંન મુજબ) દરીએક સવાબને વીચારવા, બોલવા અને કરવાને હું કબુ-
લ છેઉં. તું મહને (મારા) ઘણીએક તરેહના ગુનાહની માફી બખશ, (કે)
હું પોતાની જાતી કરણીને સવછ રાખું; અને તું પુનવન્તા સાહેબની
ઈચ્છા મુજબ કરણી, વાચા, મનસકતી, તરક સકતી, હોશ, અને અકલ
જે આતમાને લગતી ૬ સકતીઓછે, તેહને (ગુનાહની) વગર આલાએશે
રાખી, આવતી દુનીઆને લગતો અસબાબ મેલ્વવા સારૂં ભલા વીચારે,
ભલા વચને અને ભલાં કાંમે કરી, હું તાહરી પરસ્તેશ કરૂં. કે જેથી હું રો-
શન બેહસતનો રસ્તો (માહરે સારૂ) ખોલ્લો કરૂં. એટલે જે મહને દોજ-
ખની ભારી સજા નહી થાએ, અને હું ચીનવદપુલપરથી ગુજર કરીને
ખુશબો ભરેલાં સઘલા સીનગાર સાથનાં અને હમેશનાં સુખવાલાં બેહશ-
તનાં મકાંનમાં પોહચું. (હું વખાંણ કરૂંચ) તે બખ્શેશના સાહેબની, કે ૬
જે, તેહનાં ફરમાંન મુજબ ચાલનારાઓને, પુનની ઈચ્છાને લગતો નેક બદ-
લો આપેચ, અને આખેરશ (ઈઆને ક્રશકન્તને વખતે), તકસીરવારોને દો-
જખથી છુટકારો આપશે, અને સઘલી ખલકને સવછપણાથી સીનગારશે.

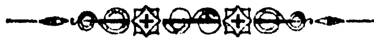

૧ (૮૪) (આએ અને આવતી દુનીઆને લગતા) તરીકાઓના સબબ વીસે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, મીનોઇ દુનીઆં અને આએ દુનીઆંને લગતી (ચાલ ચલંણના) સબબ, બે (જુદી જુદી) તરેહનાછે; તેમાં મીનોઇ દુનીઆંને લગતી સલાંમતી અને ફરાગત (ઇઆને આવતી દુનીઆંમાં વગર દુઃખે રેહવા અને શુખ ચેન ભોગવવા) નાં સબબને લગતું કારંણ, યજદોને લગતી ઇચ્છા, સારી બખ્શેશ કરનારા (ગેબી યજદો) ની કઉઅત, નેક લોકોની દુઆ, અ-શો લોકોને લગતા પેઆર અને ભલાઓને લગતી સારી મતલબથી (માંણુ-
૩ શને આએ દુનીઆંમાં રેહવાએ) છે. અને (આવતી દુનીઆંને લગતી) બીમારી તથા સંકટ (ઇઆને આવતી દુનીઆંમાં હલાકી ભોગવવી અને સંકટમાં રેહવા) ના સબબનું કારંણ, દેવોને લગતા જુલમ, દરંદાંને લ-ગતાં કાંમ, (દુનીઆંનો) ઘટારો કરનારાઓની બદ દુઆ, જાદુગરોની સ્તુ-તી, અને બુરા લોકોને લગતી ખરાબ મતલબથી (આએ દુનીઆંમાં આદમીને
૪ જીનદગી ગુજારવાએ) છે. (માંણુસને) આ દુનીઆંની સલાંમતી (ઇઆને આએ દુનીઆંમાં તનદરૂસ્તી સાથે રેહવું), સારી રીતની પરહેજ (ઇઆને પોતાનાં અં-દાંમની જાલવણી) થી રેહવાએછે; અને ફરાગત (ઇઆને શુખથી તથા પઇસાની તંગી વગર રેહવું) ઉદીઓગ કરવાએછે. તેમજ (આએ દુનીઆંને લગ-તી) બીમારી, વગર પરહેજથી (ઇઆને પોતાની કાએઆની સાચવણી રા-ખેઆ વગર) રેહવાએછે, અને સંકટ, આલસાઇથી (ઇઆને વગર ઉદીઓ-
૫ ગ કરવાએ) છે. જે કાંઇ આવતી દુનીઆંને લગતી સલાંમતી અને ફરાગ-તછે, તથા જે કાંઇ (આવતી દુનીઆંને લગતી) બીમારી અને સંકટછે, તેહ-નો સબબ કોણથીછે ? આએ દુનીઆની અંદર માંણુસને મદદ કરનારી તથા ઘાત કરનારી સકતીઓથી. આએ અને આવતી દુનીઆંને લગતી મદદ ક-રનારી તથા ઘાત કરનારી સકતીઓ કેહી ? જે સકતીઓ આએ દુનીઆં-ની અંદર (માંણુસને સારૂં) સારી વસ્તુ મેલવેચ, અને તેહની (ઇઆને માંણુસની) સલાંમતી તથા ફરાગતનો વધારો કરેચ તે, તથા જે સકતીઓ તે-હને લગતી બીમારી તથા સંકટને પસંદ કરેચ તે. (માણસ) આવતી દુ-નીઆંને લગતા સબબવાલું કેમ થાએચ ? અને કોણથી (તેહને આવતી દુનીઆંની) સલાંમતીછે ? આએ દુનીઆંમાં મદદ કરનારી પર માંણીક ઇચ્છા

અને બનતી કુશેશથીછે. કોણથી (માણુસને આવતી દુનીઆંને લગતી) ફ-
રાગતછે ? આએ દુનીઆંની અંદર મદદ કરનારા ઉદીઓગથી. (આવતી ૬
દુનીઆંને લગતી) બીમારી કોણથી છે ? આએ દુનીઆંની ફરેહબુતને લ-
ગતી ઘાટકી ઇચ્છાથી, તથા (માંણુસને) દુરબલ બનાવનારી જાસ્તીથી. કો-
ણથી (માંણુસને આવતી દુનીઆંને લગતી) તંગીછે ? આએ દુનીઆંને લ-
ગતી (સવાબનાં કાંમમાં) આડે આવનારી આલસાઈથી. (માંણુસ) આએ ૭
દુનીઆંને લગતા સબબવાલું કેમ બનેચ ? અને કોણથી (તેહને આએ
દુનીઆંમાં) સલાંમતીછે ? ખુશીના સબબવાલા મીનોઇ મદદગારો
(ઇઆને યજદો) થી. (આએ દુનીઆંને લગતી) ફરાગત કોણ
થીછે ? ગેબી મદદ કરનારા (યજદો) ની સારી બખ્શેશથી. (આએ દુ- ૮
નીઆંને લગતી) બીમારી કોણથીછે ? ઘાતકી દુઃખકારક વીચારવાલા ગેબી
(દેવો) થી. કોણથી (આએ દુનીઆંમાં) સંકટછે ? ઘાતકી કાંમ કરનારા
ગેબી (દેવો) ના બુરા આપથી. જે કોઈ ગણેઆંણી હકીમછે, તે આવતી
દુનીઆંને લગતી તથા આએ દુનીઆંને લગતી નેકી અને બદીના સબ-
બને સારી રીતે પીછાંણેચ. (માણુસને બંધે જેહાંનની) નેકી સાથીછે ? લો-
કોને (ધરમ નીતીની મારફતે) સુધારવાથી. (માણશને બેહુ જેહાંનની) બદી
સાથીછે ? બદીને સારૂ મુકરર કરેલા ઉપાએ અને ઉદીઓગ નહી કરવાથી.
(આદમીને) આવતી દુનીઆંને લગતી (નેકી), બખ્શેશ કરનારા યજદોની આ-
રાધણા કરવાએ, તથા તેઓની ખશનુદી મેલવ્વાએ, અને દરંદાંની ખાસીઅત-
ના દેવોની ઇઆદ નહી કરવાએ તથા તેઓને દુઃખી દેવાએછે. અને આએ દુ-
નીઆંને લગતી (નેકી), અંદાંમની જાલવણીએ, દવાદારૂએ, સારી રીતનો ઉદી-
ઓગ કરવાએ અને સંતોષ રાખવાએછે. (આએ) બેહુ તરેહની (દુનીઆંને લ-
ગતાં કાંમની અંદર) પેહલ્લી (દુનીઆં)ની હયાતીને વાસ્તેનું કાંમ, બીજીના વ-
સીલાને લીધે માણુસો કરી સકેચ. માટે જે ધરમગુરૂઓ આએ પરમાંણે લોકોને ૯
ચલાવ્વા સારૂ, મજહબને લગતું થોડું કાંમબી નહી કરનારા હોએ, અને જો
તેઓ ધરમને લગતી કાએદાસરની સહમજ વગરના હોએતો, તેઓને (ધર-
મને લગતાં) ગણેઆંણુની વગર વકુફને લીધે (તેઓના ઓધાથી) દુર કરવા.

૧ (૮૩) આએ દુનીઆંનાં લોકોને તરેહવાર રીતની નશીહતથી ચલાવ્વા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, આએ દુનીઆંનાં લોકોએ (પોતાના) જોસ્સાઓને, એબ આપનારા (હેરેમન) ની આલાએશવાલી હાલતમાં, (પોતાના) પેદા કરનારને લગતા થેડાવથી ચલાવ્વા, એ તરેહવાર રીતછે. એટલે જે (માણુસ) હયાતીને લગતી માલમતાને સારૂં પોતાના જોસ્સાની મારફતે, ઉલટા જોસ્સાવાલાઓની તરફ ફરેઆ વગર, ખોદાતાલાને લગતા થેડાવથી પોતાને ઘણીએક રીતે ચલાવી સકેચ. તેમાં જે કોઈ (પોતાના) જોસ્સાની મારફતે (આવતી દુનીઆંની) મોહટાઇને લગતું કાંમ કરનારછે, તે પોતાની દરએક સકતીને (બેહશતની) ઉમેદ અને (દોજખની) ધાસ્તીથી ચલાવેચ; તેમજ તે ફ્રશકન્તને મારેની ઇચ્છા બદનના જોસ્સાની અંદર રાખીને ચાલવાની લોકોને સીખાંમન આપનારછે. કે (લોકો) તેહવા જોસ્સાથી પોતાને ચલાવ્વાથી, તથા અકલની મરજી મુજબની હીલચાલ કરાવ્વાથી પોતાને અટકાવે નહી. અને સારા ખવાસથી પોતાને સીનગાર આપનારા, તથા સમારનારા થાએ. ઘણું કરીને આદમી (નેક) જોસ્સા સાથે પોતાને ચલાવનારૂં, દીનને લગતી દાંનાઈ અને હકુમતની મારફતે પોતાને (આએ દુનીઆંમાં) ચલાવવાએ, (સવાબનાં) કાંમ કરવાએ, અને (ગુનાહથી) દુર રેહવાએ થાએચ. અને તેવીજ બીજી ઇચ્છા રાખવાએ, (આદમી) એબ આપનાર (એહરેમન) ની ઇચ્છાવાલી સકતી ધરાવનારા જોસસાની મારફતે (પોતાને) ચલાવ્વાનાં કાંમને પુરતી રીતે હાંણી પોહચાડનારૂ અને લોકોને ફ્રશકન્તને લગતા ચહડતા દરજાને મારેનો સંબંધ આપનારૂં થાએચ.

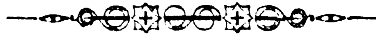

૧ (૮૪) સ્પેનામીનોને ઘનાહમીનોની ઊપર ચલાવ્વા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

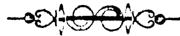

૨ જાણવું કે, 'સ્પેનામીનો' નાં નામનો અસલ ખોલાસા સાથનો અર્થ 'ચહડતે દરજેની દાનાઈ વાલો' અને 'ગનામીનો' નો અર્થ 'ફાએદાને રોડનારી બુરી દાંનાઈ વાલો' હેવો થાએછે. સ્પેનામીનોને ઘનાહમી-

નોની ઉપર ચલાવવા વીશે આએ રીતે ખોલાસો કરેઆમાં આવેલોછે કે, કેટલીએક દાંનાઈ ધરાવનારી (ગેબી) સકતીઓ, (માંણુસને) ચહડતે દરજેનું બનાવ્વાને માટેનીછે, અને કેટલીએક બુરી સમજનો વધારો કરનારી સકતીઓ, (માંણુશને) કંગાલ બનાવ્વાને માટેનીછે. તેથી આદમીઓની અંદર જે કોઈ ડાહાપણવાલું (ઈનસાંન) છે, તે બુરી બુધ્ધિથી (પોતાને) ચલાવનારાં (ઈનસાંન) ઉપર ઘણીએક રીતે ચહડતો દરજજો ભોગવનારૂછે. અને જે (ઈનસાંન) બુરી બુધ્ધિવાલુંછે, તે પોતાને ડાહાપણથી ચલાવનારૂં નથી, તે વાત દીનની સહમજથી દેખ્યઈતીછે. માટે આએ દરીએક મીનો પોતે, જાતે હીલચાલ કરનાર, તેહની તરફ ચલાવનારાં (ઈનશાંન) થીછે. તેમાં સ્પેનામીનોની તાબેદારીને લીધે તે, (ઈઆને આદમી) વીખરાઈ જતું નથી, (ઈઆને પોતાના પેદા કરનારથી છુટું પડતું નથી.) અને તેહને સઘલી કેસમનો લોભ આપવાને માટેની ધનાહમીનોની નીશાંની જણાતી રેહચ. (માંણુસ) સ્પેનામીનોને પોતાની અંદરથી બાહેર કાહડવાએ, પોતાની અંદર ગનાહમીનોની જાતને ઘણીએક મતલબથી ચલાવનારૂંછે. તેમાં મુખ્ય કારણ તો એછે કે, (માંણુશ) ધનાહમીનોની ઘટારો કરનારી સકતીઓના સંબંધને લીધે, પોતે સ્પેનામીનોની પેદાએશને દુઃખ દેનારૂં અને નોકસાન કરનારૂં થાએચ. અને તે વીસેની બેખબરીની સહમજ ધનાહમીનોને ફ્રશોકન્તને વખતે આપોઆપ મલસે. અને જેઓ પોતે ધનાહમીનોની મારફતે પોતાને ચલાવનારાછે, તે (દેવ દરૂજો) તે વેલા આજેજ અને કમજોર થસે.

(૮૧) (મજદીઅસ્નની) દીનની દોસ્તીના તરીકા અને તેહને ૧
માટેના હોકમ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, ભલી દીનની દોસ્તી અગત કરીને આએ (નીચે લખી ૨
જણાવેલી) બે રીતથી થાએચ. (તેમાં એક) ભલી દીનની સહમજ મેલવ્વાથી,
(અને બીજું) તે (દીન) ના હોકમ પરમાંણે ચાલવાથી (માંણુસ ભલી દી-
નનું) દોસ્ત, નેક દીઆંનત વાલું, પવીત્તર, બેહશતી અને ગરોથમાંનને
લગતું થાએચ. અને જે કોઈ ભલી દીનની દોસ્તીનું તથા તેહના ફરમાંન ૩
મુજબ ચાલવાનું ગણેઆંન મેલવતું નથી, તે (આદમી) બુરી દીન વાલું,

(ઇઆને વગર નીતીનું) તથા (આવતી દુનીઆમાં) નેકીને સારૂં આતુરતા વાલુંછે.*

૧ (૮૫) અગમબુધ્દિ વાલાં (માણસો) ના ઉદીઓગ, તથા (ગુનાહની) પરહેજ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, અગમબુધ્દિ વાલાં (માંણશો) નું કાંમ, જેમાં ઘણો ફાએદો હોએ, તેહેને લગતો ઉદીઓગ કરવાએ, સારી મદદ મેલવવાનુંછે. અને તેમ કરવાથી, તેહને જે આએપત મલેચ, તે તેહનાં રવાંનની નેકી અને સવાબને લગતીછે. તેમજ (તેહનું કાંમ) જેથી વધારે નોકસાંન થાએચ, (તેહવાં કાંમથી) દુર રેહવાનુંછે. અને તેમ દુર રેહવાએ તેહને જે મદદ મલેચ, તે પાપ તથા રવાંનને લગતી બદીને ઢાંકી નાખવાનીછે. તેથી, જો (માંણસ) આએ દુનીઆંને લગતા ફાએદાની મારફતે, (ઇઆને આએ દુનીઆંમાં મલતી સારી જોગવાઇએ), સવાબની આએપત વગર કબુ નહી રેહતો, ચહડતે દરજજેનો ઉદીઓગ કરવાને તે ખરેખર લાએકનુંછે. અને જે કોઇ આએ દુનીઆંને

---

* આએ દુનીઆંમાં નેકી કરવાથી દુર રહેલું તથા ગુનાહ કેરવામાં આગલ વધેલું માણસ, આએ દુનીઆંથી ગુજરી ગીઆ પછી, મીનોઇ જેહાંનમાં પોતાનાં કરતુકની સજા ભોગવતી વખતે, નેકીનાં કાંમ તેણે આએ દુનીઆંમાં નહી કીધાં તે વીસેનો પસ્તાવો કરી, પાછું આએ દુનીઆંમાં આવીને નેકી કરવાની આતુરતાઈ બતલાવેચ, તે વીસે 'દાદસ્તાંને દીની' નાંમની પેહલવી કેતાબમાં નીચે જણાવેઆ મુજબનું વરણન આવેલુંછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

'હુંએ, ગેતી (ઇઆને આએ દુનીઆં) ને લગતી હીલચાલ અને હયાતીની અંદર, ગુનાહનું નીવારંણ અને પુણનો જખીરો કાંએ નહી કીધો ? કે તેથી મહને ચહડતે દરજેનો વધારે બદલો મલતે અને જેથી માહરી જાતને લગતા ગુનાહનું નીવારંણ અને માહરાં રવાનનો (દોજખની સજાથી) છુટકારો થઈ સકતે. હમણાં ગેતીને લગતાં દરીએક શુખમાં જીનદગી ગુજારવાથી, મીનોઈ દુનીઆંને લગતી ચહડતે દરજેની ઉમેદમાં હું નીસફલ થએઓ; અને સખતી ભરેલી સજા તથા ઘણી તસદી ભરેલી ધાસ્તીને હું સવાધીન થએઓ છેઉં. આએ વખતે (પેલાં કસુરવંત માણસને) બદન સાથની દુનીઆંમાં પાછું જવાની ખાહેશ થાએછે.'

લગતાં નોકસાંનની મારફતે, (ઇઆને આએ દુનીઆંમાં મલતી બુરી જોઅ-
વાઇએ), જો પાપ કરેઆ વગર થોડો વખતબી જવા નહી દીએતો, તેથી તે
(માણુશ દોજખથી) છુટવાનું નથી. માટે જે (આદમી) ગુનાહની પરહેજ, (દો-
જખનો) ડર, અને નેકીની કાલજી વગરનું હોએ, તે અગમ બુધ્ધિવાલું નથી.

(૮૪) મજદીઅસની દીનનો થોડો, મધ્યમ અને ઘણો શરસ ૧
સંબંધ અને તેહને લગતા ફાએદા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, મજદીઅસની દીનને માટેનો સરવેથી નાહલો સંબંધ, દીન ૨
ઉપર એક માંણસના વીચારને ઓસ્તવાર (ઇઆને ઇમાંનદાર) કરવાએછે.
અને તેમ કરનારો શખ્સ, તે (દીન) ના દશતુરના વસીલા તરીકેછે. અને તેથી
ફાએદો એછે કે, તે આદમીના (મજદીઅસની દીન સાથના) સંબંધથી,
દરૂજ તે આદમીથી જુદો પડવાએ નબલો પડેછે, અને તેથી યજદોની ક-
ઉઅતનો વધારો થાએછે. મજદીઅસની દીનને માંટેનો મધ્યમ સંબંધ,
એક ટોલાના વીચારને ભલી દીન ઉપર ઓસ્તવાર કરવાએ, તથા તેને હ-
મેશાં અહુરમજદને લગતા વીચારથી રાખવાએછે. અને તેમ કરનારાઓ
આપણા જરથુશતરોતુંમની દશતુરીને માટેના (વસીલા તરીકે) છે. અને
તેથી ફાએદો એ થાએચ કે, તે ટોલાના (મજદીઅસની દીન સાથના) સં-
બંધથી, તેહનીથી દરૂજ જુદો પડવાએ તે ઘણો નબલો થાએછે. અને
તેથી ઇજદોને ઘણી કઉઅત મલેછે. મજદીઅસની દીનને માટેનો સરવે ૩
થી સરસ સંબંધ, ખલકનાં તમાંમ લોકોનો વીચાર ભલી દીન ઉપર મજ-
બુત થવાએ, તથા દુનીઆંના સરવે માણસોનો વીચાર એક જરથુશતરો-
તુમ* ની મારફતે અહુરમજદની સાથે એકમલતો હોવાએછે. અને તેથી
ફાએદો એછે કે, યજદોને, દીનનો સંબંધ ધરાવનારાં સઘલાં આદમીઓ-
ની ફોજની મારફતે, દરૂજને (તેહની) વગર ફોજના સબબથી અસકત અને

---

* જરથુશતરોતુમ—આએ બોલ, પેગમબર જરથુશત પછી થનારા પેગમબ-
રોના, તથા પેગમબરના જાએનશીન તરીકે આખા જરતોશતી ટોલાની ઉપર મુ-
કરર કરેઆમાં આવેલા સરવેથી વડા દસતુરાંનદસતુરના, એલકાબ તરીકે વપરાએલોછે.
પાક અવસ્તામાં આએ બોલ '[illegible] જરથુશત્રોતેમો' કરીને વપરાએલો
આપણને મલેછે. અને તે ઉપરથી ઉપલા પેહલવી બોલની ઉતપનતી થાઇછે. વી-

તાબેદાર કરવા અને તેહને તોડવા સારૂ, અરસપરસની મદદ મલશે. *-શોકન્તને લગતાં કાંમને સારૂ સઘલાં આદમીઓની એકસરખી ફોજનું બનવું, યજદોની કઉઅતથીછે, અને તે કઉઅતની અસર (સઘલાં આદમીઓની અંદર) હોવાને લીધે, હમેશાં સઘલાં આદમીઓ દરૂજનો ઘટાડો કરવા સારૂં, ફતેહમંદ સોસીઓશ†ની સાથે એકસરખી ફોજ તરીકેની કઉઅત ધરાવનાર થશે. અને પાક દાદારની ઈચ્છા મુજબ ભલી દીનની સહમજને લગતો શુધારો દુનીઆંઓની અંદર અપાસે.

---

*વેસ્પેરદના ૧ લા કરદાના ૩૦ માં ફેકરામાં, તથા 'અઈવિસ્રૂથ્રેમ' ગેહના ૯ માં ફેકરામાં આએ બોલ ઉપલી મતલબને મલતી સહમજથી વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—

[illegible]
[illegible]
[illegible]

'હું અહુરમજદને લગતી પુછપરછ, (ઈઆને મજદીઅસની દીનને લગતી સહમજ), અહુરમજદને લગતા મજહબ (ઈઆને મજદીઅસની દીનને લગતી ચાલચલણ), અહુરમજદને લગતા નીઆધીસ, (ઈઆને મજદીઅસની દીનનાં ફરમાંન મુજબનો ચુકાદો કરનાર), અને અહુરમજદને લગતા જરથુશતરોતુમ, (ઈઆને વડા ધરંમગુરૂ) જે પવીત્તર, અને પવીતરાઈનાં મુલછે, તેહની યાદ કરૂંચ; અને (તે વીસેની બીજાં લોકોને) ખબર આપુંચ.'

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

'જે અશો મરદ, ઘણું કરીને સારૂં વીચારનારો, સારૂં બોલનારો અને સારૂં કરનારો, ઈમાંનદારીથી ચાલનારો અને પાપને પસંદ કરનારો નથી, તથા જેહનાં કાંમોથી દુનીઆંનાં લોકો જરથુશતરોતુમને લગતી, (ઈઆને જરતોશતી ધરમનાં વડા ધરમગુરૂનાં ફરમાંન પરમાંણેની), આરાધના અને બંદગી કરવા સારૂં, (પોતાની) પવીતરાઈમાં વધારો કરે, તેહની હમો વખાંણ કરીએચ. (તેમજ) અશો જરથુશતરોતુમ, જે પવીતરાઈનો સાહેબછે, તેહની હમો વખાંણ કરીએચ.'

† જુવો 'દીનકર્દ' કેતાબનાં ૧ લાં પુસતકને ૨૮ તથા ૨૯ મે સફે 'સોસીઓશ' વીસે આવેલું વરણન.

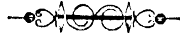
(૮૮) મજદીઅસની દીનનાં તેજને વધારનાર તથા તેહુને ૧
જાંખ પોહુચાડનાર (કોણછે) ? તે વીસે ભલી
દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, જે કોઈ મજદીઅસની દીનની સહમજથી, જરથુશતરો- ૨
તુમ તથા અશોરદ (ઈઆને ધરમગુરૂ) નાં ફરમાંન પરમાંણે, પોતાની દીનના
અશો લોકોમાં સખાવત કરનારો, તથા તે (દીન) ની નીશાંન (ઈઆને શુદરેહ
કુશતી લોકોમાં) આપનારો, અને તેહુને લગતું બોલનારો તથા તે ઉપર પે-
આર રાખનારો હોએ, તે મજદીઅસની દીનના તેજને વધારનારોછે. અને ૩
જે ધનાહમીનોના તરીકાની સહમજ રાખનારો, ભલી દીનને આડે આવ-
નારો અને તેવાજ વીચારનો સંબંધ (લોકોને) આપનારો હોએ, તે દીનને
જાંખ પોહચાડનારો 'ફરેહબુત' તથા 'અઈબેબુત' છે.

(૮૯) હયાતીની તરફ નજર રાખીને (માંણસે) સંતોષ અને ૧
ઊદીઓગને ચાલુ રાખવા વીસે ભલી
દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, જે કોઇ (આદમી) બુજોરગીને લાએકનુંછે, તે સંતોષ ૨
રાખવાને સકતીવાંનછે, અને તે ઘણી હલકી દોલતને (ઈઆને આએ દુની-
આંની વસ્તુ જે નીચ મારગે મેલવી સકાએ તેહને) વજન આપતું નથી.
પણ તે લાંમબી જીનદગીને લગતા સંતોષ* ને વધારે ચહડતે દરજેની
કઉઅત તરીકે ગણેચ, અને તે બુજોરગ સંતોષ ઉપર (પોતાનું) ધેઆંન
આપેચ. અને જે કોઈ હમેશની ખુશીવાલોછે, તે મીનોઈ મકાંનનો નેક
બદલો મેલવ્વા વીસેનો ઉદીઓગ ચાલુ રાખવાએછે.

---

* લાંબી જીનદગીને લગતો સંતોષ—તે જે કાંમથી આવતી મીનોઈ જેહાંન-
માં શુખ મલે, તેહવાં કાંમને લગતા સંતોષને સહમજવો.

૧ (૧૦) પાક દાદારની તરફથી આદમીને સવાબનો બદલો અને ગુનાહની સજા મલવાનાં કારણ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, પાક દાદારની તરફથી, આદમીને સવાબનો બદલો તથા ગુનાહની સજા, એ બેહુ ચીજછે. તેમાં અગત કરીને (માંણસ) ગુનાહની સજા વાલું, સવાબ કરવાથી દુર રેહવાએ, અને જાણીજોઈને ગુનાહ કરવાએ થાએચ. અને પોતાને સારૂ પસંદ કરવા જોગ તરીકા વાલું, (ઈઆને પુણવન્તું), ગુનાહ કરવાથી દુર રેહવાએ, અને સવાબને માટેનાં કાંમ કરવાએ થાએચ. (આએ દુનીઆંમાં સંકટને) સેહન કરવા સાથે (પોતાના) આતમાને સારૂ પવીતરાઈનું કામ કરવાનો સબબ, આદમીને પોતાની જાતની અંદર દોસ્ત તરીકે પોતાના પેદા કરનારને રાખવાથીછે. જે આદમીની અંદર અકલ તથા દીનને લગતી ઈચ્છા અને બીજા સારા ગુનોછે, તે, તેહને સવાબનો સંબંધ આપનારા વસીલાછે. માણુસ પોતાના પેદા કરનારની તાબેદારી કરનારૂં, સવાબના વસીલાની કઉઅત તથા સહમજેછે. અને તે (વસ્તુઓ), આદમીને ગુનાહથી દુર રેહવાની પુરતી રીતે સહમજ આપનારછે. સવાબનું કાંમ આદમીની પુરતી મદદ કરેચ; અને તેહને લીધે (આવતી દુનીઆંના) નીઆધીસો, ગુનેહગાર આદમીની સજાને માફ કરનારાછે. માટે આદમીઓની અંદર જેકોઈ શખ્સ ગુનાહનાં કાંમનો અટકાવ કરનાર તથા કોઈબી એબને નહી ઉઠવા દેવાના વસીલા તરીકે (હોએ), તે ગુનાહનો ઉપાએ કરનારો હકીમ, તથા માંણસોને ગુનાહથી પાછાં રાખનાર અને સવાબથી દીનદાર બનાવનારછે. અને તે શખ્સ માંણસોને ગુનાહ અને સવાબને પીછાણવાનો મારગ બતલાવેચ તથા તેઓની અંદર (આએ દુનીઆંમાં) સવાબનો બદલો અને ગુનાહની સજા કેટલી ભેલસેલ રેહચ, તેહનો (વીસ્તાર) પુરતી રીતે જણાવેચ.

(૧૧) (પાક ખોદાએતાલાની) સ્તુતી કરવા અને આભાર ૧
માંગવા વીસે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, પેદાનો કરનાર (પાક ખોદાએતાલા), જે સઘલી પરકારની ૨
સ્તુતી કરવાને અને સરવે રીતનો આભાર માંગવાને લાએકનોછે, તેહની સ્તુતી
કરવા અને આભાર માંગવાને સરવે કોઈ બંધાએલાછે. કારણ કે, જેઓ
પ્રમાંણ અથવા હદ વાલાછે, (એટલેજે જેબી યજદ અમેશાસ્પન્દને તે સા-
હેબે પોતાની તરફથી દરએક કાંમને લગતી સકતી બખશીછે, તે હદ અને
માફકસરછે), તેઓની ઉપર તે સાહેબ વગર હદ અથવા પ્રમાંણ વા-
લોછે. વગર હદ અથવા પ્રમાંણની મતલબ એછે કે, તે સાહેબ સઘલી પેદા- ૩
એશને પેદા કરનાર તથા તેહને હયાતી આપનાર હોવાથી, તે પેદાએશના
સંબંધને માટે, (ઇઆને તે સઘલી પેદાએશ તેહની પોતાનીછે તે વીસે),
જાણીતોછે. અને જેઓ પ્રમાંણ (અથવા હદ) વાલાછે, તે અમેશાસ્પન્દો, ૪
મીનોયજદો, સુરિય, અને બીજા રોશણ સેતારાઓ, તથા સખી પાદશાહો
અને બીજા લોકોછે. તેથી સઘલી મીનો અને ગેતીને લગતી દરીએક ૫
(પેદાએશ), તેહને આબાદ રાખનારાઓની સ્તુતી કરવાને બંધાએલીછે.
તેમાં આએ દુનીઆંની પેદાએશ, (તેહને) આબાદી આપનારાઓમાંના દર-
એકની, દરએક આબાદીને લગતાં પ્રમાંણ વાલી સકતીને સારૂ, આભાર
માંગવાને બંધાએલીછે. માટે (આપણી તરફથી) મીનો અને ગેતીને લ-
ગતા જે યજદોની સ્તુતી કરવા અને આભાર માંનવામાં આવેચ, તે અ-
સલ પેદાના કરનારનો સંબંધ તેહમાં હોવાને લીધેછે.*

---

* આપણ જરતોશતીઓ પાક ખોદાએતાલાની બંદગી કરતી વખતે અવસ્તામાં ફરમાવેલા હોકમ મુજબ અમેશાસ્પન્દો અને બીજા યજદોની વખાંણ કરીએચ, તથા તેઓનો આભાર માંગીએચ, તેહની ખરી અને ખોલાસા ભરેલી સહમજ, આએ બાબતને લગતો છેલ્લો ભાગ આપણને બતલાવેછે. અને તે ઉપરથી આપણને જણાએચ કે, અમેશાસ્પન્દો અને યજદોમાં જે સકતી અને ગુણોછે, તે અશો અહુરમજદે તેઓને બખશેલાછે; માંટે તે સકતી અને ગુણો તેઓમાં હોવાથી તેઓ ઇનશાંનની તરફથી સ્તુતી કરવા અને આભાર માંગવાને લાએકનાછે. જો અહુરમજદની સકતી અને ગુણ તેઓમાં નહી હોએતો, તેઓ કોઇબી પરકારે આદમીની તરફથી વખાંણ કરવાને અને આભાર માંગવાને લાએકના નથી. તેઆરે ઇજદ અમેશાસ્પન્દોને લગતી સ્તુતી, પાક દાદારને લગતી વખાંણ કાંએ નહી ગણાએ? અશો અહુરમજદે પાક અવસ્તાની અંદર આપણા અશો પેગમબરને ફરમાવીઉંછે કે,

[illegible]

[illegible]

૧ (૧૪) દુનીઆંમાંથી નોકસાંનકારક હલાકીને દુર કરવા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, દુનીઆંમાં જે કાંઈ નોકસાંન કરનારી હલાકી હોએ, તે દરીએક હલાકીને તાંહાંથી દુર કરવા સારૂ, રઈઅતના વડા પાદશાહે હકુમતને રૂએ (પોતાની તરફની) કાલજી બતલાવવી; કે તેમ કરવાથી તે (પાદશાહ) પાક દાદારની તરફ વધારે પેઆર બતલાવનારો થાએ. પણ જો આએ (નોકસાંનકારક હલાકી) કેથે જણાએ, અને તાંહાં તેહનો અટકાવ તે એખલા (પાદશાહ) થી નહી થાઈ સકે, અથવા તે વીસેની તે કાલજી નહી રાખે અથવા તો (તેહનો ઉપાએ કેમ કરવો તેહને તે) સહમજી નહી સકે; તો જે (પાદશાહ) બુરાઈ ઉપર સકતીવાંન થવામાં અસકત અને નબલો હોએ, તથા (તેહને લગતા ઉપાએને) નહી સહમજી સકતો હોઓ, તે દરીએક તરેહનો ઈનસાફ આપવાને દેખઈતો નાંલાએકછે; માટે હકુમત કરનારા (રાજા) ઓએ ઈનસાફને ખાતર તેહની સાથે લડાઈ કરવી (સજાવારછે).

[illegible]

[illegible]

જેકોઈ અંધારાંનો, અંધારી બુનીઆદના દેવોનો, ચોરો તથા વાટપાડાઓનો, જાદુગરો, અને પરીઓનો અને નાસકારક પીડાનો અટકાવ કરવા સારૂ, (અશો અહુરમજદની તરફથી પેદા કરેઆમાં આવેલો) જે નુરમંદ, ખેમરગ અને તેજ ચાલનો સુરિયછે, તેહની યાદ કરેચ, તે (ગોએઆ) અશો અહુરમજદની ઈઆદ કરેચ.

તીરયશત કરદો ૧૬ મો, ફેકરો ૫૦ મો.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ઓ સ્પેતમાંન જરતોશત! જેમ માહારી આરાધના, બંદગી, ખશનુદી અને વખાંણ કરેઆમાં આવે, તેમ આરાધના, બંદગી, ખશનુદી અને વખાંણ કરવાજોગ, હુંએ તિશતર સેતારાને પેદા કીધોચ.

આએ અને એને મલતી મતલબના ઘણા ફેકરાઓ પાક અવસ્તામાં આવેલાછે, તે ઉપરથી ખોલી રીતે જણાએચ કે, પાક દાદારે યજદ અમેશાસ્પનદોની સ્તુતી અને ઈઆદ કરવા સારૂ આપણને ફરમાવીઉંચ, તે, પોતાની કુદરતી સકતી તેઓની અંદર હોવાથીછે, અને તેજ સબબને લીધે તેઓને લગતી સ્તુતી તથા ઈઆદને પોતાની સ્તુતી તથા ઈઆદ તરીકે ગણીછે.

(૧૪) જમીનને નોકસાંન થવા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, જેમ આદમીના બદંનની અંદર પવન ચાલુછે, તેમ જમીનની અંદર જમીનના શુધારાને શારૂ પવંન હમેશાં ફરતો રેહચ, અને જેમ આદમીનાં સરીરની અંદર પવનને ગુજર કરવાનો મારગછે અને તેહમાં તે ચાલેચ; તેમ જમીનની અંદરબીછે. જેમ (માણસનાં) સરીરની અંદર પવનને હીલચાલ કરવાનો મારગ હોવાથી તેનાં અંદાંમની હયાતીછે, અને કોઈ જગોએ પવનને મારગ નહી મળવાથી, તે શરીર મોતમંદ થાએચ; તેજ બદનને લગતી હાલત જમીનની અંદર (પવનનો) મારગ બંધ થવાથી બનેચ. જેમ બદનની અંદર ફેરફાર કરનારા આડી ચાલચલણના તરીકાઓ (ઈઆને ઉલટા બનાવની ઉતપન્તી કરનારા સબબો), (બદનનો) નાસ કરેચ, તેજ પરમાંણે જમીનની અંદર ઉલટી ચાલચલણવાલા તરીકાઓથી પવન (ને ફરવા) નો મારગ બંધ થાએચ, તેથી જે તરફ ઉપર પવનનો મારગ બંધ થાએચ તે તરફ પવનને (પોતાનો) મારગ નહી મળવાને લીધે (જમીનની અંદર) નોકસાંન થાએચ. જેમ પેલા જાદુગર અફરાસીઆબ તુરે, ઘણીએક ફલદરૂપ જમીનને વગર પાંણીની, માંણશ વગરની, અને ઉજડ કરવા સારૂં જાદુઈની મારફતે કરીઉં હતું. વલી ભલી દીનને લગતી સહમજની અંદર જણાવેલુંછે કે, હમેશાં જમીનની અંદર પવન આતશથી ગરમ થાએચ, અને તે નીચેથી જોશ કરીને ઉપર આવેચ, તેથી (જમીનને) નોકસાંન થાએચ. અને તેહના બે ટુકડા પડેચ; જેમ આદમીનાં બદનની અંદર પવનનું ઉડવું આતશથી જણાએલુંછે, તેમ જમીનની અંદર (આતશથી પવનના ઉડવાએ) ધરથીકંપ અને (બીજું) નોકસાંન થાએચ.* તેથી દરીએક મુલ (ઈઆને ૨

---

* જોરએપાસ્તાંન—નાંમની ફારસી કેતાબ જે પાદશાહ નોશેરવાંન આદેલના વખતમાં આએ પાદશાહના દાંનેશમંદ વજીર અબુજરચમેહરના એક આજરપજોહ નાંમના શાગેરદે, પેગમબર જરતોશતે હીનદુસ્થાનના રાજા ઉપર લખેલા એક પેહલવી રેસાલાનો પાદશાહ નોશેરવાંનના હોકમથી તરજુમો કરેલોછે, તેહમાં ઉપલી બાબતને લગતું વરણન આએ રીતે આવેલુંછે:—

زورة تف دود آميزي كه در كودهاي زير زمين هويدا گردد و زوري در او پيدا گردد و گاهي كه تفهاي پي‌درپي اورا مدد دهد جاي استادن

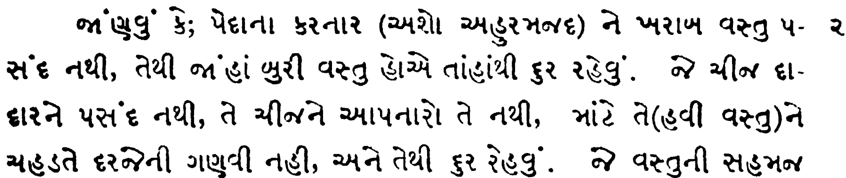
જાત) પોતે આરાસ્તગી ભરેલી તે (ઈઆને આતશ અને પવન) ને લગતા પ્રમાંણના સબબથી રેહચ. અને વગર પ્રમાંણના સબબથી તે જાત ખરાબ થાએચ. મારે દીનની અંદર જણાવેલુંછે કે, (સઘલી) ઉતપન્તીને ફાએદાસર રાખવી, એ, ભલી ગેબી સકતીના વધારે પોહચવાએછે, અને વગર પ્રમાંણે રાખવી, એ, બુરી ગેબી સકતીથીછે. આતશની તલુઆત પવનથીછે, અને પવનને ચલાવનાર આતશછે, જો તેઓ પોતાના સાંમનમાં બરોબર હોએતો, પવનથી આતશને જીનદગી તથા તલુઆતછે; અને આતશથી પવનને ચલાવ્વાની સકતીછે. અને તેહનીથી સુધરનારી વસ્તુઓ સલાંમતી અને આસાંનીથી રેહચ. અને જે વસ્તુઓ તેના સાંમાંનથી પ્રમાંણ વગરની થાએચ, તેનાં તનની અંદર પવનનાં કરતાં આતશને (તેના) જોસ્સાની અંદર કમજોર થવાએ તથા આતશથી પવનને ઉઠવાની સકતી ખરાબ થવાએ, તે (આતશ) અને પવનથી શુધારો મેલવનારી (વસ્તુઓ) જેવી કે, જમીન, પાંણી, ઝાડપાંણ, ગોસ્પન્દ અને આદમીઓ છે તે, નોકસાંન પાંમેચ.

ندارد زوری کند تا زمین بشگافد و ازان کودبدر جهد و آن زمین گاهی
که زمین خشک بستة بود با زمین بالای سنکستان شگافتن تف دود
آمیز و بیرون آمدن ازانجا نهکار یست آسان و آن تف از مدد نخست
از خود جنبشي کند و انگاه برخی ازان زمین‌را بجنبش آرد خرد این
جنبش‌را زمین لرز می‌شمارد و آن تف دود آمیز پرزور که زمین‌را بلرزاند
گوشة از زمین‌را بشگافد

ગરમીની ધુઆં સાથની જે કઉઅતછે, તે જેહારે જમીનની ભીતરના ભાગોની અંદર એકઠી થાએચ, તેઆરે તેહમાં એક જાતની કઉઅત પેદા થાએચ, અને જેઆરે તેહને ઉપરાસાપરી આતશની ગરમી પોહચેચ, અને તે બાફને રેહવાની જગો મલતી નથી, તેઆરે તે જોર કરેચ; તેથી જમીન ફાટેચ, અને તે મારગેથી તે બોખાર બાહેર નીકલેચ. અને જો કોઈ વખતે તે જમીન શુકી અને પોરસ વગરની હોએચતો, તે ઉપરની પથરને લગતી જમીનને ફારવાનું અને તેમાંથી બાહેર નીકલવાનું કાંમ તે ધુમાડાં સાથની આતશની ગરમીને (ઈઆને બાફને), ઘણું મુશકેલ થાઈ પડેચ, તેથી તે આતશની ગરમી તેમાંથી બાહેર નીકલવા સારૂં કુદરતની મદદથી પોતાની તરફની જે કાંઈ હીલચાલ કરેચ, તે વેલા પેલી જમીનને તે કેટલેએક દરજજે ધુજાવેચ, જેહને આપણ ધરતીકંપને નાંમે ઓલખીએચ, અને જેઆરે ધુવાં સાથની આતશની ગરમી વાલી કઉઅતમંદ સકતી જમીનને ધુજાવેચ, તેઆરે તે, જમીનની અંદરના એક ભાગને ફાડેચ.

(૧૪) પઓઇરીઓદકએશીઓ*ના કેહવા મુજબ (કેટલીએક વસ્તુથી) દુર રેહવા વીસે ભલી દીનને લગતા બોલાશો. ૧

જાંણવું કે; પેદાના કરનાર (અશો અહુરમજદ) ને ખરાબ વસ્તુ પસંદ નથી, તેથી જાંહાં બુરી વસ્તુ હોએ તાંહાંથી દુર રહેવું. જે ચીજ દાદારને પસંદ નથી, તે ચીજને આપનારો તે નથી, માંટે તે(હવી વસ્તુ)ને અહડતે દરજેની ગણવી નહી, અને તેથી દુર રેહવું. જે વસ્તુની સહમજ ૨

* પઓઇરીઓદકએશીઓ—એ બોલનો અર્થ 'પેહલો મજહબ ધરાવનારા' હેવો થાએછે, અને એ નાંમ ગયોમરદથી તે અશો જરતોશતના વખત શુધી જે ઇરાંનીઓ મજદીઅસની ધરમ પાલનારા હતા તેઓને આપેઆમાં આવેલુંછે, અને એ વીસેની સાબેતી ફરવરદીન યશ્તના ૨૩ મા હાના બીજા ફેકરામાં આવેલા પાક અવસ્તા ઉપરથી આપણને નીચે જણાવેઆ મુજબ મલેછે:—

[illegible]

[illegible]

[illegible]

અતરે હું વખાંણ સાથે ચાહુચ, ગયોમરદનાં, અશો જરતોશતનાં, કે ગુશતાસ્પનાં અને જરતોશતનાં બેટા ઇસિદવાસ્તરનાં ફરોહરને, સઘલા પઓઇરીઓદકએશીઓનાં પાક ફરોહરોની સાથે.

આએ ઉપર જણાવેલી અવસ્તાની દલીલ મુજબ પેગમબર શાહેબ જરતોશત શુધીના ઇરાંની મજદીઅસનાનો 'પઓઇરીઓદકએશ' ને નાંમે ગણાતા હતા, અને જેઓ પેગમબર પછી મજદીઅસની જરતોશતી દીન ધરાવનારા હતા તેઓને 'નબાનજદીસ્ત' નું નાંમ અવસ્તામાં આપેઆમાં આવેલુંછે; પણ દશતુરાંન દશતુર આદરબાદ મારાસ્પંદ, જે સાસાની પાદશાહ અરદેશેર બાબકાનના નબીરા અહુરમજદ શાહપુરના વખતમાં થાઈ ગીઓચ, તેહના વખતમાં પેગમબર જરતોશતના શાગેરદો અને તે શાહેબ પછી થોડી મુદતે થાઈ ગએલા દશતુર મોબદોને 'પઓઇરીઓદકએશ' ને નાંમે બોલતા અને ઓલખતા હતા. જે વીસેની સાબેતી સાસાનીઆન દોરમાં લખાએલાં પેહલવી પુસતકોનાં લખાંણમાં આપણને મલેછે. વલી તેઓની પદવીમાં દશતુર આદરબાદ મારાસ્પન્દનાં ફરોહરને તેહનાં માનને ખાતર ગણેઆમાં આવેલુંછે, અને તે વીસેની સાબેતી 'આફ્રીને ફરવરદેગાંન' જે પાદશાહ નોશેરવાંન આદેલના વખતમાં બનેલીછે, તેમાં નીચે જણાવેઆ મુજબ આવેલીછે. જેમકે:—

[illegible]

[illegible]

આએ બંદગીની કઉઅત, સઘલા બેહશતી પઓઇરીઓદકએશ, દીનના પેશવાઓના ફરોહરોની શાથે, આદરબાદ મારાસ્પન્દનાં ફરોહરને પોહચો.

વાસ્તે ઉપલા 'પઓઇરીઓદકએશીઓ' નો અરથ પેગમબર સાહેબના શાગેરદો અને તે પછીના દીનની સહમજ ધરાવનારા કાબેલ દશતુરોનો સહમજવો.

ધરાવનાર દાદાર (પોતેજ) હોએ, તેહવી (વસ્તુની) સહમજ મેલવ્વાથી (માં-
૩ ણુસે) દુર રેહવું. જે ચીજ વીસે (માંણુસ) જાંણેકે તે બીજાને લગતીછે,
પણ તેહને (પોતાને) પસંદ પડતીછે, તો તેથી દુર રેહવું, અને (જે કાંમ)
વધારે નોકસાંન કરનારૂં હોએ તે નહી કરવું, તથા તેહને વજન આપવું
નહી. પેદાનો કરનાર સાહેબ માંણુસની તરફ ઘણીએક તરેહથી લાએકી
વાલોછે, માટે એક માણુસને પોતાને વાસતેની કોઈ વસ્તુ તેહને પોતાને
લાએકની હોએ, પણ (બીજા) આદમીઓને સારૂં તે ઘણીએક રીતે લડાઈ
ભરેલી, અને નોકસાંનકારક ઈચ્છાવાલી હોએ, તો તેથી (આદમીએ) દુર રેહવું.
૪ દાદાર પોતે નોકસાંન કરનારી ઈચ્છાવાલો નથી, માટે તેવી (બુરી ઈચ્છાથી)
દુર રેહવું. અને જે કોઈ તેહવું કાંમ કરનારો હોએ, તેહની ઈચ્છાને (તે
૫ કાંમથી) ફેરવ્વી; કારંણ કે જે કોઈ તેહવું કાંમ કરનારને તેહની (બુરી) ઈ-
ચ્છાથી ફેરવનારો નથી, તે પેલા વગર આબરૂવાલાની ઈચ્છાને મલતોછે.
દેવ, વરૂ, અને ખ્રફસ્ત્રના જોસ્સાઓ, આદમીની સાથે લડાઈ કરવાથી, તથા
અહુરમજદનાં (પેદા કીધેલાં) આદમીઓને નોકસાંન કરવાથી, પાછા ફરનારા
૬ નથી; માટે તે (હવા જોસ્સાઓ) થી (માંણુસે પોતે) દુર રેહવું. જે ધરમ ગુ-
રૂઓ આદમીઓને દેવ, વરૂ અને ખ્રફસ્ત્રની ચાલને લગતી બેહદ નોકસાંની
કરવાથી પાછાં ફેરવનારા નથી, તેઓ આદમીઓને આએ દુનીઆંમાં (આવતી
દુનીઆંની) છુટને લગતી મદદ આપનારાછે. તેઓનો મજહબ ઘટતો અને
સલાંમતી ભરેલો હોવા છતાં, (તેની અંદર રેહીને) દેવ, વરૂ અને ખ્રફસ્ત્રનાં
કાંમ કરવાને લીધે તે (મજહબ) આદમીઓના બાબમાં દુશમન તરીકે તથા
અપવીતરાઈ સાથનોછે. પાપ કરનારાં આદમીની રીતભાંત તેહની નોક-
સાંન કરનારી ઈચ્છાને લીધે તેહનો દોજખથી છુટકારો નહી કરી સકે; કા-
રણ કે તે નોકસાંન કરનારની ખરાબી અને ગેરવાજબીપણાંને લગતી ઈચ્છા
પાક ખોદાએતાલાને લગતી ગણાતી નથી; માટે તે (ઈચ્છા) ને પેદાએશને
પેદા કરનાર બાપને લગતી (ઈચ્છા) કેહવી સજાવાર નથી. અને તે કાએ-
દાની રૂએ કેહવાએ (બી) નહી.

(૧૦) મીનો અને ગેતીની અંદર જે (જાંનદાર વસ્તુ) અહુ- ૧
રમજદની પેદાએશ તરીકેની નીશાંણ ધરાવેચ, તે વીસે
ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાણવું કે, મીનોઓની અંદર જેઓ ખાલેસ અને ભલા (સ્પેના ૨
મીનો) ને લગતાછે, તે યજદોછે. આએ દુનીઆંની આમેજશવાલા લોકોની
અંદર, જેઓ બુરી સહુમજવાલા (અંઘ્રમેનીઉશ) ની મતલબ જે બદીને લ-
ગતીછે તેહને (પોતાની અંદરથી) બાહેર કાહડવા, તથા દાંનાઈવાલા (સ્પન્તો
મેનીઉશ) ની મતલબ જે ભલાઈને લગતીછે તે તરફ પોતાને ફેરવ્વા સારૂ,
જોસ્સા ભરેલા રાખેચ, તે આદમીઓ ઈજદોની મદદથી ગોસ્પન્દની જાતનાં
જેવાં, અને અહુરમજદની પેદાએશ તરીકેની નીશાંનવાલાંછે. મીનોઓની
અંદર જેઓ બુરા (અંઘ્રમેનીઉશ) ને લગતાછે, તે દેવોછે. આએ દુની- ૩
આંનાં લોકોમાં, જેઓ બદીને પોતાથી દુર કરવા અને ભલાઈની તરફ પો-
તાને ફેરવ્વા સારૂં, જોસ્સા ભરેલા રાખતા નથી, તેઓ દેવની મદદથી વ-
રૂના જેવાછે; અને વરૂ તથા ખરફસ્ત્રની જાતની માફક તેઓ અહુરમજદની પેદા-
એશની નીશાંનવાલા નથી. માટે તેહવાં (આદમી) ને પેદાના કરનાર દા-
દારની પેદાએશ તરીકે ગણવું સજાવાર નથી.

(૧૧) સારાં અને નરસાં રાજને લગતો એતેકાદ, તથા તેથી ૧
જણાતા ભલી દીનને લગતા શરૂઆતના અને સેવટના
વખત વીસે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાણવું કે, સારાં રાજથી દાનાઈ, સચ્ચાઈ અને ભલાઈને લગતો ૨
(લોકોને) વીસવાસ રેહચ; તેથી તે (રાજ) નો વખત યજદોને લગતોછે. તે
(રાજ) ની મારફતે દુનીઆંનાં લોકોમાં ઈનસાફનું પંથરાવું, તથા (તેઓને)
આબાદાંની અને સારી મદદનું મલવું થાએચ. તે (રાજ) માં (લો-
કોની અંદર) ગણેઆંણ, સાચવટ અને ખુબી હોએચ. અને દાંનેશ-
મંદ તથા સાચ્ચા અને બીજા ખુબીવનતા લોકોને 'વાજબી મોહટાઈ
અને ચહડતો દરજ્જો તથા હલકા દરજ્જાને લાએકનાઓને હલકો દરજ-
જો મલેચ અને તે રાજાની તરફથી દાંનેશમંદને હકુમત આપેઆમાં આવેચ.

તેથી ઘણાંએક આદમીઓને ફરાગત અને શુખ મલેચ, અને તેહને લીધે આએ દુનીઆં સ્પેનામીનોને લાએકની બનેચ. અને તે (રાજ) અહુરમજદનાં આખેરશને લગતાં રાજની શરૂઆતની બખશેશ તરીકે ગણાએચ. (કારણ કે આખેરશને લગતા વખતમાં અશો અહુરમજદ) તેવાં (રાજ) થી એબ આપનાર (એહરેમન) ને પુરતી રીતે ઘટાડનાર, તથા તેહની અસલ કઉઅતને (લોકોમાં) આમેજ થવાથી અટકાવનાર અને દુનીઆંની અંદર
૩ સેવટનો શુધારો કરનારછે. બુરાં રાજથી બુરી બુધ્ધિ, જુઠાઈ, અને બદીને લગતો (લોકોને) વીસવાસ મલેચ; તેથી તે (રાજ) નો વખત દેવોને લગતોછે. (કારણ કે) તે (રાજ) ની મારફતે દુનીઆંમાં બેદાદીને લગતી આલુદગીનું, બુરી આએપતને લગતાં શુખનું, અને ઉજડ હાલતનું જાહેર થવુંછે. તેવાં (રાજ) ની અંદર (લોકોમાં) બુરી બુધ્ધિ, ઠગાઈ, અને બદકારી હોએચ. અને બુરી બુધ્ધિવાલાઓ, ઠગારા, અને બીજા બદકારોને વધારે મોહટાઈ, અને પસ્ત દરજ્જાને લાએકનાઓને પાક લોકોને લગતું માંન મલેચ. અને તે જાલેમ રાજાની તરફથી જે બુરી બુધ્ધિવાલાછે, તેઓને હકુમત આપેઆમાં આવેચ. તેથી ઘણાંએક આદમીઓ સંકટ અને સખતી ભોગવેચ. અને તેહને લીધે આએ દુનીઆં ધનાહમીનોને લાએકની થાએચ. તે (રાજ) ધનાહમીનોનાં જુલમગાર રાજને લગતી શરૂઆતની બખશેશ તરીકેછે. અને શેવટે તેહવી શરૂઆત કરનારા દરીએક જણને આપોઆપ હાંણી
૪ પોહચવાનો બદલો મલવા વીશે ભલી દીનમાં જણાવેલુંછે. માંટે જે ધરમગુરૂઓ, બુરાં રાજને લગતી ચાલચલણ તથા બુરાં રાજને લગતી હકુમત (લોકોને) સીખવનારા હોએ, તેઓનો મજહબ તે બુરાં રાજની રીતભાતને મલતોછે. અને તે બુરાં રાજને લગતી ચાલચલણ લોકોને નોકસાંન કરનારીછે, તેથી તે (રાજને લગતી ચાલચલણ) બદકારીને લગતી ચાલચલણ તરીકે ગણાવી જોઈએ.

૧ (૧૪) આદમીની કેસમો, અને તેમાંની ઘણી ઓત્તમ અને સરવેથી બુરી કેસમ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, (દુનીઆંમાં) આએ (નીચે જણાવેલી) ચેઆર તરેહનાં આદમીઓછે. (તેમાં એક આદમી) રવાંનને ચાહનારૂં અને સારા તરી-

કાથી ચાલનારૂં; (બીજું) તનને લગતી ઈચ્છાવાલું અને બુરા તરીકા પર ચાલનારૂં; (તરીજું) રવાંનને ચાહનારૂં, પણ બુરા તરીકાવાલું; અને (ચોથું) બુરી ઈચ્છાવાલું, પણ સારા તરીકાથી ચાલનારૂં. એમાંનું જે (આદમી) ૩
રવાંનને ચાહનારૂં અને સારા તરીકાવાલુંછે, તે સરવેથી ઓત્તમછે; કારણ કે તે સબબથી (તેહવાં આદમીનો દોજખથી) છુટકારો મેલવ્વાનો મારગ ખોલ્લો રેહચ અને તેહને લગતી ઈજાનો રસ્તો બંધ થાએચ. (બીજું) તનને ૪
લગતી ઈચ્છાવાલું અને બુરા તરીકા પર ચાલનારૂં (આદમી), ઉલટી જાતવાલું અને ઘણુંજ બુરૂંછે; કારણ કે તેથી (તેવાં આદમીને સારૂં) ઈજાનો રસ્તો ખોલ્લો થાએચ અને તેહનો (દોજખથી) છુટકારો મેલવ્વાનો મારગ બંધ થાએચ. (તરીજું અને ચોથું આદમી) જે રવાંનને ચાહનારૂં, પણ બુરા તરીકા- ૫
વાલું, અને બુરી ઈચ્છાવાલું, પણ સારા તરીકાથી ચાલનારૂંછે, તે (ઉપલાં બે જાતનાં આદમીની અંદર) વચલે દરજજેનુંછે; કારણ કે રવાંનને ચાહનારૂં બુરા તરીકાવાલું (આદમી), રવાંનને ચાહવાના સબબને લીધે, તેમજ બુરી ઈચ્છાવાલું સારા તરીકાથી ચાલનારૂં આદમી, સારી ચાલચલણના સબબને લીધે, કદાચ દોજખથી છુટકારો મેલવી સકે; વલી પઓઈરીઓદકએશ દસતુરોની તરફથી એ વીસેની દલીલ (આપણને) આએ પરકારે જણાવેઆમાં આવેલીછે, કે હમેશાં ધરમથી (ઈઆને નીતીને લગતી ચાલચલણથી) માંણુસો અશો (ઈઆને દોજખથી છુટકારો મેલવ્વાજોગ) થાઈ સકેચ, સબબ કે સારા તરીકાવાલું ભલી દીનનું (આદમી તે દીન) માં રેહીને બુરી અને ઉલટી ઈચ્છાને લગતાં કાંમો કરેચ અને તે ઉલટી બુરી ઈચ્છાને લગતાં કાંમથી તે (ભલી દીનવાલા) ને (આવતી) મીનોઈ દુનીઆંમાં ઈજા પોહચવાની બીહકછે, તેમ બુરા તરીકાવાલો ઓદીન (પોતાનાં) રવાંનના ચાહને લગતાં કાંમ કરેતો, તે રવાંનને ચાહવાને લગતાં કાંમને લીધે, (આવતી) મીનોઈ જેહાંનમાં તેહને છુટકારો મલી સકે.

૧ (૧૮) **જે રાજની રયતની અંદર સરવેથી સરસ રીતે શુધારો થાએચ, અને બેહદ શુધરેલાં આદમીઓ પોતે રાજાને ફાએદો કરનારાં હોએચ, તે રાજનું પાએતખત રોશની ભરેલું રેહચ, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

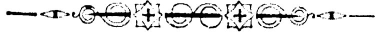
૨ જાણવું કે, જે કોઈ આદમી વધારે હોનરમંદ હોએચ તે દુનીઆંનાં દરએક માંણસની ઉપર ઓત્તમ સરદારી ભોગવ્વાને લાએકનું છે. અને તે ચહડતે દરજજેનું એટલા ઉપરથીછે કે, ઘણાંએક આદમીઓને તેહનીથી સાચ્ચું બોલવાનો અને ભલાઈને માંટેનો નેક બદલો મલેચ અને બદકારીને લગતી સજા થાએચ. જેથી કોઈબી (માંણસ) બેહદ રીતે ભલાઈને સારૂ શોકી અને બદીથી દુર રેહવાની ખાહેશ વાલું થાએચ. અને તેથી દુનીઆં સવાબની ચાલચલણે કરી સમરેચ. અને એથી રાજનો કારોબાર ચલાવનાર (પરધાંન), માંનને લાએકનો, ઘટતા બદલાવાલો, અને પદવી મેલવનારો થાએચ. રાજને લગતા ઓધેદારોમાંનો દરીએક ઓધેદાર જો પજદાંને પસંદ પડે તેહેવી સારી ઈચ્છા રાખનારો, સારી રીતે (રઈઅતની અંદર) સુધારો કરનારો અને રાજને ફાએદો થાએ તેહવા કાએદાઓને અમલમાં લાવનારો હોએ તથા પોતાને દીનનાં ફરમાંન પરમાંણે ચાલનારા હાકમ તરીકે પસંદ કરનારો, અને રાજને કઉઅત મલવાને માંટેનો દીલસોજીથી ઉદીઓગ કરનારો હોએ, તે (ઓધેદાર) પોતાની હમેશની ઉનચી અને ચહડતે દરજજેની હીલચાલે કરી નેક આતમાવાલો (ઈઆને અશો), તથા નેકનાંમી ભરેલો (ઈઆને કીરતીવાંન)છે. અને તે, પોતાના જાતી ખોદાની તાબેદારીને માટેના નેક ખવાસથી, બીજાઓને સવાબનાં કાંમથી અને ગુનાહની પરહેજ કરવાથી સમારવાને લીધે, તથા તેઓના રવાંનને અશો બનાવ્વાએ, તથા સારૂ વીચારનાર, સારૂં બોલનાર અને સારૂં કરનારા (અશો મરદ) તરીકે, તે, બીજા પરહેજગાર દીલવાલા લોકોને સારૂં ચીનવદ પુલને ખોલલો કરવા* ને લીધે, પોતાની બેઆજાર જાતને રોશનીમાં મેલવી નાખનારછે. (ઈઆનેં રોશન બેહશતને લગતા પનજ અમેશાસ્પન્દો અને અશો રવાંનોની સફમાં પોતાની જગો કરનારછે).

* ચીનવદપુલને ખોલ્લો કરવો—તેહની મતલબ એછે કે, આપણાં મજહબને લગતાં પુસતકોમાં જણાવેલું છે કે, આએ દુનીઆંથી ગુજરી જનારૂં આદમી જો

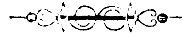
(૧૧) (કહું) માણસ અકલની સકતીવાલુંછે ? તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, દીનને લગતી સહમજ મુજબ, જે આદમી દાનાઈ ભ- ૨
રેલા સખુનવાલું, સવાબકાર, સારાં અન્તકરણથી પસંદ કરવા જોગ કાંમ
કરનારૂ, અહુરમજદની પેદાએશનો ફાએદો જોવાનો ઉદીઓગ કરનારૂ, યજ-
દાંની આરાધના કરવામાં પવીતર, માગ્રેની ઘણી વેરદ કરનારાઓને સારી
સહમજથી ઉલટ આપનારૂ, અને સરદાર તથા ધરમગુરૂને લગતું કામ સારી
રીતે કરી જાંણનારૂ હોએ, તે આદમીને અકલની સકતી વાલું ગણવું.

(૧૦૦) જે (માણસ) સકતીવાલું, અને જે (માણશ) વગર સકવાલુંછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, જે (આદમી) લાએક સકતી* વાલું હોએ, તે સકતીવાંન ૨
(આદમી) છે. આદમીને લાએક સકતીવાલું બનવું, એ જેમ જોઈએ તેમ
અહુરમજદને લગતા સવાબનાં સાંધનની મારફતે સવાબ કરવાએ, તથા ગુ-
નાહનાં સાંધણની મારફતે ગુનાહ નહી કરવાએ, અને બીજાં સઘલાં અ-
હુરમજદની તરફનાં ઘટતાં કાંમો કરવાએછે. આદમી વગર સકતી વાલું, ૩

પુણવન્તું અને સાચ્ચું હોએચતો તેહને મીનોઈ જેહાંનમાં ગુજર કરવાને માટેનો જે કુદરતની તરફથી મુકરર કરેલો ચીનવદપુલને નામે ઓલખાતો એજમતી રસ્તોછે, તે ઓહ્લો અને કુશાદેહ થાએચ, અને તે રસ્તા ઉપરથી આસાંની સાથે તે અશો આદમીનું રવાંન ગુજર કરીને તેહને સારૂ મુકરર કરેલાં બેહેસતનાં મકાનમાં જાએચ. પણ જો આએ દુનીઆંથી ગુજરનારૂં આદમી પાપી અને સાચવટ વગરનું હોએચતો, તેહને મીનોઈ જેહાંનમાં ગુજર કરવાને માટેનો ઉપર કહેલો રસ્તો છરાની ધાર જેવો બનેચ, તેથી તે રસ્તે તેહનીથી ગુજર કરી સકાતી નથી; પણ તેહની ઉપર ફરજ આવી પડવાથી, તે પાપી તે ઉપર ચાલવા જતાં નીચાંણમાં તુટી પડેછે અને તાંહાંથી તેહને કેદી તરીકે દોજખનાં સંકટ ભરેલાં મકાંનમાં લેઈ જવામાં આવેછે. (જુઓ પ્રોફેસર વેસ્ટર ગેઆર્ડનાં છપાવેલાં જેન્દ અવસ્તાનાં દફતરમાં વંદીદાદની ૧૯ મી પરગરદનો ૨૯ અને ૩૦ મો ફેકરો, 'દાદસ્તાને દીની' ની ૨૦ મી પુરશેસનો જવાબ, અને ડા૦ મારટીન હાઉગની તપાસ ઉપરથી છપાએલાં પેહલવી વીરાફના પાંચમા બાબનો ૧—૨ જો ફેકરો).

* **લાએક સકતી**ની મતલબ માંણસને સવાબકારીથી મલતી સકતીની સહમજવી.

નાલાએક સકતી* ધરાવનારૂં બનવાએછે. અને તેહને નાલાએક બનવું, એ જેમ જોઈએ તેમ અહુરમજદની (તરફથી જણાએલા) ગુનાહના વસીલાએ કરી ગુનાહ કરવાએ, તથા સવાબના વસીલાની મારફતે સવાબ નહી કરવાએ, અને બીજાં સઘલાં નાલાએક કાંમ અહુરમજદની સાંહમને કરવાએછે. અને (તે માણશ) ના લાએક બનવાથી, જે (ભલા લોકો હાલમાં) છે, થઈ ગીઆચ અને (હવે પછી) થસે તેઓના જેવું નથી, પણ તેઓની અંદર તે દાંનાઈની સકતી વગરનું, ભલાઈ વગરનું, (આએ દુનીઆંને લગતી) **કાએઆ** વગરનું†, અને (આવતી દુનીઆંને લગતાં) ભાએગ વગરનું‡છે.

૧ (૧૦૧) દાદાર અહુરમજદે માંન આપવાજોગ પૂરોહરના જરથુશત્ર સ્પીતમાનને તેહની અંદર જે કાંઈ ખુબી (અથવા સારા ગુણ) હતા તેહને લીધે મજદી અસની દીનની પેગમબરીને સારૂં પસંદ કીધો હતો, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, દાદાર અહુરમજદે સઘલી તનોમંદ (ઈઆને માણસ જાતની કાએઆ વાલી) દુનીઆંની અંદરથી માંન આપવા જોગ ફરોહરના જરથુશત્ર સ્પીતમાંનને તેહની અંદર જે કાંઈ સારા ગુનો હતા તેહને લીધે મજદીઅસની દીનની પેગમબરીને માંટે વધારે પસંદ કીધો હતો. તે (ગુણો)ને લગતી ઘણી ગણતરીમાં (મુખ્ય ગુણ એછે કે તે સાહેબ) સંપુરંણ વીચારવાલો, પુરતી અકલ ધરાવનારો, ભલી દીનને પસંદ કરવામાં સરવેથી સરસ, નેક વીચાર, નેક વચન અને નેક કાંમ કરવાની અંદર

---

* **નાંલાએક સકતી**નો અર્થ આદમાને બુરાં પાપનાં કાંમ કરવાથી જે બુરી અને તેહને પોતાને હલાક કરનારી સકતી મલેચ તેહનો સહમજવો.

† **કાએઆ વગરનું**—એટલેજે તે આદમી આ દુનીઆંમાં સારાં કાંમો કરી પરહેજગારીથી ચાલીને આવતી દુનીઆંમાં ચહડતે દરજજેનું સુખ મેલબ્વાને લાએકનું નહી બનવાથી, ગોએઆ તે આએ દુનીઆંમાં નહી જણમેલું હોએ તેહવું છે.

‡ **ભાએગ વગરનું**—તેહની મોરાદ એ સહમજવી કે આવતી દુનીઆંમાં પુણવન્તાં માંણસને તેણે આએ દુનીઆંમાં કરેલાં નેક કાંમોનો બદલો, બેહશતને લગતું સુખ ભોગવ્વાનો અને હમેશાં માંન અને ઇજજત ભરેલી હાલતમાં જીન્દગી ગુજારવાનો મલેછે, તે બદલો પેલાં પાપી માંણસને મલતો નથી, તેથી તે વગર ભાએગનુંછે.

સરવેથી ચહડતે દરજ્જેનો હતો. અને મુગી, લંગડી લુલી, અને હાજત-મંદ ભલી પેદાએશનું દુ:ખ ભાંજવાની સકતી ધરાવનાર તથા તેમ કરવાની ભલાંમંન કરનાર હતો, અને ગુનાહથી (માંણસોને) દુર રાખવાની, (અહુર-મજ્દની) ખુશી મેલવવાની, હમેશાં પરહેજગારોને મદદ આપવાને લગતી હીલચાલ કરવાની, અને એબ આપનાર (એહરેમન)નો નાસ કરવાની, (અને બીજી) દરએક બાબતની સકતી ધરાવનાર હતો.*

---

* પેગમબર સાહેબ અશો જરતોશતની ઉપલી સીફતો ઉપરાંત ફરવરદીન યસતના ૮૮ થીતે ૯૪ શુધીના પાક અવસ્તાના ફેકરાઓ મધે તે સાહેબની સીફત નીચે જણાવેઆ મુજબ કરેલીછે.

[illegible]

૧ (૧૦૧) મજદીઅસની દીનને (દુનીઆંમાં) ચાલુ થવાથી, થાઈ ગએલી, હાલની, અને હવે પછી થનારી આલમનાં લોકોને ફાએદો જણાવા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, થઈ ગએલી આલમનાં લોકોને મજદીઅસની દીનના ફાએદાનું જાહેર થવું, તે (દીન) ને લગતા પેગમબર માંન આપવા જોગ ફરોહરના જરથુશત્ર સ્પિતમાંનને દેવનાં કાલબુદને તોડવા સારૂ વખાંણવાએ

[illegible]

[illegible]

અશો જરતોશત સ્પિતમાંનનાં પાક ફરોહરની હમો ઈઆદ કરીએચ, કે જેણે સરવેથી સરસ સારા વીચારને વીચારેઓ, સરવેથી સરસ સારા વચનો બોલેઓ, અને સરવેથી સરસ સારાં કાંમો કીધાં; જે સરવેથી ચહડતે દરજેનો અથોરનાંન, સરવેથી ચહડતે દરજેનો પેહલવાંન † સરવેથી ચહડતે દરજેનો ખેડુત ‡, અને સરવેથી ચહડતે દરજેનો પેગમબર હતો. જેણે (લોકોને) સરવેથી સરસ ગેબી સહમજ આપી હતી. જેનીથી માંણસજાતને આવતી દુનીઆંને લગતી કઈઆત, સચ્ચાઈ, સખુન, અને અહુરમજદના પેદા કરેલી સઘલી શચ્ચાઈનો સીનગાર પાંમેલી ભલી ચીજોની અને તે સાહેબની હકુમતને લગતા સખુનોની સહમજ મલી હતી. જેણે સરવેથી સરસ અથોરનાંન, લડાએક, અને વરઝીના કરનાર ખેડુત તરીકે ઘણી રીતે દેવ અને અગણેઆંણ માંણસથી તેઓને લગતાં ચક્કર (ઈઆને બદીને લગતી હીલચાલ) ને ફેરવી હતી. જેણે આએ દુનીઆંની હયાતી ધરાવંનારી પેદાએશની અંદર સરવેથી સારી રીતે પવીતરાઈને વખાણી, અને અહુરમજદના કાએદા કાંનુનવાલી, દેવને દુર કરનારી મજદીઅસની જરતોશતી દીનને પસંદ કરી, તેહની મારફતે દેવનો નાસ કીધો; જેણે આએ દુનીઆંનાં લોકોની અંદર દેવને દફે કરનારા અહુરમજદી ધરમને લગતા સખુન ઘણી સારી રીતે કહેઆ; તથા દેવને દુર કરનારા અહુરમજદના ધરમને લગતા કલાંમ આએ દુનીઆંનાં લોકોમાં પરસીધ કીધા. જેણે તનોમંદ દુનીઆંની અંદર સઘલા દેવોના નહી માંનવા અને નહી વખાંણવાજોગ તરીકાઓને ઘણી સારી રીતે કહેઆ. જે (સાહેબ) શેહરનાં લોકોની અંદર સઘલી સારી જીનદગી અને કદીમ મજહબ ધરાવનારો હોવાને લીધે બલવન્ત ગણાતો હતો. જેની મારફતે સઘલા ખોલાસો કરવાજોગ સચાઈના સખુનો (લોકોના) સાંભલેઆમાં આવેઆછે. કે જે (કલાંમો) ની અંદર તેણે દુનીઆંનાં લોકોના આએ અને આવતી દુનીઆંના રેહનોમા તરીકે સચ્ચાઈ જે સરવેથી ચહડતે દરજજેની, સરવેથી ઓત્તમ અને સરવેથી નેક વસ્તુછે, તેહની વખાંણ કીધી, અને જે દીન બીજી ચાલુ દીનનાં કરતાં ઘણીજ ઓત્તમ હતી તેહનો (દુનીઆંમાં) ફેલાવો કીધો. જે (સ્પિતમાંન જરતોશત)ને

† આએ જગોએ **પેહલવાંન**નો અર્થ દેવોને, બુરા ખવાસોને, અને બદીને તોડનારનો સહમજવો.

‡ **ખેડુત**નો અર્થ નેકીની ઉતપન્તી કરી આલમના આતમાને તેથી તુરૂસ્ત કરનારનો સહમજવો.

અને પેહેહલો કબુલ રાખવાએ હતું. અને ખલકનાં લોકોને તેથી સુખ
અને ફાએદો થએઓ હતો. અને હમણુંબી ખલકનાં લોકોને તેહનીથી
ફાએદાનું મલવું, બેહદ રીતે (આવતી દુનીઆંને સારૂ પોતાને) સુધારવું, ન-
ફાના સાથી થવું, બીજા ભલા લોકોએ પવીતરાઈ મેલવ્વી, અહુરમજદના આત-
શની જાલવની કરવી અને મીનો યજદોની યાદ કરવીછે. (હવે પછી જે) ખલ- ૩
કનાં લોક પેદા થસે, તેઓને જરતોશતને લગતા હોશેતર*નો સંબંધ મેલવ્વાએ
અને તેહનીથી વરૂની મીસાલની જાતનાં કાલબુદનાં તુટવાએ તથા ફરેહબુત અ
ને અઈબીબુતને તે વખતે સકતીવાંન નહી રેહવાથી, ફાએદાનું મેલવુંછે. અને ૪
જરતોશતને લગતા હોશેતરમાહ*ના સંબંધને લીધે તથા તેહનીથી ડંખ માર-
નારાઓના જેવી જાતનાં કાલબુદના તુટવાએ તથા તે વખતે ભુખ અને પીઆસ
નહી રેહી સકવાએ (ખલકનાં લોકોને) ફાએદાનું મેલવ્વુંછે. અને જરતો- ૫
શતને લગતા સોશીઓશ*ના સંબંધને લીધે, તથા તે વખતમાં તેહનીથી આ-
શમોગની જાતનાં કાલબુદને તુટવાના અને જઈફી તથા મરકીને અસકત
કરવાના સબબને લીધે ફ્રશોકરત (ઇઆને સેવટને લગતો સુધારો) તથા સે-
વટની કાએઆને લગતું જે રીસ્તાખેજનું કાંમછે, તે કરવા વીસે દીનમાં
જણાવેલુંછે.

સઘલી સારી ઇરેછાવાલા અને સારી પસંદગીવાલા અમેશાસ્પન્દોએ દીલોજાંનથી (દીનના) વીચારની તરફ (લોકોને) ઉસકેરવાનું કાંમ ચાલુ રાખવાએ, (લોકોનાં દીનને લગતાં) ઈમાંનનો વધારો કરનાર તરીકે, તથા લોકોના આએ અને આવતી દુનીઆંના રેહનોમા તરીકે, અને સચ્ચાઈ જે સરવેથી ચહડતે દરજજેની, શરવેથી ઓતમ અને સરવેથી નેક વસ્તુછે તેહની વખાંણ કરનાર તરીકે, તથા બીજી ચાલુ દીનની અંદર જે સરવેથી સરસ (મજદીઅસની) દીનછે તેહનો (દુનીઆંમાં) ફેલાવો કરનાર તરીકે, પસંદ કરેઓ હતો. જેનાં ગણેઆંણ અને ભાષાંણને લીધે, પાંણી અને ઝાડપાંનો ઉલટવનતાં અને ઉધરભવવાલાં થએઆં. જેનાં ગણેઆંણ તથા ભાષાંણને લીધે સઘલી સ્પેનામીનોને લગતી ચાલચલણવાલી પેદાએશે (આએ રીતે) ખુશહાલી ભરેલા શબ્દો કાહડેઆ, કે: આપણાં ભલાંને સારૂં જરતોશત સ્પિતમાંન જેવો અથોરનાંન જણમેઓચ, તે જરતોશત (હોમ અને જીવાંમના) જોર અને બાંધેલી બરશમ સાથે આપણી યાદ કરસે, અને હવેથી સઘલાં સાતે કેશવરમાં (ઈઆને આખી પુરવી ઉપર) ભલી મજદીઅસની દીનની મારફતે આબાદી કરસે.

* હોશેતર, હોશેતરમાહ, અને સોશીઓશ—આએ નાંમવાલા તરણ પેગમબરોને આએ દુનીઆંમાં જનમવા વીસે તથા તેઓની તરફથી મજદીઅસની જરતોશતી દીનનો દુનીઆંમાં ફેલાવો થવા વીસેની અગમચેતી, આપણા પેગમબર અશો જરતોશતની તરફથી આપેઆમાં આવેલીછે; માટે આએ ઉપલાં નાંમવાલા પેગમબરો હવે પછી આએ દુનીઆંમાં જનમસે અને તેઓની તરફથી ઉપર જણાવેલાં કાંમો થસે.

આએ પુસતક બીજાંને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું ગુજરાતી શુદ્ધી પતરક.

સફે.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૭૨	૨૦	સવાબ કરી	સવાબકારી
૮૬	૬	દુનીઆં..	દુનીઆંમાં,
૮૬	૨૨	સકતી ન	સકતીનાં
૮૭	૬	નથી.	નથી.)
૮૮	૧૦	સવારછે, ...	સજાવારછે,
૯૧	૨૩	દુ:ખી, ...	દેવોને દુ:ખી,
૯૩	૩૦	અને	ઈમાને
૯૭	૨૫	તરવત	તરાવત
૧૦૦	૨૭	મોહાવેર	મોહાવેરા
૧૦૩	૨૦	દુ:ખી	દુ:ખ
૧૦૭	૨૨	મારફતે	સરદારીની મારફતે
૧૧૨	૩૨	ગણીછે.	તેણે ગણીછે.
૧૨૧	૧૦	સકવાલું	સકતીવાલું

THE ENGLISH TRANSLATION,

BY

RATANSHÁH E. KOHIYÁR, B.A., LL.B.

UNIVERSITY OF BOMBAY.

CONTENTS.

ERRATA.

Page 69 *lines* 14, 15, 16, 18, *for* Madiasni *read* Mazdiasnian.
„ 72 *line* 10 from the bottom, *dele* the *comma* after highly.
„ 74 *line* 20, put a *comma* after corn.
„ 82 *line* 14, *dele* the *comma* after (which is).
„ 85 last note at foot, *for* Mazdiasni *read* Mazdiasnian.
„ 86 *line* 5, *for* offairs *read* affairs.
„ 91 *note* *, *line* 2, *for* riligion *read* religion.
„ 96 *note* * *line* 13, *dele* and Roman.
„ 96 *note* * *line* 18, *for* Canbyses *read* Cambyses.
„ 96 *note* * *line* 21, *for* sisters *read* daughters.
„ 99 *note* * *line* 2, *for* Mazdiasni *read* Mazdiasnian.
„ 102 *note* * *line* 5, *for* Horbad *read* Hérbad.
„ 111 *note* * *line* 3, from bottom, *for* offerring *read* offering.
„ 116 *line* 15 *dele comma* after air.

GLOSSARY.

Page 1 column 1, *line* 7 from bottom, *for* begining *read* beginning.
„ 12 column 2, *line* 16 from bottom, *dele* A presence.
„ 20 column 2, *line* 15, *for* month *read* mouth; and add, the face.
„ 22 column 2 *line* 1, *for* commence *read* commerce.

Exposition in the good religion regarding the coming or not coming of invisible Ijads to help the inhabitants of this world. (۹۹) 1

Be it known that, the invisible Ijads, who are desirous 2
of rendering help, always come speedily to help mankind when they keep aloof from sin and are righteous; and (they) (the Ijads) drive back the Dévs (coming) to harm mankind,*

* Passages to the above effect are of frequent occurrence in the Avestá: a few are extracted here.

KHORDA'D YAS'T. I.

[illegible]

i. e. Ahúrmazd spoke to Spéntmán Zartos't: I have created Khordád Amés'aspand to help holy men, to give them happiness and to relieve them from distress.

He who, from among the glorious Amés'aspands, invokes Khordád Amés'aspand, he smites from among the thousands, the ten thousands, the countless (number) of Dévs, Nas'ú,[1] Has'i,[2] Bas'i,[3] Séni,[4] Búji,[5] and other Dévs.

(1 The destroyer: 2 He who makes sceptical: 3 He who gives rise to the barking disease: 4 He who causes harm: 5 He who preys upon.)

ME'HR YAS'T, XXIV., 97.

[illegible]

i. e. Of whom (Méhr Ijad) the deathful Ghanámino; Hes'ma, of evil wisdom and sinful; Bús'iyánst, who keeps (people) idle for long periods; and all other invisible Dévs and Varénia, the destroying and sinful, are much afraid.

ME'HR YAS'T, XXVI., 103.

[illegible]

while on the way. The clear way to publish well among the people of this world, the desire of the holy Self-existent, to protect mankind and to save them (from evil) and to give them happiness, is through the coming of the invisible Ijaḍs to help the people of this world. The running swiftly of men in the ways of the Ḍévs, is owing to keeping back from doing (deeds of) righteousness, and advancing forward in doing (deeds of) sin ; and consequently, the acquirement of goodness, by men, from the Ijaḍs, is shut off, and the wish of the holy Self-existent is not known to them. For, by the keeping aloof of men from committing sin, and advancing forward in doing (deeds of) righteousness, the ways of holiness of various kinds and of salvation being (open), the Ijaḍs,

---

[illegible]
[illegible]

i. e. Whom (Méhr Ijaḍ) the holy Ahúrmazḍ has created as the protector and preserver of all living creation : who, therefore, is the protector and preserver of all living creation, and who without neglect and with watchfulness maintains and protects the creatures of the holy Ahúrmazḍ.

SAROS′ YAS′T, VII., 15, 16, 17, 18.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

e. i. Who (Saros′ Ijaḍ), as the protector and preserver of all the living creation of this world, is the averter of the harm arising from the most oppressive and distructive Ḍévs ; who, after sunset, preserves all the corporeal world, with raised weapons ; and who fights, day and night, with law-breaking Ḍévs, in which (fight), he is not terrified with the terror of numerous Ḍévs and does not despair ; but many Ḍévs, being in despair, bow to him in fear and run away into darkness in terror.

together with doing much harm to the Ḍévs, become the causers of much prosperity to the people. It is mostly owing to the increased success of the Ijaḍs, and the better government (of the soul) and the knowledge regarding the good religion, improvements in religion, and the relations with God, that man obtains a life such as he wishes and salvation. The coming of the Ḍévs is for the purpose of deceiving people as much as possible, and for originating in various ways, causes for harrassing them by advancing them in sin. For, when countless people in the world keep back from doing righteousness and advance in committing sin, then there is a great increase in the coming of the Ḍévs; and owing to that, not much room is left for the reaching of prosperity to the people of the world from the Ijaḍs, and owing to oppression, dissensions, religious blindness and deafness, dishonesty, evil thoughts, and immorality, people remain lean and harrassed. And men suffer much hardship, trouble and pain. Therefore, at such a time, a man should preach, among all men who advance in sin and keep back in righteousness, about turning back from sin and advancing in righteousness; and expatiate in such preachings upon no room being left for the acquirement of happiness from the Ijaḍs, owing to the road of the Ijaḍs, being shut up, in consequence of the great influx of the Ḍévs, by reason of advancement in sin and keeping back from righteousness; and explain that as a consequence, ample protection from God is not afforded and righteousness is not obtained. So that, owing to such preachings of that man, righteousness may reach to countless persons; and, owing to the keeping back of people from sin, and advancing in righteousness, cause may be afforded for the final triumph of God. (All)

the boundless goodness that accrues to man, consists in keeping aloof from sin and advancing in righteousness, in innumerable ways. Therefore, the man who teaches (people) to keep aloof from righteousness and to advance in sin is a dreadful man ; for, being under the government of Ḍévs, he is, among countless people, an arrester of righteousness, and an increaser of sin, and a destroyer of the glory of God. And, that instructor in keeping back from righteousness and in advancing in sin, is really the cause of the risk of countless people running into hardship and ruin. As from want (of the application) of a remedy to the illness of the body of man, there is danger of the whole of his body becoming diseased, and even, the man quickly dies, by reason of the increase (of the malady), owing to the neglect of the remedy, so, (if men are not prevented from committing sin and made to walk in righteousness, their soul becomes subject to death, that is, becomes, for ever, a sufferer of the pains of hell).

---

1 **Exposition in the Good religion regarding Holy Thoughts * being the cause of high thoughts, words and deeds in every matter. (۹۷)**

2 Be it known that, (man) becomes, through all his works and behaviour, possessed of the thoughts relating to the other world and fit for it, by reposing faith in all holy thoughts.† And being firm in religion, he is able to repent of higher sins ; but he whose faith is not firm in religion, even if he should pray much by means of his tongue and do much by means of his deeds, still (his work) will not be reckoned to be in accor-

* *i. e.* Knowledge of the Mazḍiasni religion.

† *i. e.* The ordinances of the Mazḍiasni religion.

dance with the covenants of the religion.* Again, if (a man) repent, by means of his tongue and deeds, of the smallest sin, and if his mind is not (fit) for forgiveness, then he is not a redeemer of himself (from sin). Therefore, in administering worldly justice, the judges of this world, should not decide upon the evidence of such (men). For, (as) the truthfulness of the authoritative decisions of the *Mobadán Mobad*† depends upon (his) thoughts, and the becoming welknown of (his) thoughts depends upon (his) speaking (them); so the relation (to man) of deeds which carry the rewards of righteousness is through the Thing (religion) from the holy God. As the giving out of the mind is through speech by means

---

* That redemption from sin and attainment of righteousness result only from the reposing of faith in the Mazdiasni religion appears from Vendidad III., 40 :—

[illegible]

i. e. If there be (a person) who does not listen to the Mazdiasni religion, and does not repose faith in it ; and, if he afterwards listens to the Mazdiasni religion and reposes faith in it, then through it (faith) there is redemption, for that believer in the Mazdiasni religion, of these [below enumerated] sins, provided that he does not commit (other) immoral deeds.

† *Mobadán Mobad.* This is the name by which, from the time of king Gústásp, those learned Dastúrs, who were appointed to the dignity of head Dastúrs and religious guides, by the Zoroastrian kings of Persia, for the purpose of giving authoritative decisions in accordance with the religion in the administration of justice, are designated. Thus, in the "Kárnámé Arthas'tár Pápkán,' mention is made of King Ardés'ér having asked the *Mobadán Mobad* as to what the commands of the religion were in regard to his wife, the daughter of A'darwán, who had administered poison to him mixed in sherbet.

[illegible]

i. e. At once Ardés'ér called the *Mobadán Mobad* near him, and asked him, O chief of the believers in the good religion, what is your opinion as to one who attempts to take the life of his lord ? and what should be done to him ? The

of the tongue, so, the obtaining of good reward, by those who are deserving of good reward is (through a religious conscience). Therefore, if (man's) conduct is not linked with (religion), he does not obtain the good reward of the coming world.

---

1 **Expositon in the good religion as to spending a life-time· (۹۸)**

---

2 Be it known that, the spending well the period of life is through conducting oneself by means of the attributes of wisdom. He who is possessed of foresight knows what qualities belong to a high condition ; and, (he), filling himself full with the laws of the creator of the creation, obtains, through the qualities of the highest wisdom pertaining to those laws, a knowledge regarding each (period of) time. In superior station, man's time is spent in greatness of various kinds, to

---

Mobad-in Mobad (with blessings) replied, May you live (long) ! he who knowingly attempts to take the life of his lord, it is fitting, that person deserving of capital punishment should be cut down.

In the Sháh-náméh of Firdosi the same incident is thus alluded to :—

بفرمود تا موبد و کدخدای   بیامد بر خسرو پاک رای
ز دستور ایران بپرسید شاه   که بدخواه را گر نشانی بگاه
شود در نوازش بدینگونه مست   که بیهوده یازد بجان تو دست
چو بادافره است آن براورده را   چه سازیم درمان خود کرده را
چنین داد پاسخ که مهتر براست   چه یازد بجان جهاندار دست
سر بیگذنهش بباید برید   کسی پند گوید نباید شنید

i. e. In obedience to the order of king Ardés'er, the Mobed came near him : to that Dastúr of Irán the king put the question : What is the punishment for an evil-wisher whom you have put upon the throne, and who, growing reckless because of such (your) graciousness, makes an unwise attempt to take your life ? And what remedy should be had recourse to in such case ? The Mobed replied : The crime of him who attempts to take the life of a king is very great ; therefore, as punishment for this crime his head should, without listening to the advice of any one, be cut off.

live, as good creation and to obtain happiness. And in inferior station, his time is spent in littleness of various kinds, to live as good creation and to obtain happiness. In (this) time of two kinds, there are two descriptions of qualities, which make him do deeds of right behaviour. (Among them) are those qualities which appertain to behaviour in superior station, and to deeds for spending time well, and to profitable deeds: through them man can become attentive to his good fame, to the goodness pertaining to his soul, and to (the) salvation (of his soul), in this wise. Thus, he might spend, under the guidance of reason, his better days in a good manner, in unambitious beneficence, in the unfretting adoption of means for the End, in disinterested movements, in industry unattended with evil passions, in purity unaccompanied with religious deafness, in happiness which is not perishable happiness, in obedience in which there is no disobedience, in generosity in which there is no miserliness, in truthfulness in which there is no screen, in fearlessness which does not arise in idleness, in justice without deceit, in magnanimity without pride, in good intentions, unaccompanied with evil designs, in conduct in which there is no evil desire, in activity which is without a covering, in courage unaccompanied by evil thoughts, and in other sinless qualities. Such a man is able to conduct himself well in the durable work of making himself respectable and pure, and of high and ever-renowned righteousness. (Similarly) man, in a lower condition (in life) by spending (his) time well under the guidance of reason, by keeping himself from tale-bearing and living circumspectly, by suffering pain without querulousness, by living quietly without thoughts of doing harm, by contentment without idleness, by frugality without miserliness, by pure-dispositioned-content-

ment unaccompanied with what is impure, by making acquisitions unaccompanied with disrepute or with desires (which would be disreputable), by increase without niggardliness, by gratefulness unaccompanied with ingratitude, by purity in which there is no keeping aloof from righteousness, by hospitality unaccompanied with selfpraise, by humility without meanness, by honesty unaccompanied with evil intentions, by greatness without revengefulness, by indebtedness that is without harshness, by choice that is without a touch of sin, and by other sinless qualities, qualifies himself as good creation, and becomes an abstainer from the smallest of sins.

---

1 **Exposition in the good religion regarding superior, middling, and inferior deeds. (૫૯)**

---

2 Be it known that, all the deeds, (commanded to be done) in the religion, have reference to righteousness ; and righteousness exists, that (men) should become good. Those persons, who render themselves of high station, and perform great deeds do so, through virtue. Whatever deeds get rid, in a high degree, of the Ḍarújs, and render the world highly, purity-imparting the same are comprised in the four kinds of professions pertaining to the Mazḍiasni, religion : among these, the deeds of Athornânship, consisting in approving of the worship of God, in instructing (people) in it, in explaining the the commands of the religion, in giving decisions in religious matters, and in doing other work pertaining to Athornânship, are the highest in rank.

3 In the profession of Arthéstár the deeds holding a high rank are heroism, embassy, and other political matters. In

the profession of Vástariús', the deeds holding a high rank are
the nourishment of the soul and the cultivation of (articles of)
food. In the profession of Hútukhs' the deeds holding a high 5
rank are the earning of hallowed bread by honest industry and
doing skilled work in connection with other occupations of
honest industry. Then again, however inferior and mean
any work pertaining to the honourable calling of Athornans
may be, still in comparison with it, all the works of the
above three professions are considered to be of medium rank.
And inferior work pertaining to trade, in comparison with
the work pertaining to the profession of Vástariús', is the
very lowest in rank. Therefore, he who is very rich, should 6
use his superfluous riches, in supporting (others) and in
other good deeds pertaining to higher relations.* And if in
any place there are more cattle and men than can live in it,
suitable land should be purchased to keep those men and
cattle flourishing, and to let them live in comfort, and that
they might properly live and use (it). If there be a dwelling-
place of men and cattle, but by their living and being kept
in that place their number and progeny are reduced, then
that place should be sold for a proper price, and another

* The following holy avéstá from the fourth fargard of the Vendídád contain a precept about affording protection and sustenance to men and cattle, and the person doing such deeds of righteousness is spoken of therein as one possessing the best good thoughts :—

[illegible]

[illegible]

[illegible]

i. e. He who multiplies and increases in numbers sheep, horses, beasts, cattle and men, who are dying from not being taken care of by some (other) person, that man, is possessed of extremely good thoughts before (all) other men.

should be purchased for its true price. For this reason, that thereby cattle and men might obtain much assistance, and, by the work of mutual support continuing among people, mankind might increase. From a good station (in life) these two benefits result : one has reference to the doing of the work pertaining to the more profitable business of the (coming) exalted world ; another to the earning of bread for one's maintenance. He who acts in accordance with the religion, is commanded by the good religion, to do the deeds commanded in the religion along with providing for his maintenance.

7 Again, those deeds which are of an inferior and lower rank than the above, have reference to the earning of honest bread, virtuously, by means of the business pertaining to the profession of a husbandman, and to spending life well. And thus there is a regular carrying on of the professions of
8 Athornân, Arthéstár and Hutokhs'. He who purchases for himself goods that have reference to evil, and manifests dissatisfaction at men living in his country and cattle being kept, and is very neglectful in growing corn in consequence of which (neglect) countless people suffer from want and starvation, and through whom all men and cattle become ill and wounded,—such a man is reckoned as an infidel. For, he, by reason of doing evil to the world through want, and by thus doing harm to human beings obedient to God, is rejected from good, and is a keeper of himself in relation with the Diminisher* (of virtue). And such a man is, notwithstanding the remedies pertaining to the good religion, a great sinner.

* i. e. Anghraménius.

Exposition in the good religion regarding (acts of) righteousness which may be promised and performed by the believer in the good religion to (and towards) the believer in an evil faith.* (v•) 1

If at any time, a believer in an evil religion, having much thought about righteousness, makes known his (repentant) thoughts regarding his evil religion, in the presence of the chief (Ḍasṭúr) possessed of true thoughts, true words, and true deeds; and solicits that the help of reciting the Gáthás and of invisible righteousness might be rendered (to him); then, for the sake of the soul of the unfortunate sinner, money having been received from that evil believer, it is good that Gáthás should be recited, and, as many as practi- 2

* By a believer in an evil faith or religion is meant one who acts in a way the reverse of that of a believer in the good religion, and not one who professes a different religion from our own. Whoever, being of the good religion, rejects his own theistical religion with its divine morality, and adopts the faith which consists in Dév-worship with its satanic immorality, is a believer in an evil religion. For, in the 18th fargard of the Vendidád a believer in the Mazdiasnian faith who discards his s'údréh and kúsṭi for three years, and does not recite the gáthás, and does not pray to God after performing ablutions, is said to be one who professes the evil religion. The passage referred to is the following :—

[illegible]

i. e. Zarṭos'ṭ asked of Ahúrmazḍ: O, invisible giver of increase and creator of the corporeal world, holy Ahúrmazd! Who is deserving of destruction and death? To that answered Ahúrmazḍ: O Spiṭmán Zarṭos'ṭ! He who, for three years, does not put on Súḍréh and Kúsṭi, does not recite the Gáthás, and does not praise the good waters. Whoever of my people takes out that man who has fallen into the troubles (of hell), that is, gives him back ease (the happiness of heaven)—he, by so doing, does not do a less good deed than cutting off the skin of his head.

3 cable, deeds of righteousness should be done. As it is proper to give medicine to a sick person expectant of health, so it is lawful, for the sake of the soul, expectant of righteousness, of that believer in the evil religion who shows a liking for the good religion, during his lifetime, to do (righteous) works, and through their instrumentality to liberate the soul of that believer in the evil religion from hell. For, the righteousness done for the sake of the soul of that unfortunate (man) after he is dead and fallen into hell, does not help him, and no righteousness will release him from hell. As, by pouring medicine into a dead body, no help is rendered to it, and the medicine being useless to the body is wasted; so is the worship by means of the Gáthás in behalf of that Dév-worshipper.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the good, the better and the best among men, and the bad, the worse and the worst among those who are evil. (V 1)**

---

2 Be it known that, whoever has a disposition and does works to cause prosperity in the world, and a disposition and does works to cause immortality in the world, resembles greatly Sosios' in disposition and work, and is the best among men and the highest in goodness. And he whose disposition and work render assistance to the work of that person (above mentioned) is of an inferior rank in goodness to that person. And he whose disposition and work are not to oppose the disposition and work of those (two) persons mentioned above is of an inferior rank in goodness.

He who is possessed of a disposition to, and is a doer of

works that, cause decrease in the world, is a doer of works of the nature of those of Johák; and he who is possessed of a disposition and does works that bring death into the world resembles greatly the nature and work of Malkús* and is a holder of the highest rank in evil among wicked persons. And he who is a renderer of assistance to the disposition and work of that person is of an inferior rank to that person in excessive wickedness. And he whose disposition and work are not to oppose the disposition and work of the above mentioned wicked persons, is of an inferior rank in evil.

Exposition in the good religion regarding those among women who deserve to be approved and those who deserve to be rejected. (۷۲) 1

The (following) exposition in the good religion is 2
made known regarding women whose conduct is fit to be approved or fit to be disapproved by any person of the good religion who is a giver of attention to this matter. Women 3
are necessarily of these four kinds: good as well as bad; not bad, and good; not good, and bad; and neither good nor bad. From among these any woman who is not bad and is good should be selected to manage household affairs and to give happiness and comfort to the master of the house. And to keep oneself free from unhappiness she who is good and bad ought not to be obtained; and (men) should positively keep

---

* Malkús is the name of the heavy rain or deluge which destroyed the greater portion of the world and which was foretold by Ahúrmazd to King Jamshéd who built a place, called Varjamkard. with the object of protecting men, animals and trees from its disastrous effects. Vide Vendidád II. 46-60; and the Pázend Minokhérd, púrsés 27.

aloof from choosing, from among the two descriptions of women mentioned above, her who is not good and is bad, over her who is neither good nor bad.

---

1 **Exposition in the good religion as to how the creation of the Creator Ahu'rmazd ought to conduct itself. (vr)**

---

2 Be it known that, the conduct of the creatures of Ahúrmazd in this world consists in mixed thoughts through the instrumentality of two principles :* therefore, (men) should guide themselves by means of one of the two (principles),--by means of the affection of the mind fit to be approved and of
3 the wish fit to be approved. The guiding (of himself by man), from among the two (principles), by means of the affection of the mind fit to be approved, is brought about by means of the truthful elements† possessing the strength that has reference to life, which are in (his) body. And people, by guiding themselves by means of these elements, and smiting the Blemish-giver, obtain the relations of Fras'okant. And by guiding himself by means of wishes fit to be approved, man becomes improved in immortal and great thoughts, words and deeds; and increases holiness by means of good thoughts, good words, and good deeds; darkens the Darujs; smites the Blemish-giver; and does benefit to people. Of the two princi-
4 ples which keep (men) in subjection, if any man makes

---

* *i. e.* Spentoméniús and Anghraméniús.

† By these truthful elements or principles are to be understood the eleven principles or affections bestowed by the Creator upon the soul as its honourable helpers. (Vide note at. p p. 42 & 44 respectively of Vol. I. of the Dinkard, Gujarati and English translation.)

people to act upon that principle which moves by means of the affection of the mind which is fit to be approved and makes them to hold relations with Fras'okant; and similarly, by making people act upon that principle which moves by means of the desire which is fit to be approved, and which has referance to immortality and greatness, makes the strength of the good religion and of good government to reach up to all people who act in accordance with the precept *hûmat, hûkht* and *havras't* and fully increases holiness; and completely darkens the Darujs; and drives out the Blemish-giver and reduces (his powers) of causing harm ; and makes people bright through goodness ;— then that man is an improver (of men) for all kinds of goodness and has the forethought of the Creator. (But) those 5
religious teachers who, to make people guilty, make them act by means of the mental affections and wishes which have reference to shortcomings at the End, thereby make themselves captive for ever and deserving of hell. Therefore, if their religion, while it makes (people) act wickedly, is spoken of as a religion of high rank, there is forethought in its not being spoken of in that manner.

Exposition in the good religion regarding the (creation) in the heavens. (۷۴) 1

2 It is said in accordance with religion that the heavenly creation is prior to the earthly. Just as a bird is produced from an egg, so the creatures of this world and other creation have been produced. And as the egg surrounds the bird, so round about all creation are the heavens. There are three descriptions of mansions in the heavens: One of these is a mansion entirely without darkness, full of light,

wholly good without evil, and joyous without any misery; and the very highest mansion among them is named the *garothmán béhést* and in the best part of it is the residence of the Creator Ahúrmazd, the Ames'aspands and other Ijads, and the Farohars that have not (yet) taken birth (in this world), and of bright stars; and it is without defilement from the Ble-
3 mish-giver. Another is a mansion lightless, dark, devoid of any goodness, wicked, devoid of any joy, miserable and black; the meanest and uneven part of it is the residence of Anghraménius, and of law-breakers, and of others who
4 come across the protection of the world. (The third mansion is that of this world, midway between paradise and hell. And it has both light and darkness, goodness and evil and happiness and misery; and in it)* those who are possessed of the three attributes of contentment, superior rank (as regards the next world) and industry, without doubt hold relations with the Self-existent and know the Self-existent. The knowledge of the self-existent is (obtained) through wisdom; similarly, faith in the Lord is (acquired) by means of the original unveiled eye belonging to the soul of man. Therefore, as an exemplar of the eye of wisdom, the veiled eye which regulates the body should be kept open with the original eye of the soul; for, evil passions, ambition, envy, revenge and other destructive, hurtful and pain-giving Ḍarujs (i. e. passions) remove the wisdom of man from his body and, by guiding (man) towards worldly good, and, through worldly good, snatch away the good (happiness) of the coming world:

---

* The portion in brackets has been supplied by the translator in accordance with the context. The original text seems to have been omitted by the transcriber of the manuscript sent to Surat from Persia, and is, consequently, not found in all the subsequent copies.

therefore, bodily attributes are (bestowed) to fight against (and) to make of no weight worldly good. For instance, to oppose evil passions (there) is the attribute of wisdom; to oppose ambition, contentment; to oppose anger, meekness; to oppose envy, justice; and to oppose revenge, patience. There are three superior attributes of wisdom,—contentment, magnanimity and industry. So long as these attributes remain (in man), so long the other evil attributes receive no weight. Those (persons) who are ruined in respect of the happiness of the coming world, owe it to their being attracted towards the happiness of this world. (So long as) the evil attribute of idleness is not held and kept in the body of man, (so long) the evil attributes in man, remaining dormant, hold up no screen to prevent the things pertaining to the soul from being seen. And owing to that the dominion of the eye of the soul remains free. And (thus) men secure the love of the Ijads, by looking well at (i. e. attending to) them, and knowing them; and owing to that they hold relation with the holy Self-existent. Therefore, the religion imparted 5
by those religious teachers who put a veil before the eye of the soul, and who do the work of keeping back the Ijads* from man, is (calculated) to disappoint men in respect of knowing their Creator: hence those who command men to know the Self-existent through such a religion, certainly delude them, through such commands, towards thoughts of ruin. Therefore, such a religion ought not to be reckoned as a religion, but it must be called (a religion) for the worship of the demon of ambition.

* By Ijads must here be understood those principles suggestive of good thoughts, through the instrumentality of *asnidé khérad*, which have been placed in man by God.

1 Exposition in the good religion regarding man's becoming possessed of superior strength through doing deeds of righteousness, and of inferior strength through doing deeds of sin; and regarding (man's) improvement owing to righteousness and his separation (from his Creator) owing to sin. (v o)

---

2 Be it known that (man) obtains the most superior rank by doing righteous deeds through the strength (derived) from the righteous Principle* of the Spénámino. And (he obtains) the most inferior rank by doing deeds of sin, through the strength (derived) from the sinful Principle† of the Ghanámino. In the doing of the work relating to the two *minos*, the creation of a love for righteousness is owing to the reaching of the principle of righteousness, (which is), of good reward into the conscience of man; and hence is man's improvement. Similarly, the production of a fondness for sin is owing to the reaching of the grievous principle of evil into the heart of man. It is for his (own) destruction that man embellishes himself through the Blemish-giver. The production of a fondness in man for the performance of the work relating to both the *Minos* depends upon (his) belief in the powers of each of them. (Man) is a believer in the good *Mino* of righteous principles for the purpose of acquiring righteousness; and owing to that (the *Mino*) having the form of a beautiful young girl, be-decked in person and bearing the name of a virgin, comes forth as a helper in conducting after death

---

* By the righteous Principle must be understood Béhman, the invisible principle which originates all good thoughts.

† By the sinful Principle is meant Akoman, the invisible principle which originates all evil thoughts.

the soul of the righteous (into paradise); and the soul of the holy man is enabled, owing to righteousness preponderating over sin, to pass the road along the *Chinwad* (bridge) and to mount high towards the high, ever-to-be-chosen mansions (of paradise). Again, (man) becomes a believer in the evil *Mino* of sinful principles by doing deeds that help sinfulness; and owing to that the (*Mino*) that gives evil assistance (after death) to the unfortunate soul of that sinful (man), comes forth to meet it in the shape of a girl, be-decked in person as a courtesan, bearing the name of a married woman and possessed of a hurtful constitution. And the soul of that sinful man, owing to his sin being greater than his righteousness, having been carried along the lower pathway connected with the *Chinwad* (bridge) is imprisoned in the abodes (of hell) with that evil-bodied (courtesan).* And the information which is found in the good religion about this (subject) is this that for him there is no liberation till the time of Fras'kéréti, but that he will have to suffer (till then) the pains and stings (of hell).

Exposition in the good religion regarding the heavenly principle of wisdom and the evil passions. (٧٩) 1

2 Be it known, that all good qualities exist because of the heavenly principle of wisdom. And in it are comprised

---

* On the morning following the third night after death, the souls of deceased persons, acccording as they have led a righteous or a sinful life, meet with the apparitions above mentioned, which represent actions good or evil; and in their company pass into paradise or hell, as the case may be, to enjoy the happiness of the former or suffer the pains of the latter. For a detailed account vide Vendidad, Fargard 19 V. 27 to 34; and Fargards 2 and 3 of Hádokht Núsk.

(these) six good qualities. Of these, one is the (quality) of consummate thought, which is free from (any) relation to immoral thought that has reference to faults; another is the quality of courage, which is free from the touch of sinful discord; the third is the quality of industry, which is free from avarice which is a fault; the fourth is the quality of contentment, which is free from the contact of idleness; the fifth is (the quality) of approbation of wisdom, which is free from the selfishness of faulty evil propensities; and the sixth is (the quality) that has reference to the increase of wisdom, which is free from faulty perverse desires. Whoever has in him the above six helpful qualities, he is possessed of heavenly wisdom. And, consequently, that (man) possessed of heavenly wisdom is enabled, among all defective men, to protect
3 (himself) well and to attain superior rank. All the evil qualities that are in man are owing to the faculties of the evil passions. And they are these six law-breaking evil qualities:—Of these, one is (the evil quality of) immoral thought which is devoid of consummate thought (and) which is sinful; the second is (the evil quality of) discord, allied to faults, (and) wanting in courage; the third is (the evil quality of) sinful, unindustrious avarice; the fourth is (the evil quality of) sinful, idle discontentedness; the fifth is (the evil quality of) sinful selfishness of the evil passions, which is devoid of the approbation of wisdom; and the sixth is (the evil quality of) sinful, perverse desires, unlearned in knowledge. He who, owing to evil passions, is possessed of these six perverse evil qualities, endures much hardship and his faith is the perverse path of evil passions. Owing to that he is,
4 among men, a bad man and fit to be despised. (Therefore)

the religion of those religious teachers who are disapprovers of the trouble (necessary) to virtuous honesty and are promulgators among men of a religion that is hurtful to them, causes hardship and injury of every kind to men by means of perverse conduct which is influenced by evil passions. (Such a religion) is, in accordance with the ways of wisdom, considered as obstructive to mankind, as also, inimical to them; therefore, it is not proper to call such a religion a religion.

Exposition in the good religion as to how to know the Lord Creator. (VV) 1

It is said in the religion that, it is through the power 2
and the assistance of the Ijads that man knows the holy Self-existent, fights with the Darújs and delivers his body and soul from them, and possesses the power of managing the other creation of this world. Under the design of the Creator, man is born, and has the power to direct himself, under the superintendence of the Ijads. The abode (in man) of the 3
evil qualities of the evil passions is for the purpose of obstructing heavenly wisdom and for contriving to plunge man into sin. The power of the Blemish-giver reaches into man through the perverse principles, and owing to that such (men) give pain to the Ijads. That which procures friendship for pleople of this world among beings of the highest order* is heavenly wisdom.† Through it men know their Creator and live in confidence in the Lord: and know that the Ijads are

---

* i. e. The Ijads, the Amés'áspands and the spirits of holy men.
† i. e. A knowledge of the Mazdiasni religion.

(i. e. exist) for virtue; the Ḍévs for vice; the Truthful for truth;
the Untruthful for untruth; the Benefactor for benefit; and
the Harm-doer for harm: And by means of the good reli-
gion (they) keep aloof from sin, acquire righteousness, carry
on (the offairs of) the world, mantain their bodies, and save
4 their souls (from hell). Evil passions are, owing to evil,
mean and extremely hurtful, and they have reached among
the people of this world from the Blemish-giver, for their
destruction; owing to them men remain without the power
to know their Creator and in want, and suppose that the
Ijaḍ*s* are (i. e. exist) for vice, that the Ḍevs are for virtue;
that the Untruthful is for truth, that the Truthful is
for untruth, that sin is for righteousness, that righteous-
ness is for sin, and that benefits are for harm; and (thus)
they are damned. And owing to the evil religion of the
Blemish-giver they remain aloof from righteonsness, run
towards sin, do evil to people, and do not approve of the
thoughts connected with the invisible Ijaḍs. It is owing
to the superior strength and the superintendence of heavenly
wisdom that man keeps aloof from the perverse path and has
5 the life of the good path. And it is owing to the superior
strength and the superintendence of the evil passions that
man remains aloof from the good path and passes his life in
6 an evil manner. Therefore, those persons who are spoken of
as religions teachers ought to impart the religion of heavenly
wisdom to those among the living creation of God whose
conduct, being without a proportion of heavenly wisdom, is
that of the evil passions, that they might repent of the deeds
done through the evil passions and pluck out the roots of sin.
Not only that, but (they) ought to hold in contempt those
among men who are thankless to God and are sinful.

Of the way of the Mazdiasnian religion being the law of Him who has the power of forbearance.* (۷۸) 1

Be it known that, as bright light is an exemplar of light 2
of a higher kind and as true wisdom typifies all wisdom and
truthfulness ; so the law of the Mazdiasnian religion of the
Forbearer points out the way of the religion for His worship.
And so in the scheme of the good religion there are three
doctrines. One of them has reference to life in this world in
the flesh ; the second is about the invisible world which is to 3
succeed the bodily state ; and the third has reference to the 4
work of Fras'okanț at the End. The scheme as regards the 5
present world consists in remaining aloof from hurtful objects
and in alleviating human misery. Therefore, he who is a
worshipper of God, acts properly according to law, keeps
aloof from causing pain or harm, and, having knowledge of
the ills and pains affecting his body, keeps himself happy ; and
he through every object that gives happiness, knows his
Creator. For man to know his Creator, is for the purpose of
knowing Him of the evil religion.† The pure, by living accord-
ing to the law (and) committing no transgression, and by not
breaking their word with others, become fit for the work of
the religion. The (second) doctrine,—(that) relating to the 6
immortality of the coming world, after the bodily state has
been ended, has reference, to the purchase of the merchandise

* We have cause to rejoice at the epithet of one who has got the power of forbearance applied to God. How placid, grave and large minded soever a man may be, there are times when he exhibits anger and opposition towards those who cross his will. But God, notwithstanding that he is omnipotent, extends his mercies to man, permits his existence in this world and affords him protection, though he goes against His will, and commits deeds of sin, and neither remembers nor thanks his Maker. What then must be His power of forbearance ! Surely this is an attribute befitting his Godhead.

† *i. e.* Ahéréman.

of righteousness for the purpose of remaining pure, as far as possible, while living in this world, by means of every wish and conception regarding the soul; and to the removal of
7 sin. The last doctrine, about the Fars'okant, has reference to the well-meaning design of the Creator regarding the End. It contains excellent precepts regarding the purification of the good dispositioned creation, and the plucking out from among mankind and breaking the powers of the Blemish-giver which render (men) sinful as well as untruthful, and the imparting of complete purity from the pollution of sin to the souls of transgressors which have been rescued from hell, and improving their enfeebled condition into the eternal immortal nature of the souls of holy men and making them highly lustrous: (so that) no one from among the creation of the Self-existent might
8 render himself greedy through greed. Among the people of this world his work is not in accordance with the law, whose business it is to wound and to give pain. For, to do harm and to give pain is the work of perverse, (and) irreligious
9 persons and of those who are disobedient to God. Therefore, if there be religious teachers, who, being of the religion with the doctrines about the coming world and the redemption at the time of the Fras'okant, do not adopt means to deliver other persons in whom all desires and ideas have reference to the source of sin, and if, in consequence, a great many men, being eternally damned, are thrown into hell unredeemed; their religion, although from God, is calculated to make (the men of) their race (fitted) for the evil End, owing to their not making people act according to the law, giving them evil assistance, and not imparting to them knowledge regarding the End. And as much a wolf is said

to be the destroyer of its young, owing to the influence of greed which is connected with idleness; (so much destructive are such religious teachers).

Exposition in the good religion regarding that in respect of which the soul is finally judged. (۷۹) 1

Be it known that the final judgment of the soul bears a relation to its desires and capacities. And men in this respect are essentially of five kinds. One (kind) is (composed of men) whose desires are conscientiously (set) on (their) Creator and His religion, and who possess the requisite intelligence to make enquiries respecting them (both) with the object of knowing them: hence, if such a man makes enquiries regarding the good religion and acquires knowledge about it, and putting faith in it, does righteous deeds as is enjoined by the good religion, and keeps aloof from sin, he, according to the religion is a holy man. But if (he), being possessed of the power to make enquiries, is unable to obtain knowledge regarding the good religion, and, notwithstanding (every) possible effort, is disappointed in (his) enquiries; he (yet) has hopes of delivering (his soul) from hell, by doing any righteous deeds in accordance with practice made current 2
by conscience which is from God. Another (kind) is (com- 3
posed of men) who love (their) Creator and His religion cordially but who do not possess intelligence enough to obtain by enquiries, as much knowledge as is necessary, concerning the good religion, and who so far as they know, keep aloof from sin, and do as much righteouness as they know of: such men, owing to (their) loving (their) Creator and His religion and to the strength of that righteousness and of

the keeping aloof from sin, have hopes of being delivered
4 from hell. The third (kind) is (composed of men) who love
the holy God and His religion with their hearts, and are
eager to make enquiries, but have not intelligence to under-
stand the good religion, and who are such men as are unable
themselves to understand the design (thereof) owing to lack
of wisdom. The salvation of such men is possible through
the power of (directing) their hearts towards the self-existent
5 Creator and the wisdom of His religion. The fourth (kind)
is (composed of men) who love the Creator and His religion
with their hearts, but have not the intelligence to understand
the good religion by making enquiries regarding it, and who
are such men as are unable by means of the faculty of intel-
ligence to obtain a knowledge (through others) of what is not
in their possession. For such men there is a means of salva-
tion through their hearts being with the holy Self-existent
6 and His religion. The fifth (kind) is (composed of men) who
have not the heart to love (the) Creator and His religion:
for such men, notwithstanding the connection with sin, there
is a reason for their deliverance from hell, owing to the
desire (for love) having been taken away from their hearts.

---

1 **Answer returned by a He'rbad* from a knowledge of the Mazdi-asnian religion on being asked the reason why it was wrong for a He'rbad to marry with a well-loving Ya'hu'di† (۸۰)**

---

2 The reason is that, wounds, harm and pain having been
caused by a defendant to a complainant, a discussion

* *i. e.* A priest. † *i. e.* A Hebrew.

arises as to his complaint: consequently men who are bound by the precepts of the religion ought, with the object of avoiding sin and strife, to tie the knot of marriage with such believers in the religion, as that strength might accrue to them and to the people of their race for deliverance from hell by means of prayers and devotions to God.* The prosperity of the progeny of men is (secured) by marriages entered into with this object of receiving mutual assistance. Khetiodatht† is then said to be formed when it is formed within ones own race. And thus honour is obtained by (ones own) descendants and strength is acquired by relatives and coreligionists, through prayers (offered) to the holy Self-existent. (Therefore) those who, with a view to improvement and concatenation for the Fras'okant form, a (wedded) pair of man and wife, from among their own people, should form the tie of that relationship, in order that it may endure with safety for a long period, with the nearest of their kindred and with the most known of (people) known to them
from among their community. That relation-ship (formed) 3

* The following avĕstá from the fourth fargard of the Vendidad testify to the position that the Zoroastrian religion contains no commandment sanctioning marriage with a person of any other than the Zoroastrian religion :—

[illegible]

i. e. (O holy Zartos't!) if coreligionists (of the Mazdiasnian religion), brethren and friends, manifest a desire to obtain riches, to take a wife or to learn science, (do you) bestow riches on those who desire to obtain it, cause to be married those who are desirous of taking a wife to themselves, and impart *Máthraspĕnt* (knowledge regarding the Zoroastrian religion) to those who wish to learn the sciences.

† i. e. Affinity, relationship by marriage.

for (the sake of) offspring which is deserving of most thought, is, in particular, of three kinds : of these one is that of father and daughter, the second is that of son and mother, and the, third is that of brother and sister. And the explanation of this recondite expression has been thus given by Dastúrs learned in the religion in accordance with the religion. We say that whatever the Self-existent has Created in the world is male and female; among these that which is male is the son and that which, as its mate, is female is the daughter and (He) himself is the father. Now, the earth safandármad, from which (all) creation has originated is considered as His mate; out of her He created Gayomard who was a male. And all men are born because of that first man*. As long as Gayomard existed, so long he was living, speaking and mortal. The limitation of the three words, living, speaking and mortal, which every man has obtained, is from him (Gayomard) ; of these, that (man) is, in creation, the possessor of life and speech is owing to the father, the Creator, and (he

---

* According to our holy Zoroastrian religion the origin of man in this world is from Gayomard. Testimony on this point is found as follows in Farwardin, Yas't, ch. 24 v. 87 and in Ijas'né, Ha 25, v. 10. :—

[illegible]

i. e. The pure farohar of Gayomard we invoke, who was the first to listen to the thoughts and admonitions of Ahúrmazd, from whom He created the race and the seed of the people of Irán.

[illegible]

i. e. The farohars of pure men and women we invoke; among them the farohars of all the good, the strong, and the pure who are the highest in righteousness, from Gayomard to Sosios'.

is) mortal owing to the Blemish-giver prevailing over him. The series of men having these limits will continue connected with that person* until the Frasókant. Now, the birth of a 4
male to the daughter, by the assistance of the father, and the creation which was (thus) formed, we call the *Khétiodath* of father and daughter. Again, it is made known in the religion, that when Gayomard died, his semen, which is called his seed, fell into the earth *Safandármad*, which was his mother, (and) through that connection Mas'ya and Mas'yáni were born as the son and daughter of Gayomard and Safandármad: that we call the Khétiodath of son and mother.† And Mas'ya and Mas'yáni, living with each other, did the work of increasing their race, and we call the creation which was thus produced, the Khétiodath of brother and sister. Many pairs of children were born to these Mas'ya and Mas'yáni, and each of these pairs lived as man and wife; and all

* *i. e.* Gayomard.

† The following account of the birth of Mas'ya and Mas'yáni is given in the Pehlwi work, Bún-déhs'né :—

[illegible]

• *i. e.* At the time of his death, Gayomard dropped his seed out, which seed, owing to the lustre of the light of the sun, spread, and its two parts were preserved by Nérisang (i. e. the natural principle that preserves the race of man) and one of these parts was accepted by Safandármad, and owing to that, after fifty years, a tree took shape out of the earth, and fifteen years after, a stem belonging to Mas'ya and Mas'yani, having fifteen leaves, sprouted out in such a manner, that in it their hands, near the shoulders, were separate, and their bodies were connected with each other in the shape of inter-connected branches of trees: And they both were united with each other near the waist in such a manner that it was not apparent which was the man and which the woman.

the people who have been born, and will be born, owe their
existence to this ancient ancestry. The creation (of man)
having thus originated from the holy Self-existent, a means
is (thereby) furnished of knowing Him who is the Lord of
existence; that is, the people of all the *Kes'wars* have obtained
knowledge regarding the holy Self-existent through the in-
crease of creation, and thus the author of that increase is
5 known. I must (here) state that the Dévs are the enemies
of man, (and) their wishes and movements are for destruc-
tion ; therefore, it is incumbent (on men) that they should be
eager in forming marriage alliances, that thus they (the Dévs)
might be brought to an evil destiny. All men are bound
fully to acknowledge their obligation to the Lord who willed
the commencement of this work (*i e* the creation of mankind
in accordance with laws), owing to which (acknowledgment)
much dread, pain and harm are caused to those who are
their enemies (*i. e.* the Dévs), and their power is diminished ;
and thus they find no occasion for obstructing and harming
mankind. So long as there exists (among men) righteous
doing like this (*i. e.* like that of Khétiodath), so long they
are able to render the Dévs miserable, afflicted, terrified, and
oppressed ; and in this way the righteous obtain the reward
6 and recompense of righteousness. (Again) I must state that
(the) children (of men) generally resemble in features, shape
of body, growth, goodness, intelligence, goodness of disposi-
tion, gratefulness, affection, enterprise, constitution, and simi-
lar other matters, the original parents who give them birth.
And this is considered very proper and just. Again, ideas
are suggested to us on this subject by this (consideration)
that, the Athornán class, which is pure, (always) has faith, in

the coming world, is grateful, shows magnanimity towards the weak, and keeps in fear of God. And the Arthéstár 7
(class) is (always) a bearer of the battle-axe, a promoter of order in this world, of stalwart body, powerful, stout-hearted and brave; and remains unsatisfied with (even) lifelong battle and daring; and like a hunting dog or a wolf, is careless of life, and does not keep aloof (from taking the life of others).
Again, meek cattle are not cruel like the wolf; similarly, a 8
wolf is not so noble (an animal) as a (hunting) dog; and 9
without the (hunting) dog, the bodies (of man and cattle) cannot be protected*. Again those horses which are foaled by fleet Aráb (sires) out of native (dams), do not run like Arab horses. Similarly native born horses do not run like Arabs. (Nor), similarly do Badávit† (horses) resemble native (horses). Again, a mule, born of a horse and an ass, does not exactly resemble, in (its) nature, either the horse or the ass. In this manner, none among these (animals) resemble each other, and that being so, injury is done to the true breed and the progeny (thereof) does not increase. Therefore, there is great advantage in
preserving one's race in an uncontaminated condition. Hence 10
what I say is this, that among men four varieties of affection are recognised between children born to brothers and sister: one (where) the children of one brother love those of (another) brother; the second, (where) the children of a brother love those of a sister; the third, (where) the children of a sister love those of (another) sister; (and) the fourth, (where) the children of one cousin (love) those of (another) cousin. Owing to such (love), persons of these four descriptions enter-

* The subject of the protection afforded by dogs to cattle and men against wolves is mentioned in the Vendídád, fargard 13, V. 39 and 40.

† The name of a variety of fleet horses.

tain love, solicitude, eagerness, and desire for the support of their children of four (corresponding) descriptions; and thus they give birth to stainless children.

11 (QUESTION). Similarly then, it is much more necessary to love children that may be born of connections formed between father and daughter and between son and mother, and to be careful for their welfare and safety?

12 (ANSWER). It is (well) known that among some nations sexual congress with (ones) children is considered to be highly pleasurable and in accordance with religion, but the cause of this (custom) must necessarily be some inferior descendants of some person of a different race and of a perverse religion*. And if,

* In the description of the manners, and religious customs, of the A'khs'ián sect, given in the 13th Chapter of Dabéstan it is stated that the founder of this sect was mobéd A'khs'i an inhabitant of Persia. These people disbelieved in the existence of heaven or hell or the day of judgment, and in their actions followed no rule but that which their inclinations set them. They considered it lawful to have sexual intercourse with daughters, sisters, mothers and mother's sisters, and with those born of them. The passage in the original Ms. bearing upon the last mentioned subject is the following :—

نزد این فرقه وطي دختر و خواهر و مادر و خاله وانچه از
ایشان بزاید روا ست

From the above account this was clearly an infidel and irreligious sect. With any such sect residing in Persia the believers in the Mazdiasnian Zoroastrian religion can have had nothing to do. But we find that certain Greek and Roman writers have, without proper inquiries and relying upon untrustworthy accounts, attributed the practice of unlawful marriages to Zoroastrians. Thus Philo and Diogenes Laertius write of the Parsis: "the Parsis were in the habit of marrying with their mothers and sisters. Alexander put a stop to these incestuous marriages." Herodotus writes: "Canbyses was married to his sister Atossa": Strabo "The Parsis are by their religion free to have intercourse with their mothers." Plutarch in the life of Artaxerxes (i. e. Béhman) writes thus: "This King had made his two sisters Atossa and Amestris, his wives." These and similar statements of other writers will be repudiated by not only Parsis, but by European scholars who have studied the Zoroastrian scriptures and are conversant with the history of the race. And yet Messrs. David Shea and Anthony Troyer, the English translators of the Dabéstan, have in their notes, frequently quoted the above writers with approbation, thus attaching a weight to their opinions which they do not deserve. This is a circumstance which is as disagreeable to us as it is discreditable to the translators. Vide English translation of the Dabéstan, Vol I. pp. 191 and 209. published in 1843.

through such connubial love and joy, a son be born to a person of his daughter, he would be (her) brother while she would be considered his (the son's) mother. And of any son born 13
of the intercourse between mother and son, he (the begetter) would be reckoned the brother as well as the father: therefore, this is an improper and incestuous marriage custom. If so, such a person has thereby no part in the prayers to the Self-existent and in the joys of heaven, but gives rise thereby to increased harm, and, while doing no benefit, is not of a pleasant aspect, and has many blemishes. If you mean to 14
ask, what evil aspect there could be in this? then you must attend to this, that if the mother or sister or daughter of a person should happen to be wounded in her private parts, and it is indispensable that she should go to a physician and get him to put a seton in that place, what is there wrong in her father, son, and brother keeping aloof from doing the work of the physician? For it is not proper that they should touch the part rather than a stranger.

(QUESTION). If those who wish to form such a pair (of 15
a Hebrew and a Pársi) should let their intention of being positively husband and wife be known by means of a message, and should make arrangements therefor, and should inform all the people of the city, by means of the drums and pipes used on the occasion of marriages, that they are going to marry, that is, that "such and such Pársi is going to do such and such a thing (marry) with the daughter, sister, or mother of such and such Armenian," and if, after people have been made acquainted with the matter, a (married) pair was formed of them, that ought to be proper. How can (such a pair) be evil of aspect and mutually un-

loving? (On the contrary such a pair) is not ill-seeming, one towards the other and is mutually helpful, through good behaviour.

16 (ANSWER.) It is apparent that, difference of race cannot secure an advantageous condition to pass life in, connivance at defects, similarity of thoughts, participation in benefits or injuries occasioned to one or the other, and contentedness over what is earned; for, some women in spite of the inability of, and (owing to) lack of courage in their husbands, force them to purchase more articles for their use (than are necessary), and, failing to obtain these, from their husbands, domineer over them, to show off their superiority: just as a great many other foreign women are ready to domineer in like manner and require ornaments and beautiful dresses to wear, slave-girls, pleasant-looking colours, perfumes, and a great many other things liked by mistresses of houses, which cannot be promised. And if there is no escape but in promising them, (then) there follow quarrels (and) abuses, and bad words are uttered. And if increased pressure is put to obtain them, then the mystery remains hidden, and they (i. e. husband and wife) misbehave (towards each other) day and night, and look not at each other's face. And the bad woman goes away to the house of her parents, and drags (her) husband before the judges, and (the judges) give a decision for her to remain (with her husband) without doing harm. And if the husband should say that he did not wish to keep her as (his) wife, because of the various evil defects, harm, hardship, vice, and sin in her: But, if the judges, should not dissolve the marrriage on any one of these grounds, then, how

can that pair secure an advantageous condition, a good life,—
living on small means, spending (their) time with honour,—
and the higher strength to live contented? If you reply 17
that such consequences result from races that are evil-think-
ing and mean, then, it must be borne in mind that the in-
crease of evil and meanness does not take place of itself, but
a great many children become vicious by taking a liking to
the disposition of others and by loving them. (Some people
assert), from thoughts connected with sexual congress, that
many (children) derive beautiful forms from beautiful women;
but according to the opinions of those who live under the
protection of the pure Ahúrmazd such a woman is ugly,
for, we consider (the practice of) having sexual congress
naked, (a) bad (practice), and similarly, (other) people consider
it a blemish. And we consider those to be beautiful, who
have clothes on, and they (i. e. persons of the opposite view)
consider them to be depraved. We consider him (or her)
beautiful whose nose is uniform with his (or her) face; (but) those
whose nose is higher than the face, consider him (or her) ugly,
and say that that (nose) which comes out like a wall between
the two eyes is fit to be preferred and is beautiful. From this
it appears that beauty and ugliness are not original (ideas)
but that they consist in the choice (of men). Similarly,
conscientiousness consists in moving within (the sphere of)
that religion which is ancient and which explains the design
(of things)* He who has shaved his head appears to us to

* The object of the Hérbad in requiring that faith should be reposed in the Mazdiasni religion is to point out that, it is not unlawful according to that religion to marry a woman of a different religion, provided she professes the former. We learn from the history of the Sassanian Kings that Behrám Gor and Nos'erwán were married to foreign women: but these marriages must be understood to have taken place after the brides had made a profession of our faith; for, otherwise no such marriages could take place according to our pure religion.

be ugly, for in our religion such people are considered *margarján* sinners.* Those citizens therefore, with whom it is lawful to shave their heads, are prohibited on that score. There is, then, wisdom in this that she, who cannot on every side be thought badly of, should for purposes of righteousness be considered to be beautiful. In some communities the practice of acting thus (i. e. marrying) among themselves does not prevail at all; but they have (a practice) of (marrying), if (they) should like them, wicked and irreligious persons wherever found. But we in accordance with the way of wisdom, i. e. in a way to secure from the Creator the reward of righteousness for those born thus,† are preservers of (our) offspring and protectors of (our) progeny. And it is for this reason that we are (reckoned to be) people who take means for the End, and (who) place (their) affections (on women) in such a way as to benefit (their) children, assist (their) descendants, and secure the hope (of heaven) to (their) progeny: and, similarly, he is a delightful husband who is sweet-tongued, gives much happiness, is harmless, is gain-causing in various ways, is full

* The epithet *margarján* signifies "a sin or crime the wages of which is death;" but a man who gets his head shaved cannot be said to have committed an offence deserving of death. There are two reasons for the prohibition against shaving the head contained in the Zoroastrian religion. One is that the Zoroastrian religion was first promulgated in Irán, a country the climate of which compels its inhabitants to wear warm clothing, and hair on their heads, to protect themselves from the effects of cold. Another reason is that on the head being shaved there exudes from its skin fluid matter which by the Zoroastrian religion is considered injurious. Hence the prohibition in our holy religion, and the command instead that the hair of the head should be cropped. This prohibition has not been observed by all Zoroastrians since they came to India, the Athornán class alone having obeyed it. The reason, therefore, why the offence of shaving the head is designated by the term *margarján*, is evidently that the person doing so thereby exposes himself to injury, the term *marg*, sometimes signifying pain or injury as well as death.

† *i. e.* Of intermarriages in the same community.

of resources, highly skilled in the arts, beautiful, and a giver of other welknown comforts; as also a remover of injurious and hurtful things, fearless, of himself brilliant, and a rejecter of the customs of (other) people. All our ancestors and forefathers have been (in the habit of) approving, in accordance with the provisions of the religion, such deeds (i. e. marriages) and doing them. Therefore, he who is known to the people as seeking salvation ought to be considered beautiful. Again testimony to the same effect is afforded us through the intellect that, that which is improper should not be done. If you should wish to assert that 18
although to do so (i. e. to marry in this manner) is considered mean in our religion, that is, is prohibited by the religion, yet those precepts which are founded in wisdom should be observed, (the answer is) that that precept (as to intermarriages between different races) does not appear to us to be wise and of the first rank: the reason of which is that it appears on a minute (and) real examination that, as the creation of all mankind depends on *Khĕtiodath*, that is on marriage, so the creation of wisdom of every kind depends upon the union of these two—*A'snĕkhĕrad** and *Gos'osarút-khĕrad*:† of these, *A'snĕkhĕrad* is the female and *Gos'osarút-khĕrad* is the male: these two are as brother and sister through God, the Creator. And to every living thing of this world there is maturity and improvement through the relative proportion of these (two). In the same manner, water is a female and fire a male: they too, in their class, should be considered as brother and sister. If their mutual relationship

* *i. e.* Natural or innate wisdom regarding paradise.

† *i. e.* Wisdom acquired through the arts and sciences.

be prevented, destruction would be caused thereby;* not only that, but the life giving semen itself which is generated in the brain, by the equiproportioned strength of water and fire, would be injured. For, if water was in excess it would decompose it (the semen) and if fire (i. e, heat) was in excess it would burn it (the semen).

---

1 Praises (composed) from a knowledge of the good religion for recital in the daily prayers to Da'da'r Ahu'rmazd. (۸۱)

---

2 Be it known that, every person of the good religion ought, when reciting, at the beginning of a Gáh, (standing) opposite to the sun, *Niáés'* and *Yes't*, to Ḍádár Ahúrmazd, positively to recite together with the Avésṭa this prayer. A person of the good religion who is praying, as also he, who is not qualified to pray, when he arrives at the age when he can pray, ought, at the time of reciting, (standing) opposite to the sun, Niáés' to Ḍáḍár Ahúrmazeḍ, to recite, with knowledge and attention, precepts made known in writing below. And at the end of this praise, three As'ém-

* In bringing forward, in support of the doctrine that a believer in the Zoroastrian religion ought to form the marriage tie with a person of the same faith, the analogy of *As'nékhérad* and *Gos'osarútkhérad*, as also of water and fire, which are considered as created in nature as brother and sister, the intention of the Hórbaḍ is to point out that as these having been created by Ahúrmazḍ, may be said to have sprung from a common origin, and as the union of these gives birth to excellent deeds and things partaking of the qualities of their original source Ahúrmazḍ, so, the marriages of Zoroastrian men and women among themselves give birth to honest and worthy offspring: and that an opposite result follows the adoption of the opposite course.

vohús* should be recited, and at the end of each As'hémvohú the head must be bent down and a bow made. This admirable praise was composed by a Ḍastúr of the good religion.†

(I) praise the name of that *Minoyán mino*,‡ the increaser, 3
worthy to be praised, who always was, always is, and always will be; whose one§ name is Ahúrmazḍ, the God who is the greatest among all, wise, Creator, supporter, protector, endurer, the lord of righteousness, forgiver, and dispenser of excellent and pure justice. Thanks be to the exalted Lord of the world, who, of his own power and wisdom, has created, six Amés'aspands of high rank, numerous Ijads, the shining paradise, Garothmán, the surrounding heavens, the hot sun, the shining moon, the numerous stars, the wind, the atmosphere, the fire, the water, the earth, the trees, the cattle, the

---

* Instead of the three As'emvohús commanded above to be recited, two paragraphs, subsequently added to the *Námsétáyés'né* are at present recited, both in Irán and in India. The Zoroastrians of Irán recite the paragraph which begins with the words "Firújbáḍ Khoréhavijé ḍiné mazḍiasnian," while those of India recite the one which commences with the words "Vispé sétáyés'né ḍádár Ahúrmazḍ. These paragraphs are recited thrice, and at the end of each of them an As'emvohú is also recited.

† This praise or prayer is the welknown prayer called *Námsétayés'né*. It was compose by a learned Ḍastúr thoroughly conversant with the excellencies of the Zoroastrian religion, before the Sassanian era, at the time when the knowledge of the language of the Avéstá had begun to disappear from among us and Pehlwi had become the prevalent tongue, and was based on the account given in the Avéṣtá of the greateness of Ahúrmazd, His might, His infinite power and mercy and of the blessings bestowed by Him on man to secure his happiness in this world and the next. It was intended to be recited after the recitation of the Avéṣtá, and was composed with the object of enabling our people to adore and praise their God in a language which they understood; and every Zoroastrian is strongly enjoined to understand and recite it after reciting the Niáes"s and Yes'ts. During the period of Sassanian rule when Pehlwi was the language of the court, Pázénḍ or what is known as the old Persian became the language of the common people. Consequently, at a subsequent date, this prayer was translated into Pázénḍ, which is the translation which is recited by our people at presesent.

‡ *Minoyán mino* is an epithet applied to Ahúrmazḍ, because the *mino* (invisible) Ijads and the Amés'aspands, whom we cannot see, are themselves unable to see Him.

§ *i. e.* Principal name.

metals, and mankind. Adoration and prayers to the righteous
Lord who, for the purpose of rule over people and to make
people walk together to fight against the Dévs, has bestowed
upon man speech and the power to think, and (thus) made
4 (him) superior to each created thing of this world. (I) bow
in the presence of the omniscient and caretaking Lord, who
has sent, through Zartos't Spétman of the adorable *farohar*,
for the purpose rendering people friendly towards Him, the
wisdom of the religion, worthy of faith through natural intelli-
gence and knowledge of science—wisdom that is the best for
the guidance of all persons who are, were and will be. That
is, that (through the wisdom of the religion) the soul is freed
from the pains of hell, and reaches into the shining, fragrant,
5 everhappy, (and) the highest mansions of the pure. O (thou)
Lord Protector! in obedience to thy command I am firm in
the pure religion and I promise to think and speak and do
every righteousness. Forgive me Thou (my) many sins;
(may) I keep my own conduct pure, and (may) I, in accordance
with Thy wishes, righteous Lord, keeping uncontaminated
the six powers of the soul,—work, speech, thought, reasoning,
memory, and intellect—(and) in order to obtain the riches
of the next world through good thoughts, good words, and
good deeds, worship Thee, that I may thus open (for myself)
the path to the shining paradise: that is that the heavy
punishment of hell may not be inflicted upon me and I may,
passing over the Chinwad bridge, reach into the fragrant,
3 all-adorned and eternally happy mansions of paradise. (Praise
be) to the Lord of gifts, who bestows upon those who obey
his commandments the reward of righteous wishes and who
will at the end liberate transgressors from hell and adorn the
world with purity.

Exposition in the good religion regarding the reasons for the plan (of this and the next world). (۸۲) 1

Be it known that, the reasons for the (plan of the) 2
invisible world and this world are of two kinds. Of
these, the reasons for the safety and the ease of the
invisible world are, the wishes of the Ijads, the strength
(derived) from the (invisible) bestowers of good, the
blessings of the good, the love of the pure, and the
virtuous objects of the good. And the reasons for the 3
illness and hardship (of the next world) are the oppres-
sion of the Devs, the work relating to reptiles, the evil
wishes of the diminishers, the praises of sorcerers, and
the evil objects of the bad. Safety in this world is 4
owing to virtuous (self) restraint, and ease is owing to industry.
Similarly, illness is owing to living without (self) restraint;
and hardship is owing to idleness. Whatever safety and 5
ease, and whatever illness and hardship belong to the next
world, to what causes are they to be ascribed? To the powers
that help and harm man in this world. What are the powers
that help and harm in this and the next world? Those
powers which, in this world, procure good things for man
and increase his safety and ease, and those powers
which approve of his illness and hardship. How
does (man) become qualified for the next world? And
from what is there safety (regarding the next world).
From conscientious wishes that help in this world and
from practicable efforts. From what is there ease (in the
next world?) From industry that helps in this world. From

what is there illness? From the cruel wishes of this world
6 pertaining to Faréhbút and from enfeebling oppression. From
what is there hardship (in the next world)? From the ob-
7 structive idleness of this world. How does (man) become
qualified for this world? And from whom is there
safety (regarding this world)? From the source of joy, the
invisible helpers (the Ijáḍs). From what is there ease (in this
8 world)? From the good gifts of the invisible helpers. From
whom is there hardship in this world? From cruel, invisi-
ble (Ḍevs) with thoughts to cause pain. From whom is
there hardship (in this world)? From the evilcausing
invisible (Ḍevs), the doers of cruel deeds. The learned
philosopher knows well the causes of good and evil in the
next world and in this world. In what does goodness con-
sist? In the improvement of mankind. In what does evil
consist? In not adopting the appointed means against evil,
and in not being industrious. (Goodness) concerning the
next world consists in the worship of the bountiful Ijaḍs,
and in securing their good-pleasure, and in the non-remem-
brance of reptile-dispositioned Ḍevs, and in causing them
distress. And (goodness) in this world consists in the preser-
vation of the body, in medicaments, in well-directed indus-
try, and in being contented. Of the two (worlds), men are
enabled to perform the work of existence in the first, through
9 the influence of the second. Therefore religious teachers,
who do not even perform some of the work of the religion,
to guide people in this manner, and who are without a
regular knowledge of the religion, ought to be removed
(from their position) for want of knowledge (of the
religion).

Exposition in the good religion regarding guiding the people of this world by admonitions of various kinds. (۸۳) 1

2 Be it known that, there are various ways in which the people of this world may guide (their) emotions in accordance with the laws of the Creator in (the present) state of contamination with the Blemish-giver. That is to say, that for the merchandise of life, (man), through his emotions, is able to guide himself in various ways, by means of the law of the Self-existent, without turning towards those who have perverse passions. In particular, he who, through (his) emotions, is a doer of deeds of greatness, guides his every faculty by (the) hope (of heaven) and the fear (of hell): he is also the giver of advice to people to guide themselves by keeping among the emotions of their nature the wish for the Fras'okanṭ: that (they) might not prevent themselves from guiding themselves by such emotions, and from movements in accordance with the dictates of reason: and that they might become adorners of themselves, with good qualities and embellishers (of themselves). Generally man guides himself through (the good) passions, by guiding himself (in this world) by means of the wisdom and authority of the religion, by doing (good) deeds, and by remaining aloof (from sin). And by cherishing similar other wishes, (he) becomes a thorough injurer of the work of guiding (oneself) by means of the passions possessing the power pertaining to the wishes of the Blemish-giver, and a giver, to people, of relations for the higher rank of the Fras'okanṭ.

1 Exposition in the good religion regarding the Spe'na'mino being made to prevail over the Ghana'mino. (۸۴)

2. Be it known that, the original explained meaning of Spénámino, is 'one possessed of wisdom of a high order,' and of 'Ghanámino' is 'one possessed of the law-breaking evil wisdom.' As to making the Spénámino prevail over the Ghanámino, the explanation given is, that certain wise (invisible) powers are (intended) to make (man) of high rank, and certain (invisible) powers, that increase evil thoughts, are (intended) to make (him) miserable. Therefore, whoever is wise among mankind enjoys a higher rank in various ways, over those who guide (themselves) by evil-mindedness. And, that he who is evil-minded is not one to guide himself with wisdom, is apparent from a knowledge of the religion. Therefore, each of these *minos*, acts personally, through (men) who guide (others) towards them. In particular, (man), owing to obedience to the Spénámino, is not separated (from his Creator). And he perceives, indications of temptations of all kinds offered by the Ghanámino. By putting the Spénámino out of himself, (man) makes the nature of the Ghanámino to work in him for various objects. Of these, the chief object is this, that, owing to the connection with the diminishing powers of the Ghanámino, he himself is enabled to cause pain and harm to the creation of the Spénámino. And a perception of his ignorance will, of itself, be felt by the Ghanámino at the time of the Fras'okanṭ. And those who guide themselves through the Ghanámino, will at that time be helpless and powerless.

Exposition in the good religion regarding the ways of friendliness with the religion. (٨٥) 1

Be it known that, friendship with the good religion is, 2
in particular, formed in two ways. By acquiring a knowledge of the good religion, (and), by obeying its commandments, (man) becomes a friend (of the good religion), conscientious, pure, fit for paradise and the Garothmán. And he who does 3
not acquire the friendship and the knowledge to act according to the commands of the good religion belongs to the evil religion, and pines for righteousness (in the next world.)*

Exposition in the good religion regarding the industry and the (self) restraint of the prudent. (٨٦) 1

Be it known that, it is the business of the prudent (man) 2
to secure good help, by being industrious in that which is

---

* The following description of a man, who having in this world, kept aloof from doing good, and advanced in sinfulness, repents, while undergoing punishment in the invisible world, of his non-performance of righteous deeds, and is anxious to return to this world to do good deeds, occurs in the Pehlwi work, Dadástáné Dini.

[illegible]

i. e. Why did I not during the movements of this world and during (my) lifetime, secure the removal of sin and the accumulation of righteousness? that I might thus have obtained higher (and) greater reward, and averted the sin of my nature, and delivered my soul (from hell). Now, having spent my life in all the enjoyments of the visible world, I am disappointed in the higher hopes of the invisible world; and am subject to rigorous punishment and highly troublous apprehension. At this time I feel a desire to go into the bodily world.

most profitable. And the income obtained by him by so doing has reference to the goodness of his soul and to righteousness. Similarly (his business) is to remain aloof from that which causes much injury. And the help which he obtains by thus keeping aloof is for the purpose of covering up the evil of the soul. Therefore, if (a man) never remain without acquiring righteousness, through the advantages (offered) in this world, he certainly becomes worthy of higher industry. And he who, owing to the (opportunities for) harm (offered) in this world, lets not pass even a little time without commiting sin, he will not be delivered (from hell). Therefore, he who is without restraint in, and fear for sin, and has no solicitude for virtue, is not (a) prudent (man).

---

1 **Exposition in the good religion regarding (the establishment of) the lowest, the middling and the highest relations with the Mazdiasnian religion, and the advantages resulting therefrom. (٨٧)**

---

2 Be it known that, the lowest relation with the Mazḍiasnian religion is (formed) by confirming the faith in the religion of a single individual. And the person who does this mediates like the Ḍastúr of (the religion). And the advantage (caused) thereby is this, that through the connection of that individual (with the Mazḍiasnian religion) the Ḍaruj being separated from that individual, is enfeebled, and thereby the strength of the Ijaḍs is increased. Middling relation with the Mazḍiasnian religion is (formed) by confirming the faith of a community in the good religion and by guiding it always with thoughts relating to Ahúrmazḍ.

And those who do this are (fitted) for the office of our Zar-
thús'ṭaroṭúm. And the benefit derived thereby is this, that
through the union of that community (with the Mazdiasnian
religion), the Ḍarúj becoming separated from it, is much
enfeebled. And hence much strength accrues to the Ijads.
The highest relation with the Mazḍiasnian religion is 3
(formed) by the faith of all mankind being confirmed in the
good religion, and their thoughts being in unison with
Ahúrmazḍ through a Zarthús'ṭaroṭúm.* And the advantage
derived thereby is this, that the Ijads, and the army of all
mankind holding relations with the religion, will receive
mutual assistance in disabling and subjugating the Ḍarujs,
owing to their being without an army, and in smiting them.
The formation of all mankind into an uniform army for the

* Zarthús'ṭaroṭúm—this title is applied to the prophets who lived after Zarthús't and to the chief Ḍastúrs appointed in the place of the prophet by the entire Zoroastrian community. This word has been used in the holy Avéṣtá in the form ' Zarothús'troṭémo,' from which the Pehlwi term is derived. It is found used in a similar sense in Visparaḍ I. 30 and in the Aivis'-rúthrém Gáh. 9.:—

i. e. I invoke and announce the Ahúrmazḍian Questions, the Ahúrmazḍian religion, the Ahúrmázḍian Judge, and the Ahúrmazḍian Zarothúṣṭaroṭum, who are pure and the source of purity :—

i. e. The pure man we praise who especially thinks good, speaks good, and does good, walks uprightly, disapproves of sin, and through whose deeds the people of the world increase in purity for offerring worship and prayers (in accordance with the commands) of Zarthús'ṭroṭúm. Zarthús'ṭroṭúm, the pure, the lord of purity, we praise.

work of the Fras'okanṭ depends upon the power of the Ijaḍs, and it is owing to the influence of that power that all mankind will ever possess, with victorious Sosios',* the strength of an uniform army, for the purpose of diminishing the Ḍarújs. And, in accordance with the will of the holy Ḍáḍár, reform pertaining to a knowledge of the good religon will be introduced into the worlds.

---

1 **Exposition in the good religion regarding those who increase the brilliancy of the good religion and those who obscure it. (۸۸)**

---

2 Be it known that, he who, from a knowledge of the Mazḍiasnian religion, (and) in accordance with the commands of the Zarthús'ṭrotúm and religious teachers, is generous to the pure men of his religion, and bestows the symbols of it (i. e. súḍréh and kúsṭi) and speaks (in favour) of it and loves it, is an increaser of the brilliancy of the Mazḍiasnian religion.
3 And he who is versed in the ways of the Ghanámino, comes across the good religion, and communicates similar thoughts (to other people), is a Faréhbúṭ and Aibébúṭ, who obscures that religion.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the continuance of contentment and industry with an eye to (eternal) life. (۸۹)**

---

2 Be it known that, whoever is worthy of greatness, is capable of being contented, and he attaches no weight to wealth of an inferior kind. But he reckons the contentment

---

* See the account of Sosios' given at pp. 29 and 30 of the first volume of the Ḍinkarḍ.

pertaining to the long life* as strength of a superior kind, and gives (his) attention to exalted contentment. And whoever is possessed of eternal joy, becomes such by continued industry for (the purpose of) obtaining the good reward of the invisible mansion.

1 **Exposition in the good religion regarding the reasons for man's obtaining from the holy Da'da'r reward for righteousness and punishment for sin. (۹۰)**

2 Be it known that, for man there are both these things from the holy Dádár—reward for righteousness, and punishment for sin. In particular, (man) becomes (deserving) of the punishment of sin by remaining aloof from doing righteousness, and by knowingly committing sin; And he becomes (an observer) of the law, fit to be approved for his own sake, by remaining aloof from committing sin and by doing deeds of righteousness. Man is enabled to do the work of purity for (his) soul, while suffering (hardships in this world), by retaining his Creator within himself as a friend. The intelligence, and religious feelings, and other good qualities which are in man, are means to enable him to form righteous relations. Man is obedient to his Maker through the strength and knowledge of the means of righteousness; And these fully inform man to keep aloof from sin. Righteousness renders sufficing assistance to man, and through it the judges (of the next world) remit the punishment of sinful persons. Therefore, whoever among mankind prevents sinful deeds and is as a means to stop any vice from arising, he is the physician that provides remedies for

* By contentment pertaining to the long life, is to be understood contentment in such matters as secure the happiness of the next world.

sin and is one who keeps back mankind from sin, and renders them religious through righteousness. And that man points out to men the road to distinguish sin and righteousness and makes fully known (the extent) to which the reward of righteousness and the punishment of sin are mixed up (in this world).

1 **Exposition in the good religion regarding rendering praise and thanks (to God.) (९१)**

2 Be it known that, all are bound to praise and to be thankful to the Creator, who is (fit) for praises and thankfulness of all kinds. For, above those who are finite or
3 proportioned, the Lord is infinite and unproportioned. By infinite and unproportioned is meant that the Lord being the Creator of the whole creation and the bestower of existence
4 upon it, is known in that relation to the creation. And those who are proportioned are the Amés'aspands, the invisible Ijads, the Sun and other shining stars, and generous kings
5 and other persons. Therefore, each (part of the) invisible and visible (creation) is bound to render praise to those who keep it prosperous. Among these, the creatures of this world are bound to be thankful to each of those who cause (them) to prosper, for the proportionate power pertaining to each (kind of) prosperity. Hence, the praises and thanks rendered to the Ijads pertaining to the invisible and visible (worlds) are (so rendered) because of their relation to the original Creator.*

* The true reason for the praise and thanks which we Zoroastrians render, while praying to the holy Self-existent, to the Amés'aspands and other Ijads, in accordance with the precepts contained in the Avéstá, is here pointed out. The powers and attributes possessed by the Amés'aspands and Ijads are bestowed upon them by the holy Ahúrmazd, and the possession of those powers and attributes entitles them to the praises and thanks of man. If they did not possess the powers and attributes of Ahúrmazd they would not be deserving of any praise

Exposition in the good religion regarding the removal from the world of injurious hardships. (۹۲) 1

2 Be it known that, the head of the people, the king, should, in virtue of (his) rule, manifest an anxiety to remove from the world every injurious hardship that may be found therein ; that thus he may show much love towards the holy Ḍáḍár. But if this (hardship) should appear anywhere, and he be unable, singly, to put a stop to it, or, should show no solicitude about it, or, should be unable to understand (the remedy for) it, then, that (king), who is incapable of prevailing over evil and is weak, and does not know (the remedies for) it, is manifestly unfit to administer justice of any kind : therefore, (it behoves other) rulers to war with him for the sake of justice.

---

or thanks, from man. Why then should the praises of the Ijads and Amés'aspands be not reckoned to be the praises of God ? The holy Ahúrmazd has, in the Avéstá declared to our holy prophet :

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

i. e. He who, for the purpose of hindering darkness, Ḍévs born of darkness, robbers and highwaymen, sorcerers, and Peris, and other injurious pests, invokes the shining, immortal and swift-walking Sun, invokes the holy Ahúrmazd.

TIR YES'T, XVI, 50.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

i. e. I have created O Spétman Zartos't the Star Tis'tar, who is as worthy of being worshipped, prayed to, gratified, and praised, as I am myself.

From these and similar other passages in the Avésta it is apparent that God has commanded us to praise and invoke the Ijads and the Amés'aspands, because His powers are lodged in them ; and it is for this reason that He considers their praise and invokation to be His.

1 **Exposition in the good religion regarding injury to the earth. (۹۳)**

2 Be it known that, as air moves about in the body of man, so it always moves about within the earth for its improvement; and as there is a passage in the body of man for the air to pass out and in which it moves, so is it with the earth. As, owing to the passage in the body for the movement of air, the body lives, and as, when the air finds no passage in any direction, the body perishes, so, a state of things similar to that of the body happens when the passage in the earth is stopped up. As injury is caused in the body by irregular ways of behaviour productive of change, so when the passage of air is stopped in the earth by contrary movements, injury is caused, in the direction in which the passage of air, is stopped, owing to no vent being found by it: (injury), such as was caused by that sorcerer Afrásiáb the Túr, by means of sorcery in rendering large tracts of fertile land unwatered, uninhabited and desolate. Again, it is made known in the exposition of the good religion that the air within the earth is always heated by fire and that it rushes up from below, causing injury thereby (to the earth) and splitting it into two parts. As in the body of man wind is known to be raised up by fire, so (from a similar cause operating) in the earth, earthquakes and (other) injuries are caused.* Therefore, every thing retains its ordered

* A similar account is contained in the Zorépástán, a Persian work, containing a translation of a disquisition in the Péhlwi language addressed by Zoroaster to the king of Hindústhán. The translation was made, by the orders of Nos'erwán the Just, by A'zarpajoh, a disciple of the wise Abúzarchméhr, the minister of Nos'erwán.

زورهٔ تف دود آمیزي که درکودهاي زیر زمین هویدا گردد و زوري
در او پیدا گردد و گاهی که تفهای پی‌درپی اورا مدد دهد جاي استادن

condition, because of the (just) proportion of these, (fire and air): And it is injured by a want of proportion. Hence it is declared in the religion, that the creation is kept in order, when the good invisible power prevails; and in disorder, when the evil invisible power prevails. The birth of Fire depends upon Air, and the mover of Air is fire; if they are in their proper proportions, through Air, Fire has life and birth; and through Fire, Air has the power of motion. And owing to them, improveable things remain in safety and ease. And those things in which they are ill-proportioned,—things that are improveable by Fire and Air, such as, the earth, water, trees, cattle and men,—suffer injury, when in their constitution Fire is weaker in its force than Air, or, when the power of Fire to raise up the Air is impaired.

Exposition in the good religion regarding remaining aloof (from certain things) in accordance with the precepts of the Paoiriodake's'io.* (۹۴) 1

Be it known that the Creator disapproves of evil things; 2
therefore (we) ought to keep aloof from any place where evil

ندارد زوری کند تا زمین بشگافد و ازان کودبدر جهد و آن زمین گاهی
که زمین خشک بستهٔ بود با زمین بالای سنگستان شگافتن تف دود
آمیز و بیرون آمدن ازانجا نهٔکاریست آسان و آن تف از مدد نخست
از خود جنبشي کند و انگاه برخی ازان زمین‌را بجنبش آرد خرد این
جنبش‌را زمین لرز می‌شمارد و آن تف دود آمیز پرزور که زمین‌را بلرزاند
گوشهٔ از زمین‌را بشگافد

i. e. When heat accompanied with vapour is collected within the interior of the earth, a kind of force is generated within it; and when on the continuous, application of heat, the vapour finds no room to contain itself, it exerts a power, in consequence of which the earth bursts and the hot vapour issues out through the rent. And, if at any time, the earth happens to be dry, it becomes very difficult for the vapour accompanied with the heat of fire to rend asunder the superincumbent stony ground and to issue out, and the movements which the heat of the fire makes, at the time, with the help of nature, to issue out, shake the earth to some extent: this shaking we know by the name of earthquake; and when the powerful force of the heat of fire accompanied with vapour shakes the earth, it rends some portion of the interior of the earth.

* The epithet *Paoiriodakēs'io* signifies "the believers in the first religion".

things are. God is not the bestower of those things which he dislikes, consequently such things ought not to be considered superior, and (we) ought to keep aloof from them. Man ought to keep aloof from (attempting) to understand those
3 things which God (alone) understands. (A man) ought to keep aloof from a thing which he knows to belong to another, but which he likes ; and (he) ought not to do (any thing) that is very injurious, and ought not to attach importance to it. The Lord Creator is full of goodness towards man, in various ways; therefore, a man ought to keep aloof from a thing, which, though it is intended for him (and) is suitable to him

---

and is applied to those inhabitants of Irán, who from the time of Gayomard to that of the holy Zartos't professed, the Mazdiasnian riligion, as appears from paragraph 2, Há XXIII of the Ijasné, quoted below :—

[illegible]
[illegible]
[illegible]

i. e. I here praise with love, the farohar of Gayomard, of the pure Zartos't, of Kaé Gús'tásp and of Isadvástar, the son of Zartos't, along with the pure farohars of all the *Paoiriodakés'*.

From the above passage from the Avéstá, it appears that the Mazdiasnians of Irán up to the time of our prophet Zoroaster were known by the name of Paoiriodakés'io ; and those who professed the Mazdiasnian Zoroastrian religion after the time of the prophet are styled *Nabánajdist* in the Avéstá : but in the time of the high-priest A'darbad Máráspand, who lived in the time of Ahúrmazd Shahpúr, the grandson of king Ardés'ér Bábakán, the disciples of Zoroaster and the dastúrs and mobéds who lived immediately after him, were called and known as *Paoiriodakés.*' The evidence on this point is found in the Péhlwi works written during the rule of the Sássánian dynasty. Moreover, the farohar of Dastúr A'darbád Máráspand is as a mark of honour, reckoned among those of the *Paeiriodakes'*, as appears from the following passage from the *A'friné Farvardégan,* which was composed in the time of king Nos'érwán the Just :

[illegible]
[illegible]

i. e. May the efficacy of this prayer reach the farohar of A'darbád Máráspand as well as the farohars of the Paoiriodakés' who are in heaven, and of the leaders of the religion.

Hence, the epithet Paoiriodakés' must be understood as applying to the disciples of Zoroaster and to Dastúrs learned in the religion.

is yet apt, in various ways, to raise up quarrels, and, apper-
tains to the wish to cause harm. God Himself has no wish 4
to cause harm; hence, (we) ought to keep aloof from such
(wishes). And if there be any one who does such deeds
(of harm) his wishes ought to be turned away (from them):
for, he who does not turn, the doer of such deeds, away from 5
his wishes, has similar wishes to those of that disreputable
(man). The passions of the Ḍévs, wolves, and *Khrafastras*
will not be turned away from warring with mankind and
from doing harm to the people of Ahúrmazḍ; hence, (we)
must keep aloof from them (*i. e.* the passions). Those 6
religious teachers who do not turn mankind back from doing
the immense harm appertaining to conduct like that of Ḍevs,
wolves, and *Khrafastras*, help them in this world, to
deficiency (in the next). Their religion, notwithstanding that
it is proper and safe (in other respects) is hostile towards man,
and impure, owing to deeds being done, like those of Ḍévs,
wolves and *Khrafastras*. The ways of a sinner cannot deliver
him from hell, owing to his harm-causing wishes; for the
harm doer's injurious and unjust wishes are not considered to
be the wishes of the holy Self-existent: therefore, it is not
proper to call them (the wishes) of the Father, the Creator of
the creation. And they cannot be so called according to law.

Exposition in the good religion regarding those in the invisible and the visible (world) who bear the mark of being the creatures of Ahu'rmazḍ. (૧૫) 1

Be it known that among the invisibles those who belong 2
to the Pure and the Good, are the Ijaḍs. Among the people
who have mixed with this world those who, keep themselves

eager to drive out (from them) the aims of the Evil-minded, which have reference to evil, and to turn themselves in the direction of the aims of the Wise, which have reference to good, are, with the help of the Ijaḍs, of the nature of cattle, and are marked as the creatures of Ahúrmazḍ. Among the invisibles
3 those who belong to the Bad are the Dévs. Among the people of this world those, who are not eager to keep evil at a distance from themselves and to turn themselves towards good, are, with the help of Ḍévs, like wolves ; and like wolves and *Khrafastars* bear no mark of being the creatures of Ahúrmazḍ. Therefore, it is not proper to consider such (men) as the creatures of Ahúrmazḍ.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the assurances resulting from good and bad government, and the indications derived therefrom as to the time of the Beginning and the End (mentioned) in the good religion. (۹۹)**

---

2 Be it known that, in good government there is assurance (to people) of wisdom, truth and goodness; therefore, the times (of such government) are the times of the Ijaḍ's. Through it justice spreads among, and prosperity and good help is obtained by, the people of the world. In it there is intelligence, truthfulness, and excellence. And wise and truthful men and men possessing other virtues, obtain greatness and high rank ; and, those who are fitted for inferior rank, obtain inferior rank ; and the king confers authority upon wise persons. Hence, a great many men obtain ease and happiness, and thus this world becomes worthy of the Spénámino. And such (a government) is considered as the blessed beginning of the reign of Ahúrmazḍ at the End. (For, at the

End, the pure Ahúrmazḍ will) thus fully reduce the Blemish-
giver, and prevent his (the Blemish-giver's) original power from
being infused (into people), and accomplish the final reformation
of the world. In a badly governed kingdom there is assurance 3
of evil-mindedness, untruthfulness, and vice : hence, its times
are the times of the Ḍévs. (For), through it oppression,
the happiness of an evil income, and desolation are made
manifest in the world. In it there is evil-mindedness,
deceit, and immorality. And evil-minded persons, deceivers
and other immoral men obtain much greatness, and people of
low rank obtain the honour due to holy men. And the king
confers authority upon evil-minded persons. Hence, a great
many persons have to suffer hardship and pain. And thus,
this world becomes suited for the Ghanámino. Such (a king-
dom) is considered as the beginning of the (evil) dispensation
of the oppressive reign of the Ghanámino. And it is declared
in the religion that at the End every one who makes such a
beginning will receive spontaneously harm as a reward.
Therefore the religion of those religious teachers who incul- 4
cate the practices and the (mode of) government of a bad
kingdom, is akin to the ways of a bad kingdom. And as the
practices of a bad kingdom are hurtful to the people, they
ought to be considered wicked.

**Exposition in the good religion regarding the (different) descrip- 1
tions of men, and the best and the worst descriptions
among them. (۱۷)**

Be it known that, there are men of these four descrip- 2
tions: those that love the soul and behave well; those that
have wishes regarding the body and behave ill; those that
love the soul, but are evil in their ways; and, those that have

3 evil wishes, but behave well. Of these he who loves the
soul and behaves well is the best (man); for, thus the path of
deliverance (from hell) is kept open, and the pains (of hell) are
4 shut off. (The man) whose wishes pertain to the body and
who behaves in an evil manner, is of a perverse nature and
is the worst (man); for, thus the path of harm is kept open
5 and the path of deliverance (from hell) is shut up. (The
man) who loves the soul, but is evil of ways, and (the man)
who has evil wishes, but behaves well, are of a middle rank
(between the above two); for, (the man) of evil ways that
loves the soul, owing to the love for the soul; (and similarly,
(the man) of evil wishes that behaves well, owing to good
behaviour, may perchance obtain deliverance from hell:
moreover, on this subject, it is declared by Paoiriodakés'
Dastúrs that, men are always able to become pure, (i. e.
deserving of being delivered from hell) through religion; for,
as (a person) belonging to the good way (and) the good religion, does, while professing the religion, deeds pertaining to evil wishes, and owing to such deeds pertaining to evil wishes stands in danger of hardship in the invisible world, so if an infidel person belonging to the evil way should do deeds manifesting an affection for the soul, then, owing to such deeds of affection towards the soul, he may obtain deliverance in the invisible world.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the subject that the capital of that kingdom is shining with light whose people are being civilised in the best manner possible and where innumerable civilised people confer benefits on the king. (۹۸)**

---

2 Be it known that, he who is highly skilled in the arts is

best deserving of exercising dominion over every person in the world. And he is of superior rank, because many persons, through him, obtain the good reward of truthfulness and goodness, and are punished for wickedness. In consequence of this all (men), in boundless ways, become desirous for what is good and wish to keep aloof from wickedness. And hence, the world, owing to righteous actions, improves. And thus the ruler of the state becomes worthy of honour, (and) of fitting reward, and obtains (high) dignities. If any one of the officers of state, has such good wishes as God approves of, is a good reformer (of the people), brings into force such laws as cause benefit to the state, and approves himself as a ruler who acts in accordance with the commands of the religion, he, owing to his ever exalted and superior actions, is pure of soul and of good name. And, owing to his good attribute of obedience to God; to his improvement of others through deeds of righteousness and abstention from sin, and rendering their souls righteous; and his opening the Chinwaḍ bridge* for other holy people, who think what is good, speak what is good and do what is good; he mixes up his untainted nature with light. (*i. e.* he makes for himself a place among the Ijaḍs, the Amés'áspanḍs and the pure spirits in the shining paradise.)

* It is said in our religious books that when a person departs from this world, if he is righteous and truthful, the miraculous passage for entrance into the invisible world, known by the name of the Chinwaḍ bridge, opens and widens, and his soul passes over it with ease into its appointed heavenly mansion: but, if he is sinful and untruthful, this passage contracts to the dimensions of the edge of a knife, and he cannot pass over it, but being compelled to do so he falls over into the abyss below and is thence carried off as a prisoner to the place of torment, hell. (Vide Westergaard's edition of the Zend Avésta, Vendidád XIX, 29 and 30; the answer to the 20th question in the Dádástáné Dini; and paras 1 and 2, chapter V, of the Pehlwi Viráf náméh edited by Dr. Martin Haug).

1 **Exposition in the good religion as to who can be said to be possessed of sense. (۹۹)**

2 Be it known that in accordance with what is contained in the religion, that man ought to be considered as possessed of sense who utters wise words, performs righteous deeds worthy of being approved by good conscience, is industrious in discerning what is for the benefit of the creation of Ahúrmazd, is pure in the worship of God, encourages with good advice those who recite the Máthré, and knows how to perform well the functions of leader and religious teacher.

1 Exposition in the good religion regarding those (men) who are strong and those who are not strong. (۱۰۰)

2 Be it known that, he is (truly) strong who is possessed of proper strength.* Man becomes possessed of proper strength by doing as much righteousness as possible, through the means of righteousness pertaining to Ahúrmazd, and by not committing sin through the means for sinfulness; and by
3 doing all other proper deeds pertaining to Ahúrmazd. Man becomes weak when he is possessed of improper strength.† And he becomes possessed of improper (strength) by committing as much sin as possible, through the means of sin (made known) by Ahúrmazd, and by not doing righteousness through the means (provided) for it, and by doing all other

* By proper strength is to be understood strength acquired through righteous conduct.

† By improper strength is to be understood the evil power, hurtful to himself, acquired by man through sinful conduct.

improper deeds in opposition to Ahúrmazḍ. And, having become unworthy, such a man does not resemble those (good men) who are, have been, and will be, but, is, among them, one without wisdom, without goodness, without a body,* and, without (good) fortune.†

Exposition in the good religion regarding the selection by Ḍa'ḍa'r Ahu'rmazḍ of Zarthu's'ṭra Spiṭma'n of the honourable farohar to be the prophet of the Mazḍiasnian religion on account of his excellence. (1·1) 1

Be it known that, Ḍáḍár Ahúrmazḍ, from among the entire corporeal world, approved most, on account of his good qualities, Zarthús'ṭra Spiṭmán of the venerable farohar, to be the prophet of the Mazḍiasnian religion. Among many (qualities), he was possessed of consummate thought, of a perfect intellect, had the highest appreciation of the Mazḍiasnian religion, (and) was superior to all in good thoughts, good words, and good deeds. And (he) was able to remove the miseries of the dumb, crippled, and necessitous good creation, and recommended (others) to do the same; and (he) possessed the power of keeping (men) aloof from sin, of securing the (good) will (of Ahúrmazḍ), of adopting means to render 2

* i. e. Such a man may be considered to have never been born into this world, having failed to render himself worthy of the superior happiness of the next world through good deeds and piety.

† Without (good) fortune in that he is deprived of the happiness of paradise and the eternal life of honour which is the reward of the righteous in the next world.

constant help to pious (men), of destroying the Blemish-giver, and of (doing) every (other) thing.*

---

* Besides the above, the following praises of the pure Zartos't are contained in paras 88 to 94 of the Farvardin Yas't :—

i. e. The holy farohar of the pure Zartos't Spitmán praise we ; who thought the best of good thoughts, spoke the best of good words, and did the best of good

Exposition in the good religion regarding the benefits that the establishment of the Mazdiasnian religion has caused to the past, the present, and the future generations of the world. (۱۰۲) 1

Be it known that, the past (generation of) people acquired the benefits of the Mazdiasnian religion by praising 2

deeds ; who was the highest priest, the greatest warrior [a], the best husbandman, [b] and the greatest prophet. Who imparted the best knowledge about things invisible. Through whom men obtained the strength pertaining to the coming world ; truth ; the word ; and the knowledge of all the good things, adorned with truth, created by Ahúrmazd, and, of the words pertaining to His rule. Who, as the highest priest, warrior, and increase-causing husbandman, in various ways, turned (away) from Dévs and ignorant men the wheels [c] pertaining to them. Who praised purity in the best manner among the living creation of this world, and, chose the Mazdiasnian religion which contains laws and rules and drives away the Dévs, and by means of it destroyed the Dévs : who spoke in the best manner, among the people of this world, the words in the religion of Ahúrmazd for driving away the Dévs ; and published among the people of this world the words in the religion of Ahúrmazd for the removal of Dévs. Who mentioned well to the entire corporeal world all the ways of the Dévs, unworthy of belief and of praise. Who, owing to his good life and belief in the old religion, was considered to be powerful, among the people of the city. Through whom have been heard all truthful words, worthy of being explained, in which, he, as the guide of the people of the world, for this and the coming world, praised truth, which is the highest, the best, and the most excellent thing, and, promulgated that religion which was the best of all the current religions. Who was chosen, on account of his continuing the work of stirring up (people) with all his heart and soul to thoughts (of the religion), by the Amés'aspands possessed of all good wishes and good choice, as the augmentor of faith (in the religion), and the guide of people in this and the coming world, and the praiser of truth which is the highest, the best and the most excellent thing, and the promulgator of the best of all current religions (the Mazdiasnian religion). Through whose knowledge, and discourse water and vegetation became eager and growing. Owing to whose knowledge and discourse the whole creation that follows (the precepts of) the Spénámino uttered (these) joyful words :—For our good is born such a priest as Zartos't Spitmán : that Zartos't will remember us with (the) strength (of Hóm and Jivánm), and with tied up Bars'am, and will henceforward cause, through the good Mazdiasnian religion, all the seven *kés'wars* to flourish.

---

a. i. e. One who smites the Dévs, and suppresses evil passions and wickedness.

b. i. e. One who encourages virtue and thereby gives satisfaction to God the soul of the world.

c. i. e. The devices of wickedness.

its prophet Zarthus'tra Spitmán of the venerable farohar for smiting the bodies of the Dévs, and by first accepting him (as a prophet). And happiness and advantage was caused thereby to the people of the world. And even now, owing to that, there is advantage to the people of the world, improvement (as regards the next world) in various ways, companionship with gain, the securing of purity by other good people, the preservation of the fire of Ahúrmazd, and the remembrance
3 of the Ijads, by the people of the world. Future (generations of) people of the world will receive benefits by forming relations with Hos'étar* referred to by Zartost, and from the destruction by him of prototypes resembling wolves, and from
4 the powerlessness, at the time, of Faréhbút and Aibébút: And (they) will receive benefits from their relations with Hosétarmáh* referred to by Zartos't, and the destruction through him of prototypes resembling (animals) that sting, and the
5 disappearance, at the time, of hunger and thirst. And it is declared in the religion that owing to the connection with Sos'ios* referred to by Zartos't, and the destruction by him at the time, of the prototype of A's'moghs, and the impairnent of (the power) of old age and of pestilence, the work of Fras'okant and of resurrection, that has reference to the final constitution (of man), will be accomplished.

---

* Our prophet Zartos't has predicted that three prophets bearing the respective names of Hos'étar, Hos'étarmah, and Sos'ios' will be born in the world and will spread the Mazdiasnian Zoroastrian religion over the world. These prophets, when born, will accomplish the several works mentioned in the text.

દીનકર્દ કેતાબનાં બીજાં દફતરના અગતજોગ લોગતોની શબ્દકોષ.

GLOSSARY OF SELECT TERMS.

[illegible]

[illegible]=[illegible] અભાવસૂચક અવ્યય; આ એ અવ્યય નાંમ તથા વિશેષણની આગલ વારેઘડીએ મેલઆમાં આવેછે, અને તેહનો અર્થ વગર, સીવાએ; ઉલટું, ગેરવાજબી; નહી; હેવો થાએછે; પણ જે નાંમ અથવા વિશેષણનો પેહલો અખશર સ્વર હોએયતો તેહની આગલ [illegible] ને બદલે [illegible]=[illegible] વપરાએછે. એને મલતો અવસ્તામાં [illegible] અથવા [illegible] તથા સંસકરીતમાં अ અથવા अन् આવેછે, અને તેમ આપણી હાલની ચાલુ ગુજરાતીમાં પણ તે વપરાએછે. *Privative particle.* This particle is frequently prefixed to substantives and adjectives, and signifies: without, except, opposite, unjust, no. When prefixed to substantives and adjectives begining with a vowel, the [illegible] is changed to [illegible]=[illegible]. It corresponds to the [illegible] and [illegible] of the Avéstá and to अ and अन् in Sanskrit and Gújrati.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. મેહનત, તસદી, સખતી. (અવ૦ [illegible] સખતી, મેહનત.) *n.* Trouble, toil, pains, labour.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. ભાષણ, અથવા ભાષાંણુ, વાઅજ. (અવ૦ [illegible], સં૦ वाच, Speech, speaking. [illegible] ક્રિ. ભાષણ કરવું, બોધ આપવો. વિ૦ ભાષણ કરનાર, બોધ આપનાર. ક્રિ. વિ. ભાષણને લીધે, બોધ કરવાએ.) *n.* A speech, a sermon, an oration. ([illegible] *v.* To make a speech, to preach, to admonish. *a.* A speaker, a preacher. *ad.* owing to a speech; by means of a sermon.)

[illegible]=[illegible] નાં. એરવદ, એટલેજે જે કોઈ જરતોશતી નાવર થાએલો હોએ, ઇઆ નાવર તથા મરાતેબ થાઈને અથોરનાંન તરીકેનો હક ધરાવતો હોએ તે. પારસી ઉપાધ્યો, પારસીનો ગુરૂ. (અવ૦ [illegible] [illegible] ઉપરથી. જો કે ઘણોખરો [illegible] બોલ 'આદાના તાબેદાર' અને [illegible] બોલ 'કુફર' ને સારૂ વપરાએલોછે, પણ તેહની ઓલી સહમજ આપવા સારૂં ગએઆં ૪૫૦ વરસ ઉપર સદદૈ

નજમ નામની કેતાબમાં દસતુર શેહમરદ મલેકશાહે ئیر નો અર્થ 'કુસ્તી બાંધનાર' નો અને انیر નો અર્થ 'નહી કુસ્તી બાંધનાર'નો કરેઓછે. જેમકે:—

افیران و ایران نداني اگر
بگویم که یابي از یشان خبر
انیران نهبندند کستي ز داد
ولي بست ایران بروي کشاد

n. An *Erwad, i. e.* A Zoroastrian who has undergone the requisite ceremony for becoming a *Náwar,* or, one who being a *Nàwar* and *Marátib* is privileged to be an Athornán; a Parsi priest.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. સાહેતા, મદદ, આસરે. (અવ० [illegible] મદદ, માંના ૩ ને ૧ થાએને; ફા० یاوری અથવા یاری) *n.* Help, assistance, support.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. વિસ્વાસ, ભરોસો, યકીન. (અવ० [illegible] ઓસ્તવાર; ફા० اوستام અથવા اوستان) *n.* confidence, faith, reliance.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. હીનપસ્તી, નાંમોશી. *n.* disgrace, ignominy, dishonour, shame.

[illegible]=[illegible] નાં. તખત, પાએતખત. (ફા० اورنگ) *n.* A throne.

[illegible]=[illegible] નાં. લોક, આલમ, ખંલક. (જુઓ પેહલાં દફતરની શબ્દકોષની અંદર [illegible]=[illegible] બોલ.) *n.* The people, populace, mankind.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. જેમ, મીસાલે, માફક. (ફા० اندازه) *ad.* As, like, in the same manner as.

[illegible]=[illegible] નાં. ભાઈ. (Chaldy. אָח, Targ. אָח, Heb אָח, Aram. אח, Ar. اخ *brother.*) *n.* A brother.

[illegible]=[illegible] નાં. બેહન, બેહેન. (Chald. אֲחָת, Heb. אָחוֹת, Aram. אֲחָת, Syr. ܚܬܐ, Ar. اخت *sister.*) *n.* A sister.

[illegible]=[illegible] નાં. બેહેન, બેહન. (આએ શબ્દની સેવટે વધેલો [illegible] પ્રત્ય, જેમ [illegible], [illegible] બોલોમાં [illegible] પ્રત્ય, અવ० [illegible], [illegible] ના [illegible] પ્રત્ય ઉપરથી વપરાએલોછે, તેમ આએ બોલમાં અવ० [illegible] 'બેહેન' શબ્દની સેવટે વપરાએલો [illegible] વાપરેઆમાં આવેલો હોએ એવું ધારેઆમાં આવેછે.) *n.* A sister.

[illegible]=[illegible] વિ. હાલતવાલું, હાલતને લગતું. ક્રિ. વિ. અન્તકરણથી. (અવ० [illegible] existence.) *a.* Being in a condition, circumstanced, having relation to the state or condition. *ad.* conscientiously, cordially.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. અન્તકરણથી, દીલોજાંનથી. *ad.* Cordially, heartily.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. બદબખતી, નેહસીઅત. (અવ० [illegible] બુરૂં, અને [illegible] નસીબ, ઉપરથી.) *n.* misfortune, ill-luck.

[illegible]=[illegible] વિ. નાપસંદ, નહી પસંદ કરવાજોગ; ૨. ખરાબ, નઠારૂં. (ન + [illegible], અવ૦ [illegible] પસંદ કરવું, ફા૦ گزیدن) *a.* Not fit to be approved. 2. evil, bad.

[illegible]=[illegible] વિ. મુગું, વાચા વગરનું. (ન + [illegible], અવ૦ ન + [illegible] ઉપરથી.) *a.* Dumb.

[illegible]=[illegible] શ. અ. શુધી, તુલીક, લગી. ઉભ. અ. જાંહવેર, જાંહશુધી; તાંહવેર, તાંહલગી. (Chald. [illegible], Heb. અને Aram. [illegible] unto, till, until, more emphatic is [illegible], [illegible]) *prep.* up to, as far as, until. *conj.* As long as, so long as, as far as, until.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. દુર, વેગલું, એહલાએદું. ક્રિ. દુર રેહવું, વેગલું રેહવું. (આએ બોલ અસલમાં [illegible] છે, પણ તેહની આગલ વધારાનો [illegible] આવીને તે [illegible] થએલો છે. એની ઉતપતી અવસ્તાના [illegible] બોલ ઉપરથી થએલીછે, એને મલતો ફા૦ دور અને સં૦ દુર, મલેછે.) *ad.* Aloof, separate, at a distance. *v.* To keep aloof, to keep at a distance.

[illegible]=[illegible] નાં. કુફર, નાસ્તિક. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* An infidel, atheist.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. બદબખ્તી, કમનસીબી, અભાગ. (અવ૦ ન + [illegible] ભાગ પાડવો, વેહચવું, બખશવું. [illegible] ભાગ, વાંટો.) *n.* Ill-luck, misfortune, evil fortune.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. આદમી, માણસ, (એોરત યા મરદ કોઈબી.) (Chald. [illegible] def. [illegible], [illegible], Aram. [illegible] એનેજ મલતા શબ્દો Syr. તથા Heb. માં મલેછે. Ar. إنسان) *n.* Mankind, men and women.

[illegible]=[illegible] વિ. દુઃખકારક, દુઃખ ભરેલું, ભયંકાર. (Chald. [illegible] *to be painful, dangerous. (Part-pass.* [illegible] *m.* [illegible] f.) *a.* Painful, afflictive, terrific.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible]=[illegible] ભા. નાં. મોહટપણું, મોહટાઇ, ચહડતો દરજ્જો. ક્રિ. વિ. વધારે, જીઆદે, ઘણું, અધિક, વધતું. *n.* Greatness, superiority. *ad.* more, in excess, in a greater degree.

[illegible]=[illegible] નાં. માએ, માતા, જણતી. (Chald. Heb. [illegible], Syr. [illegible], Ar. أم અથવા إم) *n.* A mother.

[illegible]=[illegible] નાં. માએ, માતા, માવતર. ([illegible] = [illegible] ને [illegible] પ્રતે લાગીને.) *n.* A mother.

[illegible]=[illegible] ન. ઉભ. અવ્ય. મુતલક નહી, કંઈજ નહી. (અવ૦ [illegible] અને [illegible] ઉપરથી; [illegible] + [illegible] નો કાંઈએક ફેરફાર થાઇને બનેલો ઇમલો.) *neg. conj.* Not at all, nothing.

[illegible]=[illegible] વિ. દુઃખકારક બદન, ઇજા વાલી જાત, ખરાબ બદન વાલું, એબદાર કાએઆ વાલું. *a.* A body subject to pain, a constitution liable to harm, a defective constitution.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉલટું, કાએદા વિરૂધ, આડી ચાલનું. *a.* Illegal against rule, perverse.

[Pahlavi]=[Pahlavi] અથવા [Pahlavi] વિ. Aram-એરાંમ, અથવા અરમનીઆ (Aramaea ફા૦ ارمنیه) નો રેહવાસી, એટલેકે અરમાંની. આગલા વખતમાં રુમાંનીઓ આએ દેશમાં આવીને વસેલા હતા તે ઉપરથી આએ નાંમ જેમ અરમાંનીને તેમજ રૂમીઓને આપણા લોકોએ આપેલુંછે. અને તે વીશેની સાબેતી પાદશાહ સેકન્દરની ઓલખ જાબજા ઉપલે નાંમે પેહલવી પુસતકોમાં આપીછે તે ઉપરથી આપણુને મલેછે. *a.* An inhabitant of Armenia, an Armenian. This designation is applied to Armenians as well as to Rumis from the fact of the latter having settled in Armenia in ancient times. This is evident from Alexander the Great being frequently mentioned in Pehlwi works under this appellation.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. આખરશને લગતો ઉપાએ, સેવટને લગતો એલાજ. ([Pahlavi]+[Pahlavi], Chald. עבידה divine service. અવ૦ [Avestan] ઉપાએ; ઉપરથી.) *n.* A remedy for the End, a means calculated for use on the day of judgment.

[Pahlavi] [Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. નાં. ઉતરતી હાલત, નબલી દસા, પડતી દસા. (અવ૦ [Avestan]+[Avestan] ઉપરથી.) *n.* Fallen fortunes, declining day.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. નાં. ઉજડ હાલત, વેરાંની, આબાદી તથા વસ્તી અથવા વનસ્પતી વગરની હાલત. (ફા૦ ویرانی) *n.* Desoeate, barren, steril and uninhabited.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. માફ કરનાર, દરગુજર કરનાર, કોઇએ કરેલી તકસીરની તરફ મોહડું દીલ બતલાવનાર. (અવ૦ [Avestan]+[Avestan] બખશવું; પા૦ [Pahlavi], ફા૦ اوخشیدار) *a.* One who pardons, one who forgives, one who magnanimously overlooks faults committed.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. ખચ્ચર. (ફા૦ استر) *n* A mule.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. કાએઆ, શરીર, બદન, તન. (અવ૦ [Avestan] તન.) *n.* Body, the physical constitution.

[Pahlavi]=[Pahlavi] અથવા [Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. આસમાન, આકાશ. (અવ૦ [Avestan], ફા૦ آسمان) *n.* The heavens, the sky, the firmament.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. બાંધવું, કેદ કરવું. ૨. અટકાવવું; બંધ કરવું. ([Avestan] = [Avestan] સં૰શ. ૩-૧; Chald. אסר *to bind together, fetter, make fast,* with cords, chains. *to put in prison* generally, even if not fetters. 2. *to bind, to put* horses *to,* generally *to yoke* or harness. 3. *to bind* i.e. to put a binding on oneself, in the sense of *to vow not to do a thing*; camp. Aram. אסר, Syr. إسر, Heb. אסר, Ar. أَسَرَ) *v.* To bind, to imprison. 2. to put a stop to, to prevent.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. સરદાર, ધરમનો વડો, વડો ધરમગુરુ, દસતુરાંન દસતુર. (અવ૦ [Avestan] સાહેબ, સરદાર.) *n.* The head priest, the high priest.

[illegible]

[illegible] = [illegible] વિ. મદદ કરવાની ઇચ્છા રાખનાર, સાહેતા આપવાનો શોક ધરાવનાર. (અવસ્તા [illegible] + [illegible] + [illegible] ઉપરથી.) *a.* One having the wish to assist, one desirous of helping, helpful.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. મદદ, સાહેતા, પુરતી, કુમક. (અવ૦ [illegible] મદદ, ફા૦ یا , یا અથવા یار) *n.* Assistance, help, support.

[illegible], [illegible] = [illegible] વિ. જાતી, ખુદ, પોતાનું. ૨. બેહશતી, બેહશતને લગતું. ૩. ખોદાઈ, અહુરમજ્દને લગતું. (અવ૦ [illegible]) *a.* Peculiar, innate, one's own. 2. Divine, heavenly. 3. Divine, pertaining to Ahúrmazd,

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. સંબંધ, દોસ્તી, મીતરાચારી. (અવ૦ [illegible] મીતરાચારી; ફા૦ آشتی) *n.* Friendship, relationship.

[illegible] = [illegible] વિ. ચાહશોક કરનારૂં, એરાદો રાખનારૂં, ઉલટ કરનારૂં. ૨. જીનદગી ગુજારનારૂં, હયાતી ભોગવનારૂં. (અવ૦ [illegible]; ફા૦ آهنگ) *a.* Fond, desirous. 2. Living, animated, possessed of life.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. હાએ અફશોસ કરવો, હાએહાએ કરવી. (Chald. אָהּ ah! alas! woe!, Heb. אָהּ, ફા૦ آه) *v.* To bewail, to lament.

[illegible] = [illegible] વિ. હલકે દરજ્જેનું, કમઅસીલ, નીચ, હલકું, નીચું. (Chald. אָחֳרָן later race.) *a.* Of inferior station, low, mean, vulgar.

[illegible] = [illegible] ક્રિ.વિ. છુટકારો આપીને, છુટકારો પામેલું બનાવીને. *ad.* Having liberated, having released, having rendered free.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. પરહેજગારી, પવીતરાઈ, પાપથી દુરી, નીર્દોષપણું, બેગુનાહી. *n.* Holiness, sanctity, freedom from sin, innocence.

[illegible] = [illegible] નાં. લોભની પ્રસ્તેશ, લોભના દેવની માંનતા. *n.* Worship of avarice, devotion to the demon of avarice.

[illegible]

[illegible] = [illegible] ભુ. કૃ. બોડેલું, બોરકું કરેલું. ([illegible] બોડવું, બોરકું કરવું. ફા૰ استردن) *v.* Shaven, shorn.

[Pahlavi]

[Pahlavi] = [Pahlavi] નાં. વર, ધણી, ભતાર, માંટી, ખાવંદ, સ્વામી, પતિ. ૨. ઘર ધણી, ઘરનો માલિક. (અવ૦ [Pahlavi] ઘર, [Pahlavi] ખુદ, માલિક; ઉપરથી ફા૦ کدخدا) *n.* A husband. 2. The head of the house, a householder.

[Pahlavi] = [Pahlavi] ક્રિ. વિ. ઘરધણીઆંણીને વાસ્તેનું (કાંમ અથવા વસ્તુ) ([Pahlavi] ઘરધણીઆંણી. + [Pahlavi], ફા૦ کدبانوئ) *ad.* That which pertains to the lady of the house.

[Pahlavi] = [Pahlavi] વિ. જુઠું, ખોટું, ખોટું. ૨. બનાવટી, ખોટું ઉભું કીધેલું. (ભા. નાં. [Pahlavi] = [Pahlavi] જુઠાંણું, ખોટારૂં, ખોટાપણું. Chald. כְּדַב def. כַּדְבָא, Heb. כָּזָב, Syr. كَذْبا, Ar. كَذِبٌ a lie, lying. Aram. כְּדַב to lie, to dissemble.) *a.* False, untrue. 2. Got up, manufactured as opposed to genuine.

[Pahlavi] = [Pahlavi] વિ. થોડું, જરા, અલ્પ. ૨. નાંહનું, ઓછું. ૩. અધુરૂં, કમી, અપૂર્ણ. (અવ૦ [Pahlavi], ફા૦ کم) *a.* little, small, diminutive. 2. Small in size, small in quantity. 3. Incomplete, defective, wanting.

[Pahlavi] = [Pahlavi] ક્રિ. આવાજ મારવો, પોકાર કરવો. ૨. કેહવું. ૩. વખાંણ કરવી. ૪. મોહોટે આવાજે વાંચવું. (Chald. קְרָא *to cry, to raise the voice loud,* of animals or men, *to call to, to announce, to preach, to praise; to worship; to read aloud.* Heb. קָרָא, Aram. קְרָא, Syr. قَرا, Ar. قرا) *v.* To cry aloud, to vociferate. 2. to speak. 3. to praise. 4. to read aloud.

[Pahlavi] = [Pahlavi] ભા. નાં. વીચાર સકતી, સ્મરણ સકતિ, યાદ, ફાંમ. (ફા૦ کیرر) *n.* The faculty of thinking, memory, recollection.

[Pahlavi] = [Pahlavi] નાં. તરફ, ગમ, બાજુ. ૨. પક્ષ, તરફેન. *n.* Towards, on the side. 2. Attachment to a side or party.

[Pahlavi]

[Pahlavi] = [Pahlavi] નાં. કારીગરી, યુકતિ, હિકમત, કસબ, હુનર. (ફા૦ کاریگری) *n.* Skill, art, workmanship.

[Pahlavi] = [Pahlavi] વિ. દલેર, હીમતવાંન, બાહદુર. (ભા. નાં. [Pahlavi], ફા૦ [illegible]) *a.* Brave, courageous.

[illegible]=[illegible] નાં. ગધેડું, ખર, સંબકર્ણ, ધવેડું. (Chald. חֲמָרָא, חַמְרָא, חֲמַר, Syr. خمرا, Heb. חֲמוֹר, Ar. حمار) *n.* An ass, a donkey.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. જુદું પાડવું. વિભાગ કરવો. ૨. બખશવું, હીસ્સો આપવો, વેહચવું. (Chald. חֲלַק *to separate, divide ; 2. To divide into parts, to distribute ;* Heb. חָלַק, Ar. خلق) *v.* To divide, to separate 2. To grant, to give a share, to distribute.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. લગણને લગતી સગાઇ, શાદીના ગાંઠનું બંધારણ. ૨. સંબંધ, મેલાપ, એરી. (અવ૦ [illegible]) *n.* Marriage, the relationship established by marriage. 2. Relationship, affinity.

[illegible]=[illegible] નાં. ઇંડું, બેદું. (ફા૦ خايه) *n.* An egg.

[illegible]=[illegible] વિ. નીચું, હલકું, પસ્ત દરજાવાલું, કમીનું. ([illegible]) *a.* Mean, low, of inferior rank.

[illegible]=[illegible] ભા.નાં. આપમતલબ. *n.* Selfinterest, Selfishness.

[illegible]

[illegible]=[illegible] વિ. ગુરૂજ ઉઠાવનાર, ગુરૂજ ઉચકનાર, ગુરૂજ રાખનાર. (અવ૦ [illegible] bearer of the club.) *a.* A bearer of a club, one who carries a battleaxe.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. ટોલો, કોમ, જમાત. (ફા૦ گروه) *n.* A tribe, a sect, a community.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. હમખીસ્તર થવું, ઓરત મરદે એક બીજા સાથે સોહબત કરવી. *v.* To have sexual congress, to cohabit.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. અનાજ ઉગાડવો; અનાજ રોપવો, અનાજ વાવ્વો, અનાજની ખેતી કરવી. (Chald. [illegible] *to cut through, to dig through* (the earth), with the plough. Whence [illegible] a *husbandman*, Heb. [illegible] *to cut through, to dig through ;* hence, to plough.) *v.* To grow corn, to sow grain, to cultivate grain.

[illegible]

[illegible] = [illegible] વિ. પરદા વાળું, ઢાંકણ સાથનું, બંધિયું. (Heb. [illegible] a prison, enclosure. From [illegible] *to enclose, to shut up.*) *a.* That which has a covering, encased, closed.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. આએપત, પાકત. (અવ૦ [illegible] to collect, to gather ઉપરથી. ફા૦ [illegible], સં૦ चि.) *n.* Income, revenue.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. વિ. કારણ કે, જેમકે. (ફા૦ [illegible]) *ad.* Because, as.

[illegible] = [illegible] વિ. મતલબને શહમજાવનાર, કારણ બતલાવનાર, સમજની સહમજ આપનાર. ([illegible] + [illegible], ફા૦ [illegible]) *a.* One who explains, an interpreter, an expounder.

[illegible] = [illegible] નાં. ચીનવદપુલનો રસ્તો, ચેનવદપુલનો મારગ. ૨. સવાબ અથવા ગુનાહનો બદલો મેળવવાને લગતો રસ્તો. (અવ૦ [illegible] + [illegible] ચાલવું, જવું, સીધારવું; ફા૦ گذر) *n.* The path over the Chinwad bridge, the bridge called the Chinwad. 2. The path connected with the obtaining of the reward of righteousness or the punishment for sin.

[illegible]

[illegible] = [illegible] નાં. બદી, દુષ્ટપણું. *n.* Evil, wickedness.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] નાં. અનાજ, અંન, ધાન્ય, દાણો. (Chald. [illegible] *a berry*, of the alive *a grain*, e.g. of wheat. *a corn, kernel.* Ar. جُرْجُر, Chald. [illegible] f. *seed-corn.* Syr. [illegible] *corn.*) *n.* Corn, grain.

[illegible]

[illegible] = [illegible] નાં. પુરૂષ, નર. ૨. નર જાતીનું. (Heb. זָכָר *m.* Origin. the *male-kind,* (that which penetrates,); next, *the male* (of man and beast), from which denom. Niph. [illegible] *to born a male.* Chald. דְּכַר, Syr. [illegible], Ar. ذَكَر; ક્રિ. વિ. [illegible],) *n.* A male. 2. Of the male kind.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. જનમ આપવો, જનમવું. ૨. રોપવું, બી વાવવું.

(Chald. זְרַע *to scatter seed, to sow,* to fructify. Nif. נִזְרַע *to be impregnated* (of a woman). Syr. زرع , Ar. زرع , Heb. זָרַע) *v.* To give birth to, to be born. 2. To plant, to sow.

[illegible] = [illegible] નાં. પીતરાઈ ભાઈ, સાવકો ભાઈ. *n.* A cousin, a step-brother.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] નાં. ઘાહ, ઘા, જખમ. (ફા० زخم , સં० जघ्नि; a sharp or offensive weapon.) *n.* A wound, a cut.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. ખરીદવું, ખરીદ કરવું, વેચાતું લેવું. ૨. વેચવું, વેચાતું આપવું. (Chald. זְבַן *to purchase, to gain.* Aram. זְבַן Syr. زبن , Heb. זָבַן ; Chald. זְקָא to attend to a thing.) *v.* To buy, to purchase. 2. to sell.

[illegible] = [illegible] નાં. ઓરત, ધણીઆણી. બાએડી. (ક્રિ. વિ. [illegible] = [illegible] ધણીઆણી તરીકે; ફા० زن) *n.* A woman, a female, a wife.

[illegible] = [illegible] વિ. નીચું, ઉંડું. ક્રિ. વિ. માથું નીચું નાખીને, નમીને. (અવ० [illegible], ફા० ژرف) *a.* Deep, low down. *ad.* Bending down the head, bowing.

[illegible] = [illegible] વિ. જુલમ પાંમેલું, જુલમ ખમેલું. (અવ० [illegible] જોલમ.) *a.* Oppressed, tyrannised over.

[illegible]

[illegible] = [illegible] વિ. તેજ ચાલનો, જલદ ચાલનો, ઉતાવળી ચાલનો. ૨. મજબુત, જોરાવર. (અવ० [illegible] running. ફા० تک , સં० तग to quake ;) *a.* That which moves fast, a fast runner. 2. Strong, powerful.

[illegible] = [illegible] વર્ત. ક્રિ. ઉતાવળી ચાલે ચાલતું, દોડતું. ૨. વિ. ઉતાવળી ચાલે ચાલનારૂં, દોડનારૂં. ([illegible] અથવા [illegible] દોડવું; વેહવું. અવ० [illegible] to runn, ઉપરથી.) *v.* Walking quickly, running. 2. That which walks quickly, that which runs.

[illegible] = [illegible] વિ. અરબી, અરબસ્તાંનને લગતું. ૨. તાજદાર, તાજ રાખનાર. (ફા० تازی) *a.* Arabian. 2. Crowned.

[illegible] અથવા [illegible] = [illegible] ભા. નાં. અંધારૂં, અંધકાર. (અવ० [illegible]) *n.* Darkness, absence of light.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. બેમરવતાઈ, નગુણાપણું, નીમખહરાંમી. ૨. ખરાબ દીઆંનત, બદ નીશ્ચેટા. *n.* Ingratitude, unthankfulness. 2. dishonesty, wicked intention.

[illegible]=[illegible] ઉભ, અવ્યય. તો. ક્રિ. વિ. લગી, શુધી, તલક. (ફા૦ [illegible]) *conj.* If, then. *prep.* until, as far as, up to.

[illegible]=[illegible] નાં. ભેદ ભરેલું બોલવું, રમજ ભરેલા કલાંમ, ભરમ ભરેલું બોલાણુ. *n.* Recondite language, language that has a hidden or deep meaning.

[illegible]=[illegible] વિ. ખરાબ, નઠારૂં, માઠું. (અવ૦ [illegible], સં૦ दुष्ट.) *a.* Bad, evil.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. નીશાંની, ઇંધાંણી. (અવ૦ [illegible] sign, token, mark.) *n.* Sign, token, signal, mark.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. કબુલાતથી ફરવું, વચન ટોડવો, કોલ ટોડવો. (અવ૦ [illegible] કોલ, વચન, કબુલાત; [illegible] to lie, to tell a lie; ઉપરથી. પા૦ [illegible]) *v.* To break one's promise, to go back from one's word.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. દરવેશી; ઇચ્છાને સંતોષ ભરેલી ગરીબાઈ. (અવ૦ [illegible] લાંમબી જીન્દગી; ફા૦ درویشی) *n.* contented poverty.

[illegible]=[illegible] નાં. બંદોબસ્ત, ઠેડાવ. *n.* Arrangement, agreement, decision.

[illegible]=[illegible] નાં. ઝુહાક, અથવા જ્ઝુહાક. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible], ફા૦ ضحاک) *n.* Zúhák

[illegible]=[illegible] નાં. પેદાનો કરનાર, દાદાર, કિરતાર. (અવ૦ [illegible] creator, ઉપરથી.) *n.* A creator, a giver.

[illegible]=[illegible] વિ. દીનના ફરમાંનથી બંધાએલું, મજહબનાં ફરમાંન સાથનો સંબંધ રાખનાર. ૨. દીનદાર, ધરમી, મજહબ ધરાવનાર. *a.* Bound by the precepts of religion, one who regards the commands of religion. 2. Religious, pious.

[illegible]=[illegible] નાં. દવાઈ, દવા, ઓશડ. (ફા૦ دارو) *n.* Medicine.

[illegible]=[illegible] વિ. બુરી આએપત વાલું, બુરી શકતી મેલવેલું; બુરાઈથી મદદ આપનાર, બુરી સાહેતા કરનાર. *a.* Possessed of evil income, that which has acquired evil powers, that which assists by means of evil.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. જોડ છોકરાં, છોકરા છોકરીનું જોડું. ૨. જોડ, જોડું. (ફા૦ [illegible] ઉપરથી جفت) *n.* Twins. 2. A pair.

[Pahlavi] = [Pahlavi] ભા. નાં. આહેશ, ઇચ્છા, શોક. ૨. મતલબ, અર્થ, મકસદ. (અવ૦ [Avestan] , સં૦ जोष) *n*. Desire, wish. 2. Object, aim.

[Pahlavi] = [Pahlavi] ભા. નાં. ઠગાઈ, ફરેબ, ઠગ વદ્યા. *n*. Deceit, treachery.

[Pahlavi]

[Pahlavi] = [Pahlavi] નાં. માદા, સ્ત્રિ, બાએડી, ઓરતજાત. (Chald. נקבה f. *a female*. from נקב, like נקר referring to the sexual act or the figure of the female pudenda. Heb. נקבה; נקב to make a hole in; Ar. نقب. જેમ 'ચેઆલદી' તેમજ 'હીબરૂ' ભાષામાં נקב ધાતુ, પોકલ અથવા પોલું કરવું, એ અર્થે વપરાએલુ છે, તેમજ એ ભાષામાં נצר ધાતુ, to sprout, to grow, પીલો ફુટવો, ઉગવું; એ અર્થે વપરાએલુ છે, અને તે ઉપરથી נצרה, f. desendant, spring, offspring ઓલાદ, વંશી; હેવું નાંમ બનેલું છે, માટે પેહલવીમાં વપરાએલા [Pahlavi] બોલની ઉતપતી જો נקב ઉપરથી થઈ હોએતો પેહલવી [Pahlavi] ને [Pahlavi] ને બદલે ફેરવાએલો સહમજવો, અને જો છેલ્લાં ધાતુ ઉપરથી [Pahlavi] બોલે જનમ લીધો હોએતો તેહમાં કસ્સો ફેરફાર થાએલો દેખાતો નથી.) *n*. A female.

[Pahlavi] = [Pahlavi] વિ. સગું, ઘણું નજદીકનું બેશાવંદ; બેશ. (અવ૦ [Avestan] relation.) *n*. A kinsman, a relation, a relative.

[Pahlavi] = [Pahlavi] વિ. સગું, બેશ, અતલગનું. (અવ૦ [Avestan] + [Avestan] ઉપરથી. pl. [Avestan]) *n*. A relative, one nearly connected.

[Pahlavi] = [Pahlavi] ક્રિ. વિ. બીગતવાર, તફસીલવાર, નાંમ બનાંમ. ૨. સઘલાં, કુલે. ([Pahlavi] એ શબ્દ [Pahlavi] ને બદલે વપરાએલો છે. પા૦ [Pazand]) *a*. Detailed, with particulars. 2. All, the whole.

[Pahlavi] = [Pahlavi] નાં. મત, અભિપ્રાએ, વિચાર, સહમજ. ૨. ખોલાસો, સહમજણ. (Chald. נגד *to be manifest, visible*, Derive; נגיד, נגדא; Syr. ܢܓܕ, Ar. نجد, نجيد a leader.) *n*. Opinion, notion, knowledge. 2. Explanation, exposition.

[Pahlavi] = [Pahlavi] વિ. દુરબલ, દુબલું, લાગર, તવાએલું. (ફા૦ نزار) *a*. Weak, lean, enfeebled.

[Pahlavi] = [Pahlavi] ભા. નાં. કેસમ, તરેહ, જાત. (અવ૦ [Avestan] direction; સં૦ ज्ञाति, ગુ૦ નાત.) *n*. Kind, sort, description.

[Pahlavi] = [Pahlavi] નાં. ઓરત, સ્ત્રી, બાએડી, નાર. (Chald. તથા Heb. נשׁק *to be firmly fitted together, to be close*, ઉપરથી נשׁק વાકપરચના અ-

થવા જોરણીની અંદર [illegible] *a woman*, આએ બોલ પરણેલી અથવા વગર પરણેલી એ બંને જાતની ઓરતને સારૂ વપરાએલોછે. Heb. אִשָּׁה, pl. נָשִׁים, Syr. نشا, Ar. نسا a woman. પેહલવીમાં pl. ના ים, પ્રત્યને બદલે ן મલેછે; જેમકે [illegible]) *n.* A woman.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. જોશ કરીને ઉપર આવ્વું, જોશથી ઉપર ચહડવું. *v.* To rush up, to rise with force.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. લડાઇ, તંટો, જગડો, વઢવાડ. (Chald. נְגַע *to strike, to beat, to smite, to punish*; Heb. נגע; נֶגַע; Heb. נֶגַע *a blow, a stroke*; Ar. نزع) *n.* A quarrel, a fight, a tussle.

[illegible]=[illegible] નાં. ઓરત, સ્ત્રી, બાયડી, નાર. (જુઓ [illegible] શબ્દ.) *n.* A woman.

[illegible]=[illegible] વિ. સીનગારેલાં બદનવાલું, આરાસ્તા કરેલાં શરીરવાલું. (ફા૦ نگارین) *a.* Decked in body, embellished in person.

[illegible]—[illegible]

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. ઉપરીપણું, સરદારી, મુરબ્બીગરી. ક્રિ. વિ. ઉપરીપણાંને લીધે, ઉપરીપણાંથી. (અવ૦ [illegible] ધણી, ઉપરી; ને [illegible]=[illegible] પ્રત્ય જોડાઇને. સં૦ पतिः a master, an owner ;) *n.* Superintendence, patronage, mastery. *ad.* Owing to superintendence.

[illegible]=[illegible] વિ. બદાવી, અથવા એક જાતના ઉતાવલી ચાલના ઘોડાનું નામ. (ફા૦ بدوي) *a.* The name of a swift species of horse.

[illegible]=[illegible] વિ. પાએદાર, મુસ્તકીન, મજબુત, જાથુકનું. (અવ૦ [illegible] પાએદાર રાખવું, સં૦ पा to protect. ઉપરથી.) *a.* Lasting, durable, strong, permanent.

[illegible]=[illegible] ભા.નાં. પુખ્તગી, પુરવીનપણું, કમાલીઅત. ૨. પાક, પકવાંણ. (અવ૦ [illegible], સં૦ पच्, to cook, to mature, to ripen ;) *n.* Maturity, profundity, thorough knowledge. 2. A presence, that which is cooked.

[illegible]=[illegible] નાં. સજા, ઇજા, હેરાનગતી. (જુઓ પેહલાં દફતરને ૨૬ મે સફે [illegible]=[illegible] બોલ.) *n.* Punishment, hardship, trouble.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. તકરાર કરવી, બાંજગડ ઉઠાવવી; જગડો કરવો, લડાઈ કરવી. (અવ૦ [illegible]+[illegible], સં૦ प्रति+कार; against making. ફા૦ پیکار) *v.* To dispute, to quarrel, to fight.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પોશાક પેહડવો, કપડાં પેહડવાં. ૨. પેહરવું, આંગપર ઓરવ્વું. (અવ૦ જુ. ફ. [illegible], 'પેહડેલું.' સં૦ प्रतिमुक्त

clothed, armed; ફા० پوشیدن) *v.* To dress. 2. To wear.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. સ્પર્શ કરવો—થવો, લાગવું; લગાડવું. (જુઓ પેહલા વાલીઉમની શબ્દકોષને સફે ૨૭ મે [illegible]=[illegible] બોલ.) *v.* To touch to come in contact.

[illegible]=[illegible] અથવા

[illegible]=[illegible] નાં. કાકરો, પલીતો, શુતર અથવા કપડાંનો વનેલો દોરો, દીઆ ચેરાગનો અથવા જખ્મને રૂજવા સારૂ મેલવાનો કાકડો. (ફા० فتیله, અર. فتیلة) *n.* A wick.

[illegible]=[illegible] વિ. પરદો કરનાર, ઓથો કરનાર, પડદો કરનાર. (અવ० [illegible] આસપાસ, [illegible] કોટ અથવા કિલ્લો કરવો; (દીઆને ફરતી દીવાર બાંધવી.) અવ० [illegible] ઉપરથી ફા० [illegible], અને [illegible]-[illegible] ઉપરથી [illegible], ફા० پرده) *a.* That which screens, that which shades.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. કાપવું, વેતરવું. ૨. હાંણી પોહચાડવી, નોકશાંન કરવું. ૩. છુટું કરવું, જુદું પાડવું, એલાહેદું કરવું. (Chald. [illegible] અથવા [illegible] *to split, to cut in pieces, to separate, to divide*; Aram. [illegible], or [illegible] *to totter, to waver*; Heb. [illegible] અથવા [illegible], Ar. [illegible]) *v.* To cut, to shear. 2. To injure, to hurt. 3. To separate, to sunder.

[illegible]=[illegible] વિ. પ્રતિવાદી, જેની પર ફરીઆદી માંડવામાં આવે તે, ઉત્તરપક્ષી. (ફા० [illegible]) *a.* A defendant, one who is sued.

[illegible]=[illegible] નાં. આતમાને રક્ષણ કરવાનું કાંમ, આતમાની પ્રતીપાલ કરવાનું કાંમ, જીવનો સંભાલ કરવાનું કાંમ. *n.* Work that nourishes the soul, work that protects the soul.

[illegible]=[illegible] વિ. પાક, સાફ, નીરમલ. (ફા० پاک, સં० पावक A person purified by religious abstraction. 2. A purifier, a purificator. पू to purify ઉપરથી.) *a.* Pure, clean.

[illegible]=[illegible] વિ. દરરોજનું, દર દીવસનું. ૨. દર દીવસનું વાંચન, અથવા પઢાંણ. ([illegible]+[illegible], સં० पाठ, reading, or perusal in general.) *a.* Every day, daily. 2. A daily lesson or task, that which is to be read each day.

[illegible]=[illegible] નાં. ઇરાંનનો રેહવાસી, ઇરાંની. (ચાલદી ફરહંગમાં [illegible] બોલનો અર્થ ઇરાંનના મુલખને લગતું અથવા ઇરાંની કોમનો કરેઆમાં આવેલોછે, અને તેહને ઘણું કરીને [illegible] ઇઆને (Asia) એશિયાના મધ્યપ્રાંત (એટલેકે *Media*) ની સાથે ગણેઆમાં આવેલો છે; આએ એશિયાના મધ્યપ્રાંતની હદનું વરનણ ઉપલી ફરહંગમાં આ રીતે જણાવેલુંછે કે આએ પ્રાંત Caspian Sea ની દખણ તરફ આવેલોછે, અને તેહની ઉગમણે Hyrcania અને Parthia, દખણે Persis અને Susiana; પશ્ચમે Assy-

ria અને Armenia; નાં દેશો આવેલાછે.) *n.* A native of Irán.

[illegible] = [illegible] નાં. ઓલાદની વરધીનું કામ, અથવા નર નારીને એકબીજા સાથે હમબીસ્તર થવાનું કામ. (અવ૦ [illegible] છોકરો, [illegible] ખાહેશ કરવી, ચાહવું; તે ઉપરથી [illegible], ફા૦ خواهش, સં૦ पुत्र, a son, a child. અને वश to desire.) *n.* Procreation, cohabitation.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. કોહવાડવું, સેડવવું. ૨. કોહવું, સડવું. (અવ૦ [illegible] to rot, to putrefy. [illegible] putridity. ફા૦ پوسیدن અથવા پوسیدن [illegible]) *v.* To cause to decay, to cause to rot. 2. To decay, to rot.

[illegible] = [illegible] નાં. ગુનાહની સજા, પાપની સીક્ષા. ૨. સખતી, ઇજા, સંકટ. *n.* Punishment for sin. 2. Hardship, difficulty, harassment.

[illegible] = [illegible] વિ. એબ ભરેલું, એબિયલ; નાલેશી કરવાજોગ, એબ કાહડવાજોગ. (ફા૦ [illegible]) *a.* Blemishful, defective. 2. Fit to be decried, fit to be found fault with.

[illegible] = [illegible] નાં. પેગામ લેઇ જનાર, સંદેસો પોહચાડનાર. *n.* A messenger, a courier.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] નાં. એલચી, વકીલ, રાજદુત. ૨. કાસદ, સંદેસો લેઇ જનાર. (ભા. નાં. [illegible], ફા૦ پیک) *n.* An embassador, an envoy. 2. A courier, a messenger.

[illegible] = [illegible] નાં. જેવર, ઘરેણું, જવાહીર. (ફા૦ پیرایه) *n.* Ornaments, jewellery.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] નાં. વાદી, દાદી, ફરીઆદી. (ફા૦ [illegible]) *n.* A plaintiff, a complainant.

[illegible]

[illegible] = [illegible] ભા.નાં. વધારો, ઇઆદતી. (અવ૦ [illegible] to prosper, to succeed; ઉપરથી, ફા૦ [illegible]) *n.* Increase, augmentation.

[illegible] = [illegible] વિ. બદબખ્ત, હીન નસીબનો. ૨. નીચ હાલતે મરણ પામેલો, (ઇઆને પાપી કરમથી ઇજા ભોગવવાજોગ બનેલો.) *a.* Of evil destiny, unlucky. 2. One who has died meanly i. e. in sin.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. નજદીક જવું, આગલ જવું. (આએ આકાર [illegible] ઉપરથી [illegible] નીકલી જાઇને બનેલોછે. અવ૦ [illegible] નજદીક, અને [illegible] to carry, to lead; to bring up,

ઉપરથી; સં० व्रज to go;) *v.* To go near, to go close.

[illegible]=[illegible] નાં. ફરજ, જરૂર; મુકરર. ([illegible] ફરજ પાડવી, જરૂર પાડવી, જબરદસ્તીથી કરાવ્વું. Chald. פְּרַץ to decide, to judge; Ar. فرض) *n.* Duty, obligation necessity.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. બ-ક્ષીશ કરનારાઓ (ઇઝાદો યઝદો) ની કુઉઅત. ([illegible]+[illegible]) The strength of bestowers (i. e. of Ijads).

[illegible]=[illegible] વિ. બખ્શીશ કરનાર, સખી, સખાવતવાલું. ૨. રેહમદીલ, દએઆલુ. ૩. ભાગ્યશાળી, ભાગ્યવાંન. (જુઓ પેહલાં પુસતકને ૩૨ મે સફે [illegible] બોલ વીસે આપેલો ખોલાસો.) *a.* That which bestows, bountiful, generous. 2. Merciful. 3. Fortunate, lucky.

[illegible], [illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. ગુનાહ, પાપ, પાતક, બદકારી. (Chald. בַּז or בִּזָּה robbery, prey; בְּזַז *to plunder, rob,* carry off booty. Aram. בִּזָּא or בְּזַז, Syr. بز; Heb. בָּזַז or בּוּז to rob, to plunder; to tear, to break; בֶּזַע plunder, Ar. بزّ; Pers. بزه a crime, a sin) *n.* Sin, wickedness.

[illegible]=[illegible] વિ. પાપી, ગુનેહગાર, બદકાર. ([illegible] ગુનાહ, અને [illegible] કરનાર; [illegible] કરવું; ઉપરથી.) *a.* sinful, wicked.

[illegible]=[illegible] નાં. બાબત, બીના, વિષય, પ્રકરણ, બાબ. ૨. બારણું, દરવાજો. ૩. દરગાહ, દેવાંનખાંનું. ૪. રાજમંદીર, સરકારવાડો, કચેરી, દરબાર. ૫. કાએદો, બંદોબસ્ત, ધારો. (Chald. בָּב or בָּבָה *gate, opening*; בָּבָה *apple of the eye, door*; בִּיב hollow, pit; Ar. بيب canal; Aram. בָּבָא or בָּבְתָא, Syr. ܒܒܐ, Ar. باب the same.) *n.* Subject, topic, chapter. 2. A door, a gate. 3. A sanctuary, a hall. 4. A court, government offices. 5. A law, a rule.

[illegible]=[illegible] કર્મ. વા. ભુ. કૃ. ખેંચાએલું, લેઈ જવામાં આવેલું; લેઈ લેવાએલું. ([illegible] ક્રિ.વિ. લેઈ લેવાએઆને લીધે.) *p. part.* Drawn, carried away, taken away.

[illegible]=[illegible] વિ. ચહડતે દરજ્જેનું, ઉમદા, ઉનચું. (અવ० [illegible] to bring forth; જો એ શબ્દને [illegible] નો સંખ્શેપ અથવા । અને [illegible] નીકલી જાઇને બનેલો આકાર ગણીએતો, અવ० [illegible] height, loftiness; એટલેકે ઉંચાઈ, ઉંચાણ, એ શબ્દ ઉપરથી તેહની ઉતપત્તી ગણવી જોઈએ. ફા० برتر બોલ ઉપલા અર્થને મલતો આવેછે.) *a.* Superior, the best.

[illegible]=[illegible] નાં. દીકરી,

છોકરી, બેટી. (Chald. Aram. בַּר, તેમજ בֵּן, Syr. بَر, Heb. בֵּן, Ar. بِن, a son; સેમીટીક ભાષાઓમાં ઘણું-ખરું સ્ત્રિલીંગ નાંમો અથવા વીશેષણો તેહને લગતાં પુલ્લિંગનાંમો અથવા વિશેષણોની સેવટે ה અથવા ת મેલવાથી બનેલાંછે, જેમકે מֶלֶךְ રાજા; מַלְכָּה મַלְכֹּת અથવા રાંણી; יֶלֶד છોકરો; יַלְדָּה છોકરી; סוּס ઘોડો; סוּסָה ઘોડી; אִישׁ મરદ; אִשָּׁה ઓરત; גֶּבֶר શેઠ; גְּבֶרֶת શેઠાંણી; גָּדוֹל ઉનચો; גְּדוֹלָה ઉનચી; קָטָן નાંહનો; קְטַנָּה નાંહની; לָבָן ઉજરો; לְבָנָה ઉજરી; તેમ בַּר અને בֵּן છોકરો; તે ઉપરથી בְּרָה અથવા בְּרַת, Ar. بنت દીકરી, છોકરી.) *n.* A daughter.

[Avestan headword] વિ. નાગું, ઊઘાડું, ઢાંકણ અથવા કપડાં વગરનું. ૨. વગરનું, સેવાએનું. (ફા٥ برهنه) *a.* Naked, uncovered. 2. without, denoting privation.

[Avestan headword] ભા. નાં. મોહટાઈ, ચહડતો દરજો. ૨. ઉંચાઇ, ઉંચાંણ. *n.* Greatness, high rank. 2. Height, loftiness.

[Avestan headword] નાં. માએ, માતા, જણતી. (અવ٥ [Avestan] mother;) *n.* A mother.

[Avestan headword] નાં. મુલ, પાએઓ, બુંધ, જડ. ૨. શરૂઆત, ઉતપન્તી. ૩. છેડો, તરીઉં. ૪. વિ. અસલ, આગલું. (અવ٥ [Avestan], ફા٥ بوم અથવા بن) *n.* The root, foundation. 2. The beginning, origin. 3. The end, the bottom. *a.* Ancient, old, anterior.

ь—ꞓ

[Avestan headword] વિ. કાએદો, બંદોબસ્ત અને માપને તોડનાર. (આએ [Avestan] અથવા [Avestan] નો સંખ્શેપ આકારછે. અવ٥ [Avestan], સં٥ मा to measure, અને [Avestan] striking ઉપરથી; [Avestan] કાએદાને ઘણો તોડનાર, [Avestan] તુલનાત્મકી.) *a.* One who breaks a rule or measure, one who upsets what is arranged.

[Avestan headword] ક્રિ. વેચવું, વેચી નાંખવું. (Chald. Heb. מְכַר or מָכַר *to exchange, to sell*; ધારવામેલે מָכַר નો ઇમલો અસલમાં પેહલવી [Avestan] અથવા [Avestan] હોવો જોઇએ પણ તેમાંના ש અને ר નો આકાર ફેરવાઇને પાછલથી [Avestan] થવાને લીધે તેહના ઉચ્ચારમાં ફેરફાર થએઓછે, અને એમ કેટલાએક શબ્દોમાં થએલુંછે.) *v.* To sell, to vend.

[Avestan headword] અથવા [Avestan] ક્રિ. ખરીદવું, વેચાતું લેવું. ૨. આવજેમાવજે કરવું. ૩. મેલવ્વું, સ્વાધીનમાં લેવું. (Chald. and Heb. קְנָא *to gain, to abtain*; קנא *to obtain something*. ઉપરથી.) *v.* To buy, to purchase. 2. To barter, to exchange. 3. To acquire, to take possession.

[illegible]=[illegible] નાં. (જુઓ પેહલાં દફતરની શબ્દકોષને ૩૮ મે સફે કરેલો [illegible]=[illegible] બોલનો અર્થ.) *n.* (vide Glossary Vol. I. p. 38.)

[illegible]=[illegible] વિ. હદ વાલુ, પ્રમાણ વાલુ; એટલેજે જેહનામાં પ્રમાણ પરમાણે દાનાઈ અથવા હીકમતની કુદરતી સકતી હોએ તે. (અવ૦ [illegible] art, artifice; skill. સં૦ माय, the medium through which all things are seen, and by which they are estimated. मा, to measure, ઉપરથી.) *a.* Well-balanced, proportioned.

[illegible]=[illegible] વિ. દુષ્કર્મી, બદકાર, બુરો, અન્યાયી. (અવ૦ [illegible] પ્રાણઘાતક; ઘાતકી.) *a.* wicked, evil, vicious.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. મારી નાંખવું, ઠાર કરવું. ૨. ખરાબ કરવું, નોકસાન કરવું, નાસ કરવો, બગાડવું. (અવ૦ [illegible] to kill, to put to death; [illegible] વર્ત. ૩ જો પુ. અનેક.વ૦) *v.* To kill, to slay. 2. To destroy, to hurt.

[illegible]=[illegible] નાં. આખર વખતમાં પડનારો નાસકારક વરસાદ, અથવા મલકુસનું જેમસ્તાન. વંદીદાદની બીજી પરગરદમાં આએ વરસાદનું બએઆન આવેલુંછે, તાંહાં આએ કેઆંમતના વખતમાં,પડનારા વરસાદને '[illegible] મૂરો જયાઓ' ઇઆને 'નાસકારક જેમસ્તાન' (એટલેજે નોકસાન કરનારૂં શીઆલાનું હિમ અથવા દવ ઇઆાઠાર.) હેવું નાંમ આપેલુંછે. આએ અવસ્તાના [illegible] મૂરો, અથવા [illegible] મૂરસ, બોલને સેમીટીક ટોલાના લોકોએ આપણાં ધરમ પુસતકમાંથી લઇને તેહનો [illegible] મલ્કોષ, કરીને સેહજ ફેરફાર ઉચ્ચાર કરી, તેહને ઉપલીજ મતલબથી પોતાનાં ધરમ પુસતકમાં વાપરેલો ધારેઆમાં આવેછે. કેમકે Old Testament ની અંદર ઉપલીજ મતલબને સારૂં આ [illegible] મલ્કોષ, બોલ વપરાએલોછે, તેમજ હીબરૂ અને ચેઆલડી ફરહંગમાં તેહનો અર્થ *the latter or harvest-rain,* નો કરેલો છે. તે ઉપરથી ધારેઆમાં આવેચ કે વંદીદાદના પેહલવી તરજુમામાં 'મૂરો જયાઓ' નો પેહલવી તરજુમો [illegible] [illegible] નો કીધોછે અને તેહની ઓલખ [illegible] થી આપીછે, તે સેમીટીક ટોલાની સાથનો આપણો સંબંધ થાએઆ પછી તેઓએ પોતાની ભાષામાં વાપરેલા ઉપલા લોગતને જાણીતો સહમજીને બીજા સેમીટીક લોગતોની માફક તેહને પેહલવી લખાંનોમાં વાપરેલોછે. *n.* The destuctive rain which is to fall at the time of the final End. The wintry snow-storm called *malkús.* A description of this rain occurs in the second fargard of the Vendidád where it is styled '*mrúrô zyáô,*' which means 'destructive snowing.'

[illegible]=[illegible] વિ. કાએદાને—બંદોબસ્તને—પ્રમાણને તોડનાર. (જુઓ [illegible] બોલમાં કરેલો ખોલાસો.) *a.* One who breaks a rule or measure. (See remarks under [illegible]).

[illegible]=[illegible] નાં. માએ, માતા, જનમ આપનારી. (અવ૦ [illegible], સં૦ मातृ, નું ૧-૧ માં [illegible], સં૦ माता, mother, ફા૦ [illegible]) *n.* Mother.

[illegible] અથવા [illegible] નાં. મતલબ, વિષય, મકસદ, અર્થ, મુદ્દો, આશય. ૨. બાબત, બયાંન, વર્ણન. (અવ૦ [illegible] to measure, ઉપરથી.) *n.* Substance, subject, the main or essential part. 2. A description.

[illegible] નાં. માદા, સ્ત્રિજાત. (ફા૦ [illegible]) *n.* Female.

[illegible] નાં. હમો, આપણ. (ફા૦ [illegible]) ૨. ઘર, મકાંન. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* We. 2. A house, a dwelling.

[illegible] નાં. માએઆ, મોહબત, ચાહ, પ્રેમ, પ્રિતિ. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Love, affection, regard.

[illegible] વિ. પેઆર રાખનાર, હેત કરનાર, પ્રિતિ રાખનાર. *a.* A lover, one who bears affection.

[illegible] વિ. મરનારૂં, મોતમંદ, મરવાજોગ. (અવ૦ [illegible] death, અથવા [illegible] to kill, to put to death, ઉપરથી.) *a.* Mortal, perishable.

[illegible] વિ. ચહડતે દરજેનું અથવા મોટાઈ ભરેલું કાંમ કરનાર. ૨. મોહટાઇ, મોહટપણ, ચહડતો દરજ્જો. (ફા૦ [illegible]) *a.* A doer of high or great deeds. 2. Greatness superiority of rank.

[illegible]

[illegible] ક્રિ. લખવું, લખાંણ કરવું, લેખ કરવો. ૨. કોતરીને દસ્તખત પાડવા, કોતરકાંમ કરવું, અથવા તખતીપર ઇંઆ સીક્કા પર લેખ પાડવો. (કર્મ. વા. ભુ. કૃ. અથવા વર્ત. કા. [illegible], Chald. כְּתַב, Heb. כָּתַב to grave, to cut in; to write, (כְּתָב *written,*) to inscribe. Ar. [illegible]) *v.* To write. 2. To cut or engrave letters, to inscribe, to engrave.

[illegible] ક્રિ. રેહેવું, ટકવું, વસવું. ૨. બેસવું, બેસી જવું. (Chald. יְתִב, Heb. יָשַׁב *to sit, to dwell*; Syr. [illegible] Torg. יְתִיב, Aram. יְתַב) *v.* To dwell, to endure, to inhabit. 2. To sit.

[illegible] નાં. હાથ, હાત, દસ્ત. ૨. સ્રકતિ, જોર, બલ. ૩. સત્તા, અધિકાર. (Chald. יַד def. יְדָא, *hand; possession;* power. Heb. יָד, Syr. [illegible], Ar. [illegible]) *n.* The hand. 2. Strength, power. 3. Authority, dominion.

[illegible] નાં. યજદ, ફરેશતો. ૨. ખોદાએતાલા. (આએ [illegible] બોલ જેમ ઇરાંની, તેમજ સેમીટીક એ બેહુ

ભાષાની રીતી મુજબ વંચાઈ સકેય અને તેહનો અર્થ પણ એકબીજાને મલતો આવેછે; જો આપણ આએ ઇમિલાને અવ० [illegible] તથા સં० यज to worship, ઉપરથી બનેલા [illegible] બોલ ઉપરથી ઉતપન થાએલો ગણીએતો તેહનો અર્થ યજદ, ફરેશતો, અથવા 'આરાધના કરવાજોગ આત્મા' નો થાએછે, અને તે ફા० ایزد ની સાથે મલેછે, એ ઉપરાંત પેહલવીમાં [illegible] અથવા [illegible] બોલ [illegible] ઉપરથી બનેલો અને તે આએજ અર્થને સારૂ વપરાએલો કેટલેએક ઠેકાણે આપણને મલેછે; તેથી જો આએ શબ્દની ઉતપત્તી સેમીટીક ભાષાના אִיהָ શબ્દ ઉપરથી લીજીએતો તેહનો અર્થ existence, being; નો તથા אִיהָ ઉપરથી લીજીએતો તેનો અર્થ wonder નો કરીઆમાં આવેલોછે, તેહની મતલબ 'આત્મા,' અથવા 'અસ્તિત્વ' નો તથા 'અચરત થવાજોગ વસ્તુ' નો થાએછે; અને જેમ Chald. מַלְאַךְ, Ar. ملک નો અર્થ 'જલદીથી જનાર,' અથવા 'સંદેસો લેઈ જનાર' નો થાએછે, અને તે ઉપરથી 'યજદ' તથા 'ફરેશતા' નો અર્થ નીકલેઓછે, તેમજ Chald. אָתָא, Heb. אָתָה to com, અથવા הֵתָה to bring. ઉપરથી [illegible]=[illegible] નો અર્થ 'લાવનાર' અથવા 'આવનાર' થાએ અને તે જો 'યજદ' અથવા 'ફરેશતા' ને અર્થે વપરાએલો હોએતો તે ગેરવાજબી ગણાએ નહી.) *n.* An Ijad, an angel. 2. God, the Self-Existent.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ચાહવું, ઇચ્છવું, ખાહેશ કરવી; કરવા માંગવું. (Chald. צְבָא *to wish, to desire, to will.* Heb. Aram. צְבָא, Torg. צְבִי, Syr. ܨܒܐ) *v.* To wish, to desire, to will.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. લેઇ જવું. (Chald. דְּחָא *to push from oneself*; Ar. دفع) *v.* To carry away, to take away.

[illegible]=[illegible] નાં. હયાતી, જીંદગી, આવરદા. (જુઓ પેહલાં દફતરની શબ્દકોષને ૪૦ મે સફે [illegible]=[illegible] બોલ વીસે કરેલો ઓલાસો.) *n.* Life, period of existence.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. સરદારી, હકુમત, સાહેબી, સતા. ([illegible]+[illegible], અવ० [illegible], ફા० [illegible] 'સરદાર'.) *n.* Chiefship, authority, rule, sway.

[illegible]=[illegible] વિ. કદાવર, કદાવર બદનવાલો. (Chald. רַב, m. רַבָּא f. *great*, ઉપરથી.) *a.* Stalwart, of great stature.

[illegible]=[illegible] વિ. પેઆરૂં, પેઆરને લગતું. ૨. પેઆરથી બંધાએલું, પેઆરને લીધે તાબેદાર થાએલું. ૩. પેઆરને લીધે તાએબામાં રાખનાર, પેઆરથી તાએબે કરનાર. ૪. તાબેદાર, ગોલાંમ. (સં० रस to love, to regard. ફા० [illegible]) *a.* Dear, loved. 2. Bound by love, submissive through

affection. 3. That keeps in subjection through affection, that subjugates by love. 4. A servant, a slave.

[illegible]=[illegible] વિ. ગરીબ, ગરીબડું, સાલસ, વીસી. (Chald. [illegible] *to be meek, mild, calm, peaceful.* Heb. [illegible] sluggish, Ar. [illegible] slack.) *a.* Meek, humble, mild.

[illegible]=[illegible] નાં. ટોલું, જમાત, ટોળો, જમાવ. (*n. p.* [illegible], Aram. [illegible], Syr. [illegible] *a herd, a troop;* ફા० [illegible] અથવા [illegible] *a crowd, a multitude.*) *n.* A tribe, a community, a multitude.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. વાટપાડાપણું, રાહમારૂપણું. ૨. લુટ, ચોરી. (ફા० راهزن ચોર, રાહમારૂ, લુટારો.) *n.* The state of being a highwayman, exhibiting the qualities of a highwayman. 2. plunder, robbery.

[illegible]=[illegible] વિ. ધેકાધરીઆં વાલું, ટેકરાટેકરા વાલું. (ફા० [illegible] અથવા [illegible]) *a.* Uneven, rough.

[illegible]=[illegible] નાં. મોહડું, મુખ, મોહો. (અવ० [illegible], ફા० روي) *n.* The month.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. રોટી, રોટલી, નાન. ૨. ખોરાક, અન્ન. (Chald. [illegible] *to take food, to eat.* ઉપરથી. [illegible] (with *suff.* [illegible], [illegible]) *food* for men or animals, *bread.* Heb. [illegible] (with *suff.* [illegible]), Aram. [illegible], Syr. [illegible], Ar. [illegible]) *n.* Bread. 2. Food.

[illegible]=[illegible] નાં. રાત, રાત્ર. (Chald. and Aram. [illegible], Heb. [illegible] or [illegible], Syr. [illegible], Ar. لَيْل night;) *n.* Night.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. ઉધરભાવ, વધ, ઉછેર. (અવ० [illegible] અથવા [illegible] *growth; increase.* ઉપરથી.) *n.* Growth, increase.

[illegible]=[illegible] નાં. પેગમબર, પયગમબર, નબી. (ફા० وخشور) *n.* A prophet.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. પેગમબરી. *n.* The state of being a prophet, prophetship.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible]=[illegible] વિ. ચુનનદું, સરસ. ૨. પસંદ કરવાજોગ, ચહડતે દરજ્જેનું. (અવ० [illegible]

ફા૦ گزین અથવા گزیدن) *a.* Excellent, select. 2. Fit to be chosen, of high degree.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પસંદ કરવું, ચુંટી કાહડવું. ૨. સરસ ગણવું. *v.* To choose, to select. 2. To rank as superior.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. પસંદગી, ચુંટણી. *n.* The act of choosing, selection.

[illegible]=[illegible] નાં. બુરી ઓરત, નાલાએક બઈરી, ખરાબ સ્ત્રિ. (ફા૦ بد) *n.* A bad woman, a wicked woman.

[illegible]=[illegible] નાં. ખરાબ ચાલ, અનઘટતી વરતનુક, બુરી ચાલચલણ. ([illegible]—ફા૦ بد, [illegible]—અવ૦ [illegible] way, passage. સં૦ पथिन् or पथ a rood.) *n.* Bad conduct unworthy conduct.

[illegible]=[illegible] વિ. મેલવનાર, જિતનાર; પામનાર. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible], સં૦ विन्द्, to gain ; to acquire.) *a.* An acquirer, one who gains, a conqueror.

[illegible]=[illegible] વિ. ગુનેહગાર, પાપી. ([illegible]+[illegible] અવ૦ [illegible]+[illegible] અને [illegible] ઉપરથી. સં૦ विनाश, destruction.) *a.* A sinner, a criminal.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. નોકસાની, ખરાબી, નાશ. ક્રિ. નાશ થવો, ખરાબ થવું. *n.* Destruction, ruin, injury. *v.* To be destroyed.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. નાશ કરવો, ખરાબ કરવું, નોકસાન કરવું. *v.* To destroy, to injure.

[illegible]=[illegible] નાં. પક્ષી, પંખી, પંખેરૂં. (અવ૦ [illegible] or [illegible], સં૦ वयस flyer. Bird.) *n.* A bird.

[illegible]=[illegible] વિ. આસાવન્તું, હોસવાલું; શોકી, ઇચ્છાવાલું. (અવ૦ [illegible] to choose, સં૦ वर to desire, ફા૦ گرویدن) *a.* Hopeful, eager, fond.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. બુરી ધારણા, ખરાબ નીએત, બદ નજર. *n.* Evil intention.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. પંથરાણ, ફેલાણ. ક્રિ. પંથરાવું, ફેલાવું. (અવ૦ [illegible]+[illegible], ફા૦ گستردن) *n.* Extension, the act of spreading. *v.* To spread, to extend.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પાપી થવું, ખોટું બનવું, બેઇમાન બનવું. ૨. ખોટું કામ કરવું, પાપ કરવું, નીમખહરાંમીનું કાંમ કરવું, વીસવાસઘાત કરવો. ૩. દોજખી થવું. (Chald. [illegible] *to deceive, to lie,* to *act faithlessly* or *falsely.* Aram. [illegible], Syr. شقر, Heb. [illegible], Ar. سقر, شقر) *v.* To be a sinner, to be false, to be faithless. 2. To do what is wrong, to sin, to be ungrateful, to betray. 3. To become fit for hell.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. થવું, હોવું,

બનવું. (ફા૦ گشتن) *v* To be, to happen, to become.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. ફેરવવું, એક મારગ ઉપરથી બીજા મારગ ઉપર લેઇ જવું; ફેરવી નાંખવું. ૨. ફરવું, ફરતું થવું. (અવ૦ [illegible] + [illegible] ઉપરથી; ફા૦ گشتن) *v.* To change the direction, deviate, to turn from one path into another. 2. To turn, to be in motion.

[illegible] = [illegible] નાં. ભલું, નેક, ખુબીવન્તું. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible] good. ફા૦ به) *n.* Good, virtuous, excellent.

[illegible] = [illegible] નાં. દુધમલ બાલક, દુધ પીનારૂં બચ્ચું. ૨. બચ્ચું, બાલક. (અનેકવ. [illegible]; અવ૦ [illegible] Blood. અને ફા૦ نوشیدن to drink.) *n.* A child at the breast. 2. A child, an infant.

[illegible] = [illegible] નાં. વેપાર, સોદાગરી, વ્યવહાર. (ફા૦ بازرگان સોદાગર.) *n.* Commence, trade, dealing.

[illegible] = [illegible] નાં. ખોલાસો, સમજણ. *n.* Exposition, explanation, knowledge.

[illegible] = [illegible] વિ. નોકસાન કરનાર, ઇજા દેનાર. (અવ૦ [illegible] + [illegible] murderer, killer. ફા૦ زدار) *a.* An injurer, one who harms.

[illegible] = [illegible] નાં. નાખ, નાક, પ્રાણ. (ફા૦ بینی) *n.* The nose.

[illegible] = [illegible] વિ. સઘલો સુધારો કરનાર, પુરતી રીતે સુધારનાર. ૨. રાજને લગતો ઓધેદાર, રાજ કારબારી. ([illegible], અવ૦ [illegible] સઘલું; [illegible] નું સંખેપ [illegible], અવ૦ [illegible] *to see, to look.* ઉપરથી [illegible] દેખાઇતું; [illegible] દેખાવરૂં કરનાર; ફા૦ نگار) *a.* A thorough reformer. 2. A government official, an officer of state.

[illegible]

[illegible] = [illegible] નાં. જાત, ઝાત, વર્ણ, કોમ, ફિરકો. (અવ૦ [illegible] a kind. ફા૦ سرده; pl. [illegible]) *n.* Race, tribe, sect, community.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. સુસ્તી, આલશ, થંડાઇ. (અવ૦ ભુ. ક્રિ. [illegible] સુસ્ત થાએલો, ફા૦ سرد) *n.* Idleness, indolence, slowness.

[illegible] = [illegible] નાં. પરદો, બુરખો, ઘુંગતો. (અવ૦ [illegible]) *n.* A veil.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. ચુગલી, નાલેસી, બદગોઇ, તોહમત, આલ; પીઠ પાછલ ગીબત. (અવ૦ [illegible], ફા૦ سپوزگی) *n.* Slander, backbiting, accusation.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. પઢાંણ, બંદગી, એબાદત. (અવ૦ [illegible] caus of [illegible] to hear.) ૨. પાલણ, પોશણ, પ્રતિપાલણ, પરવરશી. (અવ૦ [illegible] પાલણ કરવું; [illegible] પાલણ, પરવરશી.) *n.* Recitation, the saying of prayers or devotions. 2. Maintenance, support.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. નમનતાઈ, તાબેદારી, આધીની, ફરમાંબરદારી. (અવ૦ [illegible] obedient.) *n.* Obedience, subjection.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ચાલવું, જવું, સીધારવું. (Chald. סְטָה અથવા שְׂטָה *to turn aside*, to deviate, from a person or thing. Aram. סְטָא, Syr. ܣܛܐ, Heb. שָׂטָה, Ar. سَطَا) *v.* To walk, to go.

[illegible]=[illegible] વિ. જાલમ, જુલમગાર, જાસ્તી ચલાવનાર, જુલમ ગુજારનાર. (અવ૦ [illegible], ફા૦ ساستار) *a.* Tyrannous, oppressive, one who oppresses.

[illegible]=[illegible] નાં. સોશીઓશ. (આએ નાંમવાલો પેગમબર ક્રીસ્તાબેજની આગમચ પેદા થસે અને તેનો જનમ 'કયાંસિય' નાંમની નદી આગલ વસેલાં 'સજેસ્તાંન' નામનાં શેહરમાં 'ઇરેદતફેદ્રિ' નાંમની એક સ્ત્રિને પેટે થસે. આએ નાંમ અવસ્તામાં [illegible] 'સઓશિયન્ત' અથવા [illegible] 'સઓશિયાંસ' કરીને વપરાએલું છે, તે ઉપરથી પેહલવીમાં [illegible] તથા [illegible] એવાં નાંમો ઉપલા પેગમબરને સારૂ વપરાએલાં આપણને મલેછે. વિ. ૨. ફાએદેમંદ, નફાકારક, ફાએદાવાલું. *n.* Sosios'. *a.* Profitable, advantageous, beneficial.

[illegible]=[illegible] નાં. સરનાઈ, વાંસલી, બનસી, પેંપી. (ફા૦ سرنای) *n.* A flute, a pipe.

[illegible]=[illegible] નાં. વાજું, વજંત્ર, પડઘમ, ઢોલક. (અવ૦ [illegible] સંભલાવ્વું; તે ઉપરથી. ફા૦ سراوه) *n.* A drum.

[illegible]=[illegible] નાં. ઘોડો, અસ્પ. (Chald. סוּס or סוּסְיָא *a horse.* Torg. סוּסְיָא, Syr. ܣܘܣܝܐ, Heb. סוּס, Ar. سايس; סוּסָה f. *a mare*;) *n.* A horse.

[illegible]=[illegible] વિ. ધરાનાર, તુરપ્ત થનાર. ૨. સંતોષ રાખનાર, સબુરી પકડનાર. (ફા૦ سيري) *a.* One who is satisfied. 2. A contented person, one who is patient.

[illegible]

[illegible] = [illegible] ક્રિ. ખોલ્લું કરવું, ઉઘાડવું, મોકલું કરવું. (Chald. שְׁרָא (Part. pass. שְׁרֵי) *to loose* knots or bands; *to make loose, vacant, free*; שָׁרָא *to loose, to unravel*. 2. *to begin, to open*; Syr. شرى, Heb. שָׁרָא or שָׁרָה, Ar. حَلّ) *v.* To open, to loosen, to liberate.

[illegible] = [illegible] વિ. શરમ—મરવત વાલું, શરમાઉ. (અવ૦ [illegible] શરમ; ઉપરથી. ફા૦ شرمگین) *a.* Grateful, one who has a sense of obligation.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] નાં. હકુમત, પાદશાહી, સતા. (જુઓ પેહલાં દફતરની શબ્દકોષને ૪૫ મે સફે [illegible] = [illegible] શબ્દનો ખોલાસો.) *n.* Dominion, rule, sovereignty.

[illegible] = [illegible] નાં. અવાજો, પોકાર, સાદ. (ફા૦ شور) *n.* A sound, voice.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. અનીતી, કનીતી, અધર્મ. (Chald. and Heb. סְטֵי or סָטָה *m. an apostate*, (from the right path;) *one who has turned aside;* hence *an unjust judge; sinner, wicked.* סָטָה *to turn aside, to deviate; to be* or *become faithless.* camp. Aram. סְטָא, Syr. شطا, Heb. שָׂטָה, Ar. شطا) *n.* Immorality, irreligiousness.

[illegible] = [illegible] વિ. દેવપરસ્ત, શેતાનની રાહ ઉપર ચાલનાર, દેવનો તાબેદાર, દેવને માંનનાર. ([illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible], સં૦ यज to worship.) *a.* A worshipper of Dévs, one who is obedient to the Dévs.

[illegible] = [illegible] નાં. નાંમ, સંગ્ના. ૨. નાંમદારી, શોહરત, મશહુરી. (Chald. and Heb. שֵׁם *a sign, a mark, a name; a token.* Syr. شم, Ar. اسم) *n.* A name, a sign. 2. Fame renown.

[illegible] = [illegible] નાં. મની, ધાત, વિરજ, તોખમ, શુન. (અવ૦ [illegible] sperm.) *n.* Semen, seed, sperm.

[illegible] = [illegible] નાં. ખાવંદ, માંટી, ધણી, વર, ભતાર. (ફા૦ شوی) *n.* A husband.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. ધણીપણું, ભતારપણું. ક્રિ. વિ. ધણી તરીકે, ભતાર તરીકે. *n.* Husbandship, the state of being a husband. *ad.* As a husband.

[illegible]

[illegible] = [illegible] વિ. ધ્યાંન આપનાર, મગજ પોંહચાડનાર. *a.* One who pays attention, thoughtful.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. ગણવું, સહમજવું. (અવ૦ [illegible] + [illegible], ફા૦ [illegible]) *v.* To reckon, to understand.

[illegible] = [illegible] નાં. અંદામ, શરીર, બદન. (અવ૦ [illegible] + [illegible] ઉપરથી, ફા૦ اندام) *n.* Body.

[illegible] = [illegible] વિ. જાતી, ખુદને લગતું, પોતામાં હોએલું. ([illegible] + [illegible]) *a.* Personal, innate, inherent in one's self.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. મેલવું, મુકવું. ૨. મુકરર કરવું, ઠેરવવું, નેમવું. ૩. ગોઠવવું, બેસાડવું. ૪. ઉતારો અથવા મનજલ કરવી. (Chald. חֲנָה (*inf. constr.* [illegible] *to set oneself down; to put up.* [illegible] *to put together.* Heb. hiph. [illegible] *thrust down.* Ar. [illegible]) *v.* To put, to place. 2. To decide, to determine, to appoint. 3. To arrange, to fit. 4. To put up, to encamp.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] ભા. નાં. સહમજ, વીચાર, તમીજ. ૨. ઠેરાવ. (ફા૦ [illegible]) *n.* Understanding, thought, idea. 2. Resolution, decision.

[illegible] = [illegible] નાં. હેસાબ, હિસાબ, ગણત્રી. (અવ૦ [illegible] + [illegible] ગણવું, ફા૦ شمار, સં૦ स्मृ to remember.) *n.* A reckoning, an account, a calculation.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. અથડા અથડી, દુશમની, શત્રુપણું. ક્રિ. સાંમે—સાંહાંમણે—અથવા સાંમણે થવું; આડું આવવું; અડચણ કરવી. (અવ૦ [illegible] hostile, inimical.) *n.* Enmity, hostility. *v.* To oppose, to come across, to obstruct.

[illegible] = [illegible] નાં. હમજાત, પોતાની કોમ. (અનેકવ૦ [illegible]) *n.* Of the same race or tribe.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. સંબંધ, મેલાપ, મલતાવીશિકપણું, દોસ્તી. (અવ૦ [illegible], [illegible] together, jointly. ફા૦ هم) *n.* Connection, union, intimacy, friendship.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. એકમલતું થવું, મલતું થવું, સાથી થવું, એકમત થવું. *v.* To join, to agree, to be of the same opinion.

[illegible] = [illegible] વિ. એકબીજા સાથે મલતું, એકબીજાને લાએકનું. ૨. સઘલા લોક, ટોલો, જમાત. *a.* Suitable, fit. 2. The whole people or tribe or community.

[illegible] = [illegible] વિ. શરીરમાં એકમલતું, કાએઆમાં એકસરખા

દેખાવનું, અંદામમાં એકસરખું. *a.* Resembling in body.

નાં. ઓલાદને લગતો સંબંધ, ઓરત મરદનાં જોડાં તરીકેનો મેલાપ. *n.* The union of man and wife, procreative union.

અથવા વિ. હમજાતી, પોતાની કોમનો. ૨. હમદીન. *a.* Of the same tribe or community. 2. Coreligionist.

સર્વ. નાં. બીજું; અન્ય, જુદું. (આએ શબ્દ અવ૦ બીજું; ઉપરથી નીકલેલો ધારેઆમાં આવેછે; એને મલતો પા૦ અથવા મલેછે. પણ જો એને આપણ સેમીટીક ગણીએતો તે Chald. אָחֳרָן અને Heb. אַחֵר ને મલતો આવેછે.) *pro.* Defferent, another.

વર્ત. કા. ૩-૧. છે. (ને બદલે.) ઉભ. અ. કે, કાં-એકે, કેમકે, જેમકે; જાંણવું કે. (અથવા ને બદલે.) *v.* Is, exists. *conj.* that, because, as, be it known.

ભા. નાં. સારી કીરતી, નેકનાંમી, વખાંણ. , અવ૦ વખનાએલું, નેકનાંમીવાલું. ફા૦ خسرو) *n.* Good fame, good name, praise.

વિ. હયાતીને લગતું, જીનદગીને લગતું. (અવ૦ who is. ફા૦ هستي, સં૦ अस्ति.) *a.* Relating to life, vi tal

વિ. પસંદ કરનાર, એતેકાદ રાખનાર, માંનનાર. (Chald. aph. הֵימַן or הֵמַן, Syr. ܗܝܡܢ, Ar. آمَن; Aram. מְהֵימַן *faithful.*) *a.* One who approves, a believer, faithful.

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૯૮	૧૯	[illegible]	[illegible]
૧૦૦	૧૩, ૧૪	[illegible]	[illegible]
૧૦૧	૧૦	[illegible]	[illegible]
૧૦૧	૧૧	[illegible]	[illegible]
૧૦૧	૧૨	[illegible]	[illegible]
૧૦૩	૧૬	[illegible]	[illegible]
૧૦૩	૧૭	[illegible]	[illegible]
૧૦૯	૫	[illegible]	[illegible]
૧૧૦	૨	[illegible]	[illegible]
૧૧૦	૫	[illegible]	[illegible]
૧૧૨	૩	[illegible]	[illegible]
૧૧૨	૩	[illegible]	[illegible]
૧૧૫	૬	[illegible]	[illegible]
૧૨૦	૧૨	[illegible]	[illegible]

આએ પુસતક બીજાંને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું જંદ શુદ્ધી પતરક.

સફો.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૬૫	૫	[illegible]	[illegible]
૬૫	૧૯	[illegible]	[illegible]
૬૬	૧૧	[illegible]	[illegible]
૬૮	૧	[illegible]	[illegible]
૬૮	૯	[illegible]	[illegible]
૭૦	૧૦	[illegible]	[illegible]
૭૫	૯	[illegible]	[illegible]
૭૫	૧૯	[illegible]	[illegible]
૭૬	૨	[illegible]	[illegible]
૭૭	૧	[illegible]	[illegible]
૭૭	૧૯	[illegible]	[illegible]
૭૮	૯	[illegible]	[illegible]
૮૧	૪	[illegible]	[illegible]
૮૪	૮	[illegible]	[illegible]
૮૫	૧૪	[illegible]	[illegible]
૮૬	૧૭	[illegible]	[illegible]
૮૭	૧૧	[illegible]	[illegible]
૮૮	૧૫	[illegible]	[illegible]
૮૮	૧૭	[illegible]	[illegible]
૮૯	૧૬	[illegible]	[illegible]
૯૧	૨૨	[illegible]	[illegible]
૯૩	૧	[illegible]	[illegible]
૯૪	૭	[illegible]	[illegible]
૯૪	૧૬	[illegible]	[illegible]
૯૫	૨	[illegible]	[illegible]
૯૭	૨૦	[illegible]	[illegible]

٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٥ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 (١٠٢) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{١ 1} (١٠١) ۞ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{٢ 2} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

١/1 (٩٩) [illegible]

[illegible]

٢/2 [illegible]

3/3 [illegible]

١/1 (١٠٠) [illegible]

[illegible]

٢/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3/3 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

४ 5 [illegible]

[illegible]

---

१ 1 [illegible] (९८).

[illegible]

---

२ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

١ 1 (٩٧) [illegible]
[illegible]

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible]

١ 1 (٩٦) [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

٢ 2 [illegible]

[illegible]

٣ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

١ 1 (١٥) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
३ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
४ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
५ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
६ 6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (٩٤) ٩/1
[illegible]

[illegible] ٢/2
[illegible]

٩ 1 (٩٣) [illegible]

[illegible]

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

٤ 5 [illegible]

---

١ 1 (٩٢) [illegible]

---

٢ 2 [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 (91) [illegible]

[illegible]

---

2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]

(٨٩) [illegible] ١ 1
[illegible]
[illegible]

[illegible] ٢ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(٩٠) [illegible] ١ 1
[illegible]

[illegible] ٢ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(٨٨) [illegible] ١ 1
[illegible]

[illegible] ٢ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ٣ 3
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

١ 1 (٨٧) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

١ 1 (٨٥) [illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]

---

١ 1 (٨٦) [illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 (૮૪) [illegible]

[illegible]

૨ 2 [illegible]

(٨٣) [illegible] ٦ 1

[illegible]

٢ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 7

[illegible] 8

[illegible] 9

٩ 1 (٨٢) ⊛ [illegible]

[illegible] ⊛

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible] ⊛ [illegible]
[illegible]
[illegible]
٥ 5 [illegible] ⊛ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٦ 6 [illegible] ⊛ [illegible]

[illegible]

{4 5}

{٤ 6}

٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

---

٩ 1 (٨١) ۞ [illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٩٨ 18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٩٥ 17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] { ٩٤ 16
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
۱۲ 12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۱۳ 13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۱۴ 14 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۱۵ 15 [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
٨ 8 [illegible]
٩ 9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
١٠ 10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
١١ 11 [illegible]
[illegible]

٤ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

4

[illegible]

[illegible]
٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٥ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٦ 6 [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

١ 1 [illegible] (٨٠) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]

٩ 1 (٧٩) [illegible]

[illegible]

2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8
[illegible]
[illegible]
[illegible] 9
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 3 [illegible]
૪ 4 [illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૬ 6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૭ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૫ 5
[illegible]
[illegible] ૬ 6
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(٧٨) [illegible] ૧ 1

[illegible]

[illegible] ૨ 2
[illegible]

١ 1 [illegible] (٧٧)
[illegible]

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] 3/3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8/4
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(७६) [illegible] १ 1
[illegible]

---

२ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

١ 1 [illegible] (٧٥) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] { 3 ٣
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] { 4 ٤
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٩ 1 (٧٤) [illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٦ 1 (٧٣) [illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ⚘
3/3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⚘

٩/1 (٧٢) ⚘ [illegible]
[illegible]
[illegible] ⚘

٢/2 [illegible]
[illegible]
3/3 [illegible] ⚘ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(٧١) [illegible] 1
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

---

١ 1 (٧٥) [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

٢ 2 [illegible]

[illegible]

٣ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 7
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8
[illegible]
[illegible]
[illegible]

٩ 1 [illegible] (٦٩)

[illegible]

٢ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

٣ 3 [illegible]

[illegible]

٤ 4 [illegible]

[illegible]

٥ 5 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

٦ 6 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* આએ એબારત નજર ચુકથી લખાએલીછે માટે તેહને લખનારની ભુલથી લખાએલી ગણીને હમોએ તેહને [ ] વલાએઆમાં મેલીછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{ ١ / 1 } (٦٨) [illegible]

[illegible]

{ ٢ / 2 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* * *

١ 1 (٦٧) [illegible]

* * *

٢ 2 [illegible]

[illegible]

٩ 1 (٦٦) ❀ [illegible]
[illegible]
[illegible] ❀

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

આએ પુસતક બીજાંને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું પેહેલવી શુદ્ધી પતરક.

સફો.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૬૧	૪	[illegible]	[illegible]
૬૨	૨	[illegible]	[illegible]
૬૨	૧૬	[illegible]	[illegible]
૬૮	૩	[illegible]	[illegible]
૭૦	૭	[illegible]	[illegible]
૭૨	૭	[illegible]	[illegible]
૭૩	૧૭	[illegible]	[illegible]
૭૪	૯	[illegible]	[illegible]
૭૫	૬	[illegible]	[illegible]
૭૯	૧૨	[illegible]	[illegible]
૮૫	૨	[illegible]	[illegible]
૮૫	૩	[illegible]	[illegible]
૮૬	૫	[illegible]	[illegible]
૮૬	૧૧	[illegible]	[illegible]
૮૮	૨	[illegible]	[illegible]
૮૮	૪	[illegible]	[illegible]
૮૯	૧	[illegible]	[illegible]
૮૯	૨૧	[illegible]	[illegible]
૯૦	૧૪	[illegible]	[illegible]
૯૧	૮	[illegible]	[illegible]
૯૧	૧૫	[illegible]	[illegible]
૯૬	૧૩	[illegible]	[illegible]
૯૯	૫	[illegible]	[illegible]
૯૯	૭	[illegible]	[illegible]
૯૯	૧૨	[illegible]	[illegible]
૧૦૧	૧	[illegible]	[illegible]
૧૦૩	૧૮	[illegible]	[illegible]
૧૦૩	૧૯	[illegible]	[illegible]
૧૦૬	૫	[illegible]	[illegible]
૧૦૭	૫, ૬	[illegible]	[illegible]

૧ 1 (૧૦૨) [illegible]

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૩ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

૪ 4 [illegible]

[illegible]

૫ 5 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 (१०१) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] અને **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 [illegible] (૯૯) [illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *

૧ 1 [illegible] (૧૦૦) [illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]

---

* આએ આખી બાબત દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં ૯૯ ને બદલે ૧૦૦ મી બાબતની જગોએ ભુલથી લખાએલીછે.

૨. ૧) શરૂઆતથી હીઆં સુધીની એબારત **મ. મ.** વાલી નકલમાં બેવરાએલીછે.

[illegible]

(૧૮) [illegible] ૧ 1

[illegible]

૨ 2 [illegible]

---

૫. ૨) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ४ 4
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(१७) [illegible] १ 1
[illegible]

[illegible] २ 2
[illegible]
[illegible] ३ 3
[illegible]
[illegible] ४ 4
[illegible] ५ 5
[illegible]
[illegible]

૩. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] અને બીજી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) **દ. એ.** અને **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 [illegible] (૧૫)
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) **મ.મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]

{ ૧ 1 } (૧૦) [illegible]
[illegible]

{ ૨ 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{ ૩ 3 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૬. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૧. ૧) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૨. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 [illegible] (૧૬)

[illegible]

[illegible] ૨ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૩ 3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૪ 4
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૫ 5
[illegible]
[illegible] ૬ 6
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં મલેછે.

૪. ૧) દ.તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

૨. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 [illegible] (૯૨)

[illegible]

૨ 2 [illegible]

૧ 1 [illegible] (૯૩)

૨ 2 [illegible][1]

---

૨. ૧) મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

१ 1 (११) [illegible]

२ 2 [illegible]

३ 3 [illegible]

४ 4 [illegible]

५ 5 [illegible]

---

२. ३) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

१. १) દ. એ; દ. ફ. અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

२. १) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

४. १) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]

૧ 1 } (૮૯) [illegible]
[illegible]

૨ 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 } (૯૦) [illegible]
[illegible]

૨ 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ; દ. તે. અને દ. હ. વાલી નકલમાં [illegible] અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

{૩/3} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{૧/1} (૮૮) [illegible]
[illegible]

{૨/2} [illegible]
[illegible]
[illegible]
{૩/3} [illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં ૭ મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) ૬. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) મ. મ. વાલી નકલમાં એ બોલ મલતો નથી.

૧. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

---

૧ 1 (૮૭) [illegible]

---

૨ 2 [illegible]

---

૨ ૧) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘ-લી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(۸۵) [illegible] {૧ 1}
[illegible]

{૨ 2} [illegible]
[illegible]
{૩ 3} [illegible]
[illegible]

(۸۶) [illegible] {૧ 1}
[illegible]

{૨ 2} [illegible]

---

૨. ૪) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) **મ. મ.** વાલી નકલમાં એ બોલ મલતો નથી. ૮) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) **દ. તે.** તથા **દ. ફ.** વાલી નકલમાં આએ મથાલાં વાલી એબારત પેહલાં શીહાઈથી અને પછી સુરખીથી મલીને બે વખત લખાએલીછે.

[illegible] [1] [illegible]
[illegible]
[illegible] [2]
[illegible] [3] [illegible]
[illegible] [3] [illegible]
[illegible] [4] [illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [1] [illegible]
[illegible] [2] [illegible] [3]

૨. ૧) આએ નકલ કરનારની ભુલથી લખાએલો બોલ સઘલી નકલમાં મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે; દ. રૂ. અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
૮ 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૯ 9 [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧ 1 (૮૩) [illegible]
[illegible]

---

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૮. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૯. ૧) દ. એ; દ. તે. અને દ. ક. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 [illegible] (૮૨)

૨ 2 [illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
૪ 4 [illegible]
[illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૬ 6 [illegible]
[illegible]
૭ 7 [illegible]

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં એ બોલ લખાએલો નથી. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૬. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૭. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible] [2]

[illegible]

[illegible] ૫ 5

[illegible] [1]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [2] [3]

[illegible] [4]

[illegible] [5] [6]

[illegible]

[illegible] [1] ૬ 6

[illegible]

[illegible] [2]

[illegible]

---

૪. ૧) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં આએ બોલ લખાએલો નથી. ૨) દ. એ. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૬. ૧) આએ જગોએ ફકરો જુદો પાડેલો સઘલી નકલમાં મલતો નથી. ૨) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૪ 4 [illegible]

---

૨. ૩) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે અને **મ. મ.** વાલી નકલમાં એ બોલ મલતો નથી. ૬) સ-ઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] અને દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] એટલી એબારત નજર ચુકને લીધે લખાએલી નથી. ૩) દ. ફ. તથા દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) દ. ફ. વાલી નકલમાં આએ બોલ લખાએલો નથી. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] અને દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

(૮૧) [illegible] ૧ 1

[illegible]

૨ 2 [illegible]

૧૮. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] છે; અને દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] અને દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૮ / 18 [illegible]

---

૧૭. ૫) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૯) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૭ 17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧૬. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) દ. તે; દ. રૂ. અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૯) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૦) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૭. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] એ એબારત બે વખત લખેઆમાં આવેલીછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે; દ. રૂ. અને દ. એ. વાલી નકલમા [illegible] મલેછે. ૪) દ. તે; દ. રૂ. અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૬ 16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [* [illegible]]

---

૧૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) આએ જગોએ સઘલી નકલની અંદર [illegible] બોલ મલેછે, તે નકલ કરનારની ભુલથી [illegible] ને બદલે લખાએલોછે. ૬) સઘલી નકલમાં આએ જગોએ [illegible] ને બદલે [illegible] બોલ ભુલથી લખાએલો મલેછે. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૬. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે; દ. એ. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે, અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

* આએ વલાએઆમાં આપેલી એબારત સઘલી નકલમાં મલેછે, પણ તે નકલ કરનારની ગફલતથી લખાએલીછે.

[illegible] ૧૧ 11
[illegible]
[illegible] ૧૨ 12
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૧૩ 13
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૧૪ 14
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૧૫ 15
[illegible]

---

૧૨. ૧) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૬ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૮ 8 [illegible]
૯ 9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૦ 10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૬. ૨) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૭. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] નીશાંન કરીને ઉપર લખેલું છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) આએ બોલ પછી દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં ફકરો પુરો થવાની નીશાંન મેલઆમાં આવેલીછે.

૯. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૦. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) એ પછી મ. મ. વાલી નકલમાં ફકરો પુરો થવાની નીશાંન મેલેલીછે. ૪) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૫ 5
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૬ 6
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૪. ૫) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) **દ. એ.** વાલી નકલમાં આગ્યે [illegible] ની એબારત લખ્યાએલી નથી. ૭) સઘલી નકલોમાં આગ્યે બોલ પછી ફકરા પુરા થવાની ૦, ஃ ની મેલેલાછે.

૫. ૧) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૬. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

૩ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૪ 4 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. **એ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલની અંદર એ પછે [illegible] એટલી એબારત નકલ કરનારની ગફલતીથી ફરીને લખાએલીછે, તેહને હમોએ અસલ લખાંણમાંથી કાહડી નાંખીછે. ૪) દ. **એ**; દ. **તે.** અને દ. **રૂ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) દ. **એ.** તથા **મ. મ.** વાલી નકલમાં આએ બોલ બેવરાએલોછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) આએ બોલ દ. **તે.** વાલી નકલમાં લખાએલો નથી.

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. **તે.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) દ. **તે.** વાલી નકલમાં [illegible] કરી લખાંણ મલેછે.

૬ 6 [illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 [illegible] (૪૦) [illegible]
[illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૬. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૨) દ. એ; દ. તે. અને દ. રૂ. વાલી નકલમાં આએ બોલ પછી ફકરો પુરો થવાની નીશાંન મેલેઆમાં આવેલીછે.

૧. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] ની જગોએ [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ; દ. તે. અને દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૪ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૨) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં અતરે ફકરા પુરા થવાની નીશાંનો મેલેલીછે.

૫. ૧) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) **દ. એ.** તથા **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) **દ. એ; દ. તે.** અને **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
૮ 8 [illegible]
[illegible]
૯ 9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૭૧) [illegible]
૧ 1
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૭. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૮. ૧) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૯. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં ફકરો પુરો થવાની નીશાંની તરીકે ஃ અથવા ० અને : • આવી જાતની ફુલકીઓ મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩ 3 [illegible]
૪,૫ 4,5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૬ 6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
૭ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૪. ૧) દ. એ; દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] તથા દ. ફ. વાલીમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) દ. એ. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] વગર [illegible] મલેછે અને દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે અને દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૭. ૧) દ. તે; દ. ફ. અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
૬ 6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧ 1 (૭૮) [illegible]

---

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૪. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૯) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૬. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. એ; મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે અને દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 (૭૭) [illegible]

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૩ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૪ 4 [illegible]

[illegible]

[illegible]

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલતું નથી.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલની અંદરથી [illegible] નીકલી ગએલીછે.
૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
3 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૪ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ.વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) આએ ફેકરો અસલ નકલોમાં જુદો પાડેલો નથી. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

૧ 1 (૪૫) [illegible]

૨ 2 [illegible]

---

૨. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) શઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૯) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૦) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) શઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

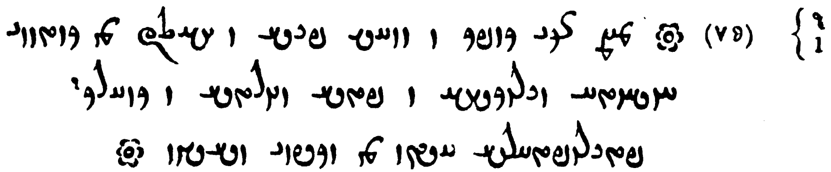
[illegible]

[illegible]

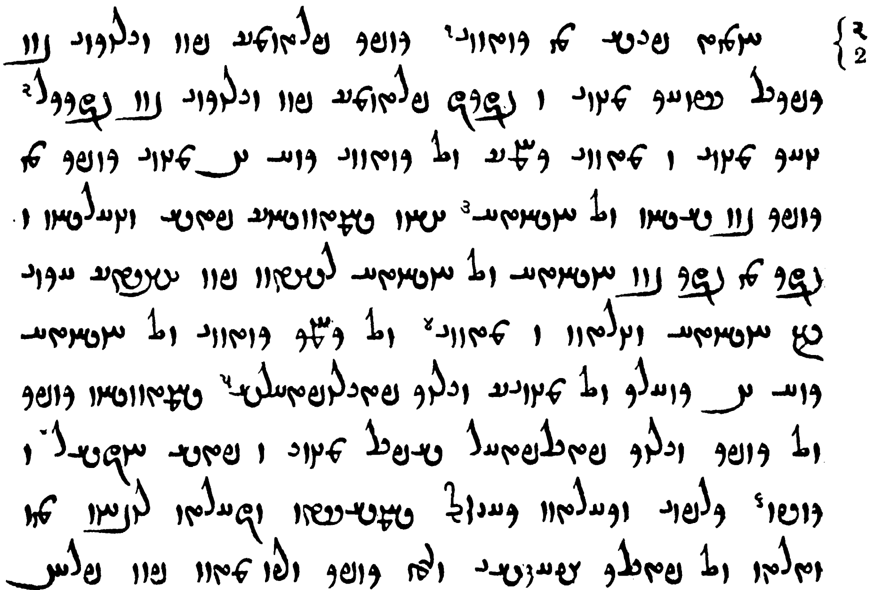
[illegible]

[illegible]

૧ 1

૨ 2

---

૧. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] । તથા દ. તે; દ. ફ. અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] । મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મેલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

૫ 5 [illegible]

[illegible]

---

૪. ૧) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] નું લખાંણ મલતું નથી. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં બીજી મરતબે [illegible] નું લખાંણ થાએલુંછે. ૮) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible] (૭૪) ૧ 1

[illegible] ૨ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૩ 3
[illegible]
[illegible]
[illegible] * [illegible] ૪ 4
[illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. એ. તથા દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે; દ. ફ. અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે; અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) મ. મ. તથા દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

* લખાંણની રચણા તપાસતાં ખોલ્લી રીતે માલુમ પડેચ કે નકલ કરનારની ચુકથી અતરેથી આએ દુનીઆંને લગતી બાબતની થોડાએક એબારત નીકલી ગેઈછે. તેમજ આએ ❁ ફકરો પુરો થઈ શરૂ થવાની આગમચની નીશાંની પણ નીકલી ગેઈછે, તે અતરે હમોએ પોતાની તરફથી બાબત જુદી પાડવા સારૂં મેલીછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૪ 4
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૫ 5
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૩. ૧) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] બોલ નજર ચુકને લીવે લખાએલો નથી. ૪) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) દ. તે. તથા **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા બાજી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૭) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં એ બોલ લખાએલો નથી.

(૭૨) [illegible] ✿ {૧/1}

[illegible] ✿

{૨/2} [illegible]

{૩/3} [illegible] ✿ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible][1] [illegible][2] [illegible][3] [illegible]

[illegible][4] [illegible]

[illegible] ✿

(૭૩) ✿ [illegible] {૧/1}

[illegible] ✿

{૨/2} [illegible]

[illegible]

{૩/3} [illegible] ✿ [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) આએ બોલ લખનારની નજર ચુકથી [illegible] ની આગલ લખાએલો મલેછે. ૩) દ. વે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]

(71) [illegible] 1
[illegible]

[illegible]

[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલતું નથી: પણ બીજા ફેકરામાં આવેલી એબારત ઉપરથી ખોલ્લી રીતે જણાએછે કે એ બોલ ઈરાંનથી આવેલી નકલમાં, નકલ કરનારની ભુલથી લખાએઓ નથી, ઈઆતો જે નકલ ઉપરથી ઈરાંન વાલી નકલ થઈ તેહમાંથી તે નીકલી ગએઓછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલતો નથી.

[illegible]
[illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૮. ૪) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં આએ બોલ મુતલક લખેલો નથી. ૨) દ. એ. વાલી નકલમા [illegible] અને દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. ફ. વાલી નકલ મધે [illegible] થી [illegible] સુધીની એબારત નજર ચુકને લીધે લખેઆમાં આવેલી નથી. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૭ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
૮ 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૬. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] અને બીજી સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૭. ૧) મ. મ. વાલી નકલ સેવાએ બીજી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૮. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible] (૫૧) ૧ 1

૨ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૩ 3 [illegible]

૪ 4 [illegible]

૫ 5 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૬ 6 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં નકલ કરનારની ભુલથી [illegible] [illegible] મલેછે.

૪. ૧) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૫. ૧) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible]; મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) આએ જગોએ ફેકરો પુરો થવાની નીસાંની દાખલ દ. તે; દ. ફ. ની નકલમાં ० આ રીતનું નુકતુ હતું; અને દ. એ. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં ⁂ આ રીતે નુકતાં પાડેલાંછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૩/૪
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧૦) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં આ બોલ પછી ફેકરો પુરો થવાની નીશાંન તરીકે ० મલેછે અને દ. એ. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં ஃ આએ નીશાંન મલેછે, તે નીશાંન નકલ કરનારની તરફથી વધેલી હોવાથી હમોએ કાહડી નાંખીછે. ૪) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

(૫૮) [illegible] { 1 / 1

[illegible]

{ 2 / 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે; દ. ફ. અને મ. મ. વાલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) દ. એ; દ. તે. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) સઘલી નકલની અંદર [illegible] મલેછે. ૮) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૯) આએ બોલ સઘલી નકલમાં લખાએલો મલેછે, પણ તે નકલ કરનારની ભુલથી લખાએલોછે.

૧ / 1 (૫૭) [illegible]
[illegible]

૨ / 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમા [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

૨. ૯) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૦) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે. ૧૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૨) આએ એબારત નકલ કરનારની તરફથી બેવડાએલીછે. ૧૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૪) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૫) દ. એ. વાલી નકલમાં એ બોલ લખાએલો નથી.

૧ 1 [illegible] (૫૫)

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

---

૧. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં આએ આખો ફકરો બેવરાએલોછે.

૨. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) દ. એ. તથા દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૭) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૮) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

પેહલાં દફતરમાં છપાયા ઊપરાંત વધેલાં નાંમોની ટીપ.

મુંબઈ ખાતે.

	નકલ.		નકલ.
શેઠ અરદેસરજી મેહરવાનજી શેઠનાં..	૧૫	શેઠ એદલજી પાલનજી પાલકીવાલા..	૧
શેઠ બેહરાંમજી નસરવાનજી સીરવઈ.	૨૦	શેઠ જમશેદજી મેહરવાનજી આરીઆ.	૧
શેઠ દાદાભાઈ કુંવરજી સબાવાલા	૧	શેઠ રૂસતમજી જીવનજી રેડીમની ..	૧
શેઠ અરદેસરજી બરજોરજી વાછા..	૧	શેઠ નવરોજજી રતનજી વીકાજી ..	૧
શેઠ બરજોરજી રૂસતમજી મોદી ..	૧	શેઠ મેહરજીભાઈ શાપુરજી દાંતરા ..	૧

શેઠ કાવશજી પાહલનજીની કુંપનીની મારફતે ચીન ખાતે ભરાયલી કેતાબોનું લીસટ.

શ્રી ચીનનાં જરતોશતી ધરમનાં ફંડનાં હેસાબે, (ઇઆને જેટલા વાલમ નીકલે તેની કાપી ૨)	૨	શેઠ મેહરવાનજી બેરાંમજી પાલીસવાલા	૧
શેઠ ધનજીભાઈ રતનજી બીસની ..	૧	શેઠ રતનજી ખરશેદજી વાંનીયા ..	૧
શેઠ નસરવાનજી મોદીની કુંપની .	૧	શેઠ દોરાબજી બેહરામજી ફરાકીયા..	૧
શેઠ ફરાંમજી હોરમજજીની કુંપની..	૧	શેઠ એદલજી ફરાંમજી તલાટી. ..	૧
શેઠ કાવસજી પાલનજીની કુંપની ..	૧	શેઠ બેહરામજી કુંવરજી પટેલ. .	૧
શેઠ નવરોજજીની કુંપની	૧	શેઠ સોહરાબજી કાવસજી.	૧
શેઠ હોરમજજી માંણેકજી પલશા ..	૧	શેઠ એદલજી નવરોજજી મેહતા ..	૧
શેઠ રૂસતમજી એદલજી દાંતરા ..	૧	શેઠ સોહરાબજી રૂસતમજી ફરાકીયા.	૧
		શેઠ હોરમજજી નવરોજજી મોદી .	૧

શેઠ ભીમજીભાઈ ધનજીભાઈ મુનસીની મારફતે કલકતા ખાતે ભરાયલો કેતાબોનું લીસટ.

શેઠ રૂસતમજી કાવસજી.	૧	શેઠ પેસતનજી એદલજી ગનદર ..	૧
શેઠ ધનજીભાઈ બેહરામજી મેહતા ..	૧	શેઠ નવરોજજી પેસતનજી ચાલા ..	૧
શેઠ મેહરવાનજી હોરમજજી મેહતા..	૧	શેઠ સોહરાબજી નવરોજજી ગનદર..	૧
શેઠ ભીમજીભાઈ ધનજીભાઈ મુનસી..	૧		

શેઠ કાવશજી દીનશાહજીની મારફતે એડન ખાતે ભરાયલી કેતાબોનું લીસટ.

શેઠ કાવસજી દીનશાજી તથા ભાઈઓ	૩	શેઠ નવરોજજી રૂસતમજી માસતર..	૧
પારસી લાયબરેરી.	૧	શેઠ મનચેરજી રૂસતમજી ધોલુ ..	૧
શેઠ રસતમજી સોહરાબજી ખરાસ ..	૧	શેઠ પેસતનજી રૂસતમજી હુરકા ..	૧
શેઠ માંણેકજી રતનજી પટેલ, શોગન પોરીયા.	૧	શેઠ સોહરાબજી પેસતનજી મેહતા ..	૧
શેઠ દાદાભાઈની કુંપની.	૧	શેઠ આ૦ કાવસજી હોરમજજી દાદા ચાનજીનાં	૧
શેઠ માંણેકજી ધનજીભાઈ સરાફ ..	૧	શેઠ એદલજી દાદાભાઈ મોતીવાલા .	૧

THE following Review of the 1st Volume of the *Dinkard* was contributed last year to the Academy, a literary Periodical by a learned Oriental scholar, well-known in Bombay, Dr. E. W. West who published under the patronage of the Bombay Government the Pázend and Sanskrit Texts of an ancient work called the Mainyo-i-khard, together with an English Translation and Glossary of the Pazend Text in 1871, and the Pehlwi Text and Glossary of the Ardai-Viraf-Námeh in 1874.

THE DINKARD.

THE ACADEMY.

The Dinkard. The original Pehlwi Text, the same transliterated in Zend characters, Translations in Gujrati and English, a Commentary, and a Glossary of Select Terms. By Peshotun Dustoor Behramjee Sunjana. Volume I. (Bombay: Published under the patronage of the Sir Jamsedji Jijibhai Translation Fund.)

The *Dinkard* or "Acts of the Religion," is a large collection of fragments regarding the doctrines, customs, history, traditions, and literature of the Mazdayasnian religion, the "good religion" of the Parsis. It is written in the Pahlavi character, and its language is often complicated and obscure, so that no attempt has hitherto been made to translate more than a few fragments of this important book. Its existence was probably unknown to Europeans till a few extracts were published, about forty-five years ago, by Dastur Edalji Darabji and Mulla Firoz in their controversial works *Khoreh-Vehijak* and *Avijeh-Din*; and it seems to have been first seen by a European when Professor Haug, during his tour in Gujrat, met with a MS. of it in the library of the Dastur-i-Dasturan at Nawsary; this and all other copies in India were taken from a MS. said to have been brought from Persia, about a century ago, by Mulla Bahman, son of Mulla Behram, and presented by him to Aspandiarshah Ratanjishah of Surat. This original MS. rom Persia passed into the library of Mulla Firoz, and is now in the possession of his descendant, Dastur Sorabji Rustamji, high-priest of the Kadmi section of the Parsis in Bombay.

The legendary history of the *Dinkard*, extracted from the end of its third book (the first of those now extant), has been published by Professor Haug in his introduction to the Zand-Pahlavi Glossary. It attributes the compilation of the work to a disciple of Zarathushtra in the time of King Vishtasp, who ordered a copy of it to be written ; this copy was burnt during Alexander's invasion of Persia, but the original fell into the hands of the Greeks, and was translated. It was re-edited by the priest Tosar, in the time of King Ardashir Papakan; again by Adarpad Adarfroba Farukhzadan after the fall of the Sasanian monarchy ; and a third time by Adarpad Admitan at a later date; each editor collecting and re-arranging such fragments of the original work as he could find. It appears further, from the colophons appended to the last book of the work, that the latter half* of it was copied, A. Y. 369, by Mahvandad Naremahan Behram Mihravan, from an original which he obtained at Khushkand, in Asuristan, and within the district of Bagdad just as it had been written by former elders of the tribe of Adarbad Marspendan. From a transcript of this MS. other copies dated A. Y. 865: 1009,† 1038† have been successively made; the last of which is the MS. originally brought from Persia, as mentioned above. About one sixth of the folios of this MS. were abstracted before further copies were taken, but most of these folios have been discovered in various Parsi libraries, so that the whole MS. can now be restored, except five folios which are still missing in different parts of the text.

The *Dinkard* is divided into eight books of very unequal length, of which the first and second are missing, and the MS. appears to begin with the third book, which is a miscellaneous collection of explanations and elucidations of difficulties and apparent contradictions in the tenets of the "good religion," extending to 166 folios of text in the original MS. from Persia; its first folio is lost, so it is assumed to be the third book merely because it immediately precedes the fourth; its next three folios are also defective, as they have their outer margin torn off, with two or

* Probably Books iii. to viii., or all that are now extant.

† These last two dates are no longer extant in the original MS, but they exist in several copies, and are quoted by Mulla Firoz in his *Avijeh-Din*. Some of the names must also be received with caution, on account of the ambiguity of the Pahlavi Characters.

three words from every line. The fourth and fifth books contain much miscellaneous information regarding the history and customs of the "good religion" according to the statements of Adarfrobag Farukhzadan, and occupy only ten and fifteen folios respectively. The sixth book treats of the beliefs and practices of the primeval religion, with many sayings of Adarpad Marspendan and others, extending to fifty-one folios. The seventh contains an account of the wonders of the religion from the time of Gayomard (the first man) to the fall of the Sasanian dynasty, including a life of Zarathushtra, and a prophecy regarding the last three prophets, altogether occupying thirty-seven folios. And the eighth book gives a description of the twenty-one *nasks*, or books, which constituted the Mazdayasnian literature before the time of Alexander, with an abstract of their contents extending to 110 folios.* The original MS. concludes with a series of colophons containing the dates mentioned above, but of which only two folios remain extant.

It is a striking illustration of the interest the Parsis feel in their religious books, as well as of the progress lately made in Pahlavi studies, that a Parsi high-priest should venture to undertake the publication of a complete edition and translation of this difficult work. In his first volume Dastur Peshotan gives the text and translation of only one-seventh of the third book of the *Dinkard*, or about one-eighteenth part of the whole work as it now exists, but this fragment is so well edited, that all Pahlavi scholars must hope that the learned Dastur may receive sufficient encouragement to continue and complete the work he has so ably begun. The text is very accurately printed, and stands the test of collation with the MSS. much better than the Pahlavi text of the Vendidad printed at Vienna; but the Dastur has not always noted his corrections of the original, and he very frequently omits the final vowel-stroke after *j*, *k*, *p*, and *t*, as he evidently considers it unnecessary, though it is a marked peculiarity in the orthography of the *Dinkard*. In the transliteration in Zend letters, which follows the text, he has followed a system of his own, which, however, generally resembles that adopted by Professor

* From further examination of some of the scattered folios it appears that the eighth book extends only to forty-six folios, which conclude the summary of the contents of the Nasks. The remaining sixty-four folios are occupied by a ninth book containing a detailed account of the contents of each fargard of the first three Nasks.

Haug. In the glossary, which is confined to less than five hundred words, the European scholar will find more cause for difference of opinion than elsewhere; its alphabetical arrangement being that of the transliteration, and not that of the original character, prevents it from being of much use to any one who is doubtful about the reading of a word. The Gujrati translation is sometimes more of a paraphrase than a literal translation; it is by far the most difficult part of the Dastur's task as the language of the third book of the *Dinkard* is often exceedingly obscure; but although he may in some instances have misunderstood the text, yet in most cases he appears to have hit upon the correct meaning of these obscure passages. The English translation is from the Gujrati, by Mr. Ratanshah Erachshah Kohiyar; it is very literal, but being the translation of a translation it must be expected to depart sometimes more* widely from the original than if it were translated direct from the Pahlavi.

The third book of the *Dinkard* is essentialy dogmatic and polemical, and is therefore the least interesting part of the work to Europeans. It begins with twelve questions of certain Ashmoghs† (infidels), suggesting difficulties which are severally explained away by the writer in his answers. Of these questions the first two are lost, but part of the second answer is extant; it refers to the duties of the four castes in the Mazdayasnian community, the priests, warriors, farmers, and artisans but it is too much mutilated to be translated, and this mutilation extends throughout the text of the next six questions and answers, which are passed over by Dastur Peshotan, who commences his translation with the ninth question. These twelve infidel questions are followed by sixteen others propounded by a disciple, and then commence the explanations regarding religious doctrines and customs, which constitute the bulk of the book. The miscellaneous character of this religious encyclopædia may be seen from the following list of some of its contents: Whether the scriptures are all inspired. Why it is sinful to put green wood on the fire, and to drink liquor to excess. The advantage of reciting the scriptures, and

* This is much more literal than Dastur Peshotan's version, which also differs considerably in meaning, but the language of the original text is obscure enough to admit of several interpretations.

† Dastur Peshotun attributes them to a single Ashmogh, but more are mentioned in the text.

how this advantage may be lost. To what man and woman Jamshed was ordered to teach the religion. What food can be eaten after the recital of the greater and lesser graces respectively. The annihilation of sin by renouncing it. The best actions of men. Which high-priest is to be obeyed when they differ in their teaching. The causes of greatness to religious men, rulers and sages. Why the *beresma* is held in the left hand. Why the sun shines upon half the world at a time. Whether a man becomes unclean by touching the trunk of a tree on whose top dead matter has lodged. How contradictory statements regarding Gayomard are to be reconciled. On the country of Iran and its neighbours. The contentedness of those who strive to do good, and the discontent of evil-doers. The protection of the good and desertion of the bad by the angels. The first promulgator of the good religion. The duty of rulers to remove, as much as possible, misery, want, hardship, filth, and pestilence from men. The three kinds of beings. The relation of goverment to religion. The power of man to choose happiness in this dreadful world. &c., &c.,

The Parsi community act wisely in obtaining trustworthy translations of their religious books, as they thus learn the weak as well as the strong points of their religion, which, like all others, is in want of progressive reformation. Its strength lies in the general excellence of its teaching, as seen from the Parsi point of view of everyone working out his own salvation; its weakness lies in various ceremonies and customs, some of which have long passed away, although defended in the portion of the *Dinkard* yet unpublished, while others will have to follow in course of time. When no reference is made to Parsi mythology, or cosmogony, the statements of the *Dinkard* might be attributed to any thoughtful religious man, whatever his faith, as witness the following remarks on the connexion of religion with the State :—

"The existence of a government of religion and of countries of religious government, is owing to the exposition of the good religion which is in those precepts in conformity with which the fulfilment of their very faith consists in their appointment of government over religion, and of religion over government; the original precepts of the faith, even for the followers of the religion of the good, are steadfastness in the service of God, stimulation of each other's religion, upholding the humility of the promoters of government through religion and the service of

God, and of the Mazdayasnian religion through government; and the greatest glory for these is advantageous union, and for the creatures (it lies) in the unity of the government of the good religion, which is true government and in the unity of the true government of the good religion, which is the good religion in like manner as government is religion, and religion is government of countries, so also anarchy is irreligion, and irreligion is also anarchy."

Dastur Peshotun, whose second volume is now in the press, has done good service to the Parsi community by his translation, although by the time he approaches the completion of his arduous task he will probably see much to revise in his earlier volumes, but, notwithstanding these imperfections (which are the inevitable consequence of hasty publication in parts), his work will be indispensable to Pahlavi students as a fairly satisfactory edition of a difficult text.

E. W. West.

દીનકરદ કેતાબનાં પેહલ્લાં દફ્તરની તપાસ.

દીનકરદ કેતાબનાં પેહલાં પુસતકની તપાસ હેઠલ પરગટ કીધીછે, તે ધી એકાડેમી" હેવે નામનું વીદેઆને લગતું ચોપાનીઉં ઈંગલંડમાં પરશીધ એછે, તે ચોપાનીઆંમાં એ તપાસ મુંબઈમાં પરખેઆત થએલા ઉગમણ પ-ાંતની ભાષાનાં એક કાબેલ વીદેઆરથી ડાકટર ઈ. ડબલીઉ. વેસટની કલમથી ગએ વરશ લખાએલીછે, કે જે ધણીએ સને ૧૮૭૧ ના શાલમાં "મેનીઓ ખેરદ" નામની કદીમ કેતાબ અસલ પાજંદ તથા સંસકૃત ભાષામાં ઈંગરેજી તરજુમા તથા પાજંદની ફરહંગ સાથે, તથા પેહલવી અરદાએવીરાફ નામું તથા તેની ફરહંગ સને ૧૮૭૪ માં મુંબઈ સરકારના આસરા હેઠલ છપાવી પરગટ કરીછે.

(ઇંગલંડમાં છપાતાં "ધી અકેડમી" નાંમનાં ચોપાનીઆં ઉપરથી.)

દીનકરદ.

દીનકરદ અથવા "દીનનાં કાંમો" એ 'ભલી દીન' વાલા પારસીઓના મજદયસની ધરમને લગતા ફતવા, રેવાજો, તવારીખ, દંતકથા અને ભણતર વીસેનાં છુટાં છુટાં પ્રાકરણોનો એક મોહટો સંગ્રહછે. એ કેતાબ પેહલવી હરૂફે લખેલીછે, અને તેહની ભાષા વારેઘડીએ ગુછવાડા ભરેલી અને બરોબર સહમજ નહી પડે તેવીછે, તેથી એ અગતનાં પુસતકના થોડાએક ભાગો સેવાએ એ પુસતકનો તરજુમો કરવાને હજુર સુધી કોઈએ કુશેશ કીધી નથી. આસરે પીસતાલીસ વરસની વાત ઉપર દસતુર એદલજી દારાબજીએ તથા મુલ્લાં ફીરોજે પોતાનાં તકરારી પુસતકો "ખોરેહ-વેહીજક" અને "અવીજેહ-દીન" મધે દીનકરદમાંથી કેટલાએક ફકરા ઉતારી લીધા તાંહાંસુધી એ પુસતકની હસતીથી યુરોપીઅનો ઘણુંકરીને અંજાંણા હતા; અને જયારે પ્રોફેસર હાઉગે ગુજરાત પરાંતમાં મુસાફરી કરતી વખતે નવસારીના દસતુરે દસતુરાંનનાં પુસતકખાંનાંમાં દીનકરદ કેતાબની હાથની લખેલી એક નકલ દીઠી તેઆરેજ એ પુસતક પેહલવેહલું એક યુરોપીઅનના જોવામાં આવીઉં. આસરે એક સદીની વાત ઉપર મુલ્લાં બેહમન અબને બેહરાંમ હાથની લખેલી દીનકરદ કેતાબ ઈરાનથી લાવેઓ હતો અને તેણે તે કેતાબ સુરત વાલા અસફંદીઆરશાહ રતનશાહને ભેટ આપી હતી, તે ઉપરથી એ કેતાબની મજકુર તથા બીજી નકલો કરવામાં આવી હતી. ઈરાંનથી આવેલી આએ અસલ કેતાબ હાલમાં મુલ્લાં ફીરોજનાં પુસતકખાંનાંમાંછે, અને તે તેવણની ઓલાદના અને મુંબઈના કદમી પારસીઓના વડા દસતુર શેહરાબજી રૂસતમજીના સવાધીનમાંછે.

દીનકરદ કેતાબનું તરીજું દફતર (જે તેહનાં હુવડાંનાં પુસતકોમાં પેહલ્લું ગણાએછે) તેના પાછલા ભાગની ઉપરથી પ્રોફેસર હાઉગે પોતાની જંદ પેહલવી ફરહંગના દીબાચામાં એ કેતાબની તવારીખ પ્રગટ કીધીછે; તેમાં એવું જણાવીઉંછે કે, પાદશાહ ગુશતાસપના વખતમાં એ કેતાબ જરતોશતના એક શાગેરદે બનાવી હતી અને એ પાદશાહે તેહની ઉપરથી બીજી એક નકલ કરવાને ફરમાવીઉં હતું; તે નકલ ઈરાંન ઉપર સીકંદરે હોમલો કીધો તે અઈઆંમમાં બાલી નાંખેઆમાં આવી હતી, પણ તે અસલ કેતાબ યુનાંનીઓના હાથમાં આવી હતી, તે ઉપરથી તેઓએ તેનો તરજુમો કરી લીધો હતો. અરદેશેર બાબકાંનના વખતમા તોસરે નાંમના દસતુરે એ કેતાબને ફરીથી રચી હતી, તથા સાસાનીઅન હકુમત પડી ભાગા પછી આદરબાદ આદરફરોબા ફરોખજાદે એ પુસતક પાછું રચીઉં; અને છેલ્લું આદરબાદ આદમીતને તરીજી મરતબે પરવરતાવીઉં હતું; એ પરમાંણે ઉપલા દરએક લખનારે એ અસલ કેતાબનાં જેટલા ભાગો મલી આવેઆ તેટલા એકઠા કીધા અને નવેસરથી રચેઆ.

વલી એ કેતાબનાં છેલ્લાં દફતરની પછવાડે વધારેલાં લખાંણ ઉપરથી માંલમ પડેછે કે, બગદાદ જીલ્લામાં અસુરીસ્તાંન મધે ખુશખંદ નાંમનાં શેહેર ખાતેથી આદરબાદ મારાસ્પંદની ઓલાદના ગુજોરગોએ લખેલી અસલ દીનકરદ ઉપરથી એ કેતાબના છેલ્લા અરધા ભાગની* માહવંદાદ નરીમાંન બેહરાંમ મેહરવાંને ઈઅનજદજરદી સને ૩૬૯ માં નકલ કીધી હતી. તેઆર બાદ એ નકલ ઉપરથી ઈઅનજદજરદી સને ૮૬૫ તથા †૧૦૦૯ તથા †૧૦૩૮ માં બીજી નકલો એકેક પછી કરવામાં આવી હતી, તેમાં દીનકરદ કેતાબની છેલ્લી જે નકલ થાઈ તે ઉપર લખવા મુજબ પ્રથમ ઈરાંનથી હીંદુસ્થાંન ખાતે આવી હતી. એ કેતાબની વધુ નકલો થવા આગમચ તેનો આસરે છઠો ભાગ કોઈ શખસે કાહડી લીધો હતો, પણ તે ઘણાખરા જુજો જુદાં જુદાં પારસી પુસતકખાંનાંઓમાંથી પાછા મલી આવેઆછે, માતરે પાંચ વરક અસલ કેતાબમાંથી ખોહોવાએઆછે તે સીવાએ બાકીની આખી કેતાબ હવે સંમપુરણ થાઈ સકેછે.

દીનકરદ કેતાબનાં આઠ દફતરછે તેમાં કોઈ લાંમબું અને કોઈ ટુકુંછે. પેહલ્લું તથા બીજું દફતર ગુમ થાએલુંછે અને તરીજાં દફતરથી હાલની દીનકરદ કેતાબ શરૂ થાએછે. "ભલી દીન" ને લગતી જે બાબદો મુશકેલ તથા દેખઈતી રીતે એકેકથી ઉલટી લાગતી હોએ તે બાબદોની સહમજ તથા ખોલાસો એ (તરીજાં) દફતરમાં સમાવેલોછે. ઈરાંનથી આવેલી અસલ કેતાબના ૧૬૬ જુજછે, અને તેનો પેહલ્લો એક વરક ગુમ થાએલોછે અને તે પછીના તરણ

---

* એ ઘણુંકરીને તરીજાંથી ૮ માં દફતર સુધી અથવા સઘલાં મોજુદ દફતરો સુધી હસે.

† હાથની લખેલી અસલ દીનકરદ કેતાબમાં આએ છેલ્લા સને લખેલા નથી, પણ તે કેટલીએક નકલોમાંછે, તથા મુલ્લાં ફીરોજે પોતાની અવીજેહ દીનમાં એ સને ટાંકી બતાવેઆછે. પેહલવી હરફો જે જુદી જુદી રીતે વંચાએછે તેટલા માટે આમાંનાં કેટલાંએક નાંમો વીસે માહુગેતી રાખવી જોઈએ.

વરકબી અધુરાછે, કેમકે તે વરકોના હાંશીઆ દરએક સતરના શેવટનાં બે તરણ શબદો શુધાં ફાટી ગીઆછે. એ (દફતર) પછી ચોથું દફતર આવેલુંછે, માટે એ તરીજું દફતર હસે હેવું ધારવામાં આવેછે. આદરફરોબગ ફરોખજાદાનના કેહવા મુજબ "બલી દીન" ની તવારીખ તથા રાહરસમોની ઘણીએક પરચુટણ હકીકત ચોથાં દફતરના દશ વરક તથા પાંચમાં દફતરના પંદર વરકમાં સમાવેલીછે. છઠાં દફતરના એકાવન વરકછે, તેમાં અસલી ધરમ તથા એતેકાદ, તથા રેવાજ તથા આદરબાદ મારાસ્પંદ અને બીજા ધરમગુરૂઓની ઘણીએક નસીહતો આવેલીછે. સાતમાં દફતરના સારતીસ વરકછે, તેમાં ગઈઓમરદ (સરવેથી પેહલ્લાં આદમી) ના વખતથી તે સાસાનીઅન શેહનશાહાત પડી ભાગવા સુધીની દીનને લગતી અજાએબ હકીકતો તે સાથે જરતોશતના જનમારાનો એહવાલ તથા છેલ્લા તરણ પેગમબરો વીસેની અગમચેતી સમાવેલીછે. અને આઠમાં દફતરના ૧૧૦* વરકછે તેમાં સેકંદરના જમાનાં સુધી મજદીઅસની દીનના સઘલા મલીને એકવીસ નુસક અથવા કેતાબો કે જે મોજુદ હતી તેની હકીકત તથા એ કેતાબોની મકસદનો મુખતેસર શાર આપેલોછે. આએ અસલ કેતાબની સેવટે કેટલાએક વધારા જોડેલાછે કે જેમાં ઉપર જણાવેલી તારીખો આપેલીછે, પણ તેના બેજ વરક મોજુદ રહેલાછે.

પારસીઓ પોતાની ધરમ સંબંધી કેતાબો વીસે કેટલી ઉલટ ધરાવેછે તથા પેહલવીના અભયાશમાં હાલ કેટલો વધારો થએઓછે, તેની આ એક જાંણવાજોગ સાબેતીછે, કે આ મુશકેલ કેતાબની એક સંપુરણ આવરૂતી તથા તરજુમો છપાવી પરગટ કરવાનું કાંમ પારસીઓના એક વડા દસતુરે માથે લીધુંછે. દીનકરદ કેતાબ હાલ જે હાલતમાં હઈઆતછે તેનાં તરીજાં દફતરનો સાતમો હીશશો અથવા આખી કેતાબના આસરે અઢારમા ભાગની અસલ એબારત અને તરજુમો દસતુર પેશોતને પોતાનાં પેહલ્લાં પુસતકમાં આપેઓછે, પણ એ ભાગ એવીતો સારી રીતે રચયોછે કે એ વીદવાંન દસતુરે આવી ચાલાકીથી શરૂ કરેલું કાંમ જારી રાખવા તથા સંપુરણ કરવાને એવણને પુરતું ઉતેજન મલે એમ પેહલવી ભાશાના સઘલા વીદીઆરથીઓએ આરજુ રાખવી જોઈએ. આસટરીઆના પાએતખત વીએના શેહર મધે વંદીદાદ પેહલવી (તરજુમા) સાથે છાપી પ્રગટ કરવામાં આવેઓછે તેના કરતાં આ દીનકરદ કેતાબની અસલ એબારત વધારે શુધ રીતે છપાઈછે, અને તેને હાથની લખેલી અસલ કેતાબો સાથે વધારે સારી રીતે સરખાવી સકાએછે. પણ અસલ કેતાબની ભુલોને દસતુરે પોતે જાંહાં જાંહાં શુધારીછે, તાંહાં તાંહાં તે સઘલી વખત જણાવીઉં નથી, તથા તેવણે જ, ક, પ અને ત, ની સેવટે આવનારા છેલા સવરોની નીશાંનોને વારેઘડીએ (ઉચ્ચારની અંદરથી) કાહડી નાખીછે, કારણ કે તેની તેવણને જરૂર નજર આવી નથી, તો જો કે દીનકરદની લીપીમાં એતો એક

---

* કેટલાએક વીખરાઈ ગએલા વરકોને વધારે તપાસવાથી માલમ પડેછે કે ૮ મું દફતર ફકત છેતાલીસમા વરક સુધીછે, કે જેની સેવટે એકવીસે નુસકનો સારાંઉસ આપેલો છે. બાકીના ચોસઠ વરક સુધી નવમું દફતર સમાવેલુંછે, કે જેહમાં પેહલાં તરણ નુસકની દરીએક પરગરદમાં આવેલી બાબતોનો હેવાલ આપેલોછે.

અગતની ખાસીઅત દીસેછે. અસલ પેહલવી એબારત પછી તેહના જંદ હુરૂફે જે ઉચ્ચાર આપેલાછે તેમાં દસતુરે પોતાની એક રીત વાપરીછે, પણ તે પ્રોફેસર હાઉગે સાધારણ રીતે વાપરેલી રીતીને મલતી આવેછે. આએ કેતાબના બીજા કોઈ પણ ભાગ કરતાં એમાં આપેલી (પેહલવી શબદોની) ફરહંગ કે જે પાંચસોથી ઓછા લોગતોનીછે તે વીસે યુરોપીઆંન વીદીઆરથીઓને જુદી રીતનું મત આપવાનું કારણ મલસે; કેમકે એ ફરહંગના લોગતો તેના ઉચ્ચાર પરમાણેની લીપીથી આપેઆમાં આવેલાછે પણ અસલ પેહલવી હરફોના આકાર પરમાંણે આપેઆમાં આવેલા નથી, તે કારણને લીધે લોગતોનાં ઉકલાંણ વીસે જે શખસને શક હોએ તેને એ ફરહંગ જાહાજી ઉપીઓગી થાઇ પડસે નહી. કેટલીએક જગોએ ગુજરાતી તરજુમો બોલેબોલનો કીધાને બદલે વીસતારીને શરેહ સાથનો કીધોછે; પણ દસતુરે માથે લીધેલાં કાંમનો સઉથી મુશકેલ ભાગ એછે, કેમકે તરીજાં દફતરની ભાશા ઠારેઠાર ઘણીજ અસપશટ અને ગુચવાડા ભરેલીછે; તે છતાં કેટલેએક ઠેકાંણે અસલ એબારત બરાબર સહમજવામાં આવી નહી હોએ, તોપણ ઘણીખરી જગોએ એ ગુચવાડા ભરેલી એબારતની ખરેખરીજ માંએની એ દસતુરે કીધીછે. ગુજરાતી ઉપરથી મી૦ રતનશાહ એરચશાહ કોહીઆરે ઈંગ્રેજીમાં જે તરજુમો કરેઓછે તે ઘણોજ બોલે બોલછે, પણ એતો તરજુમા ઉપરથી પાછો તરજુમો કરેલો હોવાથી અસલ પેહલવી ઉપરથીજ તરજુમો કીધાથી જેટલો તફાવત આવતે તેના કરતાં કેટલેએક ઠેકાંણે અસલ કરતાં ઘણો વધારે તફાવત ઈંગ્રેજી ભાશાણતરમાં પડવાની આપણને વકી રાખવી જોઈએ.

દીનકરદ કેતાબનું આએ તરીજું દફતર અગત કરીને તકરારી તથા ફતવો આપનારૂંછે, તે સબબથી યુરોપીઅન વાંચનારાઓને એ ભાગ ઘણોજ થોડો રસીલો નજર આવસે. એ દફતરની શરૂઆતમાં કેટલાએક ખતરા વીસે આશમોગ* (એટલેજે નાસતીક) લોકોએ બાર સવાલો પુછેલાછે તેના જવાબમાં એ કેતાબ જોડનારે પૌતાની તરફથી દરએક બાબદનો ખોલાસો કીધોછે. આએ સવાલોમાંના પેહલા બેએ સવાલો ગુમ થએઆછે, પણ બીજા સવાલના જવાબનો એક ભાગ મોજુદછે. મજદીઅસની દીનના લોકોના ચેઆર ફેરકા ઈઆને અથૌરનાંન, પેહલવાંન, ખેડુત અને કીસબી લોકોની ફરજને લગતો આએ જવાબછે, પણ તે જવાબ અતીઘણો નાકેસ અને પરાગંદે થાઇ ગએલોછે, અને તે પછીના બીજા છ સવાલ જવાબબી એજ રીતે નાકેસ હોવાના સબબથી દસતુર પેશોતને તેનો તરજુમો કીધો નથી અને તેવણે નવમા સવાલથી તરજુમો શરૂ કરેઓછે. આશમોગેં પુછેલા બાર સવાલોની પછી, એક શાગેરદે પુછેલા બીજા સોલ સવાલો આપેઆછે, અને તેઆર પછી ધરમને લગતા કાનુનો તથા રાહરસમો, જે દીનકરદ કેતાબની મુખીઅ બાબતછે તેને લગતા ખોલાસા શરૂ થાએછે. ધરમ સંબંધી વીદીઆના આ સંગ્રહ કોશમા કેટલી પરચુટણ બાબદો સમાવેલીછે તે એ કેતાબનાં સાંકલીઆં મથેની હેઠલ જણાવેલી

---

* દસતુર પેશોતન ફકત એકજ આશમોગ લખેછે, પણ અસલ એબારતમાં એકથી વધારે લખેલાછે.

ટીપ ઉપરથી નજર આવસે:—દીનની સઘલી કેતાબો આકાશવાંનીછે કે નહી?; આતશ ઉપર લીલી કાઠી બાલવાથી અને હદથી જીઆદે દારૂ પીવાથી ગુનાહ લાગેછે તેનો શું શબબ?; દીનના કલામો પઢવાના ફાએદા અને તે ફાએદા કેમ રદ જાએ?; કીહાં મશી અને મશીઆંનેને દીનનાં ફરમાંન જાહેર કરવાનો જમશેદને હોકમ થએઓ હતો?; જમવાની મોટી તથા નાધલી બાજ પઢવા પછી કેહી જાતનું ખાંણું ખાવું રવાછે?; પતેત કરવાથી ગુનાહનું નીવારણ કેમ થાએછે?; આદમીનું સઉથી ચહડતે દરજેનું કાંમ કીહુંછે?; દીનના દસતુરોમાં મતફેર પડેતો કીહા દસતુરનો હોકમ માંનવો?; દીનદાર લોકો તથા હાકમ અને ઉસ્તાદોને મોહોટાઈ સાથીછે?; બરસમને ડાબા હાથમાં સા માટે રાખેછે?; શુરજ એક વખતે અડધી દુનીઆં ઉપર સા માટે પ્રકાશેછે?: જે જાડનાં મથાલાં ઉપર નશો પડેઓ હોએ તે જાડના થડને અડકનાર આદમીને રીમની પોંહચેછે કે નહી?; ગઈઓમરદ વીસેના એકેકથી ઉલટા ખોલાસાઓની સમજ કેમ લેવી?; ઈરાંન દેશ અને તે દેશની નજદીકીમાં રેહનારા લોકની હકીકત. જેઓ ભલું કરવાની કુશેશ કરેછે તેઓની સબુરી અને બુરૂ કરનારાઓની નાંસબુરી વીસે. યજદો ભલા લોકોનો સંભાલ કરેછે અને બુરા લોકોને તરક કરેછે તે વીસે. ભલી દીનને પેહલવેહેલી જાહેર કરનાર વીસે. કંગાલીઅત, હાજત, સંકટ, ગલીચી અને મરકીને જેમ બને તેમ દુર કરવાની હાકમોની ફરજ વીસે. તરણ જાતનાં આદમીઓ વીસે. ધરમને રાજ સાથના સંબંધ વીસે. આએ ભયંકાર દુનીઆંમાં શુખ પસંદ કરવાને આદમીની મુખતીઆરી વીસે. ઈતીઆદી, ઈતીઆદી.

પોતાની દીનની કેતાબોના લાએક તરજુમા મેલવવામાં પારસીઓ ડાહાપણ કરેછે, કેમકે એથી તેઓ પોતાના ધરમની નબલી તેમજ સ.રી બે.રદુ જોઈ સકેછે, કે જે ધરમને બીજા ધરમોની મીસાલે ચહડતી હાલતમાં લાવવા સારૂં શુધારવાની જરૂરછે. દરએક જણે પોતાનું તારણ પોતાની કરણીથી મેલવવું એ ફરમાંનની ખુબી પારસીની નજરે જોતાં એવીછે કે તેથી જરતોશતી મજહબની ઓસતવારી ગણાએછે. તરેહવાર કીરીઆ અને રાહરસમો કે જેમાંની કેટલીએક કીરીઆ તથા રસમોનો દીનકરદનાં હવે પછી છપાતા ભાગોમાં બચાવ કીધા છતાં તે રશમો હાલમાં નીકલી ગેઈછે, તથા બીજી કીરીઆ અને રસમો વખત જતાં નીકલી જસે તે કીરીઆ તથા રસમોથી જરતોશતી ધરમની નબલાઈછે. જાંહાં યજદાંની હકીકત તથા પેદાએશની ઉતપનતીની જીકર આવેલી નથી, તાંહાં દીનકરદ કેતાબની હકીકત હેવી રીતે લખેલીછે કે કોઈબી મજહબ વાલો દાનાવ શખસ તે હકીકત લખી સકે. જેમકે રાજની સાથે ધરમના સંબંધ વીસે હેઠલ ટાંકેલા વીચારો જુવો.

"જાંણવું કે શેહરનાં લોકોની જીંદગી દીનને લગતાં રાજ અને રાજને
"લગતી દીને કરીછે. અને તે વીસે ભલી દીનને લગતી સમજથી એમ ખો-
"લાસોછે કે, જેઓનું રાજ દીનને વાસતેનું અને દીન રાજને શુધારવા માટે-
"ની હોએતો ખચીત મજહબ ધરાવનારા લોકોએ તે (રાજ) ને મલતા વીચારથી
"રેહવું; કારણ કે તે (રાજ) ને લગતો ધારો ભલી દીનને લગતી સખાવત
"(ઈઆને કાંમ) કરનારાઓને અહોરમજદની તાબેદારીમાં ઓસતવાર રેહવા

"સાફ઼ું તથા (તેહની) દીનને મોહોટાઈ આપવા થકી, એક ખોલ્લા આધાર
"તરીકેછે. એકે બીજાનો નાસ નહી કરવો, રાજની તાબેદારી કરવી અને તે-
"હને મોહટાઈ આપવી, એ અહોરમજદની દીનને તાએબે રેહવાથીછે. દીનને
"ઘણીજ મોહટાઈ રાજથીછે. પજદાંની તરફથી ખલકનાં લોકોને ઘણી દીપક
"તથા ફાએદો દીનને લગતી ચાલચલણની અસરને લીધેછે. સાચું રાજ ભ-
"લી દીન સાથનું રાજ હોવાનેં લીધેછે. ભલી દીનને લગતું રાજ (તેની સાથે)
"ભલી દીનનો પુરેપુરો શંબંધ હોવાથીછે. અને એ ઉપરથી રાજ તે દીન
"અને દીન તે શેહરનાં લોકોનું રાજછે, તે મતલબ ખોલ્લી રીતે આપણને જ-
"ણાએછે. એજ પરમાંણે બુરૂં રાજ તેની બુરી દીનને લીધે અને બુરી દીન
"તેને લગતાં બુરાં રાજને લીધેછે."

દસતુર પેશોતન, જેવણનું બીજું પુસતક છાપનારના હાથમાંછે, તેવણે આ દીનકરદ કેતાબના તરજુમાથી પારસી ટોલાની અછી શેવા બજાવીછે. જારે તેવણ પોતાનું જેહમત ભરેલું કાંમ સમાપત કરવાના વખત ઉપર આવસે તારે તેવણ કદાચ પોતાનાં આગલાં પુસતકોમાં શુધારવાનું ઘણુંએક જોસે, તોપણ એ ખામીઓ જે (હરએક પુસતકને છુટા ભાગોમાં ઉતાવલેથી પરગટ કરવાનાં કાંમનું હમેશ પરીણાંમ હોએછે), તે છતાં એક મુશકેલ કેતાબને સારી રીતે છપાવેલાં દફતર તરીકે દસતુર પેશોતનનું આ પુસતક પેહલવી વીદીઆરથીઓને એમુલું થાઈ પડસે.

ઈ. ડબલીઊ. વેશટ.